

Fact Sheets

LUOVAT ALAT

10 / 2010

Sisällys

Esipuhe 1
Animaatio 2
Antiikki ja taidekauppa 10
Arkkitehtuuri 16
Digitaaliset pelit 23
Elokuva 30
Kirjallisuus 39
Kuvataide ja taidegalleriat 52
Käsityö 63
Markkinointiviestintä 68
Muotoilu 74
Musiikki 85
Tanssi 97
Teatteri ja sirkus 107
Televisio 119

Loppusanat

Selvitystyön Luovien alojen fact sheettien perusosan osalta toteutti Ideone Oy heinä-syyskuussa 2009, osana Luova Suomi -hanketta, joka on rahoitettu Luovien alojen yritystoiminnan kasvun ja kansainvälistymisen kehittämisohjelmasta 2007-2013. Selvitys on myös osa työ- ja elinkeinoministeriön Luovan talouden strategista hanketta, koria kolme. Toimialojen kuvaukset on tehty olemassa olevan, julkisen materiaalin pohjalta ja tarkoituksella alan ulkopuolisten toimijoiden toimesta. Kuvaukset perustuvat selvityksiin, strategioihin, raportteihin ja internetistä löytyviin lähteisiin. Lisäksi toimialojen edunvalvontaorganisaatiot ovat kommentoineet ja antaneet palautetta oman alansa kuvauksista.

Syyskuussa 2010 Luovien alojen fact sheettejä täydennettiin toimialojen lukujen ja alojen kuvantamisen osalta OKM:n rahoittamana jatkoprojektina. Tarkennustiedot koottiin toimialajärjestöille tehdyn kyselyn ja haastattelujen pohjalta kerätystä tiedosta. Tämän kartoituksen toteutti huhti-elokuussa 2010 B105 Oy.

Luovien toimialojen selvitystyön tavoitteena oli tehdä tiivis ja informatiivinen kuvaus neljästätoista luovasta toimialasta. Jatkossa nyt koottujen fact sheettien sisältöä ja muotoa on tarkoitus kehittää ja ylläpitää luovien alojen toimialatiedon karttuessa.

Luovia toimialoja koskevien lukujen tarkastelussa on huomioitava, että eri alojen luvut eivät ole aina keskenään vertailukelpoisia, sillä luvut perustuvat eri aloilla erilaisiin laskentaperusteisiin. Monella alalla, erityisesti taidepainotteisesti toimivilla aloilla, talouden tunnusluvut kertovat vain yhden osan alan toiminnasta ja vaikutuksista. Nämä alat ovat vahvasti valtion subventoimia ja niiden merkitys kansallisen kulttuurin ja taiteen kannalta on korvaamaton. Luoville aloille tarvitaankin jatkossa arvo-perustaisia arviointimittareita taloudellisten mittarien ohuen.

Kunkin alan kuvaukseen on kuitenkin pyritty merkitsemään tietolähde mahdollisimman tarkasti. Toimialatiedon tarkennuksessa jatkossa keskeisiä tarkastelukohteita ovat mm. jalostusarvo eli alan tuottama lisäarvo, harrastus- ja vapaaehtoistyön funktiot alalla, tekijänoikeudet ja niiden osuus alan toiminnassa, vienti ja sen määrittäminen sekä alojen arvoketjut.

Tämä selvitystyö toteutettiin ensisijaisesti palvelemaan niiden henkilöiden tarpeita, jotka haluavat nopeasti luettavan kokonaisuuden luovista aloista ja jotka eivät itse toimi luovilla aloilla. Selvitystyön ensisijaisena kohderyhmänä ovat päättäjät ja kehittäjät.

Lisätietoja:

Työ- ja elinkeinoministeriö
Luovan talouden strateginen hanke, tuotekehitys
Ohjelmajohtaja Irmeli Lamberg, Hermia Oy
Puhelin 0400 883 822

10 / 2010

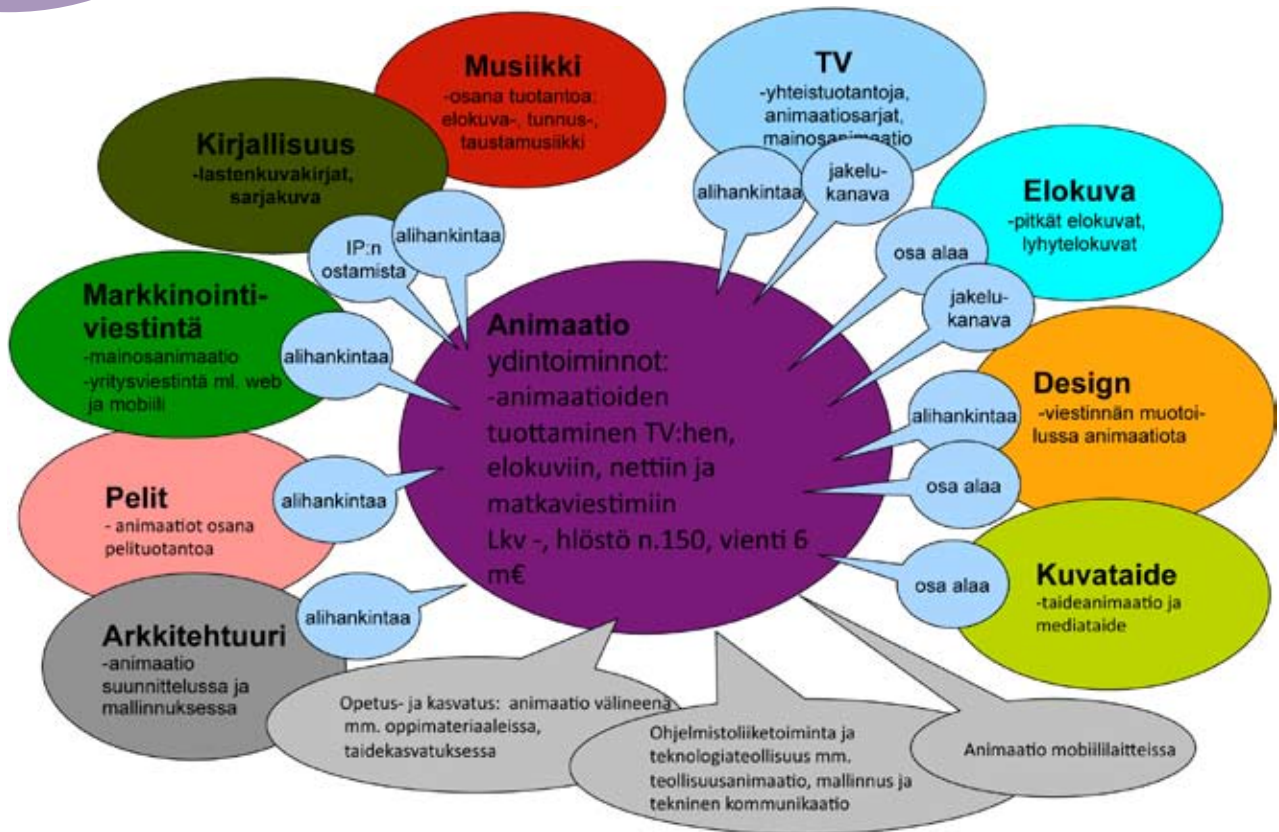
Animaatio

Animaatio on (lat. animatio, elävöittäminen) on tekniikka, jossa yksittäisistä still-kuvista saadaan aikaan liikkuvaa kuvaa. Animaatio voidaan valmistaa kuvaamalla piirrettyjä pieniä muutoksia sisältäviä kuvia filmille tai tekemällä pieniä muutoksia fyysiseen malliin (esimerkiksi esineeseen, animaationukkeeseen tai vahaan) ja kuvaamalla nämä muutokset. Kun kuvattu filmi näytetään normaalinopeudella, peräkkäin nopeasti vaihtuvat kuvat luovat illuusion liikkeestä.¹ Animaatiota hyödynnetään mm. elokuvissa, peleissä, www-sivuilla ja multimediaohjelmissa. Sen tuotantotekniikat jaetaan perinteisesti kamera-animaatioon ja tietokoneanimaatioon.²

10 / 2010

Animaatiotoimiala pähkinänkuoressa: Toimialan ydintoiminnot ja yhteydet muihin aloihin

Animaatiotoimialan kuvaus

Toimialana animaatioala on Suomessa nuori ja pieni, mutta kasvussa. Ala koostuu keskenään varsin erilaisista tuotannoista. Viime vuosina nopeimmin kasvanut animaatiotuotannon ala on tietokoneanimaatio. Alaan kuuluvat kuitenkin myös perinteiset piirros- ja nukkeanimaatiot. Animaatioalan ydintoimintoja ovat animaation tuottaminen mm. TV:hen, elokuvaan, digitaalisiin peleihin, internetiin ja matkaviestimiin.

Alalla merkittäviä tuotantoja ovat olleet täyspitkät animaatioelokuvat (Niko lentäjän poika, Muumipeikko ja punainen pyrstötähti, Maaginen kristalli), jotka ovat myös alan suurimpia kotimaisia vientituotteita.³

Toimialan luvut: Yritysten määrä, henkilöstö, liikevaihto

Animaatioalan luvut ovat toimialan nuoruudesta johtuen vielä puutteellisia. Alan tiedonkeruuta ja toiminnan systemaattista seurantaan vasta käynnistetään. Alan toimialajärjestö Finnanimation ry sai ensimmäisen palkatun työntekijän vuonna 2009. Alan lukujen osalta on myös huomattava, että Nikon tuotanto työllisti Suomessa n. 100 henkilöä, joka on huomattavan suuri osa alalla kokonaisuudessaan työskentelevien määrästä.⁴

Toimialajärjestöjen luvut 2009

Toimiala	Toimijoiden lukumäärä	Yleisin yritysmuoto	Liikevaihto	Henkilöstön määrä	Vienti	Tavoitavuus	Muuta huomioitavaa
Animaatio	48 Finn-animationin jäsenyritystä (+ n. 30 muuta jotka toimivat mm. teollisuusanimaation ja arkkitehtuurin alueella)	Osakeyhtiö Osuuskunta	–	150 - 200 henkilöä	6 m€ (10-70 % liikevaihdosta, voi vaihdella vuositasonla paljon)	–	Alan yritysten liikevaihto vaihtelee. Esim. paljon mikro-yrityksiä joiden lkv on <100.000 €, kymmeniä yrityksiä kokoluokassa alle 300 000 €, n. 5 yritystä luokassa 1-3 m€. Yhdenkin ison tuotannon käynnistyminen vaikuttaa lukuihin paljon, esim. yksi elokuva on 1 m€.

Alan verkostona toimivan Finnanimation ry:n toimintaan on liittynyt 48 tuotantoyhtiötä. Joidenkin yhtiöiden tuotannosta animaatio muodostaa vain osan (esim. MatilaRöhr Productions tehnyt Röllin). Pääasiallisesti animaatioon erikoistuneita tuotantoyhtiöitä on viitisenkymmentä.⁵ Toisaalta yrityksiä, joiden toimintaan animaatio liittyy, löytyy Suomesta yli 300. Näitä ovat esimerkiksi peli- ja elokuvatuotantoyhtiöt sekä mainos- ja markkinointiyhtiöt (mainostoimistot ja suunnittelutoimistot ostavat usein alihankintana animaation tukipäätöksiä koskevien tilastojen mukaan 2000-luvulla on vuosittain tuotettu keskimäärin 3 animaatioelokuvaa. Suomessa on valmistunut pitkiä animaatioelokuvia 1 kpl 2006, 1 kpl 2007, 2 kpl 2008, 0 kpl 2009, 2 kpl 2010 ja tahti jatkunee samana lähivuosina. Lyhytelokuvia valmistuu n. 10 vuodessa, koulutyöt mukaan lukien kolmisenkymmentä, sarjoja on tuotannossa ja esitettävänä tv-kanavilla kymmenkunta.⁷

Animaatiotuotannon piirissä työskentelee Suomessa päätoimisesti jo yli tuhat ammattilaista, animaation tekijöitä on 150-200. Freelancer-tekijöiden määrä on kääntymässä kasvuun, työhön sitoudutaan projektikohtaisesti eurooppalaisen mallin mukaan. Animaatiotuotannot työllistävät myös muita AV-alan ammattilaisia kuten äänisuunnittelijoita, säveltäjiä, miksaajia, leikkaajia, käsikirjoittajia, ohjaajia ja tuottajia.⁸

Tilastokeskuksen alaan liittyvät tilastoluokat

Tilastokeskuksen TOL-luokituksen mukaan animaatioala on osa elokuva-alan TOL-luokkia 59110 (Elokvien, videoiden- ja televisio-ohjelmien tuotanto) ja 59120 (Elokvien, videoiden- ja televisio-ohjelmien jälkituotanto). Animaatioalalla ei siten ole omaa luokkaansa. Luovilla aloilla animaatio on määritelty omakseen, siksi ettei kaikki animaatio ole elokuvaa tai televisio-ohjelmaa, toisaalta teollisuusanimaation voinee laskea videotuotannoksi.

Toimialan keskeisiä tunnuslukuja tarkasteltaessa on syytä huomata, että toimialajärjestöjen ilmoittamisissa luvuissa pääsääntöisesti tarkastellaan alan toiminnan kannalta merkittävää liiketoimintaa. Tilastokeskuksen TOL-luokitus ei useimmissa tapauksissa vastaa todellisuutta toimialan toiminnan kannalta. Tilastokeskuksen luvuissa saattaa olla mukana useita sellaisia toimintoja, jotka eivät kuulu alan ydintoimintaan lainkaan tai yhteys siihen on vain välillinen.

Vienti

Animaatioala on kansainvälistynyt muuta suomalaista AV-tuotantoa nopeammin. Sen dubbaus eri kielille on helpompaa mutta toisaalta animaation tekeminen on niin kallista, ettei sitä kannata tehdä laadukkaasti vain omia markkinoita varten. Monet yksittäiset animaation tekijät ovat alusta alkaen suuntautuneet voimakkaasti kansainvälisille markkinoille. Viime aikoina suomalaisyhtiöitä on ky-

sytty mukaan moniin yhteistuotantokuvioihin, mutta Suomesta tarjoutuva raha ei aina ole riittävän houkutteleva tekijä. Laatu, osaaminen ja luotettavuus ovat kuitenkin kansainvälisellä tasolla hyviä. Animaatio-osaamisesta onkin kehittymässä peliteollisuuden kaltainen vientituote.^{9, 10}

Kehitysnäkymät

Viimeisimpien vuosikymmenien aikana animaation tuotanto ja katsojamäärät kaupallisille sekä independent animaatioelokuville ovat lisääntyneet. Kasvua lisäävät uudet jakelukanavat, liikkuvan kuvan lisääntyvä käyttö internetissä ja mobiilissa. Ansaintamalli voi olla samanlainen kuin peliteollisuudessa mutta toistaiseksi kehitys on hitaampaa, elokuvia tai lyhytanimaatioita ladataan verkko- ja mobiilikaupoista huomattavasti peliä vähemmän. Tarjontakin on toistaiseksi niukkaa. Ala on voimakkaassa kasvussa.¹¹

SWOT animaatio

<p>VAHVUUDET</p> <ul style="list-style-type: none"> – Laajat ja jatkuvasti kasvussa olevat markkinat maailmalla – Animaatiot myyvät kotimaassa etenkin dvd:nä – Uuden tietokoneteknologian mullistamat tuotantometodit, jossa suomalaiset ovat lahjakkaita – Helpompi myydä kansainvälisille markkinoille kuin muut av-tuotannot – Kestää yleensä hyvin aikaa, voidaan synnyttää klassikkoja 	<p>HEIKKOUEDET</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kotimarkkinoille tuotettuna tuotanto kallista – Rahoituskapasiteetin riittämättömyys suhteessa kansainvälisten kilpailijoiden vastaavaan kotimaiseen rahoitukseen – Koulutus ei aina pysy alan kehitysvauhdin mukana eikä aina vastaa yritysten tarpeisiin – Pienet pääomat – Nähdään usein kapea-alaisesti vain lastenohjelmana
<p>MAHDOLLISUUDET</p> <ul style="list-style-type: none"> – Soveltuu hyvin uusiin päätelaitteisiin ja levitysjärjestelmiin – Crossmedian mahdollisuudet – Animaatiolla voi tehdä tai korvata monia asioita – Kasvumahdollisuudet nuorille ja aikuisille suunnatuissa animaatioissa – Animaatioiden hyödyntäminen opetuksessa, viestinnässä ja teollisuudessa 	<p>UHAT</p> <ul style="list-style-type: none"> – Suomalaista osaamista ei opita arvostamaan ja mahdollisuus menetetään, kärkifirmit myydään ulkomaille ja lahjakkuudet muuttavat ulkomaille – Rahoitus takkuaa ja tuottaa tyhjäkäyntiä alan kärkifirmissä – Tiimit kootaan vain projekteihin ja jatkuvuutta ei synny – Aasialainen tuotanto valtaa eurooppalaiset tv-kanavat, jotka tärkein markkina-alue suomalaisille – Lastenanimaatiomarkkinat saturoituvat

Tärkeimmät kehityshankkeet sekä rahoitusmekanismit

EU:n Media-ohjelma rahoittaa eurooppalaisten elokuvien kehittelyä ja levitystä.

Euroopan Neuvoston Eurimages rahasto rahoittaa eurooppalaisten pitkien elokuvien tuotantoa.

Levittäjät: *Sandrew Metronome*, FS Film, Nordisk Film ja Finnino.

Pohjoismaainen elokuva- ja televisiorahasto rahoittaa pohjoismaisten elokuvien tuotantoa.

Suomen elokuvasäätiö ja *AVEK* tukevat elokuvien valmistamista sekä sarjojen pilotointia ja käsikirjoitusta.

Taiteen keskustoimikunta: Valtion elokuvataidetoimikunta myöntää apurahoja tekijöille.

ELY-keskusten, *Tekesin*, *Finnveran* ja muiden julkisten rahoitusmekanismien tuki alalle on avautunut vasta muutamille.

TV-kanavat: *Yleisradio* (TV1, TV2, FST, Teema), *MTV3* ja *SubJunior*, *Nelonen*. Ulkomaiset kanavat kun suomalaiset mukana yhteistuotannoissa tai mukana osatuottaja kyseisestä maasta.

Strategiajulkaisu

Audiovisuaalisen politiikan linjat (2005)¹²

Onko kulttuurilla vientiä (2007)¹³

Animake loppuraportti 2007

Esimerkkiyritykset

Anima Vitae

Vanha Talvitie 11 A

00580 Helsinki

Puhelin 020 774 9810

info@anima.fi

Toimitusjohtaja Petteri Pasanen

Anima Vitae Oy on Helsingissä sijaitseva 3D-animaatioiden tekemiseen keskittynyt yritys, joka perustettiin vuonna 2000. Se työllistää yli 30 työntekijää ja tekee animaatioita alihankintana ja omana tuotantona elokuvaan, tv-sarjoihin, lyhyt elokuvaan ja mainoksiin.

Lisätietoa www.anima.fi

Elokuvaosuuskunta Camera Cagliostro

Vellamonkatu 1

33100 Tampere

jyrki@cameracagliostro.fi

Tuottaja Jyrki Kaipainen

Vuonna 1999 Tampereella perustettuun osuuskuntaan kuuluu elokuvan eri alueille suuntautuneita ammattilaisia. Camera Cagliostro on erikoistunut nukkeanimaatioihin sekä tv- ja radiodokumentteihin.

Lisätietoa www.cameracagliostro.fi

Epidem ZOT

Sepänkatu 15

00150 Helsinki

Puhelin 040 5442490

wahlforss@epidem.pp.fi

Epidem ZOT on perustettu vuonna 1991 ja sen toimialana on projektivienti. Yhtiö kehittää omia originaalikonsepteja (IPR), myy konsepteja suomalaisille ja kansainvälisille yhtiöille, toimii yhteistuottajana konseptien toteuttamisessa sekä hallinnoi oikeuksia. Konseptien perustana ovat animaatioelokuvat, sekä TV-sarjat että yksittäiset elokuvat. Tuotantojen rahoitukseen osallistuu useita suomalaisia ja kansainvälisiä tahoja.

Lisätietoa www.epidemzot.com

Indie Films Oy

Malminkatu 22 c 55

00100 Helsinki

Puhelin 040 563 4603

etunimi.sukunimi@indiefilms.fi

Toimitusjohtaja Tomi Riionheimo

Indie Films Oy on vuonna 1991 perustettu lyhytanimaatioihin keskittynyt elokuvatuotantoyhtiö.

Lisätietoa www.indiefilms.fi

Osuuskunta Animaatiokopla

Iso Roobertinkatu 10 B 13

00120 Helsinki

Puhelin 045 130 3026

info@animaatiokopla.fi

Osuuskunta Animaatiokopla perustettiin vuonna 2004. Animaatiokopla suunnittelee ja toteuttaa animaatiota muun muassa lyhytelokuvaan, tv-mainoksiin, musiikkivideoihin, nettianimaatioihin ja peligrafiikkaan.

Lisätietoa www.animaatiokopla.fi

Merkittävimmät palvelutoimittajat

Konsultointi

Hohtokari Oy, yleisesti AV-alalla.

Tuotantojen konsultointia on saatavilla animaatiotuottajilta, esim. Petteri Pasanen / Anima ja Nick Dorra Production Ltd. Ylessä 35 vuotta työskennellyt Pii Berg on myös käynnistämässä toimintaa omana yhtiönä vuoden 2011 alusta.

Lainopilliset palvelut

Aronia Partners Oy, lisätietoa www.aronia.fi

Asianajotoimisto Borenus & Kemppinen Oy, lisätietoa www.borenus.com

Asianajotoimisto Veikko Palotie & co Oy, lisätietoa www.veikkopalotie.fi

Lexhill Oy, lisätietoa www.lexhill.fi

Asianajotoimisto Juridia, Markku Varela, lisätietoa www.juridia.com

Avaintoimijat

Koulutus ja tutkimus

Animaatioalan koulutusta annetaan seuraavissa oppilaitoksissa osana taiteen, kuvallisen viestinnän tai teknisen alan koulutusta:

Animaatioon keskittyviä linjoja on seuraavissa oppilaitoksissa:

Lybeckerin käsi- ja taideteollisuusoppilaitos, Raahe, lisätietoa www.lybecker.net

Metropolian ammattikorkeakoulu, Vantaa, lisätietoa www.metropolia.fi (3D-animointi ja visualisointi)

Pohjois-Karjalan ammattiopisto, Outokumpu, lisätietoa www.pkky.fi (Kuva-artsaanin linjalla voi suuntautua animaatioon. Lisäksi Viestinnän alan perustutkinnossa on pelikoulutusta)

Satakunnan käsi- ja taideteollisuusoppilaitos, Nakkila, lisätietoa www.skto.fi (Tietokoneanimaatio ja pelit) Lisäksi Audiovisuaalisen viestinnän perustutkinto, jossa animaatio on yhtenä oppiaineena.

Turun ammattikorkeakoulu, Taideakatemia, lisätietoa www.taideakatemia.turkuamk.fi/public (Animaatio ja Elokuva)

Aalto-yliopiston Taideteollinen korkeakoulu, 3D-animaatio sivuaineopintokokonaisuutena käynnistyi syksyllä 2010. MA-ohjelma pääaineena animaatio on järjestetty yhden kerran (al. 1996)

Lahden kansanopisto (Sarjakuva ja animaatio -linja) Koulutusta ei järjestetä lukuvuonna 2010-11.

Alan tutkimusta on tehty mm. seuraavissa yliopistoissa:

Jyväskylän Yliopisto (Taiteiden tutkimus), lisätietoa <https://www.jyu.fi/hum/laitokset/taiku/>

Taideteollinen korkeakoulu Mediakeskus Lume, lisätietoa <http://www.lume.fi/>

Tampereen yliopisto, lisätietoa <http://www.uta.fi/>

Turun Yliopisto, Mediatutkimus, lisätietoa <http://www.hum.utu.fi/oppiaineet/mediatutkimus/>

Edunvalvonta

Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskus AVEK

Hietaniemenkatu 2

00100 Helsinki

Puhelin (09) 4315 2350

etunimi.sukunimi@avek.kopioisto.fi

Pääsihteeri Juha Samola

AVEK tukee audiovisuaalista kulttuuria, muun muassa lyhyt-, dokumentti- ja animaatioelokuvien sekä mediataideteosten tuotantoa, av-alan ammattilaisten jatko- ja täydennyskoulutusta sekä alan festivaaleja ja muita tapahtumia.

Lisätietoa www.kopioisto.fi/avek

Av-tuottajien tekijänoikeusyhdistys, Tuotos ry

Mechelininkatu 21 A 7

00100 Helsinki

Puhelin (09) 440 471

tuotos@tuotos.fi

Toiminnanjohtaja Kirsi Niittyinperä

Tuotos ry on elokuva- ja av-tuottajien järjestöjen (SATU ry, ÄKT ry, SEK) perustama tekijänoikeusyhdistys, joka edustaa kotimaisia tuotantoyhtiöitä sekä ulkomaalaisia tuottajia valvoen tuottajien etuja, seuraten tekijänoikeusolojen kehitystä kotimaassa ja ulkomailla sekä tehden tarpeellisia selvityksiä ja aloitteita.

Lisätietoa www.tuotos.fi

Finnanimation ry
Fabianinkatu 4 B 14
00130 Helsinki
Puhelin 0400 997 266
etunimi.sukunimi@finnanimation.fi

Toiminnanjohtaja Liisa Vähäkylä

Finnanimation on toiminut vuodesta 2005 animaatiotuottajien verkostona ja vuodesta 2008 yhdistyksenä. Yhdistyksen tavoitteena on synnyttää ja vakiinnuttaa Suomeen animaatioala, mikä tapahtuu ennen kaikkea edistämällä suomalaisten animaatiotuottajien kansainvälistymistä. Lisäksi se tuottaa ja levittää tietoa alasta sekä jäsenten keskuudessa että medioihin, virkamiehiin ja päättäjiin. Lisätietoa www.finnanimation.fi

Finnish Film & Audiovisual Export, FAVEX ry

Fabianinkatu 4 B 14
00130 Helsinki
Puhelin 040 752 7777
etunimi.sukunimi@favex.fi

Toiminnanjohtaja Petra Theman

FAVEX tekee työtä suomalaisen audiovisuaalisen tuotannon ja palveluiden viennin, promootion, markkinoinnin ja myynnin edistämiseksi.

Lisätietoa www.favex.fi

Pohjoinen elokuva- ja mediasäätö, POEM

PL 42
90015 Oulun kaupunki
poem@poem.fi

Asiamies Pasi Pirttiaho

POEM-Säätö on audiovisuaalisen alan resurssikeskus, joka kehittää audiovisuaalisen alan toimintaympäristöä, alan yritystoimintaa sekä -palveluja toiminta-alueellaan. Pohjois-Suomen elokuvakomissio on osa POEM-Säätön toimintaa. POEM-Säätön alaisuudessa toimivat myös valtakunnallinen Film Location Finland -hanke sekä pohjoismaainen Filmikaari -hanke.

Lisätietoa www.poem.fi

Suomen Animaatiantekijät ry

Pohjoisranta 20 b 23
00170 Helsinki
info@animaatioklinikka.fi

Puheenjohtaja Christian Lindblad

Suomen Animaatiantekijät ry on Suomessa animaatioalalla työskenteleville sekä alasta kiinnostuneille tarkoitettu yhdistys. Animaatioklinikan ensisijaisena tehtävänä on edustaa ja yhdistää suomalaisia animaattoreita sekä toimia alasta kiinnostuneiden ihmisten kohtauspaikkana. Animaatioklinikka on Kopioston järjestöjäsen.

Lisätietoa www.animaatioklinikka.fi

Suomen audiovisuaalisen alan tuottajat ry, SATU ry

Fabianinkatu 4 B 14
00130 Helsinki
Puhelin (09) 684 0610
etunimi.sukunimi@satu.fi

Toiminnanjohtaja Stiina Laakso

SATU ry on audiovisuaalista sisältöä tuottavien yritysten edunvalvonta- ja palvelujärjestö.

Lisätietoa www.satu.fi

Suomen Elokuvasäätö, SES

Kanavakatu 12
00160 Helsinki
Puhelin (09) 622 0300
ses@ses.fi

Toimitusjohtaja Irina Krohn

Suomen elokuvasäätön tehtävänä on tukea ja kehittää kotimaista elokuvatuotantoa sekä elokuvien levittämistä ja esittämistä. Suomen elokuvasäätö on itsenäinen säätö, joka kuuluu Opetusministeriön kulttuuripolitiikan toimialan ohjaukseen. Säätö myöntää elokuvan tuotantotukea, esitys- ja

levitystoiminnan tukea sekä kansainvälisen toiminnan tukea. Opetusministeriön kanssa tehdyn sopimuksen mukaan säätiö myöntää tukea myös valtakunnallisesti merkittävälle kansainvälisille elokuvafestivaaleille Suomessa. Säätiö vastaa keskeisesti suomalaisen elokuvan kulttuuriviennistä. Lisätietoa www.ses.fi

Suomen elokuvatuottajien keskusliitto ry, SEK
Kaisaniemenkatu 3 B 29
00100 Helsinki
Puhelin (09) 6877 2312
filmikamari@filmikamari.fi
Toiminnanjohtaja Nina Laurio
Lisätietoa www.filmikamari.fi

Suomen Ääni- ja kuvatallennetuottajat, ÄKT ry
Yrjönkatu 3
00120 Helsinki
Puhelin (09) 6803 4050
ifpi@ifpi.fi
Lisätietoa www.ifpi.fi

Muut

Animatricks -animaatiofestivaali
Lisätietoa www.animatricks.net/2009

Viihteet

- ¹ Wikipedia, 1.9.2009
- ² Keränen V., Lamberg N. & Penttinen J. 2005. Digitaalinen media. Docendo Finland Oy. Jyväskylä.
- ³ Finnanimation
- ⁴ Finnanimation, Liisa Vähäkylä 26.8.2010
- ⁵ Finnanimation
- ⁶ ANIMAKE Animaation kärkihanke, ESR-projektin loppuraportin tiivistelmä, http://esrlomake.mol.fi/esrtiepa/loppuraportti_So1909.html
- ⁷ Audiovisuaalisen politiikan linjat. 2005. Opetusministeriön julkaisuja 2005:8. Yliopistopaino. s. 39
- ⁸ Finnanimation
- ⁹ Finnanimation, Liisa Vähäkylä 26.8.2010
- ¹⁰ Finnanimation, Liisa Vähäkylä 26.8.2010
- ¹¹ Animation Research Centre <http://www.ucreative.ac.uk/index.cfm?articleid=11263>
- ¹² http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2005/liitteet/opm_295_opmo8.pdf?lang=fi
- ¹³ <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2007/liitteet/opm9.pdf?lang=fi>

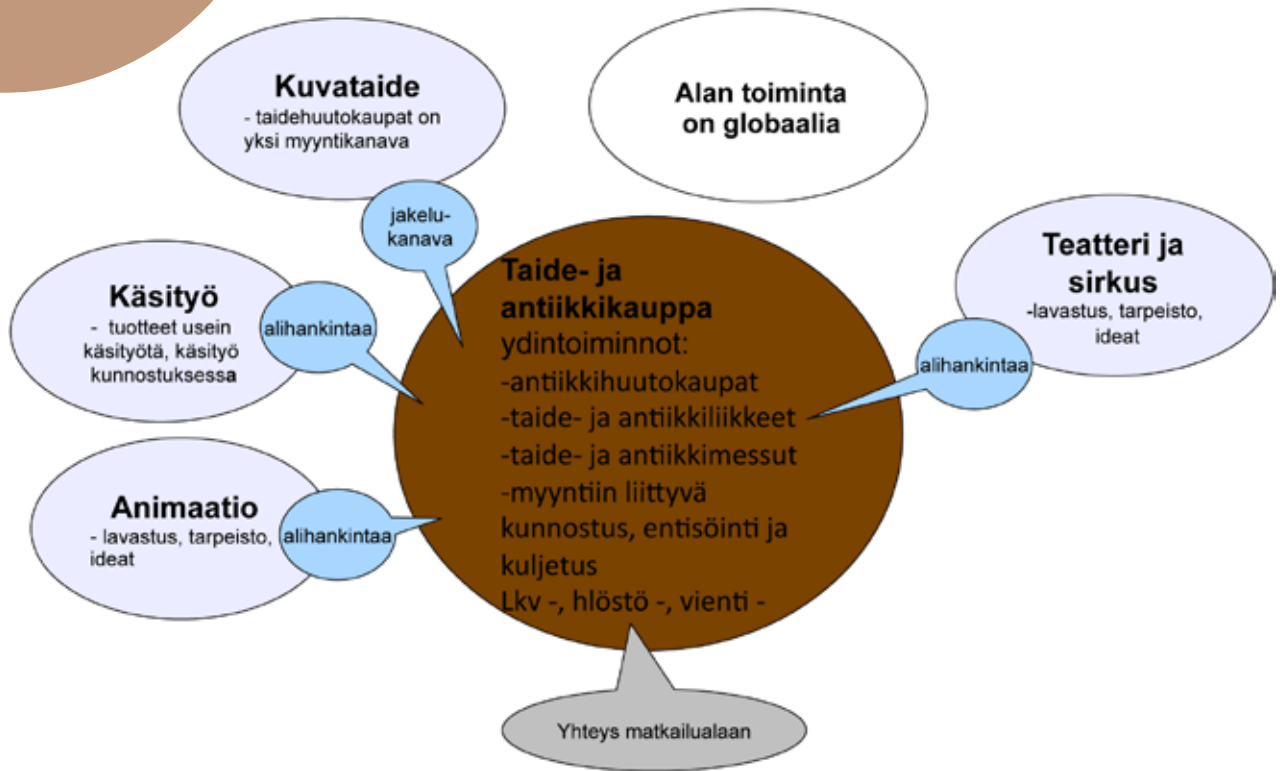
Antiikki ja taidekauppa

Antiikki (lat. antiquus) tarkoittaa muinaista, jolla viitataan yleisesti Välimeren piirin kreikkalais-roomalaiseen kulttuuriin ja siihen liittyviin ilmiöihin. Antiikin keräily on lähes yhtä vanha ilmiö. Nykyisen merkityksen antiikki-sana sai uuden ajan alussa.¹ Antiikkiesine-käsite ei ole yksiselitteinen, mutta yleisen käsityksen mukaan antiikiksi katsotaan vähintään sata vuotta vanhat esineet.² Ne ovat luonteeltaan hyvin semioottisia tai symbolisia ja niiden symbolinen ja elämyksellinen arvo on suuri niiden käyttöarvoon verrattuna.³

10 / 2010

**Antiikki- ja taidekauppa -toimiala pähkinänkuoressa:
Toimialan ydintoiminnot ja yhteydet muihin aloihin**

Antiikki- ja taidekauppa -toimialan kuvaus

Taide- ja antiikkikauppa poikkeaa muista luovista aloista siinä, että siinä luovan työn ja sisällön osuus on vähäinen. Kyse on ensisijaisesti kaupankäynnistä, antiikki- ja taide-esineiden ostamisesta ja myymisestä. Samankaltaisuutta muihin luovan talouden aloihin on kuitenkin siinä, että harrastus- ja vapaaehtoistyöllä on huomattava merkitys alan toiminnassa. Useimmat alan pienyrittäjät toimivat itsensä työllistämisen periaatteella ja ovat samalla myös taustaltaan vahvasti alan harrastajia. Tyypillinen tie alan pienyrittäjäksi on eläkkeelle pääsy palkkatyöstä ja halu keskittyä antiikin harrastamiseen perustamalla oma antiikkiliike.

Alan keskeisiä toimijoita ovat antiikkihuutokauppakamarit ja pienyrittäjäantiikkikauppiat. Huomatavaa alan toiminnan ja erityisesti talouden tunnuslukujen tarkastelussa on alan ominaispiirre: Taide- ja antiikkikaupan toiminnasta merkittävä osa on yksityishenkilöiden välisellä kaupalla, joka ei näy alan tilastoissa. Yksityishenkilöt sopivat kaupan ehdot ja hinnan keskenään parhaaksi katsomallaan tavalla, jonka takia myytävien tuotteiden keskihintoja ja hinnan määräytymistä ei ole mahdollista tutkia, tilastoida tai määrittää. Alan toimijoilla toki on näppituntuma, mutta ulkopuoliset eivät pääse tähän tietoon käsiksi.⁴

Toimialan luvut: Yritysten määrä, henkilöstö, liikevaihto

Suomessa antiikin keräily yleistyi erityisesti antiikkihuutokauppatoiminnan käynnistyttyä 1970-luvulla. Huutokauppatoiminnan aloitti Bukowskin huutokauppatalo Helsingissä ja nykyisin se järjestään noin 6-7 huutokauppaa vuodessa. Vuonna 2005 helsinkiläisten huutokauppatalojen yhteenlaskettu myynti oli lähes 14 miljoonaa euroa.⁵ Suomessa on kymmeniä huutokauppoja, joista merkittävimmät viisi (Helander, Hörhammer, Bukowski, Bulevardin huutokaupat ja Apollo) sijaitsevat Helsingissä.

Virallisten huutokauppojen lisäksi maakunnissa on pienimuotoista taide- ja antiikkihuutokauppatoimintaa. Alalla on myös niin kutsuttua villiä huutokauppatoimintaa esimerkiksi seurojentaloilla. Alan ammattilaiset eivät arvosta tätä villiä huutokauppatoimintaa ja ongelmia on esiintynyt esimerkiksi olemattoman kuluttajasuojan takia. Huutokauppatoiminta ja antiikkiliikkeet kytkeytyvät toisiinsa

symbioosisuhteessa, jossa antiikkikauppiat ostavat antiikkia huutokaupoista ja myyvät sen eteenpäin omissa liikkeissään tai messuilla.⁶ Huutokaupparakenne tulee jatkossa uudistumaan, sillä yleisö ikääntyy ja kiinnostus taideobjekteja kohtaan muuttuu.

Myös antiikkiliikkeiden määrä on moninkertaistunut verrattuna 1960-luvun tilanteeseen ja Helsingissä toimivasta vajaasta tusinasta antiikkiliikkeestä yhteismäärä on koko Suomessa kasvanut noin 150 liikkeeseen.⁷ Näistä liikkeistä noin puolet sijaitsee pääkaupunkiseudulla.

Suurin osa taide- ja antiikkiliikkeistä on omistajavetoisia mikroyrityksiä ja ne työllistävät harvoin yli 2 henkeä. Alaan kuuluu vahvasti oma harrastustoiminta ja keräily, jonka innoittamina moni perustaa antiikkiliikkeen.⁸ Erityisesti lama-aikana antiikkiliikkeiden määrä nousi. Antiikkiesineiden katteet ovat keskimäärin 50 % hinnasta sisältäen myös mahdolliset kunnostustyöt.⁹ Antiikkimessujen toiminta käynnistyi Suomessa 1980-luvulla. Näistä kansainvälistä tasoa oleva tapahtuma on Mustion Linnan kesäisin järjestämä antiikkinäyttely. Antiikkikentän toimijoita ovat siis antiikkiliikkeet, antiikkiin ja vanhaan taiteeseen erikoistuneet liikkeet sekä huutokaupat.¹⁰ Antikvariaattien toiminta rajataan tätä katsauksesta pois.

Keräämisen profiili on muuttunut ja alan liikkeet ja huutokaupat ovat hyvin hinta- ja laatutietoisia. Antiikkimarkkinat ovat myös kaupallistuneet ja kerääminen sijoitusmielessä on yleistynyt. Arvotaiteen ja -antiikin karatessa tavallisten harrastajien ulottumattomiin, on keräilyn painopiste siirtynyt lähemmäs oman aikamme esineistöä.¹¹

Tilastokeskuksen alaan liittyvät tilastoluokat

TOL ¹²		Yrityksiä	Henkilöstö	Liikevaihto 1.000 €
47781	Taideliikkeet	225	205	21 733
47791	Antiikkiliikkeet	151	94	18 494
47793	Huutokauppakamarit	62	59	11 847

Tilastokeskus tilastoi vuosittain huutokaupatun kotimaisen taiteen liikevaihtoa, joka kertoo yhden osan alan kokonaisliikevaihdosta. Huutokauppakamarien osalta Tilastokeskuksen luvuissa on mukana vain kotimaisten tuotteiden kauppa. Kansainvälisten tuotteiden osuus kaupasta ei näy luvuissa. Huutokaupatun kotimaisen taiteen liikevaihtoluvut on koottu kuuden suurimman huutokauppakamarin myynneistä. (Oy W. Hagelstamin huutokaupat, Bukowski Oy Ab (vuoteen 1995 saakka: Bukowski Oy Ab ja Oy Arvohuutokaupat Hörhammer Värdeauktioner Ab), Bulevardin huutokaupat, Nordia Art Oy, Eiran huutokaupat). Myyntihintojen lisäksi huutokauppojen liikevaihdossa tuloja kertyy huutokauppamaksuista sekä osittain maksullisesta arviointipalvelutoiminnasta.

Huutokaupatun kotimaisen arvotaiteen liikevaihto 2009

(Tilastokeskus 2009)

Myytyjä teoksia	Myyntihinta (1000 €)
1 504	4 123

Vienti

Kansainvälisistä alan toimijoista englantilaiset huutokauppatalot Christie's ja Sotheby avasivat 1980-luvulla toimipisteensä Helsingissä. Niiden kautta erityisesti suomalainen kultakauden taide sekä moderni design ovat päätyneet kansainvälisille markkinoille ja ne avanneet myös suomalaisille alan yrityksille yhteyksiä kansainvälisiin markkinoihin. Internet on luonut huutokaupoille uuden ulottuvuuden ja nykyään huutokaupattavat kohteet ovat periaatteessa koko maailman nähtävillä. Huutokauppatoiminta on jo kauan ollut kansainvälistä mm. puhelintoimeksiantojen kautta, mutta internetin myötä kansainvälinen kaupankäynti on helpottunut ja tämä on laajentanut suomalaisten huutokauppojen asiakaskuntaa ja ulkomaisten ostajien määrä on lisääntynyt.¹³

Kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden esineiden (kulttuuriesineiden) vientiä Suomesta sääntelee kulttuuriesineiden maastaviennin rajoittamisesta annettu laki (445/78) eli maastavientilaki, jonka mukaan laissa määriteltyjä kulttuuriesineitä ei saa viedä maasta ilman museoviraston tai sen osoittaman muun viranomaisen lupaa. Vientikiellon noudattamista valvovat tulliviranomaiset. Maastavientilain mukaan yli sata vuotta vanhoille esineille on haettava lupa maastavientiin.¹⁴

Kehitysnäkymät

Antiikin harrastajien piiri laajenee ja yhä nuorempia esineitä tulee keräily kohteeksi.

SWOT antiikki ja taidekauppa

<p>VAHVUUDET</p> <ul style="list-style-type: none"> – Antiikinharrastajien määrä on kasvanut kotimaassa kuin myös ulkomailla – Antiikkikauppiaiden ammattitaito ja tuntemus ovat parantuneet. 	<p>HEIKKOUEDET</p> <ul style="list-style-type: none"> – Antiikki- ja taidemarkkinoilla esiintyy paljon ylihinnoittelua¹⁶ – Hinnoittelua ei voida alan rakenteen ja toimintatapojen takia seurata tai valvoa¹⁷ – Lisääntynyt kysyntä näkyy heikkona tarjontana – Ala on järjestäytynyt heikosti¹⁸
<p>MAHDOLLISUUDET</p> <ul style="list-style-type: none"> – Keräilykohteet muuttuvat ja keräilyn painopiste siirtyy lähimenneisyyteen – Antiikkimessut kasvattavat erilaisten tapahtumien sisältöä, liikevaihtoa ja kävijämääriä¹⁵ 	<p>UHAT</p> <ul style="list-style-type: none"> – Vaarana on parhaan antiikki- ja taide-esineistön kulkeutuminen pois Suomesta¹⁹ – Väärennökset, joiden kohteena ovat erityisesti Albert Edelfeltin ja Akseli Gallen-Kallelan maalaukset sekä designlasi – Hintatason jyrkkä nousu, jonka ansiosta arvotaide ja -antiikki ovat karanneet tavallisen keräilijän ulottumattomiin

Esimerkkiyritykset

Oy Bukowski Ab

Iso Roobertinkatu 12, 00120 Helsinki

Puhelin (09)668 9110

bukowski@bukowski.fi

Toimitusjohtaja Christian Boman

Bukowski on perustettu Tukholmassa vuonna 1870 ja vuonna 1979 avattiin Bukowskin Helsingin liike. Bukowskin asiantuntijat ovat oman alansa huippuosajia, joilla on lisäksi käytössään koko kansainvälisen verkoston asiantuntemus.

Lisätietoa: www.bukowski.fi/

Hagelstam Huutokaupat Oy

Bulevardi 9 A

00120 Helsinki

Puhelin (09) 68 77 990

e-mail: hagelstam@hagelstam.fi

Toimitusjohtaja Mikael Schnitt

Hallituksen puheenjohtaja Wenzel Hagelstam

Hagelstamin huutokaupat ovat muodostuneet aktiiviseksi taiteen ja antiikin myyjien ja ostajien kohtaamispaikaksi, jossa tuhansia taideteoksia ja antiikkiesineitä vaihtaa omistajaa vuosittain.

Lisätietoa: www.hagelstam.fi

Antik Karl-Fredrik

Mariankatu 13

00170 Helsinki

Puhelin (09) 630014

kbkarlfredrikky@pp.inet.fi

Omistaja Karl Rosenqvist.

Yritys on toiminut vuodesta 1987 lähtien ja se on Suomen Antiikkikauppiat ry:n jäsen.

Lisätietoa: www.antik-karlfredrik.com

Pro-Messut Oy

Kotikatu 2 B

20700 Turku

Puhelin (02) 231 1220

Toimitusjohtaja Mirja Sabelli

Antiikkimessuihin erikoistunut messuyhtiö, joka on järjestänyt vuodesta 1991 lähtien Helsingin Antiikki- ja Taidemessuja.

Lisätietoa <http://pro-messut.fi>

Merkittävimmät palvelutoimittajat

Konsultointi

Useimmat antiikkiliikkeet ja huutokauppatalot tarjoavat konsultointipalveluita antiikin kentällä.

Suomen Taidearviointi

Filosofian tohtori Pauliina Laitinen-Laiho

Konsultointiyritys, taideteosten keräily- ja sijoitusneuvonta, aitoustutkimuskonsultointia, hinta-arviointeja.

Lisätietoa www.pauliinalaitinenlaiho.com

Avaintoimijat

Koulutus ja tutkimus

Antiikkialan asiantuntijaksi ei voi suoraan opiskella, mutta alaan kuuluvia opintokokonaisuuksia ovat muun muassa taidehistoria, historian, arkeologian, konservaattorin ja verhoilijan opinnot.

Pauliina Laitinen-Laiho on tutkinut suomalaista taide- ja antiikkikaupan taidetta sijoituskohteena, taideväarennöksiä sekä taidevarkauksista.²⁰

Museovirasto

Nervanderinkatu 13

00101 HELSINKI

Puhelin (09) 40 501

Pääjohtaja Juhani Kostet

Museovirasto vaalii Suomen aineellista kulttuuriperintöä: tallentaa, tutkii ja jakaa tietoa. Museovirasto on kulttuuri- ja tutkimuslaitos sekä suojeluviranomainen, joka palvelee monipuolisesti kansalaisia, päättäjiä, museoalan ammattilaisia, tutkijoita ja opiskelijoita. Monipuoliset arkistot ja alan tieteellinen erikoiskirjasto ovat asiakkaiden käytössä. Museovirasto on Opetus- ja kulttuuriministeriön alainen virasto.

Lisätietoa: www.nba.fi

Edunvalvonta ja alan toimijat

Suomen Antiikkikauppiat ry

Annankatu 9

00120 Helsinki

Puhelin 040 553 1378

Puheenjohtaja on Joachim Borgström

Perustettu vuonna 1985 laatuantiikkiin keskittyneiden liikkeiden toimesta. Suomen antiikkikauppiat ry on alan kauppiaiden yhdistys, johon kuuluu 16 jäsentä, antiikkikauppiaita ympäri maata, painottuen pääkaupunkiseudulle ja Uudellemaalle.

Lisätietoa: www.suomenantiikkikauppiat.fi/

Suomen Taide- ja Antiikkikauppioiden yhdistys, STAY

Lakkautti toimintansa keväällä 2010.

Muut

Antiikkia, antiikkia -ohjelma, tilaaja YLE TV1, tuotanto: Tarinatalo Oy

Antiikkigallerian, Hämeenlinnan Laatu-messujen, Hämeenlinnan Huutokauppakamarin ja T:mi Hannu

Tienhaaran internet-palvelu, www.antiikkilinkit.com/

Glorian Antiikki -lehti, Sanoma Magazines Finland Oy

Verkkokaupat: *Fasetti Oy, Huuto.net*

Viitteet

- 1 Nokela, Leena. 2006. Suomen antiikkiesineet (4): Jugendista modernismiin. Helsinki: Weilin+Göös. s. 337-339
- 2 Suomen Antiikkikauppiat ry:n entinen puheenjohtaja Arthur Aminoff. Rakennuslehti 16.3.2000.
- 3 Alanen, Aku 2007. Kulttuuristen tavaroiden kaupan arvo on symbolisesti suuri. Tieto&trendit 6/2007. s. 17-22.
- 4 Luovien alojen fact sheettien tarkennushanke/asiantuntijahaastattelut 2010, Ulla Lukkari
- 5 Turunen, Mervi 2000. Antiikkikauppa kasvaa ja kilpailu kiristyy. Tavarankäytön ongelmallista. Rakennuslehti 16.3.2000. <http://www.rakennuslehti.fi/uutiset/lehtiarkisto/478.html>
- 6 Luovien alojen fact sheettien tarkennushanke/asiantuntijahaastattelut 2010, Ulla Lukkari
- 7 Nokela, Leena. 2006. Suomen antiikkiesineet (4): Jugendista modernismiin. Helsinki: Weilin+Göös. s. 337-339
- 8 Luovien alojen fact sheettien tarkennushanke/asiantuntijahaastattelut 2010, Ulla Lukkari
- 9 Turunen, Mervi 2000. Antiikkikauppa kasvaa ja kilpailu kiristyy. Tavarankäytön ongelmallista. Rakennuslehti 16.3.2000. <http://www.rakennuslehti.fi/uutiset/lehtiarkisto/478.html>
- 10 Nokela, Leena. 2006. Suomen antiikkiesineet (4): Jugendista modernismiin. Helsinki: Weilin+Göös. s. 337-339
- 11 Nokela, Leena. 2006. Suomen antiikkiesineet (4): Jugendista modernismiin. Helsinki: Weilin+Göös. s. 339
- 12 Tilastokeskus 2010. www.tilastokeskus.fi
- 13 Nokela, Leena. 2006. Suomen antiikkiesineet (4): Jugendista modernismiin. Helsinki: Weilin+Göös. s. 338
- 14 Finlex, www.finlex.fi
- 15 Luovien alojen fact sheettien tarkennushanke/asiantuntijahaastattelut 2010, Ulla Lukkari
- 16 Pauliina Laitinen-Laiho: Taide ja keräily, Taloustaito, <http://www.taloustaito.fi/fi-FI/t/taide/taidekaupan-kymmenen-porsaanreikaa>
- 17 Luovien alojen fact sheettien tarkennushanke/asiantuntijahaastattelut 2010, Ulla Lukkari
- 18 Luovien alojen fact sheettien tarkennushanke/asiantuntijahaastattelut 2010, Ulla Lukkari
- 19 Nokela, Leena. 2006. Suomen antiikkiesineet (4): Jugendista modernismiin. Helsinki: Weilin+Göös. s. 339
- 20 <http://www.pauliinalaitinenlaiho.com/1>

Fact Sheets Luovat alat

Arkkitehtuuri

Arkkitehtuuri eli rakennustaide on taiteen muoto, jossa yhdyskuntia, rakennuksia ja niihin liittyviä osia suunnitellaan toiminnallisesta, teknisestä, taloudellisesta, esteettisestä, juridisesta ja yhteiskunnallisesta näkökulmasta. Arkkitehtuuri eroaa monista muista taiteenaloista muun muassa siksi, että luovaa työtä ohjaavat myös tekniset, taloudelliset ja juridiset reunaehdot.

(ks. lisää Wikipedia)

10 / 2010

**Arkkitehtuuritoimiala pähkinäkuoressa:
Toimialan ydintoiminnot ja yhteydet muihin aloihin**

Arkkitehtuuritoimialan kuvaus

Arkkitehtuuriin liittyvät läheisesti myös maisema-arkkitehtuuri ja sisustussuunnittelu. Alalla on tiivis yhteys rakennusteollisuuteen. Arkkitehtuuripalvelujen arvonnisa kehittyi 21 % vuodesta 2000 vuoteen 2005. Taloudellisen kontribuution kasvu on siis ollut voimakasta.¹

Alan ammattiliiton, Suomen Arkkitehtiliiton, jäseninä on 3037 arkkitehtia eli yli 80 prosenttia kaikista Suomen arkkitehteistä.² Alalla toimivien arkkitehtitoimistojen edunvalvontaa hoitaa 1988 perustettu Arkkitehtitoimistojen liitto ATL ry, jonka jäsenkuntaan kuuluu n. 250 alan yritystä.

Toimialan luvut: Yritysten määrä, henkilöstö, liikevaihto

Toimialan keskeisiä tunnuslukuja tarkasteltaessa on syytä huomata, että toimialajärjestöjen ilmoittamissa luvuissa pääsääntöisesti tarkastellaan alan toiminnan kannalta merkittävää liiketoimintaa. Tilastokeskuksen TOL-luokitus ei useimmissa tapauksissa vastaa todellisuutta toimialan toiminnan kannalta. Tilastokeskuksen luvuissa saattaa olla mukana useita sellaisia toimintoja, jotka eivät kuulu alan ydintoimintaan lainkaan tai yhteys siihen on vain välillinen.

Toimialajärjestöjen luvut 2008

Toimiala	Toimijoiden lukumäärä	Yleisin yritysmuoto	Liikevaihto	Henkilöstön määrä	Vienti	Tavoitavuus	Muuta huomioitavaa
Arkkitehtuuri	250 (Arkkitehtitoimistojen liiton jäseniä)	Osakeyhtiö	145 m€ v. 2008	2 500 (joista n. 1 900 ATL:n jäsenoimistoissa)	10 m€	-	Arkkitehtuurikiilpailuvoitot ja julkaisut ovat alan keskeisiä mittareita.

Arkkitehtitoimistot ovat kooltaan keskimäärin melko pieniä, suurimman osan liikevaihto on alle 300 000 euroa ja ne ovat yhden tai kahden hengen toimistoja.³

Tilastokeskuksen alaan liittyvät tilastoluokat

Tilastokeskuksen Yritysrekisterin vuositilaston (TOL 2008) luvut eivät ole yhteismitallisia alan avaintoimijoiden lukujen kanssa. Luokkaan 71110 Arkkitehtipalvelut kuuluu arkkitehtien konsultointipalvelut: rakennussuunnittelu ja luonnokset, kaupunkisuunnittelu, maisema-arkkitehtuuriin liittyvä suunnittelu ja palvelut. Luokkaan ei kuulu mm. sisustussuunnittelu.

TOL	Yrityksiä	Henkilöstö	Liikevaihto 1.000 €
71110 Arkkitehtipalvelut	1 598	4 060	346 908

Jos halutaan tarkastella arkkitehtipalvelujen lisäksi koko talonrakennusalan toimintaa, on tarkasteluun otettava mukaan myös luokat Rakennustekniset palvelut, Talonrakentaminen ja Erikoistunut rakentaminen. Yhteensä koko talonrakennusalalla, arkkitehtipalvelut mukaanlukien, on Tilastokeskuksen luvuissa 45 350 yritystä ja näiden liikevaihto oli 25 348 meuroa vuonna 2008.

Vienti

Arkkitehtitoimistojen viennin arvo vaihtelee paljon suhdanteiden mukaan. Arkkitehtitoimistojen liiton tilaston mukaan arkkitehtitoimistojen vienti vuonna 2004 oli vain 2 prosenttia toimistojen kokonaislaskutuksesta, ja osuus on ollut laskeva. Liiton ulkopuolisten toimistojen viennin arvo on lähes samaa tasoa, yhteensä 5 miljoonaa euroa vuonna 2004. Viennin arvo oli noususuunnassa vuonna 2005. Arkkitehtialan suunnitteluvienti on suurempaa kuin tuonti.⁴

Palveluiden vienti arkkitehti- ja taideteollisuussuunnittelussa yhteensä oli 3 miljoonaa euroa vuonna 2005.⁵

SWOT arkkitehtuuri⁶

<p>VAHVUUDET</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vahva ammattiosaaminen - Vahva ammattietiikka, riippumaton asiantuntija - Intohimo arkkitehdin työhön 	<p>HEIKKOUEDET</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jähmeät rakenteet rakennusalalla - Julkinen keskustelu arkkitehtuurista vähäistä - Intohimo arkkitehdin työhön - Alan toimijoiden puutteelliset liikkeenjohdolliset taidot
<p>MAHDOLLISUUDET</p> <ul style="list-style-type: none"> - EU-lainsäädännön harmonisointi (-> auktorisointi) - Koulutuksen ja tehtävänkuvan laajentaminen - Arkkitehtuurin popularisointi - Arkkitehtuurikeskustelun ja -kritiikin lisääminen - Vaativan kuluttajan markkinat generoivat asiantuntijuuden arvostusta 	<p>UHAT</p> <ul style="list-style-type: none"> - Yhteiskunnan arvot latistumassa, arkkitehtuurin arvoa ei tunnisteta - Arkkitehdin asema rapautumassa (-> ei voi kontributoida osaamisellaan) - Rakentaminen koetaan vain tekniseksi tai taloudelliseksi toiminnaksi - Kansainvälistymisen ja viennin vähäisyys, uudistumisen puute

Tärkeimmät kehityshankkeet sekä rahoitusmekanismit

Te-keskuksen, Finnveran ja muiden perinteisten julkisten rahoitusmekanismien lisäksi alalle erityisiä rahoitusmekanismeja ja kehityshankkeita ovat:

Osaamiskeskusohjelma: asumisen osaamiskeskusohjelma

Lisätietoa www.oske.net/osaamiskluste-rit/asuminen/ ja www.livingbusiness.fi/portal

Rakennetun ympäristön strategisen huippuosaamisen keskittymä

Lisätietoa www.rymshok.fi/index.html

Tekes: TILA-ohjelma 2008-2012.

Lisätietoa <http://akseli.tekes.fi/opencms/opencms/OhjelmaPortaali/ohjelmat/Tila/fi/etusivu.html>

Tekes: Kestävä yhdyskunta 2007-2012 –ohjelma.

Lisätietoa <http://akseli.tekes.fi/opencms/opencms/OhjelmaPortaali/ohjelmat/Yhdyskunta/fi/etusivu.html>

Tekes: Serve – Palveluliiketoiminnan edelläkävijöille 2006-2013 –ohjelma. Lisätietoa

Risto Hiltunen: "KESKIHAJONTA HINTA-LAATU -SUHTEEN LASKEMISESSA - Rakennusalan suunnittelun tarjouskilpailujen tilastollinen tarkastelu", HY, Matematiikan ja tilastotieteen laitos, 2007 (<http://www.atl.fi/index.php?id=245>)

Johanna Inkinen: Rakentamiseen ryhtyvän ja pääsuunnittelijan sopimuksen ulkoinen vastuu, 2009, HY Oik Tdk

Pientalosuunnittelijoita 2007, 2008 ja 2009, SAFA ja ATL, vuosittainen julkaisu

Rahoitusta pieniin kehityshankkeisiin myös Valtion rakennustaidetoimikunnalta, Kulttuurirahastolta, yms. säätiöiltä.

Strategiajulkaisut

SAFA 2012 – Suomen Arkkitehtiliiton strategia (laadittu 2002)⁷

ARKEKX – Suomalaisen arkkitehtuuriviennin esiselvitys (2009)⁸

Suomen arkkitehtuuripoliittikka APOLI – Valtioneuvoston arkkitehtuuripoliittinen ohjelma (1998)⁹

Paikalliset arkkitehtuuripoliittiset ohjelmat – Itä-Suomi, Oulu, Jyväskylä, Kuopio, Vantaa, Turku, Häme.

Askeleita arkkitehtuuriin. Selvitys arkkitehtuurikasvatuksesta, 2000 SAFA

Kiinteistö ja rakennusalan mainetutkimus, KIRA-foorumi, 2008

Rakennus- ja kiinteistöalan koulutus- ja tutkimusbarometri, RIL, 2008

Sector Study, Architects Council of Europe (ACE), 2008

Esimerkkiyritykset

ALA Architects

Tehtaankatu 40B17, 00150 Helsinki

Puhelin (09) 4259 7330

info@ala-a.com

Osakkaat: Juho Grönholm, Antti Nousjoki, Janne Teräsvirta ja Samuli Woolston.

ALA on perustettu vuonna 2004. Toimisto on voittanut lukuisia palkintoja arkkitehtuurikilpailuissa maailmanlaajuisesti. ALALLA on toimisto myös Norjassa.

Lisätietoa: www.ala-a.com

Arkkitehtityöhuone Artto Palo Rossi Tikka

Uudenmaankatu 2K, 00120 Helsinki

Puhelin 010 424 01 00

Osakkaat: Aaro Artto, Hannu Tikka, Teemu Palo ja Yrjö Rossi

APRT (Arkkitehtityöhuone Artto Palo Rossi Tikka Architects) on kansainvälinen toimisto arkkitehtuuriin, muotoiluun ja kaupunkisuunnitteluun. APRT:n arkkitehdit ovat saaneet tunnustusta töistään. Toimistolla on myös Tanskassa toimisto.

Lisätietoa www.aprt.fi

Gullichsen Vormala Arkkitehdit Ky

Pursimiehenkatu 29 B, 00150 HELSINKI

Puhelin (09) 6869300

arkkitechdit@gullichsen-vormala.fi

Osakkaat: Kristian Gullichsen, Timo Vormala

Arkkitehtitoimisto Helin & Co Oy
 Urho Kekkosen katu 3 B, 00100 HELSINKI
 Puhelin 0207 577 800
 info@helinco.fi
 http://www.helinco.fi
 Osakkaat: Pekka Helin

JKMM

Lapinrinne 3, 00100 Helsinki
 Puhelin (09) 2522 0700
 etunimi.sukunimi@jkmm.fi
 Osakkaat: Asmo Jaaksi, Teemu Kurkela, Samuli Miettinen ja Juha Mäki-Jyllilä.
 JKMM on perustettu v. 1998 ja se työllistää 19 henkilöä. Toimisto on voittanut yli 56 palkintoa suomalaisissa arkkitehtuurikilpailuissa.
 Lisätietoa www.jkmm.fi/contact.html

Lahdelma & Mahlamäki Architects

Tehtaankatu 29 A, 00150 Helsinki
 Puhelin (09) 2511 020
 etunimi.sukunimi@arklm.fi
 Osakkaat: Ilmari Lahdelma ja Rainer Mahlamäki
 Lahdelma & Mahlamäki Architects on perustettu v. 1997 ja se työllistää n. 20 henkilöä. Vuodesta 1985 lähtien osakkaat ovat saaneet yhteensä 33 ensimmäistä palkintoa ja 47 muuta palkintosijaa joko yleisissä tai kutsukilpailuissa. Viimeisin kilpailuvoitto on maaliskuussa 2009 ratkennut Suomen Tokion suurlähetystön kutsukilpailu.
 Lisätietoa www.ark-l-m.fi

PES-Arkkitehdit Oy

Ison-Antintie 8, 00930 Helsinki
 Puhelin (09) 3417 340
 etunimi.sukunimi@pesark.com
 Osakkaat: Pekka Salminen, Jarkko Salminen ja Tuomas Silvennoinen
 Yritys on perustettu vuonna 1968. Se on voittanut 40 arkkitehtuurikilpailua, joista 13 ensimmäistä palkintoa. Yrityksellä on toimipisteet Helsingissä, Kiinassa, Kroatiassa ja Saksassa.
 Lisätietoa www.pesark.com

Pöyry Architects

Eteläinen Rautatiekatu 6, 00101 Helsinki
 Puhelin 010 335 300
 Toimitusjohtaja Vesa Olkkola
 Pöyry Architects Oy on arkkitehti- ja konsulttitoimisto, jossa työskentelee yli sata henkilöä. Pöyryn toiminta alkoi vuonna 1961.
 Lisätietoa www.architects.poyry.fi/fi/index.html

Tommila architects

Kuusiniementie 5, 00340 Helsinki
 Puhelin (09) 4778100
 etunimi.sukunimi@arktom.fi
 Mauri Tommila
 Yritys on perustettu vuonna 1984 ja se on voittanut lukuisia arkkitehtuurikilpailuja. Yritys työllistää noin 26 henkilöä.
 Lisätietoa www.arktom.fi

Merkittävimmät palvelutoimittajat

Konsultointi

Arkkitehtuurikilpailutoiminta, *Suomen arkkitehtiliitto SAFA*

Muut

Arkkitehti-lehti, Suomen Arkkitehtiliitto SAFA
Arkkitehtiuutiset, Suomen Arkkitehtiliitto SAFA

Avaintoimijat**Koulutus ja tutkimus**

Oulun yliopisto, Arkkitehtuurin osasto, lisätietoa <http://webcgi oulu.fi/ark>

Tampereen teknillinen yliopisto, Arkkitehtuurin laitos, lisätietoa www.tut.fi

Teknillinen korkeakoulu, Arkkitehtiosasto, lisätietoa <http://arkkitehtuuri.tkk.fi/menu.htm>

Koulutuskeskus Dipoli

Oulun yliopiston koulutus- ja tutkimuspalvelut

Täydennyskoulutuskeskus Edutech, TTY

Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskus (YTK), Teknillinen korkeakoulu, lisätietoa <http://ytk.tkk.fi/fi/>

Edunvalvonta ja alan toimijat

Arkkitehtitoimistojen liitto ATL ry

Runeberginkatu 5A 9.k

00100 Helsinki

etunimi.sukunimi@atl.fi

toiminnanjohtaja Vesa Juola

Lisätietoa www.atl.fi

SAFA – Suomen Arkkitehtiliitto

Runeberginkatu 5 00100 Helsinki

Puhelin (09) 5844 48

etunimi.sukunimi@safa.fi

pääsihteeri Paula Huotelin

Lisätietoa www.safa.fi

Muut

Alvar Aalto –akatemia / Säätiö

Tiilimäki 20, 00330 Helsinki

Puhelin 0207 480 123

etunimi.sukunimi@alvaraalto.fi

Akatemian johtaja Esa Laaksonen ja säätiön johtaja Markku Lahti

Lisätietoa www.alvaraalto.fi/akatemia

Alvar Aalto Museo

Alvar Aallon katu 7, Jyväskylä

Puhelin (014) 2667113

museum (at) alvaraalto.fi

Johtaja Markku Lahti, intendentti Kaarina Mikonranta

ICOMOS Suomen osasto r.y.

Tieteiden talo

Kirkkokatu 6, 00170 Helsinki

Puheenjohtaja Kirsti Kovanen, [kirsti.kovanen\(at\)ymparisto.fi](mailto:kirsti.kovanen(at)ymparisto.fi)

Rakennustietosäätiö RTS

Rakennustieto

Runeberginkatu 5, 00100 Helsinki

Puhelin 0207 476 400

etunimi.sukunimi@rakennustieto.fi

Yliasiamies Matti Rautiola

Lisätietoa www.rakennustieto.fi

Suomen Rakennustaiteen museo

Kasarminkatu 24, 00130 Helsinki

Museonjohtaja Juulia Kauste

Valtion rakennustaidetoimikunta

Maneesikatu 7, PL 293, 00171 Helsinki

Puhelin (09) 1607 7921

tkinfo (at) minedu.fi

etunimi.sukunimi@minedu.fi

pj Anna Brunow (31.12.2009 asti)

Yhdyskuntasuunnittelun seura ry YSS ry.
Tieteidentalo
Kirkkokatu 6, 00170 Helsinki
yss@yss.fi
Puheenjohtaja Sari Viertiö

Viitteet

- 1 Luovan kentän yritystoiminta – elinkelpoisuus ja kehityssuunnat
- 2 Suomen Arkkitehtiiliitto SAFA
- 3 Tilastokeskus, Aku Alanen, Arkkitehtuurin talous, Tieto&trendit 3/2010
- 4 Muotoilulla kansainvälistä kilpailukykyä
- 5 Kulttuurin satelliittilinpito. Pilottiprojektin loppuraportti 2008.
- 6 Suomen Arkkitehtiiliitto SAFA
- 7 http://www.safa.fi/archive/33_strategia_n2012.pdf (päivitetty 2006)
- 8 http://www.safa.fi/archive/255_ARKEX_selvitys_2009.pdf
- 9 http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/1999/liitteet/APOLI_SUOMI_xEDM_14_1479_1995x.pdf?lang=f

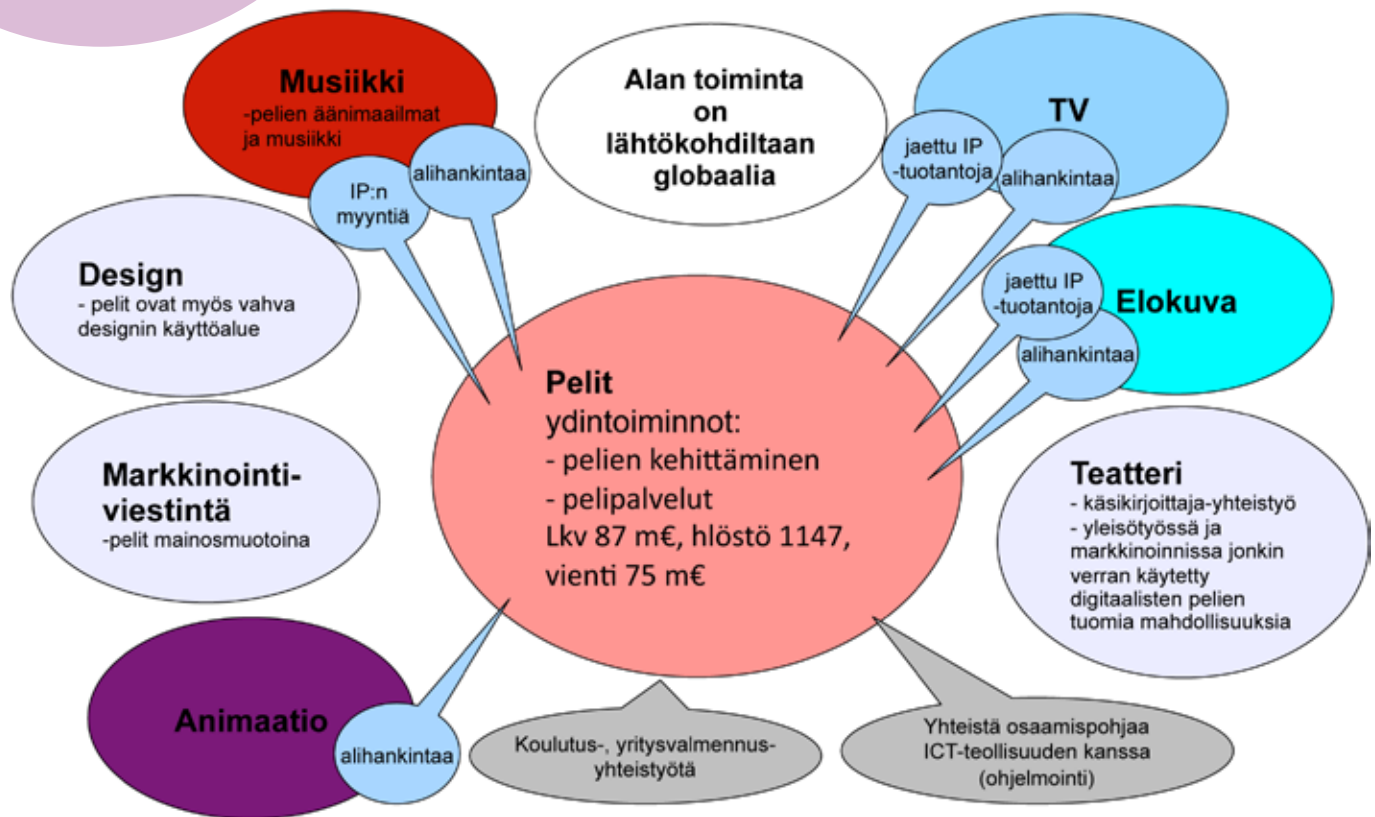
Digitaaliset pelit

Tietokonepeli on peli, joka on toteutettu tietokoneohjelmalla. Tietokonepelit voidaan erottaa useisiin alaluokkiin mutta koko ilmiöstä voidaan käyttää vanhahtavaa yläkäsitettä videopeli tai uudempaa käsitettä digitaalinen peli. Digitaalisten pelien pelaamiseen tarvitaan käyttöliittymä ja näyttölaite. Käyttöliittymän kanssa vuorovaikuttaminen tuottaa välittömän visuaalisen palautteen näyttölaitteen ruudulle.¹ Viime aikoina on myös paljon puhuttu pelinomaisuudesta tai pelillisyydestä myös varsinaisten pelien ulkopuolella. Tällä tarkoitetaan peleistä tuttujen käyttöliittymien tai toimintamallien soveltamista esim. perinteisiin tietokoneohjelmiin.

10 / 2010

**Pelitoimiala pähkinäkuoressa:
Toimialan ydintoiminnot ja yhteydet muihin aloihin**

Pelitoimialan kuvaus

Digitaaliset pelit eivät ole selkeästi rajautuva tuoteryhmä, vaan visuaalisen kulttuurin rajapinta, jossa media ja designprosessit kohtaavat: mm. musiikki, muotoilu ja viihdeteollisuus liittyvät kiinteästi pelien alueeseen. Digitaalisilla peleillä on myös kiinteä yhtymäkohta perinteiseen ICT-teollisuuteen. Tällä hetkellä pelimarkkinat voidaan jakaa esim. konsolipeleihin, PC-peleihin, kannettaviin pelilaitteisiin, verkkopeleihin ja langattomiin pelilaitteisiin.² Peliala on Suomessa nuorta ja ensimmäiset alan yritykset perustettiin 1990-luvun puolivälissä. Suurin osa alan yrityksistä on perustettu 2000-luvulla.³ Suomessa oli Nokian vaikutuksesta huomattavasti mobiilipelien pioneiryhtiä, mutta vuosien 2006-2008 aikana tilanne on muuttunut ja mobiilipelejä päätoimisesti tekevien yritysten rinnalle on noussut pc- ja konsolipeleilyrityksiä.⁴ Lähinnä Apple iPhone'n menestys 2008 alkaen on kuitenkin uudestaan nostanut mobiilipelien tekemisen suosiota

Pelialan edunvalvontaa hoitavat vuonna 2003 perustettu Neogames sekä 2007 perustettu Suomen Pelinkehittäjät ry.

Toimialan luvut: Yritysten määrä, henkilöstö, liikevaihto

Toimialan keskeisiä tunnuslukuja tarkasteltaessa on syytä huomata, että toimialajärjestöjen ilmoittamissa luvuissa pääsääntöisesti tarkastellaan alan toiminnan kannalta merkittävää liiketoimintaa. Tilastokeskuksen TOL-luokitus ei useimmissa tapauksissa vastaa todellisuutta toimialan toiminnan kannalta. Tilastokeskuksen luvuissa saattaa olla mukana useita sellaisia toimintoja, jotka eivät kuulu alan ydintoimintaan lainkaan tai yhteys siihen on vain välillinen.

Tilastokeskuksen Yritysrekisterin vuositilaston (TOL 2008) luvut eivät ole yhteismitallisia alan avaintoimijoiden lukujen kanssa. Pelialan luokka 58210 Tietokonepelien kustantaminen sisältää vain osan pelialan yrityksistä (yrityksiä 9, henkilöstö 20, liikevaihto 633 000 €), sillä suurin osa yrityksistä on ollut osana luokkaa 62010 Ohjelmistojen suunnittelu ja valmistus. Lisäksi pelialan yrityksiä on luokassa 18200 Ääni-, kuva- ja atk-tallenteiden tuotanto.

Toimialajärjestöjen luvut 2008

Toimiala	Toimijoiden lukumäärä	Yleisin yritysmuoto	Liikevaihto	Henkilöstön määrä	Vienti	Tavoitavuus	Muuta huomioitavaa
Pelit	63	Osakeyhtiö	87 m€	1147 henkilöä	75 m€	globaalisti kymmeniä miljoonia käyttäjiä	–

Pelialan yrityksiä (pelinkehitys tai pelipalvelujen tarjoaminen) on alan etuja ajavan Neogamesin listauksen mukaan 63.⁵ Vuonna 2008 ala työllisti yhteensä 1147 ihmistä, joista 255 työskenteli Suomen rajojen ulkopuolella. Vuonna 2008 alan liikevaihto Suomessa oli 87 miljoonaa euroa.⁶ Pelialan yritys-toiminta on luonteeltaan hyvin kansainvälistä, nk. born global –yrityksiä on runsaasti.⁷

Vienti

2000-luvulla pelialan vienti on kasvanut merkittävästi. Vuonna 2008 pelit olivat suurin kulttuurivientiartikkeli Suomesta. Vienti suuntautuu erityisesti Yhdysvaltoihin sekä Länsi-Eurooppaan.⁸ Vuonna 2008 alan liikevaihdosta Suomessa 87 % (noin 75,7 miljoonaa euroa) tuli viennistä.⁹

Kehitysnäkymät

Suomen peliala on kasvanut vahvasti ja kasvun on ennustettu jatkuvan noin 10-15 % vuosivauhdilla.¹⁰ Peliteollisuuden kasvun takana on yritysten tekninen ja sisällöllinen osaaminen, pelituotannon hyvä hinta-laatusuhde, toimitusvarmuus sekä tällä hetkellä varsinkin digitaalisen jakelun kansainvälinen nousu joka näyttäisi suosivan pieniä ja teknologisesti kompetenttejä yrityksiä. Tulevaisuuden haasteena on digitaalisten jakelukanavien parempi hallinta ja mm. digitaalisen markkinoinnin osaamisen kehittäminen.¹¹

Pelialan vahvoina trendeinä ovat mobiilipelien uusi nousu esim. iPhone ja Androidin myötä, online-pelimarkkinoiden kasvu ja pelien digitaalinen jakelu konsoli- ja pc-puolella. Digitaalinen jakelu mahdollistaa suoran jakelun kuluttajille erilaisten jakeluverkostojen avulla ja pelikehittäjille mahdollisuuden ottaa arvoketjusta huomattavasti suurempi osuus kuin fyysiseen jakeluun perustuvassa liiketoimintamallissa. Nousevia trendejä ovat myös kommunikatiivisuuden ja yhteisöllisyyden varaan toteutettavat pelit, monimedialliset pelibrändit, mobiilipelaaminen sekä paikkatietoon perustuvat pelit. Pelaajien ikääntyessä voi syntyä myös enemmän kysyntää peleille, joissa katsotaan olevan merkityksellisimpiä tarinoita ja sisällöllistä syvyyttä.¹²

SWOT Pelit

<p>VAHVUUDET</p> <ul style="list-style-type: none"> – Teknologiaosaaminen maailman huippua – Tuotteet ovat hyviä – Suomen hyvä maine – Vahva pelikulttuuri – Hyvä infrastruktuuri talouden, yhteiskunnan ja tekniikan alueilla – Hyvä hinta-laatu -suhde – Innovaatiokyky 	<p>HEIKKOUEDET</p> <ul style="list-style-type: none"> – Liiketoimintaosaamisessa puutteita varsinkin verrattuna teknologiaosaamiseen – Markkinointi- ja myyntiosaaminen riittämätöntä. Kehitystarve varsinkin digijakelun puolella –Varsinkin kotimaisen riskirahoituksen saamisen vaikeus – Pienet kotimarkkinat – Mikroyrittäjiä paljon – Ei kattavaa demo- tai tuotantorahoitusta (vrt. elokuvan tuotantotuet)
<p>MAHDOLLISUUDET</p> <ul style="list-style-type: none"> – Pelitoimialan yhteinen tahtotila säilyy ja jalostuu – Digitaalinen jakelu avaa uusia liiketoimintamalleja ja liiketoimintamahdollisuuksia pienille yrityksille – Pelien kysyntä kasvaa ennustetusti – Demo- ja tuotantorahoitus saadaan kuntoon – Koulutus sekä oppilaitoksissa että firmojen sisällä saadaan tarvittavalle tasolle – Luovien alojen mahdollisuuksien avaaminen yritystoiminnan kehittäjille ja päättäjille – Tuottaja- ja manageriosaamisen parantaminen – Kansainvälistyminen ja viennin lisääminen – Rahoitusinstrumenttien hyödyntäminen ja kehittäminen – Myös kotimaiset riskirahoittajat kiinnostuvat toimialasta 	<p>UHAT</p> <ul style="list-style-type: none"> – Työvoimapula, pelialan koulutusta on ollut vasta viime vuosina, ala ei ole saanut riittävästi osaavaa työvoimaa – Koulutuksen jääminen jälkeen alan kehityksestä – Alan sisäiset ristiriidat – Pelitoimialan mahdollisuuksia ei ymmärretä eri päättäjätasolla – Ratkaisemattomat tekijänoikeuskysymykset rajoittavat kasvua (digitaalinen jakelu) – Rahoitusta ei saada tai kohdenneta riittävästi – Peliyritysten koon kasvu pysähtyy ja kansainvälisesti uskottavan kokoisia yrityksiä ei muodostu – Yleinen taloussuhdanteen pysyvä heikkeneminen – Online-pelejä koskevan lainsäädännön tiukkeneminen – Alan keskittyminen suurille toimijoille, kuluttajien omaksumisviive – Vääränlaiset liiketoimintamallit

Tärkeimmät kehityshankkeet sekä rahoitusmekanismit

ELY-keskuksen, Finnveran ja muiden perinteisten julkisten rahoitusmekanismien lisäksi alalle erityisiä rahoitusmekanismeja ovat³:

Avek, digidemo, pienimuotoinen sisäluotantorahoitus

EU Media Programme, vuoteen 2009 asti Interactive works, 2009 uudelleenmäärittelyn jälkeen ei käyttökelpoinen pelituotantojen rahoittamiseen koska vaatii nykyisellään AV (elokuva, animaatio) IPR:n klinkittämistä pelituotteeseen

Nordic Game (päättyy 2011 lopussa)

Tekes, toimialan T&K- rahoitus, jonkin verran rahoitusta markkinointiin ja tutkimukseen

Strategiajulkaisut

*Pelialan kulttuurivientistrategia (2007)*¹⁴

*Suomen pelialan koulutustarpeet (2008)*¹⁵

*The Finnish Games Industry (2008)*¹⁶

*Suomen pelitoimialan strategia 2010-2015, visio 2020*¹⁷

Esimerkkiyritykset*Rovio Oy*

Rovio Mobile Ltd.

Keilaranta 19

02150 ESPOO

Rovio is one of Europe's leading independent developers of wireless games with an ever-growing portfolio of award-winning titles spanning many genres from casual to core next-gen console IP. Our studio has developed games for some of the biggest names in the mobile space, including Electronic Arts, Nokia, Vivendi, Namco Bandai and Mr. Goodliving/Real Networks.

Newest success story is Angry Birds (iPhone) which is the number 1 paid appstore application in over 60 countries.

Lisätietoja: <http://www.rovio.com/index.php>

RedLynx Oy

Redlynx Ltd

Opastinsilta 8,

00520 Helsinki

RedLynx is a leading developer of connected games for handheld, consoles and mobile phones. The most recent success stories are "Trials HD" (Xbox 360 LA) and Monster Trucks Nitro (iPhone)

Lisätietoja: <http://www.redlynx.com/>

Remedy Oy

Päiväntaite 8

02210 Espoo

Remedy on vuonna 1995 perustettu lähinnä toimintapeliin suunnitteluun ja 3D peliteknologia keskittynyt yritys. Yrityksen tunnetuin ja samalla menestynein suomalaispeli on Max Payne.

Myös 2010 toukokuussa julkaistu Alan Wake on saavuttanut laajaa kansainvälistä huomioita.

Lisätietoja: <http://www.remedygames.com/>

Sulake Corporation Oy

Korkeavuorenkatu 35

00130 Helsinki

Sulake Corporation on vuonna 2000 perustettu virtuaalimaailmoin ja sosiaaliseen verkottumiseen keskittynyt yritys. Yrityksellä on 12 toimipistettä eri puolilla maailmaa. Yrityksen palveluksessa työskentelee kansainvälisesti noin 250 henkilöä. Sulakkeen tuotteita ovat Habbo ja IRC-Galleria.

Lisätietoja: www.sulake.com

Sumea/Digital Chocolate

Tammasaarenlaituri 3

00180 Helsinki

Sumea on vuonna 1999 perustettu ja vuonna 2003 yhdysvaltalaisen mobiilipeliyrityksen Digital Chocolate'n kanssa yhdistynyt yritys. Sumea on konsernin sisäinen pelinkehitysstudio, joka on erikoistunut online- ja mobiilipeleihin.

Lisätietoja: <http://www.digitalchocolate.com/>

Merkittävimmät palvelutoimittajat**Konsultointi**

Digital Media Finland Oy, lisätietoja www.digitalmedia.fi

Gearshift Group Oy, lisätietoja www.gearshiftgroup.com

Lots Oy, lisätietoja www.lots.fi

Stratura Group Oy, lisätietoja www.stratura.net

Lainopilliset palvelut

Aldea Oy, lisätietoja www.aldea.fi

Benjon Oy, lisätietoja www.benjon.fi

Lexia Oy, lisätietoja www.lexia.fi

Lokalisointi

Lionbridge, testaaminen, lisätietoja www.lionbridge.com

Walkthru, lokalisointi, lisätietoja www.walkthru.fi

Muut

Mediatonic, rahoitus, lisätietoa <http://mediatonic.fi/>
Spinno, yrityskehitys, lisätietoa <http://www.spinno.fi/>

Avaintoimijat

Ammatillinen koulutus

Kajaanin AMK / Kajaani
Pohjois-Karjalan Ammattiopisto / Outokumpu
Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu / Joensuu
Oulun seudun ammattiopisto / OSAO
Adultan Radio ja TV- opisto ARTO, lisätietoja www.arto.fi

Tutkimus

Tampereen Yliopisto INFIM, lisätietoja www.uta.fi/laitokset/infim/
HIIT, lisätietoja www.hiit.fi
Agora Game Lab, lisätietoja www.jyu.fi/tutkimus/hankkeita/agl
CKIR Center for Knowledge and Innovation Research, lisätietoja www.hse.fi/EN/ckir/introduction
Helsingin yliopisto / Gamics, lisätietoja <http://gamics.cs.helsinki.fi>
Oulun yliopisto, tietojenkäsittelytieteiden laitos, lisätietoja www.tol.oulu.fi/index.php?id=1
TAIK /Lume, lisätietoja www.lume.fi

Muu koulutus

Jyväskylän AMK / Jyväskylä
Kymenlaakson ammattikorkeakoulu Kyamk / Kotka
Lahden muotoiluinstituutti / Lahti
RaMK, Kemi-Tornion ammattioppilaitos ja Lapin yliopisto, lisätietoja www.ramk.fi
Tampereen AMK – Taide ja viestintä, lisätietoja <http://ttvo.tpu.fi>
Turun Yliopisto, Game tech and arts Lab, lisätietoja www.gametecharts.fi

Edunvalvonta ja alan toimijat

Neogames
Hermia Oy
Hermiankatu 1
33720 Tampere
etunimi@neogames.fi
Johtaja KooPee Hiltunen
Suomen pelialan tutkimuksen ja koulutuksen keskus.
Lisätietoja www.hermia.fi/neogames

Suomen Pelinkehittäjät Ry

Hallituksen puheenjohtaja Ilari Kuittinen
Yhdistys toimii suomalaisten peliyhtiöiden yhteistyöelimenä, toiminnan edistäjänä sekä edunvalvojana. Yhdistyksen asiamiehenä toimii Suomen Pelialan keskus Neogames. Lisätietoja www.pelinkehittajat.fi
www.playfinland.fi

Muut

IGDA
Finland Chapter Coordinator: Sonja Kangas
The International Game Developers Association on kansainvälinen voittoa tavoittelematon yhteisö, joka toimii pelialan kattojärjestönä. Yhteisön suomalainen haara edistää verkostoitumista, yksityisten pelikehittäjien uran ja taitojen kehittämistä.
Lisätietoja www.igda.fi

FIGMA

FIGMA on digitaalisten multimediatallenteiden maahantuojien voittoa tuottamaton aatteellinen yhdistys. Yhdistyksen tarkoituksena on parantaa tallennetuotannon kulttuuripoliittista asemaa ja oikeudellista suojaa sekä tuotannon, maahantuonnin ja jakelun toimintaedellytyksiä ja kehittää oikeudenhaltijoiden laissa säädettyjen oikeuksien valvontaa. FIGMA on peliformaateista riippumaton yhdistys.

DIGRA

DiGRA is the association for academics and professionals who research digital games and associated phenomena. It encourages high-quality research on games, and promotes collaboration and dissemination of work by its members

Viitteet

- ¹ Wikipedia <http://fi.wikipedia.org/wiki/Videopeli>
- ² Koivunen Hannele. Opetusministeriön julkaisuja 2004:22. Onko kulttuurilla vientiä? s. 84-85, http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2004/liitteet/opm_176_opm22.pdf?lang=fi
- ³ Pelialan kulttuurivientistrategia, s.3
- ⁴ Hiltunen K. & Haila T. 2009. The Finnish Game Industry. s.6
- ⁵ http://www.hermia.fi/neogames/alan_toimijat/
- ⁶ Pelikehittäjät haluaisivat pitää menestyspelit omissa käsissään. 2009. Helsingin Sanomat 6.8.2009, Talous, 15
- ⁷ Neogames
- ⁸ Hiltunen K. & Haila T. 2009. The Finnish Game Industry. s.3, 8, 12
- ⁹ Pelikehittäjät haluaisivat pitää menestyspelit omissa käsissään. 2009. Helsingin Sanomat 6.8.2009, Talous, 15
- ¹⁰ Neogames
- ¹¹ Neogames ja Suomen pelinkehittäjät Ry: Pelialan strategia 2010-2015, visio 2020
- ¹² Audiovisuaalisen politiikan linjat. 2005. Opetusministeriön julkaisu 2005:8. Yliopistopaino. s. 43
- ¹³ Hiltunen K. & Haila T. 2009. The Finnish Game Industry. s.17
- ¹⁴ http://www.hermia.fi/neogames/tutkimukset_ja_julkaisut/?x11656=46844
- ¹⁵ http://www.hermia.fi/neogames/tutkimukset_ja_julkaisut/?x11656=70430
- ¹⁶ http://www.hermia.fi/neogames/tutkimukset_ja_julkaisut/?x11656=297520
- ¹⁷ http://www.hermia.fi/neogames/tutkimukset_ja_julkaisut/?x11656=664637

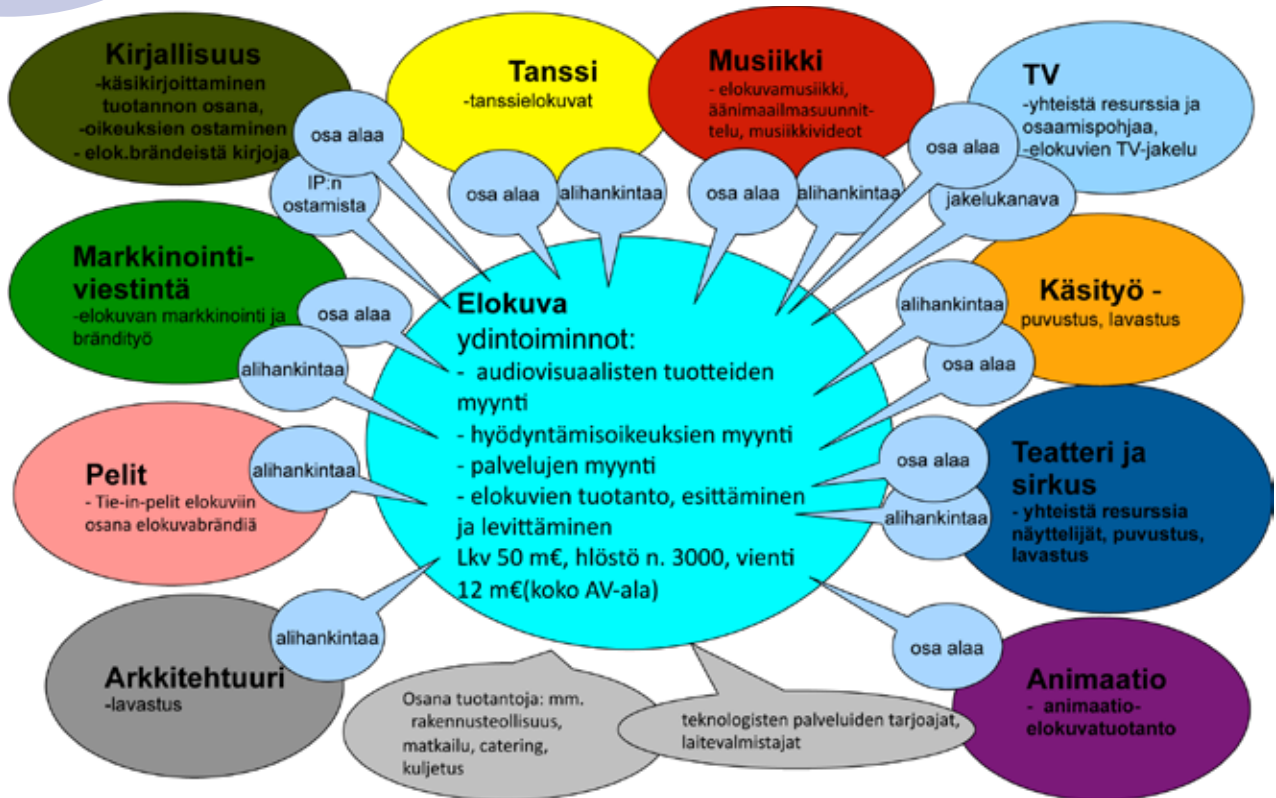
Elokuva

Elokuva on taidemuoto ja yksi suosituimmista viihteenlajeista. Nykymuotoinen elokuva on kuvasta ja äänestä muodostuva audiovisuaalinen media. Kuvaan saadaan liikkeen illuusio, kun hiukan edellisestä ruudusta poikkeavia kuvia vaihdetaan taajaan, yleensä 24 kertaa sekunnissa. Elokuvia tehdään kuvaamalla filmi-, digitaali- tai videokameralla, animoimalla tai erikoistehosteilla.¹ Elokuva voidaan jakaa pitkiin ja lyhyisiin näytelmäelokuvaan, dokumenttielokuvaan, animaatioelokuvaan ja mainoselokuvaan.

10 / 2010

Elokuvatoimiala pähkinänkuoressa: Toimialan ydintoiminnot ja yhteydet muihin aloihin

Elokuvatoimialan kuvaus

Elokuvatuotantoa rahoitetaan pääosin julkisen tuen avulla (Suomen elokuvasäätiön tuotantotuella), televisioyhtiöiden esitysoikeuksien ostolla sekä elokuvateatterien ja muiden jakelumuotojen katsojatuuloilla. Elokuvan yhteistuotannot eri maiden kesken ovat lisääntyneet ja yhteistuotannon takia rahoittamiseen osallistuvat nykyään myös ulkomaiset levitys- ja myyntiyhtiöt, tuotantoyhtiöt, eri alueiden filmikomissiot, sekä esim. Euroopan Neuvoston alainen Eurimages rahasto.² Lähinnä vain mainoselokuvat rahoitetaan pääasiassa yksityisellä rahoituksella.³

Elokuvien jakeluketju muodostuu elokuvien tuottajista, myyntiyhtiöistä, levittäjistä ja elokuvateattereista. Pitkällä aikavälillä perinteisen filmille tallennetun elokuvan ohella digitaalinen jakelu- ja esitystekniikka ovat vallanneet alan. Elokuvien teatterijakelua täydentävät lukuisat festivaalit ympäri maailmaa sekä kotiympäristössä televisioesitykset (ml. maksutelevisio ja kaapeliverkon puhtaasti elokuvalla omistettut kanavat), DVD sekä VOD-lataukset, eli erilaiset internetin kautta toimivat latauspalvelut.⁴

Vuonna 2009 SES:n tukivarat olivat 18,9 miljoonaa euroa. Kaikkiaan tuettiin 16 pitkän näytelmäelokuvan, 35 dokumenttielokuvan, 15 lyhytelokuvan ja kuuden tv-sarjan tuotantoa. Lisäksi tuettiin yhdeksää pitkän elokuvan ja dokumentin yhteistuotantoa, joissa on suomalaista taiteellista panosta.⁵ Viimeisten vuosien aikana elokuvakäyntien määrä ja erityisesti suomalaisen elokuvan katsojamäärät ovat olleet selkeässä kasvussa. Elokuvateatterikäyntejä Suomessa vuonna 2009 oli 6,8 miljoonaa. Kotimaisen elokuvan markkinaosuus oli 15% katsojista.⁶

Suomen elokuvasäätiön ohella elokuva-alan edunvalvontaa hoitaa Satu ry Suomen audiovisuaalisen alan tuottajat, jonka jäsenyryksinä on 107 yritystä elokuvan, TV-tuotannon, animaation ja markkinointiviestinnän alalta. Jäsenyritysten yhteenlaskettu liikevaihto oli vuonna 2008 n. 146 meuroa.⁷

Toimialan luvut: Yritysten määrä, henkilöstö, liikevaihto

Toimialan keskeisiä tunnuslukuja tarkasteltaessa on syytä huomata, että toimialajärjestöjen ilmoittamisissa luvuissa pääsääntöisesti tarkastellaan alan toiminnan kannalta merkittävää liiketoimintaa. Tilastokeskuksen TOL-luokitus ei useimmissa tapauksissa vastaa todellisuutta toimialan toiminnan kannalta. Tilastokeskuksen luvuissa saattaa olla mukana useita sellaisia toimintoja, jotka eivät kuulu alan ydintoimintaan lainkaan tai yhteys siihen on vain välillinen.

Elokuva-alan lukujen osalta on huomioitava että alan on vahvasti valtion tukema. Taloudellisten tunnuslukujen ohella kotimaisen elokuvan tuotannon osalta merkittäviä tarkastelunkohteita ovat kotimaisen elokuvan kulttuurinen arvo ja taide-elokuvien osalta myös taiteellinen arvo. Lukujen vertailussa on myös huomattava, että toimialajärjestöjen luvuissa elokuvaa tarkastellaan omana alanaan. Tilastokeskuksen luvuissa on mukana myös TV- ja muu AV-tuotanto.

Toimialajärjestöjen luvut 2009

Toimiala	Toimijoiden lukumäärä	Yleisin yritysmuoto	Liikevaihto	Henkilöstön määrä	Vienti	Tavoitavuus	Muuta huomioitavaa
Elokuva	619 toimipaikkaa elokuva- ja videotuotannossa, alalla kaikkiaan n. 1000	Osakeyhtiö, freelancer-toiminta	20 – 50 m€	2000 – 3000 henkilöä	12 m€ (koko AV-ala)	6,8 milj. katsojaa elokuvateattereissa, joista kotim. elokuvissa n. 0,9 milj.	SES tilastoi mm. kotim. elokuvien katsojamäärät ja lipunmyynnin esim. 2009 839 007 elokuvateatterikäyntiä (+DVD katsojat, +televisiokatsojat). Favex AV-viennin tilastopilotti 2009.

Suomen elokuvatuottajien keskusliitto SEK:in jäsenenä on 47 tuotantoyhtiötä.⁸ Suurin osa niistä on pieniä 1-3 henkilön yrityksiä.⁹ Elokuvien tuottaminen on noin 25 suomalaiselle tuotantoyhtiölle ammattimaista liiketoimintaa. Muita alalla toimivia tuotantoyhtiöitä on yli 100. Vain muutamilla elokuvatuotantoyhtiöillä tuotanto on monipuolista, useimmat elokuvatuotantoyhtiöt ovat keskittyneet johonkin tiettyyn elokuvamuotoon.¹⁰ Alalla on kuitenkin ollut viime vuosina integraatiota ja konvergenssia näkyvissä. Yhtiöt saattavat yhdistää joko mainoselokuvatuotantoa elokuvatuotantoon tai tekevät esim. TV-ohjelmaa ja pitkiä elokuvia.¹¹ Alan tuotannollisesta konvergenssista ja Tilastokeskuksen tilastoluokituksista johtuen elokuvatuotannon tilastolukuja ei toistaiseksi ole mahdollista tarkastella erillään muusta AV-alasta.

Koko AV-alan eli elokuvien, videoitten ja TV-ohjelmien tuotannon (sekä kotimainen että ulkomainen tuotanto) liikevaihto Suomessa vuonna 2008 oli 249 meuroa. Tämän lisäksi alalla jälkituotannon liikevaihto on n. 22 meuro ja esityksen ja levitystoiminnan yli 200 meuroa. Kotimaisen pitkän elokuvan tuotannon, esittämisen ja levittämisen liikevaihto n. 50 meuroa.¹²

Tilastokeskuksen alaan liittyvät tilastoluokat

Tilastokeskuksen Yritysrekisterin vuositilaston (TOL 2008) luvut eivät ole yhteismitallisia alan avaintoimijoiden lukujen kanssa.

TOL	Yrityksiä	Henkilöstö	Liikevaihto 1.000 €
59110 Elokuvien, videoitten ja televisio-ohjelmien tuotanto	686	1 912	180 307
59120 Elokuvien, video- ja televisio-ohjelmien jälkituotanto	48	226	22 524
59130 Elokuvien, videoitten ja televisio-ohjelmien levitys	29	145	137 199
59140 Elokuvien esittäminen	65	428	67 936
77220 Videofilmien vuokraus	68	512	41 535
<i>Yhteensä</i>	<i>919</i>	<i>7 738</i>	<i>1 157 – 703</i>

Vienti

Elokuvan kansainvälisen myynnin arvosta ja alan toimijoiden liikevaihdosta ei ole tarkkaa tietoa, koska tietoja ei ole systemaattisesti kerätty. Koottua tarkkaa tietoa ei ole myöskään elokuvan viennin kohdemaista ja volyymistä.¹³ Favex pyrkii pian saamaan toimivan vuosittaisen vientitilastointijärjestelmän koko audiovisuaaliselle alalle. Suomesta on jo myyty ulkomaille valmiita TV-ohjelmia, TV-formaatteja sekä myös TV-draamaa.¹⁴ Keskeisiä vientimaita ovat ainakin Pohjoismaat, Viro, Saksa ja Ranska.¹⁵

Kehitysnäkymät

Suomen hallitus on kirjannut elokuvatuotannon rahoituksen vahvistamisen ohjelmaansa vuosille 2007–2011. Suomen elokuvasäätiön tavoitteena on saavuttaa muiden Pohjoismaiden kanssa vertailukelpoinen, 27 miljoonan euron tukivarojen taso vuonna 2011. Suomalaisen elokuvan tavoiteohjelman kaksi muuta keskeistä tavoitetta ovat kotimaisen elokuvan laadun ja kansainvälisen aseman parantaminen.¹⁶ Maailmanlaajuiset formaattimarkkinat ovat nykyisin noin 4 miljardia euroa. Trendi on edelleen kasvava.¹⁷

SWOT elokuva^{18, 19}

<p>VAHVUUDET</p> <ul style="list-style-type: none"> – Omintakeinen kulttuuri suomalaisen elokuvan menestyksen perustana ovat monipuolisuus ja laatu – Vahvat ja edelleen voimistuvat kotimarkkinat – Korkeatasoinen dokumenttielokuvatuotanto – Art House -tyyppiset omaleimaiset elokuvat, joilla mahdollisuus menestyä myös kansainvälisillä markkinoilla 	<p>HEIKKOUEDET</p> <ul style="list-style-type: none"> – Julkisen tuen vähäisyys, joka vaikuttaa kotimaisen elokuvan tarjontaan niin määrän kuin laadunkin osalta – Suomalaisten tuotantoyhtiöiden pieni koko haasteena kansainvälistymispyrkimyksille. – Liiketaloudellista osaamista yrityksissä vähän – Riskinkantokyky heikkoa – Kansainvälistä kokemusta vähän – Kielikynnys
<p>MAHDOLLISUUDET</p> <ul style="list-style-type: none"> – Yritysten keskinäisen yhteistyön lisääminen – Strategisten allianssien luominen eurooppalaisten toimijoiden kanssa – Kansainväliset yhteistuotannot – Tietoliikenne- ja informaatioteknologiayritysten yhteistyö elokuvatuotantoyritysten kanssa – Riskirahoituksen kehittyminen – TV-yhtiöt osatuottajina – Uudet jakelutekniikat 	<p>UHAT</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kotimarkkinoiden pienuus – Kansainvälistä kilpailukykyä ei kehity – Monet osaavat tekijät siirtyvät muihin maihin – Uudet jakelutekniikat – Piratismi eli laitton verkkojako

Toimialan tärkeimmät valtakunnalliset meneillään olevat kehityshankkeet sekä rahoitusmekanismit

ELY-keskuksen, Finnveran ja muiden perinteisten julkisten rahoitusmekanismien lisäksi alalle erityisiä rahoitusmekanismeja ovat:

AVEK: Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskus AVEK tukee elokuvien valmistamista Esitysoikeudet ja ennakkomaksut²⁰

Euroopan Neuvoston *Eurimages rahasto* rahoittaa eurooppalaisten pitkien elokuvien tuotantoa.

EU:n Media-ohjelma: rahoittaa eurooppalaisten elokuvien kehittelyä ja levitystä.

MTV3

Nelonen

OKM

Pohjoismainen elokuva- ja televisiorahasto: rahoittaa pohjoismaisten elokuvien tuotantoa

Suomen elokuvasäätiö

Taiteen keskuustoimikunta: Valtion elokuvataidetoimikunta

Yksityinen rahoitus

Yleisradio

Strategiajulkaisut

Audiovisuaalisen politiikan linjat. Opetusministeriön julkaisuja 2005: 8. Helsinki: Opetusministeriö.²¹

Elokuvan vientistrategia²²

FAVEX ry:n strategia 2009-2011

Kotimaisen elokuvan tavoiteohjelma²³

Suomalaisen elokuvan tavoiteohjelma 2006-2010. Suomen Elokuvasäätiö.²⁴

Esimerkkiyhtykset

Aito Media

Hämeentie 157

00650 Helsinki

Puhelin 050 380 4160

aito@aitomedia.fi

Toimitusjohtaja Ilkka Hynninen.

Lisätietoa www.aitomedia.fi.

Blind Spot Pictures

Hämeentie 11

00530 Helsinki

Puhelin 050 388 9479

spot@blindspot.fi

Lisätietoa www.blindspot.fi

Blue Media Oy

Ilmalankatu 2

00240 Helsinki

Toimitusjohtaja: Aarni Kuorikoski

Puhelin 010 300 7070

Lisätietoa www.bluemedia.fi

Filmiteollisuus-konserni

Vanha talvitie 11 A

00580 Helsinki

Puhelin (09) 7740 300

etunimi.sukunimi@filmiteollisuus.fi

Toimitusjohtaja Olli Haikka

Konserni on Suomen suurin toimialallaan ja kokonaan avaintyöntekijöidensä omistuksessa. Konsernin päätuotanto aluettatta ovat käsikirjoitettu TV-tuotanto ja teatterielokuvat. yhtiöt: Yellow Film & TV Ltd., Filmiteollisuus Fine Ltd., Funny Films Ltd, Helsinki-filmi Ltd, Ten Years Productions Ltd ja Mediastation.

Lisätietoa www.filmiteollisuus.fi

FremantleMedia Finland Oy

Mäkitorpantie 3

00620 Helsinki

Puhelin 020 756 7800

etunimi.sukunimi@fremantlemedia.com

Toimitusjohtaja Marika Makaroff

FremantleMedia Finland Oy on yksi Suomen suurimmista tv-tuotantoyhtiöistä ja kuuluu osana Euroopan suurimpaan televisio-, radio- ja sisältötuotantoyhtykseen, RTL Groupiin. FremantleMedia Finland Oy:n tuotannon pääpaino on draama- sekä viihdeohjelmissa ja yhtiön liikevaihto oli vuonna 2007 11,7 miljoonaa euroa.

Lisätietoa www.fremantlemedia.fi.

Intervisio Oy
Runeberginkatu 29 D 74
00100 Helsinki
Toimitusjohtaja Antti Seppänen
Lisätietoa www.intervisio.fi

Matila Röhr Nordisk Oy
Tallberginkatu 1 A 141
00180 Helsinki
Finland
Puhelin (09) 540 7820
info@matilarohrnordisk.fi
Toimitusjohtaja Marko Röhr

MRP Matila Röhr Productions Oy on vuonna 1990 perustettu elokuvatuotantoyhtiö. Se on tuottanut yli 30 pitkää elokuvaa, joihin kuuluu useita kansainvälisiä yhteistuotantoja. Tuottaa myös TV-ohjelmia.

Lisätietoa www.matilarohr.com

Metronome Film & Television Oy
Pursimiehenk. 29-31 A
00150 Helsinki
Toimitusjohtaja: Milla Bruneau
etunimi.sukunimi@metronome.fi
Lisätietoa www.metronome.fi

Moskito Television Oy
Laivurinkatu 10B
00150 Helsinki
Toimitusjohtaja: Juha Ponteva
Puhelin 020 7131 220
Lisätietoa www.moskito.fi

Production House Oy Finland
Höyläämöntie 18A
00380 Helsinki
Toimitusjohtaja: Liisa Akimof
Lisätietoa www.productionhouse.fi

Solar Films Solar Films Oy
Veneentekijäntie 20
00210 Helsinki
Puhelin (09) 417 44 700
etunimi.sukunimi@solarfilms.com
Toimitusjohtaja Jukka Helle

Solar Films Oy on vuonna 1995 perustettu elokuva- ja tv-alan tuotantoyhtiö Suomessa. Solar Television on Solar Filmsin tytäryhtiö, joka on vastannut televisiotuotannosta vuoden 2008 alusta.

Lisätietoa www.solarfilms.com

Susamuru Oy
Henry Fordin katu 5H
00150 Helsinki
toimisto@susamuru.fi
Toimitusjohtaja Kari Voutila
Lisätietoa www.susamuru.fi

Tarina Media Oy
Elimäenkatu 9 A
00510 Helsinki
Puhelin (09) 612 2200
tarinatalo@tarinatalo.fi
Toimitusjohtaja Kari Tervo
Lisätietoa www.tarinatalo.fi

Zodiak Entertainment Finland Oy Ab
 Utiskatu 2
 00240 Helsinki
 Puhelin 020 753 3000
 toimitusjohtaja Teea Hyytiä

Broadcasters Oy on vuonna 1990 perustettu sarjamoitoiseen tv-tuotantoon keskittynyt tuotantoyhtiö. Vuodesta 2005 Broadcasters on ollut osa Zodiak Television Groupia. Yhtiön tuotannon pääpaino on viihdeohjelmissa ja yhtiön liikevaihto oli vuonna 2007 noin 8 miljoonaa euroa.

Lisätietoa www.broadcasters.fi

Merkittävimmät palvelutoimittajat

Konsultointi

Digital Media Finland Oy, lisätietoa www.digitalmedia.fi

Hohtokari Oy

Susiluoto Oy

Lainopilliset palvelut

Aronia Partners Oy, lisätietoa www.aronia.fi

Asianajotoimisto Borenus & Kemppinen Oy, lisätietoa www.borenus.com

Asianajotoimisto Veikko Palotie & co Oy, lisätietoa www.veikkopalotie.fi

Lexhill Oy, lisätietoa www.lexhill.fi

Asianajotoimisto Susiluoto Oy, lisätietoa www.susiluoto.com

Asianajotoimisto Oy Juridia Ab, lisätietoa www.juridia.com

Avaintoimijat

Koulutus ja tutkimus

Keuda, Keski-Uudenmaan ammattiopisto, lisätietoa <http://www.keuda.fi/portal/koulutustarjonta/>

Arcada, lisätietoa www.arcada.fi/sv/utbildning/yrkeshogskoleexamen/film-och-television

Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu, lisätietoa www.tokem.fi/?Deptid=12642

Lahden ammattikorkeakoulu, lisätietoa <http://www.lamk.fi/muotoilu/haku.html>

Mediakeskus Lume, lisätietoa www.lume.fi/

Metropolia Ammattikorkeakoulu, lisätietoa www.metropolia.fi/koulutustarjonta/kulttuuriala/elokuva_ ja_televisio/

Oulun yliopisto - elokuvatutkimus, lisätietoa www.oulu.fi/hutk/elokuva/

Suomen Elokuvatutkimuksen Seura - SETS, lisätietoa <http://sets.wordpress.com/>

Taideteollinen korkeakoulu - elokuvataiteen ja lavastustaiteen osasto, lisätietoa www.taik.fi/

Tampereen ammattikorkeakoulu, lisätietoa www.tamk.fi/fi/

Turun ammattikorkeakoulu, lisätietoa www.turku.fi/public/

Turun yliopisto - mediatutkimus, lisätietoa www.hum.utu.fi/oppiaineet/mediatutkimus/

Yrkeshögskolan Novia, lisätietoa www.novia.fi/main.asp?id=83&menu=kultur&sektor=kultur

Åbo Akademi, Mediacity, lisätietoa <http://www.mediacity.fi/index.php?p=1&sub=0>

Edunvalvonta ja alan toimijat

Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskus AVEK

Hietaniemenkatu 2

00100 Helsinki

Puh.eLin (09) 4315 2350

etunimi.sukunimi@avek.kopiosto.fi

Pääsihteeri Juha Samola

AVEK tukee audiovisuaalista kulttuuria, muun muassa lyhyt-, dokumentti- ja animaatioelokuvien sekä mediataideteosten tuotantoa, av-alan ammattilaisten jatko- ja täydennyskoulutusta sekä alan festivaaleja ja muita tapahtumia. AVEK käyttää edistämistoimintaan tekijänoikeudellisia korvausvaroja (hyvitysmaksun tuottoa). Lisäksi AVEK jakaa erillistä valtion budjetissa olevaa DigiDemo-tukea digitaalisen sisältötuotannon kehittämiseen.

AVEK on osa tekijänoikeusjärjestö Kopiosto ry:tä.

Lisätietoa www.kopiosto.fi/avek

Av-tuottajien tekijänoikeusyhdistys, Tuotos ry

Mechelininkatu 21 A 7

00100 Helsinki

Puhelin (09) 440 471

tuotos@tuotos.fi

Toiminnanjohtaja Kirsi Niittyinperä

Tuotos ry on elokuva- ja av-tuottajien järjestöjen (SATU ry, ÄKT ry, SEK) perustama tekijänoikeusyhdistys, joka edustaa kotimaisia tuotantoyhtiöitä sekä ulkomaalaisia tuottajia valvoen tuottajien etuja, seuraten tekijänoikeusolojen kehitystä kotimaassa ja ulkomailla sekä tehden tarpeellisia selvityksiä ja aloitteita.

Lisätietoa www.tuotos.fi

Finnish Film & Audiovisual Export, FAVEX ry

Fabianinkatu 4 B 14

00130 Helsinki

Puhelin 040 752 7777

etunimi.sukunimi@favex.fi

Toiminnanjohtaja Petra Theman

FAVEX tekee työtä suomalaisen audiovisuaalisen tuotannon ja palveluiden viennin, promootion, markkinoinnin ja myynnin edistämiseksi.

Lisätietoa www.favex.fi

Pohjoinen elokuva- ja mediasäätiö, POEM

PL 42

90015 Oulun kaupunki

poem@poem.fi

Asiamies Pasi Pirttiaho

POEM-Säätiö on audiovisuaalisen alan resurssikeskus, joka kehittää audiovisuaalisen alan toimintaympäristöä, alan yritystoimintaa sekä -palveluja toiminta-alueellaan. Pohjois-Suomen elokuvakomissio on osa POEM-Säätiön toimintaa. POEM-Säätiön alaisuudessa toimivat myös valtakunnallinen Film Location Finland -hanke sekä pohjoismaainen Filmikaari-hanke.

Lisätietoa www.poem.fi

Suomen audiovisuaalisen alan tuottajat ry, SATU ry

Fabianinkatu 4 B 14

00130 Helsinki

Puhelin (09) 684 0610

etunimi.sukunimi@satu.fi

Toiminnanjohtaja Stiina Laakso

SATU ry on audiovisuaalista sisältöä tuottavien yritysten edunvalvonta- ja palvelujärjestö.

Lisätietoa www.satu.fi

Suomen Elokuvasäätiö, SES

Kanavakatu 12

00160 Helsinki

Puhelin (09) 6220300

ses@ses.fi

Toimitusjohtaja Irina Krohn

Suomen elokuvasäätiön tehtävänä on tukea ja kehittää kotimaista elokuvatuotantoa sekä elokuvien levittämistä ja esittämistä. Suomen elokuvasäätiö on itsenäinen säätiö, joka kuuluu Opetusministeriön kulttuuripolitiikan toimialan ohjaukseen. Säätiö myöntää elokuvan tuotantotukea, esitys- ja levitystoiminnan tukea sekä kansainvälisen toiminnan tukea. Opetusministeriön kanssa tehdyn sopimuksen mukaan säätiö myöntää tukea myös valtakunnallisesti merkittävälle kansainvälisille elokuvafestivaaleille Suomessa. Säätiö vastaa keskeisesti suomalaisen elokuvan kulttuuriviennistä.

Lisätietoa www.ses.fi

Suomen elokuvatuottajien keskusliitto ry, SEK

Kaisaniemenkatu 3 B 29

00100 Helsinki

Puhelin (09) 6877 2312

filmikamari@filmikamari.fi

Toiminnanjohtaja Nina Laurio

Liitto on suomalaisten elokuvatuottajien keskusjärjestö, jonka tarkoituksena on edistää elokuvatuottajien yhteisiä tavoitteita ja valvoa keskitetysti niiden etuja ammatillisissa, taloudellisissa ja lainsäädännöllisissä kysymyksissä.

Lisätietoa www.filmikamari.fi

Suomen Filmikamari ry
Kaisaniemenkatu 3 B 29
00100 HELSINKI
filmikamari@filmikamari.fi
Toimitusjohtaja Tero Koistinen

Suomen Filmikamari ry on elokuva-alan yhdistysten keskusjärjestö. Filmikamari on perustettu vuonna 1923 ja sen alaisena ovat Suomen elokuvateatteriliitto SEOL ry ja Suomen elokuvatoimistojen liitto ry SEL.

Lisätietoa www.filmikamari.fi

Musiikkituottajat ry
Yrjönkatu 3
00120 Helsinki
Puhelin (09) 6803 4050
ifpi@ifpi.fi
Lisätietoa www.ifpi.fi.

Muut

Festivaalit:

Espoo Ciné, lisätietoa www.espoocine.fi

Midnight Sun Film Festival, lisätietoa www.msfilmfestival.fi

Helsinki International Film Festival - Rakkautta & Anarkiaa, lisätietoa www.hiff.fi/lang-fi/home

Tampere Film Festival, lisätietoa www.tamperefilmfestival.fi

Viitteet

- 1 Wikipedia 2.9.2009
- 2 Favex
- 3 Audiovisuaalisen politiikan linjat. 2005. Opetusministeriön julkaisu 2005:8. Yliopistopaino. s. 38, 48.
http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2005/liitteet/opm_295_opmo8.pdf?lang=fi
- 4 Favex
- 5 Elokuvavuosi 2009. Suomen elokuvasäätiö.
- 6 Elokuvavuosi 2009. Suomen elokuvasäätiö.
- 7 Satu ry.
- 8 SEK
- 9 Elokuvatuotannon rahoitusrakenteen vahvistaminen. 2008. s. 7. Vierailtu 5.8.2009 <http://www.ses.fi/dokumentit/Elokuvatuotannon%20rahoitusrakenteen%20vahvistaminen.pdf>
- 10 Audiovisuaalisen politiikan linjat. 2005. Opetusministeriön julkaisu 2005:8. Yliopistopaino. s. 39
http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2005/liitteet/opm_295_opmo8.pdf
- 11 Favex
- 12 SES, Reetta Hautamäki
- 13 Sainio, Maria. 2009. Suomalaisen elokuvien kansainvälistyminen, s.36.
- 14 Favex
- 15 Sainio, Maria. 2009. Suomalaisen elokuvien kansainvälistyminen, s.36.
- 16 Elokuvavuosi 2008. 2009. Suomen elokuvasäätiö. s.5.
- 17 Suomen formaattitehdas –valmisteluhankkeen esiselitys. 2009. Tampereen ammattikorkeakoulu: Tutkimus ja kehitys. s.8.
- 18 Opetusministeriön julkaisuja 2004:22 Onko kulttuurilla vientiä, s.87
- 19 F&L Research. 1999. Suomalaisen elokuvan markkinat ja kilpailukyky, s.58
- 20 Hanna Hemilä: Karikot ja menestystarinat kansainvälisissä elokuva-alan yhteistuotantohankkeissa
Hanna Hemilä: Karikot ja menestystarinat kansainvälisissä elokuva-alan yhteistuotantohankkeissa s.7.
http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2005/liitteet/opm_295_opmo8.pdf?lang=fi
- 21 http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2005/liitteet/opm_295_opmo8.pdf?lang=fi
- 22 www.ses.fi/dokumentit/elokuvan%20vientistrategia.pdf
- 23 www.ses.fi/dokumentit/tavoiteohjelma.pdf
- 24 <http://www.ses.fi/dokumentit/tavoiteohjelma.pdf>

Kirjallisuus

Kirjallisuus tarkoittaa ihmishengen kirjoitettujen ilmausten kokonaisuutta, johon luetaan kuuluvaksi myös eräät sukupolvelta toiselle suullisesti perimätietona siirtyneet tuotteet, kuten kansanrunous. Lisäksi kirjallisuudeksi voidaan laskea myös jotkut sähköisesti julkaistut teokset ja sarjakuvat. Kirjallisuutta ovat siis kaikki kirjoitetut tekstit ja puhutut tarinat. Kirjallisuus jaetaan yleensä kauno- ja tietokirjallisuuteen.

Kaunokirjallisuuden tehtävä on tuottaa kuluttajalle esteettinen elämys. Kaunokirjallisuus on taidetta tai viihdettä, ja se voidaan jakaa edelleen alalajeihin. Kaunokirjallisuuden alalajeja ovat kertomakirjallisuus (proosa, epiikka), runous (lyriikka) ja draama (näytelmät, kuunnelmat ja elokuva- ja televisiokäsikirjoitukset).

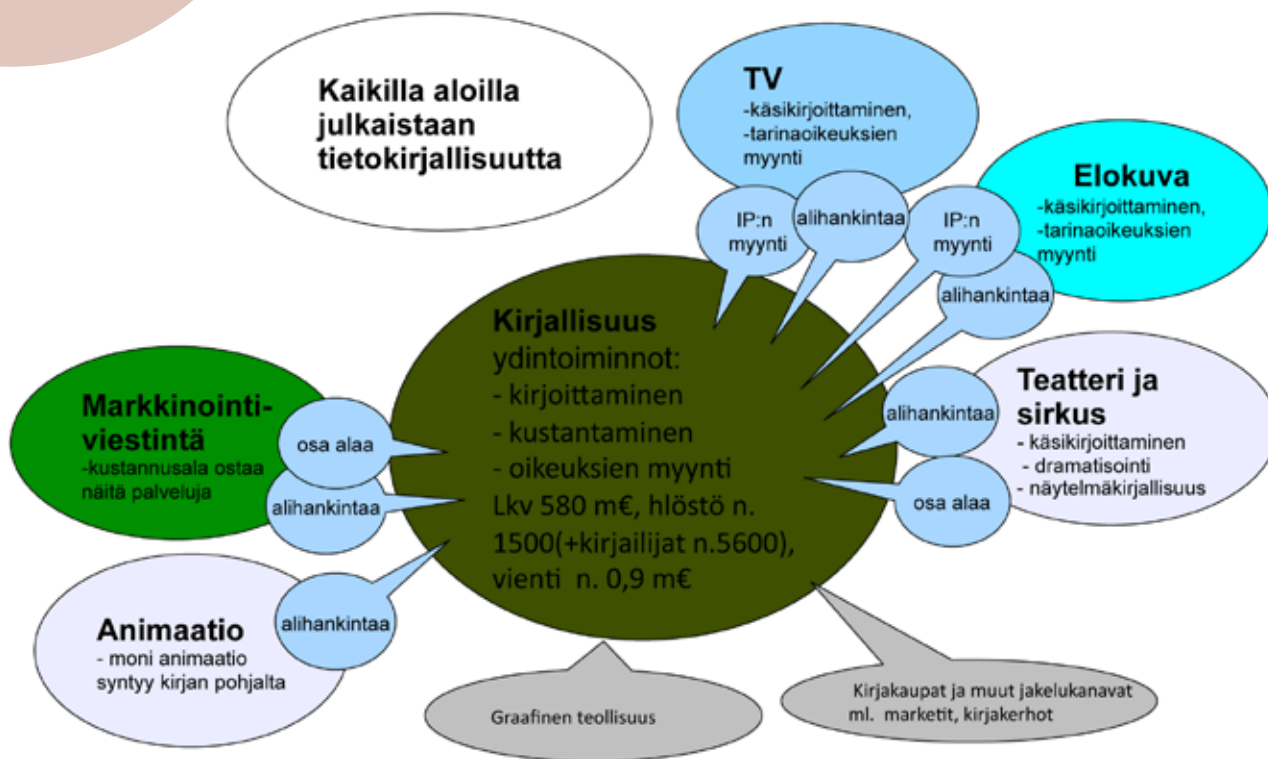
Tietokirjallisuutta edustavat esimerkiksi oppimateriaalit, oppaat, sanakirjat, hakuteokset, tutkimukset, yleistajuiset tietokirjat ja mielipidekirjallisuus. Ne pyrkivät tiedon välitykseen ja voivat välittää tietoa suurelle yleisölle tai tietylle kohderyhmälle. Niissä voi olla mukana perusteltuja mielipiteitä. Lasten ja nuorten tietokirjoissa tieto välitetään usein sepitteellisen kertomuksen muodossa.

Sarjakuva on esitys, jossa joukko perättäisiä kuvia muodostaa yhtenäisen tarinan. Kuvissa saattaa olla kirjoitettua tekstiä puhekuplien ja kuvatekstien muodossa. Yleisimmät sarjakuvan tyypit ovat sanomalehtistriipit, sarjakuvalehdet ja -albumit.¹

10 / 2010

Kirjallisuustoimiala pähkinäkuoressa: Toimialan ydintoiminnot ja yhteydet muihin aloihin

Kirjallisuustoimialan kuvaus

Kirja-alan muodostavat kaikki kirjan sisällön luomiseen, kustantamiseen ja jakeluun liittyvät toiminnot: tuotanto- ja vientiketju, jonka osat ovat kirjoittaminen, kustantaminen, kääntäminen, tunnetuksi tekeminen ja promootio, tiedottaminen ja jakelu. Yksiselitteistä määritelmää kirjalle ei ole, mutta kirjana voidaan pitää ainakin kaikkia niitä julkaisuja -julkaisumuodosta riippumatta - joille on haettu ja saatu ISBN-tunnus (International Standard Book Number).²

Suomessa luetaan paljon kirjallisuutta, mikä johtuu osittain hyvästä kirjastolaitoksesta. Suomenkielisen kirjallisuuden markkinat ovat kuitenkin pienet. Siksi kirjailijoiden toimeentulon turvaamisessa julkinen tuki on tärkeää.³ Viime vuosina Suomessa on myyty vuosittain noin 22 miljoonaa kirjaa⁴ ja vuonna 2009 yleisistä kirjastoista lainattiin noin 71,5 miljoonaa kirjaa.⁵ Suomi lukee -selvityksen mukaan suomalaisista 77 % ostaa vähintään yhden kirjan vuodessa.⁶ Kotimaisen kirjamyynnin osalta myydyimpiä teoksia ovat tietokirjat.⁷

Painettu kirja on kyennyt hyvin vastaamaan digitalisoituvan julkaisemisen ja tiedonvälityksen haasteisiin. Kirja on saanut digitaalistumisen ja sähköisen julkaisemien myötä osittain uudet vaatteet. Se ei syrjäytyä painettua kirjaa. Sähköinen julkaiseminen etenee siellä missä se on tarkoituksenmukaisinta.

Kustantamisessa bestsellerien osuus on vahvistunut, mutta toisaalta digitaalistumista seurannut painohintojen suhteellinen aleneminen on parantanut pienempilevikkisempienkin teosten julkaisemisen mahdollisuutta. Jo ennakolta pienilevikkisiksi tiedettyjen tai arvioitujen kirjojen määrä on kasvanut.⁸ Kirjallisuuden sähköinen julkaiseminen on merkittävää erityisesti tietokirjallisuuden puolella ja kustannusorganisaatiot ovat rakentaneet verkkoportaaleja esimerkiksi koulujen käyttöön osaksi oppikirjoja.⁹

Vuonna 2009 Suomessa julkaistiin 4417 kirjautuutta pitäen sisällään kotimaiset ja käännetyt kaunokirjat (722), sarjakuvat (335), lasten- ja nuortenkirjat (1008), tietokirjat (1710) ja oppikirjat (642).¹⁰ Kansallisarkiston vapaakappaletoimiston tilaston mukaan julkaisuluvut ovat suurempia. Suomessa

julkaistu kirjallisuus vuonna 2008 oli yhteensä 13 419 teosta, josta kaunokirjallisuuden osuus 2532 teosta.¹¹ Suomen tietokirjailijat ry:n mukaan yli 90 % kotimaisten tekijöiden teoksista on tietokirjoja ja tietokirjoista 2/3 on muiden kuin kustantajien kautta julkaistavia.¹²

Toimialan luvut: Yritysten määrä, henkilöstö, liikevaihto

Toimialan keskeisiä tunnuslukuja tarkasteltaessa on syytä huomata, että toimialajärjestöjen ilmoittamissa luvuissa pääsääntöisesti tarkastellaan alan toiminnan kannalta merkittävää liiketoimintaa. Tilastokeskuksen TOL-luokitus ei useimmissa tapauksissa vastaa todellisuutta toimialan toiminnan kannalta. Tilastokeskuksen luvuissa saattaa olla mukana useita sellaisia toimintoja, jotka eivät kuulu alan ydintoimintaan lainkaan tai yhteys siihen on vain välillinen.

Kirjallisuuden alan lukujen tarkastelun osalta on huomattava alan kaksijakoinen rakenne: kustantajat ja jakeluporras toimivat liiketoimintalähtöisesti, mutta sisällön tuottaminen ts. kirjojen kirjoittaminen on luovaa ja osin taiteellista toimintaa. Luovaa työtä tuetaan kirjailija-apurahoin sekä tieto- että kaunokirjallisuuden parissa. Tältä osin alaan liittyy siis tiiviisti taiteellinen luominen ja harrastus- ja vapaaehtoistyön määrä on alalla merkittävä.

Vain pieni osa kirjailijoista saa elantonsa teosmyynnistä. Valtaosa tulonmuodostuksesta tulee muualta. Suomessa on arvioiden mukaan n. 5000 tietokirjailijaa, joista vain 10 prosenttia on päätoimisia. Suomen tietokirjailijat ry:n jäseniä on 2600, valtaosa sivutoimisia kirjailijoita. Alan tarkastelussa onkin huomattava sekä kauno- että tietokirjallisuuden kansallinen merkitys ja arvo ja mittaamisessa on oltava mukana vahvasti myös laadullinen ja arvoperustainen mittaaminen.

Vuonna 2006 kirjojen kustannus ja levitys toimialalla oli 841 yritystä. Näissä yrityksissä työskenteli 4142 työntekijää ja yhteenlaskettu liikevaihto oli 747 miljoonaa euroa. Kirjapainoja ja muita alaan läheisesti liittyviä yrityksiä oli vuonna 2006 yhteensä 1068. Niiden yhteenlaskettu työntekijämäärä oli 10 158 ja liikevaihto 1,4 miljardia euroa. Vuosien 1995-2005 välillä kirjojen kustannus ja levitys toimialoille työllistetty työvoima nousi 26 % 4044 työntekijästä 5090 työntekijään. Vuonna 2007 kirjamyynnin kokonaisarvo oli 559 miljoonaa euroa.¹³

Vuonna 2009 välittömästi kustannustoiminnan palveluksessa työskenteli 1385 henkilöä.¹⁴

Toimialajärjestöjen luvut 2009

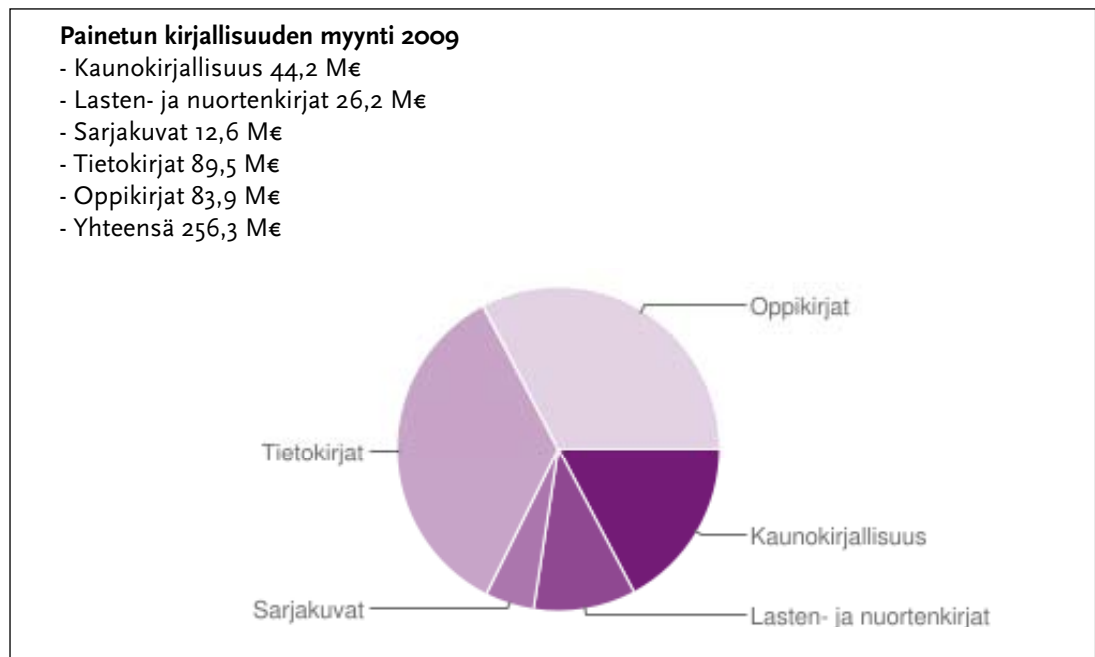
Toimiala	Toimijoiden lukumäärä	Yleisin yritysmuoto	Liikevaihto	Henkilöstön määrä	Vienti	Tavoitavuus	Muuta huomioitavaa
Kirjallisuus	103 Kustannusyhdistyksen jäsenyritystä, n.5 000 tietokirjailijaa, n.600 kaunokirjailijaa	Osakeyhtiö	300 – 580 m€ (300 meuro = kustantajien veroton myynti seuraavalle portaalle)	n.1 500 (+kirjailijat n. 5 600)	0,5 – 0,9 m€	–	FILI myöntää vuosittain käännös- ja painatustukea yhteensä 510 000 euroa, 2007 rojaltilulojen määrä oli 0,5 m€. Suomen tietokirjailijat ry:n mukaan n.90% tietokirjailijoista on sivutoimisia kirjailijoita.

Tilastokeskuksen alaan liittyvät tilastoluokat

TOL		Yrityksiä	Henkilöstö	Liikevaihto 1.000 €
18130	Painamista ja julkaisemista edeltävät palvelut	243	792	82 270
18140	Sidonta ja siihen liittyvät palvelut	47	196	13 411
46492	Kirjatukkukauppa	31	161	63 722
47610	Kirjojen vähittäiskauppa	226	1091	203 787
47792	Antikvariaattikauppa	166	125	13 095
47911	Kirjojen, musiikki- ja videotallenteiden postimyynti ja verkkokauppa	35	81	37 584
58110	Kirjojen kustantaminen	327	1 856	342 663
90030	Taiteellinen luominen ¹	1 149	643	56 036

Lähes kaikki yritykset, joiden päätoimiala on kirjojen kustantaminen, ovat Suomen Kustannusyhdistyksen jäseniä. Jäseniä Suomen Kustannusyhdistyksessä on yli 100 kirjankustantajaa ja ne vastaavat noin 80 % Suomen kaupallisesti kustannetuista kirjanimikkeistä ja yli 90 %:sta kirjamyynnistä.¹⁵

Myynnin jakautuminen kirjallisuuslajeittain 2009. Suomen Kustannusyhdistys. (painetut kirjat, miljoonaa euroa)¹⁶

Suomessa on runsaat 200 antikvariaattia ja niistä runsaat 50 sellaisia, joiden myynnistä enemmän kuin puolet muodostuu kirjoista. Varsinaiset antikvariaatit ovat vanhojen kirjojen ja vanhojen painotuotteiden kauppiaita, jotka eivät juuri osta kirjoja kustantajilta tai tukkuliikkeistä, vaan pääasiassa yksityisiltä ihmisiltä tai kuolinpesiltä.¹⁷

¹ Tol-luokkaan 90030 Taiteellinen luominen kuuluu itsenäisten taiteilijoiden alkuperäisteosten luominen. Itsenäiset taiteilijat: kuvanveistäjät, taidemaalarit, sarjakuvapiirtäjät, taidegraafikot, kuvittajat ja muut kuvataiteilijat, säveltäjät, kauno- ja tietokirjailijat, taidekäsityölläiset ja taidevalokuvaajat. Luku ei anna kuvaa yksinomaan kirjailijoiden ja sarjakuvataiteilijoiden määrästä.

Vienti

Kirjallisuusviennin tilastointi on puutteellista. Tilastoitua tietoa on saatavissa käännöksistä, sen sijaan koottu tieto oikeuksien myyntituloista, yksittäisten teosten myynnistä ja myydyistä kappaleista puuttuu täysin. Vientitoiminnassa on otettava huomioon kirjallisuuden kaksi kenttää, kaupallinen ja ei-kaupallinen. Pienen kielialueen molemmat kentät tarvitsevat tukitoimenpiteitä. Perinteisesti suomalaiset kustantajat keskittyvät myymään kaupallisesti kannattavimpia kirjailijoitaan. Ei-kaupallinen, usein laatu- ja kokeileva kirjallisuus, jota julkaisevat pienemmät kustantajat tarvitsevat enemmän tukea. Kirjallisuuden vientitoimintaa tukee opetus- ja kulttuuriministeriö FILI:n kautta. Tämän lisäksi muita yleisiä kulttuurivientiä tukevia tahoja ovat mm. Suomen ulkomaan edustustot ja tiede- ja kulttuuri-instituutit.¹⁸ Kirjallisuusviennin osalta kauno- ja tietokirjallisuus tarvitsevat erilaisia tukitoimia.

Kirjallisuusviennin kohteena on perinteisesti ollut kaunokirjallisuus. Käännöksiä julkaistaan vuosi vuodelta enemmän.¹⁹ Vuonna 2009 julkaistiin 208 käännösnimikettä yhteensä 37 kielellä.²⁰ Vuonna 2008 julkaistiin 199 suomalaisen kirjallisuuden käännöstä yhteensä 32 eri kielellä. Kirjallisuuden viennin tukemiseksi FILI jakaa vuosittain 300 000 € ja saman verran budjetoidaan erilaisiin kansainvälisen toiminnan yhteistyöhankkeisiin.²¹

Viennin arvosta on ollut mahdotonta saada kattavaa tietoa, koska oikeuksien hintoja ja kirjailijoiden myyntituloja on pidetty liikesalaisuutena ja yksityisenä tietona. Kirjallisuuden vientitulot koostuvat kirjailijoiden käännösoikeuksien myynnistä ja kirjailijan ulkomaan myynnistä sekä kääntäjien provisiosta. Tietokirjallisuuden osalta viennin hahmottamista hankaloittaa se, että osa työstä esimerkiksi tutkimuksista tehdään suoraan kansainvälisille kustantajille eikä tämä kansainvälisten tutkijaryhmien yhteistyö näy vientiluvuissa.²²

Kirjallisuusvienti toimii verkostojen varassa. Suomen kirjallisuuden tiedotuskeskus FILI on ollut tässä aktiivinen ja 30 toimintavuoden aikana se on saanut aikaan mittavan kustantajien ja kirjallisuusfestivaalien sekä lukuisten muiden kirjallisuustoimijoiden verkoston. FILI hallinnoi myös englanninkielisen Books from Finland -lehden julkaisua, joka on ilmestynyt yli 40 vuotta neljä kertaa vuodessa. Sen merkitys kirjallisuuden viennissä liittyy erityisesti sellaisen kielellisesti ja kulttuurisesti merkittävän suomalaisen kirjallisuuden saattamiseen ulkomaisen niin asiantuntijalukijoiden kuin suuren yleisön luettavaksi, johon kustantajat eivät panosta siten kuin kaupallisesti ”kannattavan” kirjallisuuden vientiin. Viennin osalta Suomessa tärkeimmät yhteistyötaho ovat kustantajat ja niissä erityisesti foreign rights -asiantuntijat.²³

Kehitysnäkymät

Digitaalisten tuotteiden myynnissä on 2000-luvulla tapahtunut selvä rakennemuutos. Tallennemyynti laskee ja verkkotuotteiden myynti kasvaa voimakkaasti.²⁴ Vuonna 2009 digitaalisia kirjoja myytiin äänikirjoina 111 900 kappaletta, mikä oli 14,3 % enemmän kuin vuonna 2008. Ladattavia äänikirjoja myytiin vuonna 2009 puolestaan 10 000 kappaletta, ja lisäystä edellisen vuoden myyntiin oli 2400 %.²⁵ Vieraskielinen (muun kuin suomen- tai ruotsinkielinen) kirjallisuus on myös kasvussa.²⁶

Kirjallisuuden viennin alalla kaupalliset agentit ovat astuneet mukaan toimijakenttään ja alkaneet myydä monien keskisuurten kustantamoiden kirjailijoiden oikeuksia.²⁷

SWOT kirjallisuus²⁸

<p>VAHVUUDET</p> <ul style="list-style-type: none"> – Vahva, moniääninen, kaksikielinen suomalainen kirjallisuus ja suomalaiset kirjailijat – Hyvä kirjastolaitos ylläpitää ja vahvistaa vahvaa lukemisen kulttuuria Suomessa²⁹ – Luovaa kirjoittamista on alettu opettaa entistä laajemmin yliopistoissa, mikä takaa osaltaan osaamisen kehittymisen – Kääntäjien moninainen tukeminen ja laadukas koulutus – Kirjallisuuden promootio toiminta ulkomailla. – Kustantajat pitävät vientioikeuksien myyntiä ja kirjailijoidensa kansainvälistymistä yhä tärkeämpänä asiana ja ovat valmiita myös investoimaan siihen. – Painettu kirja on kyennyt hyvin vastaamaan digitalisoituvan julkaisemisen ja tiedonvälityksen haasteisiin³⁰ – Internet ei vähennä lukemista ja kirjojen kappalemääräinen myynti on kasvanut 10 % viimeisen viiden vuoden aikana³¹ 	<p>HEIKKOUEDET</p> <ul style="list-style-type: none"> – Suomesta puuttuvat kaupallisesti toimivat agentit³² – Pienemmät kustantajat joutuvat tekemään omien kirjailijoidensa kansainvälistä markkinointia hyvin pienillä resursseilla. Koska kirjailijoiden pääseminen kansainvälisille markkinoille on yhä tärkeämpää, saattavat kirjailijat valita kustantamonsa tällä perusteella – Lasten- ja nuortenkirjallisuuden, tietokirjallisuuden ja sarjakuvan vienti tarvitsee enemmän resursseja – Kansainvälinen yritys yhteistyö esimerkiksi paperintuottajien kanssa on lapsenkengissään – Ammattitaitoisten kääntäjien puute³³
<p>MAHDOLLISUUDET</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kirjallisuusvientä on yhä organisoidumpaa ja ammattimaisempaa³⁴ – Digitaaliset tuotteet sekä mobiilituotteet luovat uusia mahdollisuuksia kirja-alalle – Koulutus ja perehtyminen foreign rights -asioihin – Uudenlainen ajattelu kustantamisessa ja tekijänoikeuksien käsittelyssä. Tätä edustaa Creative Commons-tekijänoikeuslisenssi (www.creativecommons.fi), jossa tekijä itse tai kustantaja asettaa teoksen vapaasti luettavaksi verkossa ja määrittelee vain ehdot, joilla teosta saa levittää ja jaella³⁵ – Suomalaisen tietokirjallisuuden ja lasten- ja nuorten kirjallisuuden vienti – Suomalainen sarjakuvakirjallisuus on pääsemässä kansainvälisen läpimurron kynnykselle. – Länsimaiden ulkopuolisiin vientimarkkinoihin panostaminen – Ammattitaitoisten kääntäjien kouluttaminen³⁶ 	<p>UHAT</p> <ul style="list-style-type: none"> – Suomen kielen asema: suomen opetus on vaakalaudalla monissa eurooppalaisissa yliopistoissa ja korkeakouluissa. Laajenevassa EU:ssa ei myöskään ole itsestään selvää, että suomi säilyttää nykyisen vankan asemansa yhtenä virallisena kielenä – Suomessa vähemmistökielillä kirjoittavat ja maahanmuuttajakirjailijat ovat vaikeassa asemassa. Kääntäjiä ei ole tarpeeksi ja vähemmistökielillä kirjoittavien kirjailijoiden mahdollisuudet päästä kansallisten tukijärjestelmien piiriin ovat vähäiset – Digitalisoitumisen myötä tullut luvaton kopiointi – Kirjailijoiden tekijänoikeuksien ympärillä liikkuva keskustelu skannaus- ja jakelutoiminnassa – Internet syö erityisesti tietokirjallisuuden julkaisemisen mahdollisuuksia, koska ilmaista tietoa valtavasti saatavilla. Tietokirjojen keskilevikit putoavat, Internetissä kukaan vastaa tiedon laadusta. Pätevän ja ajantasaisen tiedon saatavuus heikkenee, jos tieto- ja oppikirjallisuuden toimintaedellytykset heikkenevät entisestään³⁷

Tärkeimmät kehityshankkeet sekä rahoitusmekanismit

Kärkihankkeet³⁸

TAIVEX, Taiteen välittäjäportaan vientivalmennushanke 2009–2013, lisätietoa www.taivex.fi

Suomi teemamaana Frankfurtin kirjamesseilla vuonna 2014

Pohjoismaat teemamaina Pariisin Salon du Livre -messeilla 2011

Literature Across Frontiers 2009-2013

Suomi teemamaana saksankielisessä Euroopassa 2010

Sarjakuva maailmalle 2009-2010

*Tietokirjallisuus maailmalle
Frankfurt 2014*

Ely-keskuksen, Finnveran ja muiden perinteisten julkisten rahoitusmekanismien lisäksi alalle erityisiä rahoitusmekanismeja ovat:

*Alueelliset taidetoimikunnat
EU*

Kaupungit

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Säätiöt, yhdistykset ja rahastot

Taiteen keskustoimikunta

Ulkomaiset kustantajat³⁹

Suurin osa julkisesta tuesta kanavoidaan suorana tukena kirjailijoille ja tukena kirjastoille. Yksittäisten kirjailijoiden saamien apurahojen lisäksi tukea myönnetään harkinnanvaraisina valtionavustuksina valtakunnallisille kirjallisuuden alan järjestöille sekä muille kirja-alan toimijoille. Vähälevikkisen kirjallisuuden saatavuutta pyritään edistämään kirjallisuuden ostotuella, joka annetaan kirjastoille kirjahankintoihin.⁴⁰

Strategiajulkaisut

Kulttuurivientistrategia: Kirjallisuusvienti, Suomen kirjallisuuden tiedotuskeskus FILI (2007).

Esimerkkiyritykset

Akateeminen kirjakauppa

PL 23

00381 HELSINKI

Puhelin (09)121 41

www.akateeminenkirjakauppa.fi

Gummerus Kustannus Oy

Käyntiosoite: Arkadiankatu 23 B, Helsinki

Postiosoite: PL 749, 00100 Helsinki

Puhelin 010 6836 200

info@gummerus.fi

toimitusjohtaja Ilkka Kylmä

Gummerus julkaisee kotimaista ja suomennettua kaunokirjallisuutta sekä tieto- ja harrastekirjoja. Kustannusohjelmaan kuuluvat myös sanakirjat ja kielten kirjat. Tietokirjoja julkaiseva Ajatus Kirjat on osa Gummerusta.

Lisätietoa: www.gummerus.fi

Kustannusosakeyhtiö Siltala

Suvilahdenkatu 7

00500 Helsinki

Toimisto, puhelin (09) 7530 115

info@siltalapublishing.fi

Kustannusosakeyhtiö Teos

Vilhonkatu 6 A, 3. krs, 00100 Helsinki

Puhelin 020 743 1250, faksi (09) 675 970

[info\(a\)teos.fi](mailto:info(a)teos.fi)

Suomen Info-Kirjakaupat Oy

Vattuniemenranta 2, 00210 Helsinki

Puhelin (09) 6823 220

sähköposti: etunimi.sukunimi@info.fi

Toimitusjohtaja Mikko Parviainen

Suomen Info-Kirjakaupat Oy on perustettu vuonna 1972 ja se on edelleen maan suurin yksityinen kirjakauppaketju. Info-ketjussa on kaikkiaan 45 jäsenliikettä eri puolella Suomea. Info konserniin kuuluu osana verkkokauppa Info Kirjakauppa Verkossa Oy.

Lisätietoa: <http://ssl.info.fi>

SKS Kirjat, Suomalaisen kirjallisuuden seura

SKS on Suomen suurin humanistinen tiede- ja tietokirjojen kustantaja, joka julkaisee vuosittain noin kahdeksankymmentä nimekettä kansanperinteestä, kirjallisuudentutkimuksesta, suomen kielestä ja historiasta.

Kirjatalo

Mariankatu 3, 00170 Helsinki

Lisätietoa: <http://kirjat.finlit.fi/index.php?page=skskustantajana>

Kustannusosakeyhtiö Otava

Uudenmaankatu 10, 00120 Helsinki

Puhelin (09) 19 961

etunimi.sukunimi@otava.fi

toimitusjohtaja Pasi Vainio

Kustannusosakeyhtiö Otava on toiminut suomalaisen kirjallisuuden yleiskustantajana vuodesta 1890 alkaen. Kustannustoiminnan pääalueet ovat yleinen kirjallisuus ja oppimateriaalit.

Lisätietoa: www.otava.fi

Like Kustannus Oy

Liisankatu 16 A 9, 00170 Helsinki

Puhelin (09) 622 9970

like@like.fi

toimitusjohtaja Päivi Isosaari

Like Kustannus Oy on vuonna 1987 perustettu kirjankustantamo, joka siirtyi vuoden 2006 alusta Kustannusosakeyhtiö Otavan omistukseen ja osaksi Otava – Kuvalehdet-konsernia. Omistusjärjestelystä huolimatta Like toimii itsenäisenä kustantamona.

Lisätietoa: www.like.fi

SanomaWSOY-konserni

Bulevardi 12, Helsinki

Puhelin (09) 61 681

etunimi.sukunimi@wsoy.fi

toimitusjohtaja Anna Baijars

SanomaWSOY-konserni on Suomen suurin kirjankustantaja sekä toiminnan laajuudella että liikevaihdolla mitattuna on, jonka toiminta jakautuu sanomalehtien kustantamiseen ja jakeluun, aikakauslehtien kustantamiseen ja painamiseen, kirjojen kustantamiseen ja painamiseen, sähköiseen viestintään ja vähittäiskauppaan sekä elokuvateatteritoimintaan. Pääosa kirjojen kustantamisesta keskittyy vuonna 1878 perustetun WSOY:n ympärille rakentuneeseen alakonserniin, johon osana kuuluu muun muassa 1872 perustettu ja tällä hetkellä suurteosten tuotantoon keskittynyt Weilin+Göös. WSOY-konserni jakautuu kustantamiseen (yleiseen kirjallisuuteen luettavat kustannustuotteet), oppimateriaalikustantamiseen ja kirjapainotoimintaan. WSOY ja sen kustannusyksikkö Johnny Kniga kustantavat monipuolisesti kotimaista ja ulkomaista kauno- ja tietokirjallisuutta sekä lasten ja nuorten kirjoja.⁴¹

Lisätietoa: www.wsoy.fi

Suomalainen kirjakauppa Oy

Koivuvaarankuja 2, 01640 Vantaa

Puhelin (09) 852 751

Toimitusjohtaja Jarmo Oksaharju

Suomalainen Kirjakauppa on vuonna 1912 perustettu erikoiskirjakauppa, joka siirtyi Rautakirja-konsernin omistukseen vuoden 1924. Suomen suurimmaksi, valtakunnalliseksi kirjakauppaketuksi Suomalainen Kirjakauppa kasvoi 1990-luvulla ja myymäläketjua täydentämään perustettiin vuonna 1999 verkko-kirjakauppa Suomalainen.com, jonka toinen omistaja on WSOY. Vuoden 2009 lopussa myymälöiden lukumäärä oli yhteensä 76. Suomalaisen Kirjakaupan yhteenlaskettu liikevaihto vuonna 2008 oli noin 125 miljoonaa euroa.

Lisätietoa: www.suomalainenkirjakauppa.fi

Merkittävimmät palvelutoimittajat**Kirjallisuusagentuuri:**

Elina Ahlbäck Literary Agency Oy Ltd., lisätietoa: / http://www.ahlbackagency.com/index_en.php

Kirjallisuusagentuuri Stilton Finland
 Stilton Literary Agency®
 Merivirta 17 D 31, 02320 Espoo, Finland
 Lisätietoa: <http://www.stilton.se/contact/>

Avaintoimijat

Koulutus ja tutkimus

Helsingin yliopisto, kotimainen kirjallisuus
Jyväskylän yliopisto, kirjallisuus
Joensuu yliopisto, kulttuurintutkimuksen opetusohjelma
Oulun yliopisto, kirjallisuus
Taideteollinen korkeakoulu, Sarjakuvailmaisun opintokokonaisuus 25-30 op
Tampereen yliopisto, Suomen kirjallisuus
Teatteri korkeakoulu, dramaturgi
Turun yliopisto, kotimainen kirjallisuus
Åbo Akademi, Litteraturvetenskap

Kansanopistoja:

Limingan taidekoulu, sarjakuvalinja
Oriveden opisto, sarjakuvalinja, myös tietokirjallisuuden monimuotokoulutusta
Muurlan opisto, sarjakuvataiteen linja

Sanataide kuuluu taiteen perusopetuksen piiriin.

Edunvalvonta ja alan toimijat

FILI

Ritarikatu 1, 00170 Helsinki
 Puhelin 0201 131 293
fili@finlit.fi

johtaja Iris Schwank

FILI on kirjallisuuden asiantuntija- ja vientiorganisaatio, joka tukee kääntämistä, painattamista ja julkaisemista sekä edistää kotimaisen kirjallisuuden tuntemusta maailmalla.

Lisätietoa: www.finlit.fi/fili

Finlands svenska författareförening

Urho Kekkosen katu 8 B 14, 00100 Helsinki
 Puhelin (09) 446 266
forfattarna@kaapeli.fi

toiminnanjohtaja Merete Jensen

Yhdistys on perustettu vuonna 1919 tukemaan suomenruotsalaisia kirjailijoita ja edistämään ruotsinkielistä kirjallisuutta Suomessa.

Lisätietoa: www.forfattarna.fi/

Kirjakauppaliitto ry

Urho Kekkosen katu 8 C 34b, 00100 Helsinki
 Puhelin (09) 6859 910
toimisto@kirjakauppaliitto.fi

Toimitusjohtaja Katriina Jaakkola

Kirjakauppaliitto toiminnan tarkoituksena on parantaa kirjakauppojen toimintaedellytyksiä sekä valvoa kirjakaupan etuja suhteessa julkishallintoon ja muihin alan kannalta keskeisiin sidosryhmiin.

Lisätietoa: <http://www.kirjakauppaliitto.fi>

Selkokeskus

Viljatie 4 A, 00700 Helsinki
 Puhelin (09) 3480 9240
[selkokeskus\(at\)kvl.fi](mailto:selkokeskus(at)kvl.fi)

Selkokeskuksen johtaja, päätoimittaja Hannu Virtanen

Selkokeskus edistää selkokieleistä tiedotusta, tiedonvälitystä ja kulttuuria. Selkokeskus aloitti toimintansa vuonna 2000 ja nykyään se julkaisee Selkouutisia ja LL-Bladetia, toimittaa selkokielisiä www-sivuja, edistää selkokirjallisuuden julkaisutoimintaa, tuottaa selkokieleen liittyviä palveluja, toteuttaa tiedotushankkeita ja toimii alan yhteistyö- ja tiedotuskanavana.

Lisätietoa: <http://papunet.net/selkokeskus/>

Suomalaisen Kirjallisuuden Seura

Hallituskatu 1, Helsinki

Puhelin 0201 131 231

sks@finlit.fi

Hallituksen puheenjohtaja Lassi Saressalo

Pääsihteeri Tuomas M. S. Lehtonen

Suomen Kirjallisuuden Seura tehtävänä on kansanperinteen, kielen ja kirjallisuuden tutkimus ja tunnetuksi tekeminen. Seura on perustettu vuonna 1831. L

isätietoa: www.finlit.fi*Suomen Kirjailijaliitto*

Runeberginkatu 32 C 28, 00100 Helsinki

Puhelin (09) 445 392

info@suomenkirjailijaliitto.fi

toiminnanjohtaja Suvi Oinonen

Suomen Kirjailijaliiton tehtävänä on toimia eri puolilla maata ja maailmaa ammattiaan harjoittavien jäsentensä yhdyssiteenä. Lisäksi sen tehtävä on valvoa ja kehittää kirjailijoiden taiteellisia, ammatillisia ja taloudellisia etuja sekä edistää suomalaista kirjallisuutta.

Lisätietoa: www.suomenkirjailijaliitto.fi*Suomen Kirjainstituutti*

Sillankorvankatu 1, 38210 Sastamala

Säätiön puheenjohtaja Eero Niinikoski

Suomen kirjainstituutin säätiön keskeisin tehtävä on kirjakulttuurin edistäminen. Säätiön tarkoituksena on lisätä kirjan ja kirjallisuuden kulttuurihistorian ja kulttuuriperinnön tuntemusta ja tutkimusta Suomessa. Suomen Kirjainstituutin päätehtävänä on Kirjan Keskuksen, Kirjan Museon suunnittelu ja toteuttaminen. Valtakunnallinen kirjakulttuurikeskus avataan Sastamalassa, Tampereen kupeessa, kesällä 2011.

Lisätietoa: www.kirjainstituutti.fi/*Suomen Kustannusyhdistys ry*

Lönnrotinkatu 11 A, 00120 Helsinki

Puhelin (09) 2287 7250

Johtaja Sakari Laiho

Suomen Kustannusyhdistys perustettiin vuonna 1858 ja se on suomalaisten kirjankustantajien yhteistyö- ja edunvalvontajärjestö. Tarkoituksensa toteuttamiseksi yhdistys valvoo jäsentensä tekijänoikeudellisia etuja, edustaa keskusjärjestönä jäsenkuntaansa kotimaassa ja ulkomailla sekä kehittää alan kansainvälistä yhteistyötä.

Lisätietoa: www.kustantajat.fi*Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto*

Meritullinkatu 33 A, 00170 HELSINKI

Puhelin (09) 445 927

sktl@sktl.net

Toiminnanjohtaja Liisa Leppänen

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto (SKTL) on vuonna 1955 perustettu kääntäjien ja tulkkien aatteellinen etujärjestö. Liiton jäsenmäärä on n. 1 900.

Lisätietoa: <http://www.sktl.net/>*Suomen Maakuntakirjailijat*

Järvilinnantie 213, 41330 Vihtavuori

Puhelin 0500 874 737

Puheenjohtaja Kari Tahvanainen

Suomen Maakuntakirjailijat ry on Laukaan Järvilinnasta käsin toimiva valtakunnallinen kirjailijayhdistys.

Lisätietoa: <http://smkk.vuodatus.net/>*Suomen Nuorisokirjailijat ry*

Palomäentie 13 B, 02730 Espoo

Puh. (09) 852 2176

tuileh@netti.fi

Yhdistyksen puheenjohtaja: Tuija Lehtinen

Vuonna 1946 perustettu yhdistys kehittää lasten ja nuorten lukemista ja siihen tähtäävää palkinto- ja julkaisuutoimintaa. Yhdistys jakaa vuosittain Topelius-palkinnon parhaasta nuorisoromaanista.
Lisätietoa: www.nuorisokirjailijat.fi

Suomen Nuorisokirjallisuuden Instituutti

Puutarhakatu 11 A, 33210 Tampere
Puhelin (03) 3141 8400
sni@sci.fi

toiminnanjohtaja Maria Ihonen

Suomen Nuorisokirjallisuuden instituutti on valtakunnallinen lasten- ja nuortenkirjallisuutta, sen tutkimusta ja kuvitusta tallentava laitos. Lisäksi se edistää nuorisokirjallisuuden ja kuvituksen tutkimusta.

Lisätietoa: www.tampere.fi/kirjasto/sni

Suomen Näytelmäkirjailijaliitto ry

Meritullinkatu 33 G, 00170 Helsinki
Fax: 09 135 6171
info@sunklo.fi

Toiminnanjohtaja Markus Pyhäntö

Suomen Näytelmäkirjailijaliitto on näytelmiä, elokuva-, tv-, kuunnelma- ja multimediasäkirjoituskirjailijoiden perustama järjestö, joka on toiminut vuodesta 1921. Liitto edistää jäsentensä ja muiden oikeudenhaltijoiden (mm. perikuntien) ammatillisia, tekijänoikeudellisia ja taloudellisia etuja ja ylläpitää kotimaista näytelmäkirjastoa. L

isätietoa: www.sunklo.fi

Suomen Sarjakuvaseura ry

Kolmas Linja 17, 00530 Helsinki
Puhelin (09) 685 6100
info@sarjakuvaseura.fi

Toiminnanjohtaja Kalle Hakkola

Vuonna 1971 perustettu seura on toiminut sarjakuvan tekijöiden, lukijoiden, keräilijöiden, kriitikoiden, kääntäjien ja tutkijoiden yhdistyksenä. Seura julkaisee Sarjainfo-lehteä.

Lisätietoa: <http://sarjakuvaseura.fi>

Suomen tietokirjailijat ry

Hallituskatu 2 B, 00170 Helsinki
Puhelin (09) 4542 250
toimisto@suomentietokirjailijat.fi

toiminnanjohtaja Jukka-Pekka Pietiäinen

Vuonna 1983 perustettu Suomen tietokirjailijat ry edistää suomalaista tietokirjallisuutta, valvoo tietokirjailijoiden tekijänoikeudellisia ja taloudellisia etuja, tukee tietoteosten kirjoittajia sekä edistää jäsentensä ammattitaitoa ja -etiikkaa.

Lisätietoa: www.suomentietokirjailijat.fi

Svenska litteratursällskapet i Finland r.f.

Ritarikatu 5, 00170 Helsinki
Puhelin (09) 618 777
info@sls.fi

Toimitusjohtaja Dag Wallgren

Svenska litteratursällskapet i Finland r.f. on tieteellinen seura, joka säilyttää, kehittää ja välittää Suomen ruotsinkielistä kulttuuriperintöä.

Lisätietoa: www.sls.fi/

Muut

Helsingin Kirjamessut

Jyväskylän Kirjamessut

Kouvolan Dekkaripäivät

Pentinkulman päivät (Urkala)

Pohjois-Suomen Kirjamessut

Tampereen Kirjamessut

Turun kansainväliset kirjamessut

Vanhan kirjallisuuden päivät (Sastamala)
 Helsingin Sarjakuvafestivaalit
 Kemin sarjakuvapäivät
 Tampere Kuplii
 Kvaak.fi -sarjakuvaportaali
 Verkkokaupat:
 Amazon, www.amazon.com
 Bookplus kirjakauppa, www.bookplus.fi
 Ellibs, www.ellibs.fi
 Info Kirjakauppa Verkossa Oy, www.info.fi
 Suomalainen, www.suomalainen.com
 Suuri Kuu, www.suurikuu.fi

Viitteet

- 1 Wikipedia 2.6.2010
- 2 Stockmann, Doris, Bengtsson, Niklas & Repo, Yrjö 2000, päivitys 2005. KIRJA SUOMESSA: Tekijöistä lukijaan - kirja-alan tukitoimet ja kehittäminen. Opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuripolitiikan osaston julkaisusarja 1/2000. s. 7
- 3 Opetus- ja kulttuuriministeriön WWW-sivusto. Vierailtu 26.5.2010. www.minedu.fi/OPM/Kulttuuri/taiteen_ja_kulttuurin_alat/kirjallisuus/
- 4 Repo, Yrjö 2008. Suomi lukee -tutkimus. Kirjakauppaliitto ry ja Suomen Kustannusyhdistys. www.kustantajat.fi/attachements/2009-01-30T11-02-4338.pdf s.3.
- 5 Opetus- ja kulttuuriministeriö, kulttuuriyksikkö, Suomen yleisten kirjastojen tilastot, vuositilasto 2009. <http://tilastot.kirjastot.fi/fi-FI/vuositilastot.aspx>
- 6 Repo, Yrjö 2008. Suomi lukee -tutkimus. Kirjakauppaliitto ry ja Suomen Kustannusyhdistys. www.kustantajat.fi/attachements/2009-01-30T11-02-4338.pdf s.3.
- 7 Luovien alojen fact sheettien tarkennushanke/asiantuntijahaastattelut 2010, Ulla Lukkari
- 8 Stockmann, Doris, Bengtsson, Niklas & Repo, Yrjö 2000, päivitys 2005. KIRJA SUOMESSA: Tekijöistä lukijaan - kirja-alan tukitoimet ja kehittäminen. Opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuripolitiikan osaston julkaisusarja 1/2000. s. 2
- 9 Luovien alojen fact sheettien tarkennushanke/asiantuntijahaastattelut 2010, Ulla Lukkari
- 10 Suomen kustannusyhdistys, vuosi tilastot, Julkaistut nimikkeet, painetut kirjat / Uutuusnimikkeet (Kpl), <http://tilastointi.kustantajat.fi/webreport.aspx>
- 11 Suomen tietokirjailijat / Kansallisarkisto, vapaakappalettoimisto
- 12 Luovien alojen fact sheettien tarkennushanke 2010/Ulla Lukkari
- 13 CUPORE 2009. Creative Industries in Finland: Facts and Figures. Helsinki. s.17.
- 14 Suomen Kustannusyhdistysry <http://tilastointi.kustantajat.fi/webreport.aspx?manualreport=221x74&language=FIN>
- 15 Luovien alojen fact sheettien tarkennushanke/asiantuntijahaastattelut 2010, Ulla Lukkari
- 16 Suomen Kustannusyhdistyksen vuositilasto, <http://tilastointi.kustantajat.fi/webreport.aspx>
- 17 Stockmann, Doris, Bengtsson, Niklas & Repo, Yrjö 2000, päivitys 2005. KIRJA SUOMESSA: Tekijöistä lukijaan - kirja-alan tukitoimet ja kehittäminen. Opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuripolitiikan osaston julkaisusarja 1/2000. s. 27.
- 18 FILI Kirjallisuus vientistrategia, <http://www.finlit.fi/fili/fi/fili/toiminta/kirjallisuusvientistrategia.html>
- 19 FILI, <http://www.finlit.fi/fili/fi/fili/toiminta/faq.html>
- 20 FILI käännöstietokanta, <http://dbgw.finlit.fi/kaannokset/>
- 21 FILI, Iris Schwank, 2010
- 22 Luovien alojen fact sheettien tarkennushanke/asiantuntijahaastattelut 2010, Ulla Lukkari
- 23 FILI Kirjallisuus vientistrategia, <http://www.finlit.fi/fili/fi/fili/toiminta/kirjallisuusvientistrategia.html>
- 24 Stockmann, Doris, Bengtsson, Niklas & Repo, Yrjö 2000, päivitys 2005. KIRJA SUOMESSA: Tekijöistä lukijaan - kirja-alan tukitoimet ja kehittäminen. Opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuripolitiikan osaston julkaisusarja 1/2000. s.99.
- 25 Suomen Kustannusyhdistys ry:n tilastot: <http://tilastointi.kustantajat.fi/webreport>
- 26 Repo, Yrjö 2008. Suomi lukee -tutkimus. Kirjakauppaliitto ry ja Suomen Kustannusyhdistys. www.kustantajat.fi/attachements/2009-01-30T11-02-4338.pdf
- 27 FILI, Iris Schwank, 2010
- 28 FILI Kirjallisuus vientistrategia, <http://www.finlit.fi/fili/fi/fili/toiminta/kirjallisuusvientistrategia.html>
- 29 Hannu Sulin 11.8.2010
- 30 Stockmann, Doris, Bengtsson, Niklas & Repo, Yrjö 2000, päivitys 2005. KIRJA SUOMESSA: Tekijöistä lukijaan - kirja-alan tukitoimet ja kehittäminen. Opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuripolitiikan osaston julkaisusarja 1/2000. s.2.
- 31 Suomen kustannusyhdistys ry, www.kustantajat.fi/linkit/suomilukee/
- 32 FILI Kirjallisuus vientistrategia, <http://www.finlit.fi/fili/fi/fili/toiminta/kirjallisuusvientistrategia.html>

- 33 FILI, Iris Schwank, 2010
- 34 FILI <http://www.finlit.fi/fili/fi/fili/toiminta/faq.html>
- 35 Stockmann, Doris, Bengtsson, Niklas & Repo, Yrjö 2000, päivitys 2005. KIRJA SUOMESSA: Tekijöistä lukijaan - kirja-alan tukitoimet ja kehittäminen. Opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuripolitiikan osaston julkaisusarja 1/2000. s.103.
- 36 FILI, Iris Schwank, 2010
- 37 Suomen tietokirjailijat ry. Jukka-Pekka Pietiläinen
- 38 FILI, <http://www.finlit.fi/fili/fi/fili/toiminta/erillishankkeet.html>
- 39 FILI Kirjallisuus vientistrategia, <http://www.finlit.fi/fili/fi/fili/toiminta/kirjallisuusvientistrategia.html>
- 40 Opetus- ja kulttuuriministeriön WWW-sivusto. Vierailtu 26.5.2010. www.minedu.fi/OPM/Kulttuuri/taiteen_ja_kulttuurin_alat/kirjallisuus/
- 41 Stockmann, Doris, Bengtsson, Niklas & Repo, Yrjö 2000, päivitys 2005. KIRJA SUOMESSA: Tekijöistä lukijaan - kirja-alan tukitoimet ja kehittäminen. Opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuripolitiikan osaston julkaisusarja 1/2000. s.22-23.

Kuvataide ja taidegalleriat

Kuvataiteisiin luetaan perinteiset taidemuodot, kuten maalaus, piirustus, grafiikka ja kuvanveisto. Kuvataiteisiin luetaan toisinaan myös arkkitehtuuri, mutta ei yleensä käyttöesineisiin kohdistuvaa muotoilua, joka yhdistetään taideoollisuuteen. Visuaalisiin taiteisiin luetaan kuvataiteen lisäksi myös valokuvaus, videotaide ja muut uuden median käyttämät ilmaisukeinot. Käytännössä käsitteitä visuaalinen taide ja kuvataide käytetään usein synonyymisesti.

Kuvataiteessa (myös visuaaliset taiteet tai kuvataiteet ja visuaalinen taide) kuvataan, yhdistellään ja sommitellaan silmällä havaittavia elementtejä, kuten muotoja, ulottuvuuksia, valoa ja värejä.

Kaksiulotteisen pinnan/kuvan peruselementtejä ovat geometriset perusyksiköt, pinta, viiva ja piste. Kuvanveiston muotokäsitteeseen liittyy läheisesti volyyymi, muodon kolmiulotteisuus. Tilallisuus on myös uudempien ilmaisukeinojen kuten installaation ja ympäristötaiteen peruselementti. Sähköisiä viestimiä hyödyntävä mediataide ja performanssi ovat liittäneet myös liikkeen ja ajan taiteen konkreettisiin ilmaisukeinoihin.

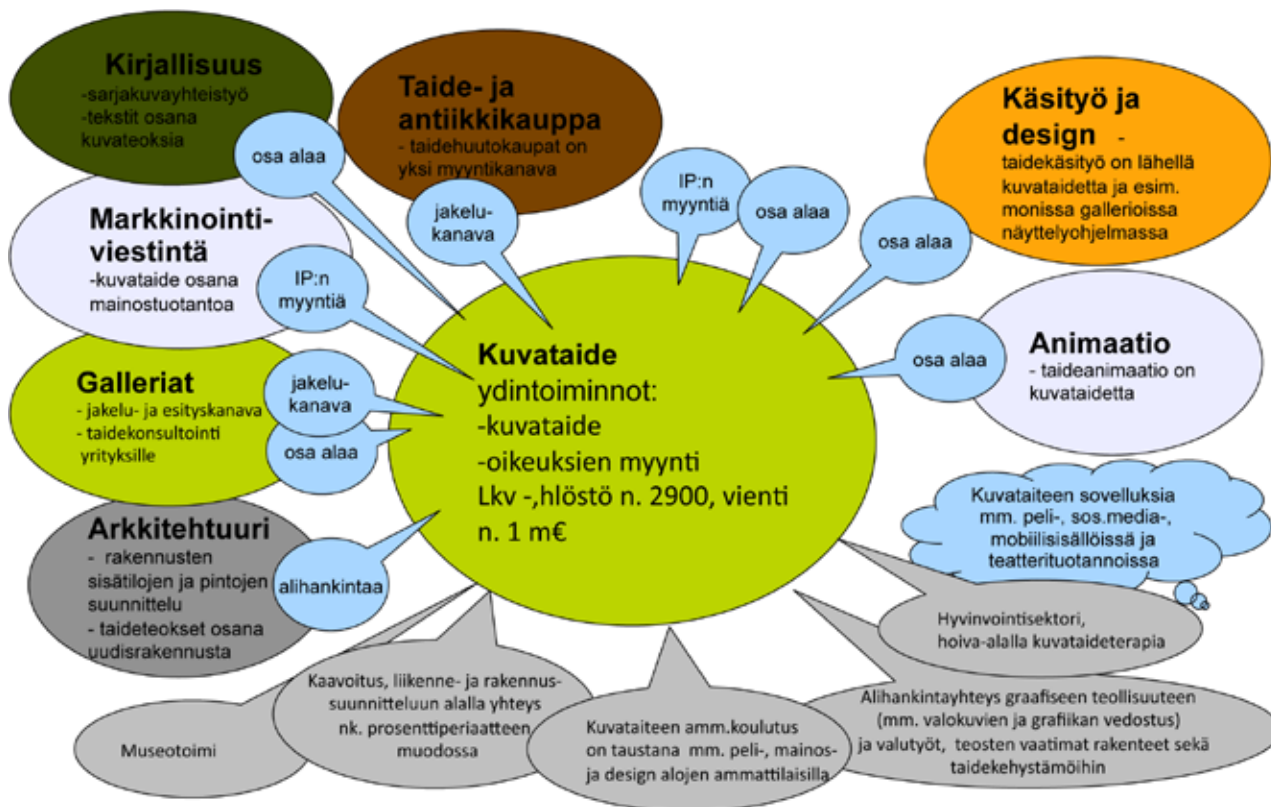
Kaksiulotteisen kuvan ohella kuvan kolmas ulottuvuus tila on mukana esimerkiksi kuvanveistossa ja ympäristötaiteessa. Myös neljäs ulottuvuus, aika on mukana muun muassa mediataiteen ja performanssin teoksissa.¹

Mediataide on osa kuvataidetta ja sillä tarkoitetaan taidetta, joka käyttää hyväkseen sähköisiä viestimiä. Mediataiteilija toimii uusmedian alalla hyödyntäen taiteen ja teknologian uusia alueita sekä tekniikoita videosta filmiin ja valokuvaan. Mediataiteen ja usein useampia ilmaisukeinoja samanaikaisesti käyttävän installaatiotaiteen osuus taidekentällä kasvaa. Kuvataiteen ja tapahtumatuotannon välinen yhteistyö: ääni- ja valotaide, esitystaide ja lumi- ja jääveistostapahtumaosaaminen ovat tärkeitä ja kasvavia alan toimintamuotoja.

10 / 2010

**Kuvataide ja taidegalleria -toimiala pähkinänkuoressa:
Toimialan ydintoiminnot ja yhteydet muihin aloihin**

Kuvataide- ja taidegalleriatoimialan kuvaus

Visuaalisten taiteiden markkinat voidaan jakaa ensi- ja jälkimarkkinoihin. Perinteisesti ensimarkkinoilla uusi taideteos myydään ensimmäistä kertaa. Myyjinä toimivat usein galleria ja taitelija. Jälkimarkkinoilla tarkoitetaan taideteoksen jälleenmyyntiä. Markkinapaikkana on tällöin useimmiten taidevälitysliike tai huutokauppa, joka on julkinen tilaisuus.² Teosmyynnin osalta merkittäväksi myyntikanavaksi gallerioiden ja taiteilijoiden suoramyynnin rinnalle ovat muodostuneet myös taiteen kesänäyttelyt ja niiden yhteydessä olevat myyntikokoelmat.

Taiteen kentällä toimii myös kuraattoreita, tuottajia, galleristeja ja managereita. Kuraattorit toimivat taiteen asiantuntijoina ja usein myös taiteilijoiden tuottajina ja managereina. Kuraattorien suhdet verkostot auttavat taiteilijan arvonnousua markkinoilla. Tuottajat toimivat taiteilijan oikeuksien valvojina, myyjinä ja välittäjinä, yleensä kuitenkin sitoutumatta tiettyihin taiteilijoihin. Myös galleristit toimivat kuvataiteen välittäjinä ja agenteina.

Museot ovat taiteen suurimpia ostajia. Yksityisiä taiteen ostajia on melko vähän ja toisaalta taiteen tarjonta on suurta. Myös säätiöt ja yritykset ovat tärkeitä taiteen ostajia.³ Yritykset tukivat kuvataiteita vuonna 2003 873 000 eurolla. Kotitaloudet kuluttivat taideteoksiin (taidemaalaukset ja grafiikka, taide-esineet) keskimäärin 34 euroa vuodessa (2006).⁴ Tämä luku ei kuitenkaan sisällä veistoksia, valokuvia ja mediataidetta.

Suomessa taidegalleriatoiminta on kasvanut ja ammattimaistunut vasta viime vuosikymmenien aikana. 1980-luvun nousukaudella koettiin taidebuumi, jolloin kotimaiset taidemarkkinat kehittyivät, keräilijöiden määrä lisääntyi, hinnat nousivat, taidevälittäjien määrä lisääntyi ja taiteeseen sijoittaminen kasvoi.⁵

Taidegallerioita on Suomessa yhteensä n. 200 ja galleriatoiminnan ydintoiminnot ovat: nykytaiteen vaihtuvat näyttelyt, taiteen promootio ja välitys. Gallerianäyttelyt kattavat n. 85% kuvataiteen alan myyntinäyttelytarpeesta. Taidegalleriatoiminta on kulttuurinen prosessi, jolla on myös tärkeä taloudellinen merkitys; näyttely on taiteilijoiden teosten myyntipaikka. Lisäksi gallerioilla on myös laaja, useiden taiteilijoiden töitä sisältävä myyntikokoelma. Galleria on luotettava nykytaiteen edustaja ja myyjä, joka myös vastaa myymänsä taiteen laadusta. Taidegalleriat myös vievät taiteilijoitaan ulkomaille ja pyrkivät järjestämään heille kansainvälisiä näyttelytilaisuuksia ja asiakaskuntaa.⁶ Gallerioiden lisäksi on reilut 100 muuta taiteen vähittäiskauppa- ja välitysliikettä sekä taidelainaamoja.

Kuvataiteilijan tulonmuodostuksessa taiteilijan omaan taiteelliseen työhön lasketaan teosmyynti, näyttelykorvaukset, tekijänoikeuskorvaukset, näyttelyn valmistamis- ja ripustuspalkkiot, tilaustyöt ja sponsoritulot. Kuvataiteilijoiden tärkeimmät tulonlähteet ovat oman taiteellisen työn lisäksi taiteen alan tuntemusta vaativa palkkatyö sekä apurahat.⁷

Alan edunvalvontaa hoitaa Suomen Taiteilijaseura, joka on kuvataiteen alan kattojärjestö ja edustaa 2.900 ammattikuvataiteilijaa. Siihen kuuluvat jäsenjärjestöinä Taidemaalariiliitto, Valokuvataiteilijoiden liitto, Suomen Kuvanveistäjäliitto, Suomen Taidegraafikot ja MUU ry sekä alueellisia taiteilijaseuroja edustava Suomen Kuvataidejärjestöjen liitto.

Toimialan luvut: yritysten määrä, henkilöstö, liikevaihto

Toimialan keskeisiä tunnuslukuja tarkasteltaessa on syytä huomata, että toimialajärjestöjen ilmoittamissa luvuissa pääsääntöisesti tarkastellaan alan toiminnan kannalta merkittävää liiketoimintaa. Tilastokeskuksen TOL-luokitus ei useimmissa tapauksissa vastaa todellisuutta toimialan toiminnan kannalta. Tilastokeskuksen luvuissa saattaa olla mukana useita sellaisia toimintoja, jotka eivät kuulu alan ydintoimintaan lainkaan tai yhteys siihen on vain välillinen.

Kuvataiteen osalta tunnuslukuja tarkasteltaessa tulee huomioida, että ne kertovat vain teosten myynnistä, eivät alan merkityksestä muutoin. Harrastajille tarjottava kurssitoiminta samoin kuin visuaalisen alan ammatteihin kouluttautuvien opettaminen ovat merkittävä osa alaa. Kuten muutkin taiteenalat, kuvataide on osin valtion subventoimaa. Valtio tukee taiteellista luomistyötä myöntämällä apurahoja. Valtion ja kunnat ovat myös merkittäviä taideteosten ostajia. Teoksia hankitaan julkisiin tiloihin ja kokoelmiin. Julkisen sektorin lisäksi yksityiset säätiöt myöntävät apurahoja kuvataiteilijoille ja ostavat kuvataidetta kokoelmiinsa. Taidelainaamatoiminta ja osamaksukauppa ovat tuoneet kuvataiteen lähemmäksi kuluttajia.

Toimialajärjestöjen luvut 2009

Toimiala	Toimijoiden lukumäärä	Yleisin yritysmuoto	Liikevaihto	Henkilöstön määrä	Vienti	Tavoitavuus	Muuta huomioitavaa
Kuvataide	2900 ammattikuvataiteilijaa	Freelancer. toimijoita	Taiteen myyntitulot alle 5.000 € 64%:lla kuvataiteilijoista, alle 10.000 € 81%:lla >2900 x 5000 = 14,5 m€, 2%:lla tulot yli 40.000 €	–	1 meuro (Tilastokeskus. Sis. maa-laukset, piirustukset, pastellit. Ei sisällä veistoksia, taidevalokuvaa tai taidevideota)	–	Tarkkaa kuvataiteilijoiden lukumäärää ei tiedossa, kuvataiteilijoiden lisäksi ala työllistää mm. kulttuurihallintoa, välittäjäporrasta ja museohenkilökuntaa. Teosmyynnin lisäksi koulutusmyynti on olennainen osa tulovirtaa. Myyntitulot ovat vahvasti polarisoituneet pienituloiseen enemmistöön ja suurituloiseen pieneen vähemmistöön.
Galleriat	n. 100 galleriaa (+muuta taideliikkeitä n. 125)	Osakeyhtiö, toiminimi	–	–	–	–	Galleristit ry:n jäsenenä on 33 taidegalleriaa. Yksittäinen galleria järjestää vuosittain 12 – 16 vaihtuvaa 2-4 viikon mittaista näyttelyä.

Tilastokeskuksen alaan liittyvät tilastoluokat

Kuvataide ja taidegalleriat voidaan laskea Tilastokeskuksen luokittelussa (TOL2008) ehkä parhaiten luokkiin:

	Yrityksiä	Henkilöstö	Liikevaihto 1.000 €
90030 Taiteellinen luominen	1149	643	56036
91020 Museoiden toiminta	28	81	4445
47781 Taideliikkeet	225	205	21733

Tämä ei kuitenkaan anna täydellistä ja kattavaa kuvaa toimialasta, sillä esimerkiksi luokkaan 91020 Museoiden toiminta kuuluu muitakin museota kuin vain taidemuseot ja 65 taidemuseosta vain pieni osa. Samoin luokkaan 90030 Taiteellinen luominen kuuluu muitakin kuin vain kuvataiteilijat (mm. freelancer toimittajat, kauno- ja tietokirjailijat sekä tekniset kirjoittajat).

Tilastokeskuksen mukaan Suomessa toimi vuonna 2006 yhteensä 208 taiteen vähittäiskauppaa ja taidegalleriatoimintaa harjoittavaa tahoa, joissa oli 205 työntekijää ja joiden liikevaihto oli yhteensä 22 miljoonaa euroa. Helsingissä arvioidaan olevan noin 90 taidegalleriaa ja koko maassa hieman yli 200.⁸ Vuosien 1995-2005 välillä kuvataiteen alalla työskentelevien määrä kasvoi 21 % (3443 > 4160). Vuonna 2007 Suomen taidehuutokaupoissa myytiin 2132 teosta yhteensä 7 milj. euron arvosta.⁹

Suomessa on pääasiassa kolmenlaisella ansaintalogiikalla toimivia gallerioita: Vanity-galleriat, ei-kaupalliset galleriat (sis. baarigalleriat, joista harvoin maksetaan vuokraa) ja Konseptigalleriat. Vanity-gallerioiden keskeisin tulonlähde on vuokra, jonka taiteilija maksaa tilan käytöstä, sekä normaalisti noin 20-35 prosentin myyntiprovisio. Suurin osa Suomen gallerioista toimii tällä periaatteella. Ei-kaupalliset galleriat toimivat usein samalla mallilla, mutta ovat hieman halvempia. Toiminta pyörii pääasiassa vuokrilla ja apurahoilla. Konseptigallerioita on Suomessa vain muutama. Nämä galleriat eivät peri taiteilijoilta vuokraa ja toisaalta sitoutuvat vahvasti tiettyihin taiteilijoihin rakentaen omaa 'tallia'. Ansaintalogiikka perustuu 50/50-provisioperiaatteelle ja on siis vahvasti myyntipohjainen.¹⁰

Taiteen kentällä mitä tahansa näyttelytoimintaa ei kuitenkaan pidetä galleriatoimintana. Taidegalleriatoiminta ja muu näyttelytoiminta tai yksinomaan taiteen myyntiin keskittyvä toiminta eroavat siten toisistaan. Galleriakentän tarkastelussa yksityisten gallerioiden rinnalla on syytä huomioida taiteilijajärjestöjen ja -liittojen galleriat sekä erilaiset taiteilijavetoiset galleriat.¹¹

Kolmannen sektorin ei-kaupallisille toimijoille, kuten taiteilijaseuroille ja niiden gallerioille, on keskeistä taiteen edistäminen myynnin ohessa. Kansainvälisesti galleriatoiminta voidaan ymmärtää taiteen agentuurina, jossa galleristi vastaa koko ketjusta eli taiteilijan koulutuksesta, markkinoinnista, näyttelyn tuotannosta ja kuratoinnista verkostoitumiseen ja myyntiin asti. Suomessa taidegallerioiden toimintaan ei tosin yleensä kuulu taiteilijoiden kouluttaminen. Taideliike puolestaan on paikka, jonne ostetaan taideteoksia esimerkiksi huutokaupasta tai yksityisiltä henkilöiltä ja josta niitä välitetään edelleen ostajille.¹²

Vienti

Suomalaisista gallerioista kymmenkunta harjoittaa vientiä. Niiden kansainvälinen myynti on yhteensä noin 200 000 euroa vuodessa.¹³ Lisäksi taiteilijat myyvät suoraan omia teoksiaan ulkomaille kontaktiverkkonsa omien kontaktiensa kautta. Kuvataiteen viennissä taidemessut ovat keskeisessä roolissa. Messuilla on mahdollista myydä taidetta, mutta tärkeää on myös gallerian ja sitä kautta taiteilijan esille tuominen sekä maineen ja luottamuksen kasvattaminen. Huippumessuille osallistuminen on erittäin vaikeaa ja myös kallista. Kansainväliset biennalet ja triennalet ovat vähemmän kaupallisia kuin taidemessut, mutta silti keskeisiä toimintakenttiä gallerioille.¹⁴

Kuvataiteen kaupallisten edellytysten luomiseksi erityisen tärkeätä olisi tukea erillisrahoituksen turvin suomalaisgallerioiden pitkäjänteistä osallistumista merkittävimmille kansainvälisille taidemessuille.¹⁵

Kansainväliseen toimintaan tähtäävien taiteilijoiden on tärkeää saada yhteys suuria taidetapahtumia kokoaviin kuraattoreihin. Monesti onnistuneet biennaaliosallistumiset ja esiintymiset keskeisissä taidekeskuksissa tuovat mukanaan muita mahdollisuuksia. Myös ulkomaisilla gallerioilla on tärkeä

rooli taiteilijoiden kansainvälistymisprosessissa. Ne auttavat taiteilijoita kansainvälisillä taidemarkkinoilla ja niiden kautta taiteilija saa lisää ansaintamahdollisuuksia. Lisäksi monet ulkomaisista gallerioista rahoittavat taiteilijoiden uutta tuotantoa.¹⁶

Globalisoituvan maailman taidemarkkinat siirtyivät voimakkaasti itään vuoteen 2008 asti. Kuitenkin taloustilanteen taantumisen myötä Kiinan markkinat ovat selvästi rauhoittuneet. Myös Suomessa taantuma on vaikuttanut hillitsevästi taiteen ostamiseen.¹⁷

Suomen kuvataiteen tuntemusta ja tiedotustoimintaa ulkomailla on edistänyt Näyttelyvaihtokeskus FRAME Finnish Fund for Art Exchange. FRAME:n toiminta on laajentunut 16 vuodessa merkittävästi: vuonna 1993 FRAME tuki tai oli mukana järjestäjänä 16 hankkeessa 7 maassa, vuonna 2009 toteutuneita tai tuettuja hankkeita oli 130 eri puolilla maailmaa.^{18 1}

Kehitysnäkymiä

SWOT Kuvataide ja taidegalleriat

VAHVUUDET

- Visuaalisen kulttuurin lisääntyminen yhteiskunnassa¹⁹
- Suomalaisilla visuaalisilla taiteilla on kansainvälisesti hyvä maine; etenkin valokuva- ja mediataide ovat maailmalla kysytyjä²⁰
- Visuaalisten taiteiden koulutus on kansainvälistynyt Suomessa nopeaan tahtiin²¹
- Kuvataiteilijoiden koulutustaso on varsin korkea; jopa 90 % on suorittanut taideopintoja joko Suomessa tai ulkomailla tai molemmissa. Nuorimmasta polvesta jopa runsaat kaksi viidesosaa on hankkinut koulutusta ulkomailta²²
- Kuvataiteen koulutuksessa tuodaan esiin myös ns. työelämätaitoja rahoituksesta, viestinnästä ja markkinoinnista
- Taiteen soveltava käyttö lisää ihmisten hyvinvointia työpaikoilla, kouluissa, laitoksissa ja vapaa-aikala²³

HEIKKOUEDET

- Kansainvälisesti vertaillen suomalaiset taidemarkkinat ovat kehittymättömät²⁴
- Uusia kuvataideyleisöjä ei etsitä aktiivisesti; aktiivista markkinointia, tiedotusta ja asiakashakua ei tehdä riittävästi²⁵
- Visuaalisten taiteiden tiedotustoiminta on hajallaan ja alalta puuttuu tiedotuskeskus²⁶
- Taidemarkkinoiden monimutkainen ja ongelmallinen verotus (esim. jokaisesta taideteoksesta ja sen myynnistä taiteilija maksaa 9 % alvia, mutta agentti tai galleristi maksaa 23 %)
- Visuaalisten taiteiden kentällä on vasta muotoutumassa tuottajien ja kuraattorien muodostama väliporras, joka vastaa rahoituksen hankinnasta, tiedotuksesta ja markkinoinnista.²⁷ Alan liiketoiminnan vähyyden ja alhainen tulotaso haittaavat alan kehittymistä
- Taiteilijoiden toimeentulo on epävarmaa, myös vakiintuneen arvostuksen saavuttaneilla taiteilijoilla, työuran alusta loppuun²⁸
- Visuaalisen alan taiteilija on usein yrittäjä, palkansaaja, apurahataiteilija sekä työtön saman kalenterivuoden aikana. Tämä on omiaan aiheuttamaan ongelmia mm. verotuksen ja sosiaaliturvan kannalta²⁹

MAHDOLLISUUDET

- Yhteiskuntarakenteen muuttuessa ja taidemarkkinat globalisoituvat, ja samoin myös toimintamallit tulevat muuttumaan. Tätä kautta syntyy uusia markkinoita, ostajia ja rakenteita³⁰
- Visuaalisten taiteiden digitaalisten teosten markkinoinnin, myynnin, levityksen ja jakelun lisääntymisen³¹
- Uudet sovellukset mediataiteen kautta

¹ FRAME:n hallituksen ministeriölle toimittaman selvityksen mukaan Suomen Taideakatemian säätiön ja FRAME:n väliset työ sopimukset on purettu, joten toimintaa ei ole. Opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, ettei FRAME:lla ole enää edellytyksiä hoitaa valtionavustuksen edellyttämiä tehtäviä. Ministeriö etsii parhaillaan uusia tapoja edistää kuvataiteen kulttuurivientiä. (OKM tiedote 31.3.2010).

- Uusi laki, joka mahdollistaisi yrityksille verovähennyksen nykytaiteen ensimyynteinä ostetuista teoksista: tämä vahvistaisi taidemarkkinoita ja lisäisi taiteilijoiden työmahdollisuuksia. Ns. Tanskan mallin käyttöönotto Suomessa
- Tekijänoikeudet voisivat olla nykyistä suurempi ansaintalähde, mikä vaatii kuitenkin tekijänoikeuslain säädännön kehittämistä ja varojen osoittamista museoille tekijänoikeuskorvausten maksamiseen³²
- Galleriatoiminnan ja muun taiteen myyntitoiminnan arvonlisäveron (23 %) yhtenäistäminen kirjamyynnin alv:n (9 %) kanssa. Veron alentaminen vilkastuttaa taidekauppaa³³
- Muu kuin sijoitusmielessä ostettava taide on vähemmän suhdanneherkkää. Uudet matalan kynnyksen ostomahdollisuudet
- Taidelainaamotoiminnan kasvaminen ja uusien ostajien löytyminen
- Taiteen jälkimarkkinoiden kehittäminen nykyaikaisemmaksi
- Visuaalisten taiteiden tiedotuskeskuksen ja aluekeskusten perustaminen³⁴
- Ulkomaille suuntautuvan tiedotustoiminnan tehostaminen ja tukeminen³⁵
- Sivistystoimessa, terveys- ja sosiaalialalla, matkailualalla ja työpaikoilla tarvitaan visuaalisten taiteiden ammattilaisia. Kysyntä ja tarjonta eivät kohtaa vielä riittävästi³⁶
- Taiteen soveltavan käytön opetuksen lisääminen erityisesti ammattikorkeakouluihin, joissa annetaan sekä taidealan että sosiaali- ja terveysalan koulutusta³⁷
- Räättälöityä täydennyskoulutusta mm. taide-, arkkitehtuuri- ja rakennusaloille että myös hyvinvointi- ja terveyspalveluihin
- Taide mukaan kaavoitukseen ja rakennushankkeisiin, prosenttiperaatteen laajempi hyödyntäminen³⁸
- Visuaalisen kulttuurin vahvistuminen yhteiskunnassa, visuaalisten taiteiden opetuksen lisääminen peruskouluissa sekä varhaiskasvatus- ja esiopetus suunnitelmissa³⁹

UHAT

- Alan ammatillista koulutusta on lisätty Suomessa 1990-luvun alusta lähtien. Kun taiteilijoiden määrä on kasvanut, mahdollisuudet ansaita elantoaan taiteella ovat vaikeutuneet⁴⁰
- Taidetta ei opita hyödyntämään muilla sektoreilla (mm. matkailu, terveys, hyvinvointi, kaavoitus)
- Taiteen lukutaito heikkenee Suomessa, peruskoulutuksessa taiteen opetus vähenee
- Taiteen vientitoiminnan tulevaisuus

Tärkeimmät kehityshankkeet sekä rahoitusmekanismit

ART360, Kuvataiteen toimijoiden managerointi- ja liiketoimintaosaamisen kehittäminen, uudet liiketoimintamallit, lisätietoa www.art360.fi

ArtAffman, BusinessArt-konseptin kansainvälinen markkinointi, promotointi ja koulutus (2009-2010, OPM:n kulttuurivientituki)

Art Praxis (2008-2010)

Media art expert, suomalaisen mediataiteen vientihanke (2006-2008)

Sillanrakentajat, luovien alojen agenttien ja vientiammattilaisten valmennusohjelma, lisätietoa www.sillanrakentajat.fi

Taivex, Taiteen tiedotuskeskuksen valmennusohjelma tuottajille, managereille, agenteille, galleristeille ja muille kulttuurialan välittäjäportaalle toimijalle, lisätietoa www.taivex.fi

Ely-keskusten, Finnveran ja muiden perinteisten julkisten rahoitusmekanismien lisäksi alalle erityisiä rahoitusmekanismeja ovat alueelliset taidetoimikunnat, kaupungit, opetus- ja kulttuuriministeriö, säätiöt sekä taiteen keskustoimikunta.

Strategiajulkaisut

Koordinaatteja tilassa ja ajassa. Kuvataide ja kulttuurivaihto 2008-2012. Marko Karo.

“Kun lumipallo lähtee pyörimään”. Nuorten kuvataiteilijoiden kansainvälistyminen 2000-luvun alussa. Tutkimusyksikön julkaisu no 36. Taiteen keskustoimikunta 2009. Karttunen, S.

Kuvataiteen koulutus ja tutkimus Suomessa 2007. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2008:11.

Kuvataiteilijoiden koulutusurat. Ammattiopinnot Suomessa ja ulkomailla. Tilastotietoa taiteesta n:o 37. Taiteen keskustoimikunta 2006. Karttunen, S.

Mediataiteen mahdollisuudet. Selvitys mediataiteista. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2009:13.

Nykytaiteen markkinarakente, ansaintalogiikka ja uudet liiketoimintamallit. 2009. Sjöberg, K.

Päin näköä! Visuaalisten alojen taidepoliittinen ohjelma. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu 2009:53.

Taidetaustaisen osaamisen hyödyntäminen yritysten kilpailukykyyn vahvistamisessa. 2009. Mäkirintala, E.

Esimerkkiyritykset

Aiha Environments Oy

Antskogintie 9, 10470 Fiskars

Puh. 040 538 15 74

Martti Aiha; info@aihaenvironments.fi

Lisätietoa: <http://www.aihaenvironments.fi/>

Copperfield Oy

Hauhontie 6, 40520 Jyväskylä

Puhelin 044 0300120

Taidegraafikko Kirsi Neuvonen; kirsi.neuvonen@copperfield.fi

Lisätietoa: <http://www.kirsineuvonen.fi/>

Galerie Anhava

Mannerheiminaukio 3, 00100 Helsinki

Puhelin (09) 669 989

galerie@anhava.com

Galerie Anhava on perustettu vuonna 1991. Se keskittyy kansainväliseen, pääasiassa skandinaaviseen ja suomalaiseen nykyaiteeseen.

Lisätietoa: www.anhava.com

Galerie Forsblom

Pohjoisesplanadi 27 C, 00100 Helsinki

Puhelin (09) 680 3700

info@galerieforsblom.com

Galerie Forsblom on Suomen ja Skandinavian johtavia kansainvälisiä gallerioita.

Lisätietoa: www.taidedesign.com/galleriat/galerie-forsblom

Gallery Kalhama & Piippo

Mannerheimintie 3 B, 00100 Helsinki

Puhelin (09) 278 5301

info@kalhamapiippo.com

Lisätietoa: www.kalhamapiippo.com

Galleria Heino

Uudenmaankatu 16-20

FI-00120 Helsinki

Lisätietoa: <http://www.galleriaheino.fi/>

Grafiikanpaja Himmelblau

Finlaysoninkuja 9, 33210 Tampere

Puhelin (03) 2133 050

himmelblau@himmelblau.fi

Lisätietoa: www.himmeblau.fi

Kristallisilmä Oy, Crystal Eye Art/Film Production

Tallberginkatu 1/44, 00180 Helsinki

Puhelin (09) 694 2308

mail@crystaleye.fi

Kristallisilmä Oy on Eija-Liisa Ahtialan tuotantoyhtiö. Eija-Liisa Ahtiala on tunnettu suomalainen nykyaiteilija maailmalla. Lisätietoa: www.crystaleye.fi

Myymälä

Uudenmaankatu 23, 00100 Helsinki

Lisätietoa: www.myymalaz.com

Merkittävimmät palvelutoimittajat

Lainopilliset palvelut

Suomen Taiteilijaseura ja *Taidemaalariilitto* neuvovat kuvataiteilijoita lainopillisissa kysymyksissä.

Muut

Suomen Taiteilijaseuran kilpailuasiamies neuvoo kuvataidekilpailujen järjestämisessä valtakunnallisesti.

Avaintoimijat

Koulutus ja tutkimus

Korkeakoulut:

Aalto, Taideteollinen korkeakoulu, lisätietoa <http://www.taik.fi>

Kuvataideakatemia, yliopistollisen kuvataiteenalan koulutusvastuu, lisätietoa <http://www.kuva.fi/>

Lapin yliopisto, taiteiden tiedekunta, lisätietoa <http://www.ulpland.fi/>

Taidehistorian ja taidekasvatuksen opintoja voi suorittaa mm. seuraavissa yliopistoissa:

Helsingin Yliopisto: Taidehistoria

Jyväskylän Yliopisto: Taidehistoria

Kuvataideakatemia: Kuvataideakatemia on kuvataiteen yliopisto, jonka tehtävänä on antaa maan korkeinta yliopistotasoista tiedollista ja käytännöllistä kuvataiteen sekä siihen liittyvien ammattialojen ylintä opetusta maassamme:

Svenska Yrkehögskolan NOVIA, Kuvataiteen koulutusohjelma, Utbildningsprogrammet för Bildkonst

Taideteollinen korkeakoulu: Taidekasvatuksen osasto

Taideteollinen korkeakoulu: PALLAS -kuvataiteiden maisteriohjelma

Talvitaiteen koulutusprojekti: Lapin yliopisto, Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu ja Rovaniemen ammattikorkeakoulu järjestivät yhteistyössä vuosien 2002 – 2004 aikana Euroopan unionin ja Lapin lääninhallituksen osarahoittaman talvitaiteen koulutusprojektin. Hankkeen päähaasteita olivat lapilaisen talven, lumen ja jään tuntemuksen lisääminen sekä lumi- ja jäärakentamisen ja lumi- ja jääveiston kehittäminen ja kouluttaminen.

Tampereen Ammattikorkeakoulu: Kuvataiteen koulutusohjelma

Turku AMK: Taideakatemia

Åbo Akademi: oppiaineena taiteen tutkimus, Konstvetenskap

Ammattikorkeakoulut:

Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu, lisätietoa <http://www.token.fi/>

Lahden ammattikorkeakoulu /Muotoiluinstituutti, lisätietoa <http://www.lamk.fi/mi/>

Saimaan ammattikorkeakoulu, lisätietoa <http://www.saimia.fi>

Satakunnan ammattikorkeakoulu, lisätietoa <http://www.samk.fi/>

Tampereen ammattikorkeakoulu /Taide ja viestintä, lisätietoa <http://www.tamk.fi>

Turun ammattikorkeakoulu/Taideakatemia, lisätietoa <http://www.taideakatemia.turkuamk.fi>

Yrkehögskolan Novia, lisätietoa <http://www.novia.fi>

Taidealan yliopistoista ja ammattikorkeakouluista valmistuu vuosittain noin 250 kuvataiteilijaa. Tämän lisäksi toisen asteen tutkinnon kuvataiteen alalta suorittaa vuosittain noin 200 taiteilijaa.⁴¹

Edunvalvonta ja alan toimijat

Suomen taiteilijaseura

Iso Roobertinkatu 3-5 A 22, 00120 Helsinki

aaf@artists.fi

toiminnanjohtaja Petra Havu

Suomen Taiteilijaseuran tehtävänä on kuvataiteilijoiden etujen valvominen, suomalaisen kuvataiteen edistäminen ja yleisön kiinnostuksen kasvattaminen kuvataiteita kohtaan. Seura toteuttaa tehtävään edunvalvonnan ja tiedotustoiminnan avulla sekä järjestämällä näyttelyitä. Jäsenjärjestöinä: Taidemaalariliitto, Valokuvataiteilijoiden liitto, Suomen Kuvanveistäjäliitto, Suomen Taidegraafikot ja MUU ry sekä alueellisia taiteilijaseuroja (n.40) edustava Suomen Kuvataidejärjestöjen liitto.

Lisätietoja: www.artists.fi.

Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskus AVEK

Hietaniemenkatu 2, 00100 Helsinki

Puhelin (09) 4315 2350

pääsihteeri Juha Samola; etunimi.sukunimi@avek.kopiosto.fi

AVEK tukee tekijänoikeusvaroilla audiovisuaalista kulttuuria, muun muassa lyhyt- ja dokumenttielokuvien tuotantoa, av-alan ammattilaisten jatko- ja täydennyskoulutusta sekä alan festivaaleja ja muita tapahtumia.

Lisätietoa: www.kopiosto.fi/avek

AV-arkki

Kaapelitehdas, Tallberginkatu 1 C 76, 00180 Helsinki
Puhelin 050 4356092
toiminnanjohtaja Hanna Maria Anttila

AV-arkki on taiteilijoiden perustama voittoa tavoittelematon yhdistys, jonka tarkoituksena on levittää ja promotoida jäsentensä mediataidetta. Yhdistys pyrkii myös ajamaan jäsentensä etua ja edistämään mediataiteen ja -kulttuurin asemaa yleisesti. Lisätietoa: www.av-arkki.fi

Galleristit ry

Galleria BE'19, Uudenmaankatu 19-21, 00120 Helsinki
Puhelin (09) 644 025

Puheenjohtaja Kirsi Niemistö; kniemisto@galleriabe19.inet.fi

Galleristit ry on vuonna 1993 perustettu valtakunnallinen taidegallerioiden yhdistys, jolla on tarkat eettiset ja toiminnalliset säännöt. Jäseniä on 33, joista 24 toimii Helsingissä.

Lisätietoa: <http://www.galleriat.net/galleristit/>

katastro.fi

Laivurinrinne 1, 00120 Helsinki
info@katastro.fi

el presidente Juha Huuskonen; juha.huuskonen@katastro.fi

Lisätietoa: www.katastro.fi

Kuvasto ry

Iso Roobertinkatu 3-5 A 22, 00120 Helsinki
Puhelin (09) 272 4022

kuvasto@kuvasto.fi

toiminnanjohtaja Mikko Raito Järjestön tarkoituksena on valvoa ja edistää visuaalisen alan taiteilijoiden oikeuksia joista säädetään tekijänoikeuslainsäädännössä sekä edistää visuaalisen taiteen tekemisen edellytyksiä.

Lisätietoa: www.kuvasto.fi

MUU ry

Lönnotinkatu 33, 00810 Helsinki
Puhelin (09) 625 972

office@muu.fi

toiminnanjohtaja Timo Soppela; director@muu.fi

Muu ry edustaa ja edistää Suomessa kokeellisia taiteenaloja. Yhdistyksen tarkoituksena on tukea taiteilijoita heidän työssään sekä lisätä vuorovaikutusta heidän tai alalla muilla tavoin toimivien välillä. Kansainvälisyys vaihtonäyttelyiden ja erilaisten projektien muodossa on merkittävä osa toimintaa. Galleriatoimintaa.

Lisätietoa: www.muu.fi

Näyttelyvaihtokeskus FRAME

Tallberginkatu 1 C 96, 00180 Helsinki
Puhelin 040 507 0809

office@frame-fund.fi

johtaja Marketta Seppälä

Frame on palvelu- ja asiantuntijalaitos, joka edistää suomalaisen taiteen näkyvyyttä merkittävässä kansainvälisissä yhteyksissä. Framen varsinaisen toiminnan päätyttyä, taiteen kansainvälisen toiminnan jatkumuotoja kehitetään yhteistyössä OKMn kanssa.

Lisätietoa: www.frame-fund.fi

Ornamo, taidejaosto

Unioninkatu 26, 00130 Helsinki
Puhelin (09) 687 7740

info@ornamo.fi

Lisätietoa: www.ornamo.fi

Suomen Kuraattorien Yhdistys SKY ry

Uudenmaankatu 4-6, 00120 Helsinki
kuraattorit@gmail.com

Suomen Kuraattorien Yhdistys SKY ry toimii Suomessa taiteen ja kulttuurin kentällä niin instituutioissa kuin itsenäisesti työskentelevien kuraattorien ja kulttuurialan toimijoiden aatteellisena etujärjestönä.

Lisätietoa: <http://kuraattorit.wordpress.com/>

Suomen Kuvanveistäjäliitto

Eteläranta 12, 00130 Helsinki

Puhelin (09) 6216 339

etunimi.sukunimi@artists.fi

toiminnanjohtaja Sari Nokkanen

Kuvanveistäjäliiton tarkoituksena on edistää suomalaista kuvanveistotaiteita, valvoa kuvanveistäjien ammatillisia, taloudellisia ja sosiaalisia etuja ja edistää kansainvälistä yhteistoimintaa sekä yleisön kiinnostusta kuvanveistoon. Galleriatoimintaa.

Lisätietoa: www.sculptors.fi

Suomen Taidegraafikot

Pieni Roobertinkatu 10, 00120 Helsinki

Puhelin (09) 700 285 01, 09 700 285 02

galleria.g@taidegraafikot.fi

Taidegraafikoiden ja -piirtäjien liitto toimii kohtauspaikkana, jossa yleisö ja taiteilijat pääsevät kontaktiin joko henkilökohtaisesti tai teosten välityksellä. Galleriatoimintaa.

Lisätietoa: www.taidegraafikot.fi

Taidemaalariiliitto

Erottajankatu 9 B, 00130 Helsinki

Puhelin (09) 6811 0568

pääsihteeri Terhi Aaltonen; terhi.aaltonen@artists.fi

Taidemaalariiliitto on taidemaalareiden valtakunnallinen järjestö, joka toimii kuvataiteen edistämiseksi ja kuvataiteilijoiden aseman parantamiseksi. Galleriatoimintaa.

Lisätietoa www.painters.fi

Valokuvataiteilijoiden liitto

Kalevankatu 18 B, 00100 Helsinki

Puhelin (09) 612 33 44

toiminnanjohtaja Mitro Kaurinkoski

Valokuvataiteilijoiden liitto edustaa kuvataiteilijoita, jotka käyttävät valokuvaa taiteellisen ilmaisunsa välineenä. Toimii asiantuntijana valokuvataidetta koskevissa kysymyksissä. Ylläpitää Valokuvagalleria Hippolytea Helsingissä. Lisätietoa: www.hippolyte.fi

Visuaalisen taiteen edistämiskeskus VISEK

Iso Roobertinkatu 3-5 A, 00120 Helsinki

Puhelin (09) 272 4022

Visek myöntää vuosittain apurahoja käytettäväksi audiovisuaalista kuvataidetta käsittelevän tuotannon edistämiseen ja digitaalisen kuvataiteen ja digitaalisten interaktiivisten teosten tukeen. Lisätietoa: www.kuvastory.fi

Muut

Gallery TAIK - the Helsinki School

Taideteollinen korkeakoulu

Hämeentie 135 C, 00560 Helsinki

johtaja Timothy Persons; gallerytaik@taik.fi

Lisätietoa: <http://www.helsinkischool.fi/>

Taidemessut:

ArtHelsinki, lisätietoa www.arthelsinki.com

Art Fair Suomi, lisätietoa www.artfairsuomi.fi

Taidemaalariiliiton Teosvälitys Kaapelitehtaalla. Kuvanveistäjillä ja graafikoilla on oma välitystilaisuutensa.

Suomessa toimii 65 taidemuseota, joista 16 on aluetaidemuseoita ja kolme Valtion taidemuseon toimintayksiköitä (Ateneum, Kiasma, Sinebrychoffin taidemuseo). Visuaalisella alalla on lisäksi viisi valtakunnallista erikoismuseota: Designmuseum, Suomen käsityön museo, Suomen lasimuseo, Suomen rakennustaiteen museo ja Suomen valokuvataiteen museo ja Julistetaiteen museo. Taidemuseoiden vuotuinen kävijämäärä on n. 1.5 miljoonaa (2007).⁴²

Viitteet

- 1 Wikipedia 5.1.2010
- 2 Sjöberg, K. 2009. Nykyaiteen markkinarakenne, ansaintalogiikka ja uudet liiketoimintamallit
- 3 Sjöberg, K. 2009. Nykyaiteen markkinarakenne, ansaintalogiikka ja uudet liiketoimintamallit
- 4 Päin näköä! Visuaalisten alojen taidepoliittinen ohjelma. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2009:53.
- 5 Taide sijoituskohteena. Laitinen-Laiho, P. 2003.
- 6 Galleristit ry, 2010
- 7 Sjöberg, K. 2009. Nykyaiteen markkinarakenne, ansaintalogiikka ja uudet liiketoimintamallit; Päin näköä! Visuaalisten alojen taidepoliittinen ohjelma. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2009:53.
- 8 Päin näköä! Visuaalisten alojen taidepoliittinen ohjelma. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2009:53.
- 9 Facts and figures, Creative Industries in Finland, 2009.
- 10 Sjöberg, K. 2009. Nykyaiteen markkinarakenne, ansaintalogiikka ja uudet liiketoimintamallit
- 11 Alina Mänttari-Buttler: Helsingin galleriakenttä, kentän muutokset ja positiot vuosina 1983–2009, Pro gradu -tutkielma 16.6.2010, Helsingin yliopisto
- 12 Sjöberg, K. 2009. Nykyaiteen markkinarakenne, ansaintalogiikka ja uudet liiketoimintamallit
- 13 Päin näköä! Visuaalisten alojen taidepoliittinen ohjelma. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2009:53.
- 14 Sjöberg, K. 2009. Nykyaiteen markkinarakenne, ansaintalogiikka ja uudet liiketoimintamallit
- 15 Koivunen Hannele. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2004:22. Onko kulttuurilla vientiä?
- 16 "Kun lumipallo lähtee pyörimään". Nuorten kuvataiteilijoiden kansainvälistyminen 2000-luvun alus sa. Tutkimusyksikön julkaisuja no 36. Taiteen keskustoimikunta 2009. Karttunen, S.
- 17 Sjöberg, K. 2009. Nykyaiteen markkinarakenne, ansaintalogiikka ja uudet liiketoimintamallit
- 18 Näin suomalaista kulttuuria viedään. Kulttuurivientiraportti 2009. OKM 2010:10
- 19 Päin näköä! Visuaalisten alojen taidepoliittinen ohjelma. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2009:53.
- 20 Päin näköä! Visuaalisten alojen taidepoliittinen ohjelma. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2009:53.
- 21 Päin näköä! Visuaalisten alojen taidepoliittinen ohjelma. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2009:53.
- 22 Kuvataiteilijoiden koulutusurat. Ammattiopinnot Suomessa ja ulkomailla. Tilastotietoa taiteesta n:o 37. Taiteen keskustoimikunta 2006. Karttunen, S.
- 23 Päin näköä! Visuaalisten alojen taidepoliittinen ohjelma. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2009:53.
- 24 Päin näköä! Visuaalisten alojen taidepoliittinen ohjelma. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2009:53.
- 25 Sjöberg, K. 2009. Nykyaiteen markkinarakenne, ansaintalogiikka ja uudet liiketoimintamallit
- 26 Päin näköä! Visuaalisten alojen taidepoliittinen ohjelma. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2009:53.
- 27 Päin näköä! Visuaalisten alojen taidepoliittinen ohjelma. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2009:53.
- 28 Kuvataiteen koulutus ja tutkimus Suomessa 2007. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2008:11.
- 29 Päin näköä! Visuaalisten alojen taidepoliittinen ohjelma. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2009:53.
- 30 Sjöberg, K. 2009. Nykyaiteen markkinarakenne, ansaintalogiikka ja uudet liiketoimintamallit
- 31 Päin näköä! Visuaalisten alojen taidepoliittinen ohjelma. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2009:53.
- 32 Päin näköä! Visuaalisten alojen taidepoliittinen ohjelma. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2009:53.
- 33 Päin näköä! Visuaalisten alojen taidepoliittinen ohjelma. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2009:53.
- 34 Päin näköä! Visuaalisten alojen taidepoliittinen ohjelma. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2009:53.
- 35 Koivunen Hannele. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2004:22. Onko kulttuurilla vientiä?
- 36 Päin näköä! Visuaalisten alojen taidepoliittinen ohjelma. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2009:53.
- 37 Päin näköä! Visuaalisten alojen taidepoliittinen ohjelma. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2009:53.
- 38 Päin näköä! Visuaalisten alojen taidepoliittinen ohjelma. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2009:53.
- 39 Päin näköä! Visuaalisten alojen taidepoliittinen ohjelma. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2009:53.
- 40 Päin näköä! Visuaalisten alojen taidepoliittinen ohjelma. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2009:53.
- 41 Kuvataiteen koulutus ja tutkimus Suomessa 2007. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2008:11.
- 42 Päin näköä! Visuaalisten alojen taidepoliittinen ohjelma. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja

Käsityö

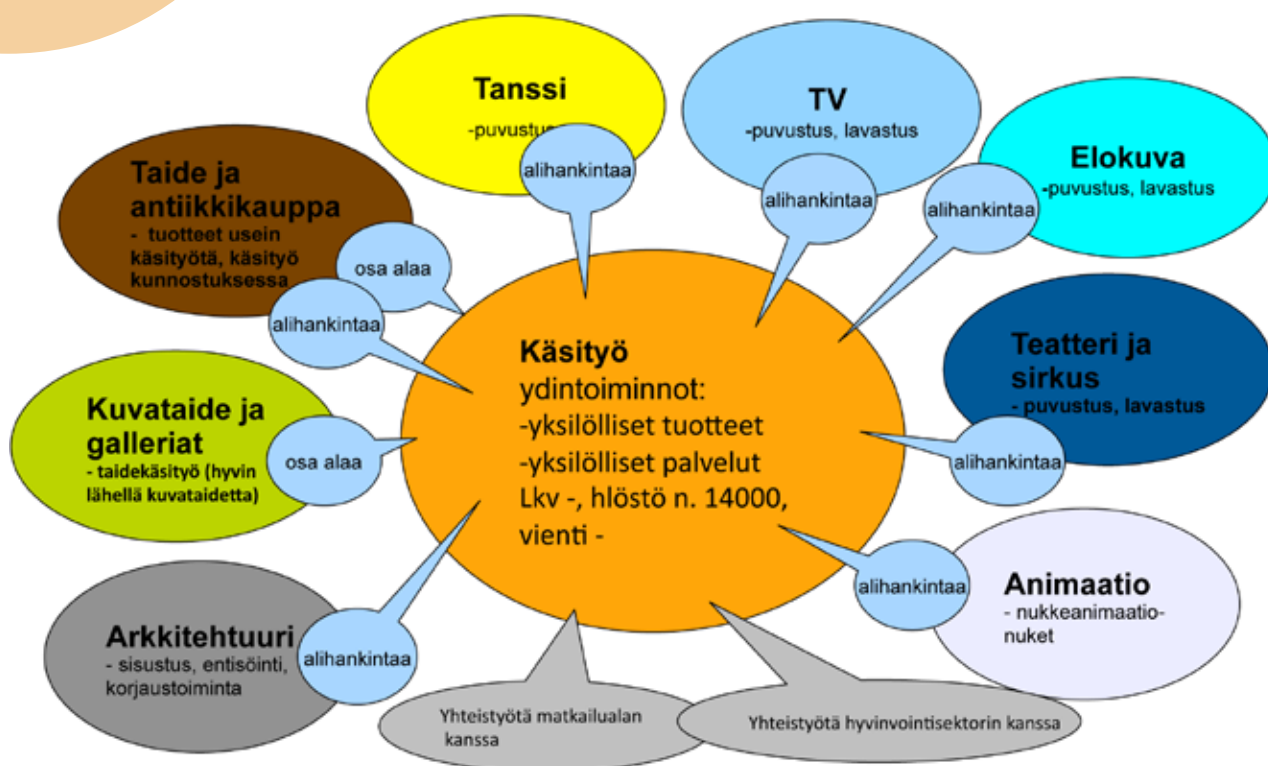
Käsityö on jonkin asian valmistamista käsin; joko työkaluja käyttämällä tai pelkästään käsin muotoilemalla, kuitenkin käyttämättä täysin automatisoitua työtapaa. Käsityönä tehtävät esineet syntyvät perinteisimmin käden motorisilla taidoilla; käden, silmän ja tuntoaistihavaintojen yhteispelinä. Joskin monien, erityisesti luksus-esineiden sanotaan nykyään olevan käsityötä, vaikka käsityön osuus tuotannosta olisi ollut ainoastaan tuotteen viimeistely, kokoonpano ja tarkastus.

Käsityö mielletään usein harrastuksenomaiseksi toiminnaksi, mutta se voi olla myös nimitys kaupallisen tuotteen valmistustavasta. Ammattikäsityöläiset, jotka tekevät taiteellista työtä, kutsuvat itseään usein taidekäsityöläisiksi. Muotoilijat, jotka tekevät työnsä lähinnä käsityömenetelmin, voivat kutsua itseään käsityömuotoilijoiksi tai taiteelliseksi muotoilijoiksi tehdäkseen eron teolliseen muotoiluun.¹

10 / 2010

Käsityötoimiala pähkinäkuoressa: Toimialan ydintoiminnot ja yhteydet muihin aloihin

Käsityötoimialan kuvaus

Käsityöalan yrittäjät valmistavat eniten sellaisia tuotteita, joissa yksilöllisyydellä aikaansaadaan lisäarvoa. Tyypillisiä tuotteita ovat vaatteet ja asusteet sekä sisustustuotteet. Käsityötuotteiden valmistuksen lisäksi alan yritysten palveluihin kuuluvat usein esimerkiksi tuotteiden korjaus ja suunnittelu, käsityön ohjaus ja opetus sekä käsityöhön liittyviä elämispalveluita, esimerkiksi työnäytteitä matkailuun liittyen. Käsityö liittyy myös arkkitehtuuriin. Rakennusten viimeistelyssä ja korjausrakentamisessa käsityöllä on merkittävä rooli.

Pääasiassa käytetään luonnonmateriaaleja. Kehitystyötä ja uusien materiaalien käyttöä hidastaa se, että pienillä yrityksillä ei ole mahdollisuutta riskinottoon tai irrottautumiseen päivittäisestä leipätyöstä. Tuotekehitysapurahat ja kokeiluverstaat saattaisivat lisätä uusia oivalluksia ja niiden jalostamista konkreettisiksi tuote- tai palveluratkaisuiksi.

Käsityöläisen osaamisessa on keskeistä kyky luovaan itsenäiseen työhön, suora yhteys tekemiseen ja materiaaliin sekä koko tuotantoprosessin hallinta. Tärkeätä on myös ymmärtää ihmisten tarpeita ja löytää innovatiivisia tuoteideoita. Käsityöläisammattiin hakeutumisen taustalla on yleensä halu ilmaista itseään ja toimia itsenäisesti. Onnistuminen perustuu kykyyn valjastaa oma osaamisensa palvelemaan toisten ihmisten tarpeita. Käsityöläisyys voi opettaa meille vastuullista toimintaa, omien voimavarojen käyttöä ja jatkuvaa kehittämistä. Tätä ihmisen hiljaista tietoa ei opi lyhytkursseilla, vaan itse tekemällä.

Ammattikäsityöläiset tekevät nykyään paljon matkamuuistoja, taide-esineitä, sekä uniikkeja erikoistuotteita. Myös myynnin, markkinoinnin sekä tuotteistamisen merkitys on käsityöammattilaisen työssä suuri. Tyypillisiä ja tunnetuimpia käsityöläisammatteja ovat suutarit, räätälit, kirvesmiehet, metalliseppät, puuseppät, kulta- ja hopeaseppät sekä aseseppät.

Vuonna 1913 perustettu Käsi- ja taideteollisuusliitto Taito ry toimii käsi- ja taideteollisuusalan edunvalvojana ja asiantuntijaorganisaationa. Järjestön verkostoon kuuluu 21 käsi- ja taideteollisuusyhdistystä ja niiden noin 140 kiinteää toimipaikkaa. Järjestön palveluksessa on runsas 250 vakinaista toimihenkilöä.

Toimialan luvut: Yritysten määrä, henkilöstö, liikevaihto

Toimialan keskeisiä tunnuslukuja tarkasteltaessa on syytä huomata, että toimialajärjestöjen ilmoittamisessa luvuissa pääsääntöisesti tarkastellaan alan toiminnan kannalta merkittävää liiketoimintaa. Tilastokeskuksen TOL-luokitus ei useimmissa tapauksissa vastaa todellisuutta toimialan toiminnan kannalta. Tilastokeskuksen luvuissa saattaa olla mukana useita sellaisia toimintoja, jotka eivät kuulu alan ydintoimintaan lainkaan tai yhteys siihen on vain välillinen.

Toimialajärjestöjen luvut 2009

Toimiala	Toimijoiden lukumäärä	Yleisin yritysmuoto	Liikevaihto	Henkilöstön määrä	Vienti	Tavoitavuus	Muuta huomioitavaa
Käsityö	9000 – 10000	Toiminimi	–	n. 14 000 henkilöä	–	–	Työllistävyys, sosiaalinen ja kulttuurinen merkitys ovat keskeisiä mitattavia asioita.

Suomessa toimii 9000 – 10000 yritystä, jotka työllistävät suoraan noin 14000 kokopäivätyöntekijää ja välillisesti 7000 – 8000 henkilöä raaka-aineita ja välituotteita tuottavissa yrityksissä ja palvelualoilla. Alan yrityksistä yli puolet on toiminimiä, 33 % osakeyhtiöitä. Liikevaihdon osalta tarkasteltuna yritykset ovat mikro- ja pienyrityksiä. Yrityksistä 35 %:lla liikevaihto on alle 10 000 € vuodessa. 20%:lla liikevaihto on välillä 10 000 – 16 999 €, 29%:lla liikevaihto on 17 000 – 84 999 € ja 16%:lla liikevaihto on 85 000 € tai enemmän.

Suurin osa alan yrityksistä, n. 75%, työllistää yhden henkilön. Käsityöalan yrittäjistä puolet on naisia, puolet miehiä ja yritykset toimivat pääasiassa kotimarkkinoilla. Alihankintatyö on alalla yleistä. Eniten käsityöalan yrityksiä on Länsi-Suomessa. Kasvuyritykset ovat yleensä miesten yrityksiä. Viennin osuus liikevaihdosta 24 %:lla yrityksistä on alle 10 %, 15 %:lla yrityksistä 10 – 50 % ja 2 %:lla yrityksistä yli 50 %.²

Kehitysnäkymät

Luovat alat on nostettu hallitusohjelmassa merkittäväksi kehittämiskohteeksi. Käsityö on nimetty yhdeksi luovaksi alaksi. Alalla tarvitaan tietoa siitä, millä toimenpiteillä käsityöalan yrittäjyyttä voidaan vahvistaa ja lisätä alan toimijoiden ja vaikuttajien asiantuntijatietoa.³ Palvelutuotteiden merkitys alalla on kasvussa.

Käsityöalan yritysten menestyminen kilpistyy yrittäjän omaan osaamiseen, onnistuneisiin tuotteisiin ja hyvään yrityksen koko toimintaprosessin hallintaan. Toimintaa puolestaan rajoittavat pienet resurssit. Suurimpia kehittämisen painopisteitä ovat kannattavuuden ja vakavaraisuuden kohottaminen (87 % mainintaa), tuotekehitys (86 %) ja markkinoinnin kehittäminen ja tehostaminen (76 %). Suurimmat rajoitteet liittyivät tuotantoon ja henkilöstön osaamiseen. Toimialan suurimpana uhkatekijänä katsottiin olevan halpatuotanto ja halpatuonti, kilpailu, hinta sekä teolliset tuotteet. Tämä viittaa siihen, että epäiltiin käsityöalan tuotteiden kilpailukykyä. Menestystekijät liittyivät ennen kaikkea tuotteisiin, niiden yksilöllisyyteen ja laatuun.⁴

Käsityöalan yrittäjyyden kehittämisstrategiassa 2007-2013⁵ on määritelty visio, jossa painotetaan käsityöalan yritysten kannattavuuden parantamista ja tunnettuisuuden lisäämistä lähtökohtana hyvin muotoillut, mielenkiintoiset ja asiakaslähtöiset tuotteet. Kehittämistoimenpiteet on tiivistetty kuuteen kohtaan:

- 1) Työvaltaisten mikroyritysten olosuhteet kuntoon työnantaja- ja veroratkaisuilla sekä alentamalla työllistämiskynnystä yksittäisistä projekteista pitkäjänteiseen kehitystyöhön ja uusien tuotteiden ja palveluiden konkreettiseen kehittämiseen ja toimenpiteiden valtakunnallinen koordinointi

- 2) Ammatillisen koulutuksen kehittäminen ja yrityspalvelut yrittäjien ulottuville kytkemällä räätälöidyt yrityspalvelut yhteiskunnan yrityspalvelujärjestelmään
- 3) Tuotekehityspalvelun ja kansainvälistymispalvelujen kehittäminen
- 4) Käsityö näkyväksi –projekti KTM:n ja OKM:n ja alan toimijoiden yhteistyönä
- 5) Suomen Taitoverkko käsityön sähköiseksi kansainväliseksi tietopankiksi ja markkinointivälineeksi sekä
- 6) Jälleenmyyntiverkoston kehittäminen tutkimuksen vahvistaminen 3-vuotisbarometreillä, erillisselvityksillä sekä tutkimustiedon kokoamisella ja jakamisella monikulttuurisuus voimavaraksi

Käsityöalan yrittäjät kokevat erityisesti arvonlisäverotuksen epäoikeudenmukaiseksi ja he toivovat alv-maksujen alentamista. Yrittäjillä on huoli tuoteideoiden kopioinnista. Tekijänoikeudet tuottavat vaikeuksia, koska idea on helppo varastaa ja sitten muuttaa toteutusta sen verran, että tuote ei kuitenkaan ole aivan samanlainen. Yritykset tarvitsevat lisää informaatiota tekijänoikeudesta. Tuotteet ja palvelut ovat yritysten menestystekijä.

Pienen yrittäjän on kuitenkin vaikea irrottautua yritysten arjesta kehitystyöhön. Tähän kaivataan uusia rahoitusmuotoja esim. tuotekehitysstipendit. Tuotantoprosessin hallinta ja sujuvuus ovat ratkaisevan tärkeitä käsityöalan yrityksille. Piensarjatuotanto ja alihankintayhteistyö ovat monesti toimivia ratkaisuja. Tähän sekä liiketoiminnan hallintaan tarvitaan lisää osaamista koulutuksen, kehittämishankkeiden ja verkostoitumisen avulla. Käsityöalan yritysten markkinoinnista tehdyt selvitykset osoittavat, että merkittävin markkinointikanava on Internetin kautta tapahtuva markkinointi. Yrittäjät tarvitsevat tähän taustatukea ja hyvin hoidettua sähköistä rekisteriä samaan tapaan kuin esimerkiksi Irlannin Crafts Councilin ylläpitämä rekisteri.

Strategiajulkaisut

Käsin tehty tulevaisuus – Näkökulmia käsityöyrittäjyyteen. Sitran raportteja 24, 2002.
Käsillä yrittäminen. Käsityöalan yrittäjyyden kehittämisstrategia 2007-2013. KTM Julkaisuja 36/2006
Käsityön ja taidekäsityön markkinointi Euroopassa 2007 -selvitys. Käsi- ja taideteollisuusliitto Taito ry 2007.⁵
Käsityöyrittäjyys suomessa 2000-luvulla. Yritykset ja alan keskeiset kehityslinjat. KTM Julkaisuja 10/2005
Käsityöyrittäjä 2009 -selvitys. Käsi- ja taideteollisuusliitto Taito ry 2009⁶
Käsityöyritysten tila ja kehitys - barometri 2000. Käsi- ja taideteollisuusliitto Taito ry ja Tietoykkönen Oy 2000.⁷

Esimerkkiyritykset

Anneli Keinonen Oy
 Kulmakatu 2
 32730 Keikyä
 Puhelin (03) 513 1003
 anneli@annelikeinonen.fi
 Käsinpainetut paidat, asusteet, sisustustuotteet, uniikit taideteokset. Yrityksen toimipiste on matkailukohde. Yritys on saanut Taito-palkinnon 2004.
 Lisätietoa www.annelikeinonen.fi

T:mi Seppämestari J.E Nieminen
 Viinikkalantie 2
 01740 Vantaa
 Puhelin 040 594 0641
 je.nieminen@fe.fi
 Toimitusjohtaja Jouko Nieminen
 Taotamentelmin valmistetut tuotteet rakentamiseen ja sisustamiseen. Yritys työllistää kolme henkilöä. Yritys on saanut Taito-palkinnon 2008.
 Lisätietoa www.fe.fi

Merkittävimmät palvelutoimittajat

Konsultointi / yrityspalvelut

Taito-yrityspalvelut tarjoaa asiantuntijapalveluja aloitteleville ja jo toimiville käsityö- ja muotoilu-yrityksille. Taito-yrityspalvelupaketit: Taito-startti, Taito-tuotearvio, Taito-tuoteinfo, Taito-nettistartti, Taito-markkinat I ja Taito-koemarkkinointi. Lisäksi palveluja ovat räätälöity konsultointipalvelu ja koulutuspalvelut mm. tuotteiden ja palveluiden hinnoittelu. Taito Group järjestössä on 9 Taito-yritysneuvojaa.

Käsi- ja taideteollisuusjärjestö: käsityöyrittämisen eri alueilta lähinnä hankekoulutuksena

Avaintoimijat

Koulutus ja tutkimus

Wetterhof, Hämeen ammattikorkeakoulu, muotoilun koulutusohjelma, lisätietoja www.hamk.fi

IKATA Ikaalisten käsi- ja taideteollisuusoppilaitos

Eino Salmelaisen katu 20, 39500 Ikaalinen

puh. (03) 450 9327, fax. (03) 450 9330

[ikata \(at\) lpkky.fi](mailto:ikata(at)lpkky.fi)

Kihniön opetuspiste

Kuruntie 17, 39820 KIHNIÖ

puh. (03) 448 4252, fax. (03) 448 4224

Edunvalvonta ja alan toimijat

Käsi- ja taideteollisuusliitto Taito ry

Kalevankatu 61

00180 Helsinki

Puhelin (09) 7519 1900

etunimi.sukunimi@taito.fi

Toiminnanjohtaja Marketta Luutonen

Käsi- ja taideteollisuusliitto Taito ry ja alueelliset käsi- ja taideteollisuusyhdistykset muodostavat valtakunnallisen palvelu- ja asiantuntijajärjestön Taito Groupin. Vuonna 1913 perustettu Käsi- ja taideteollisuusliitto Taito ry hoitaa järjestön yhteisiä asioita sekä toimii käsi- ja taideteollisuusalan asiantuntijaorganisaationa. Järjestön verkostoon kuuluu 21 käsi- ja taideteollisuusyhdistystä ja niiden noin 140 kiinteää toimipaikkaa. Järjestön palveluksessa on runsas 250 vakinaista toimihenkilöä. Lisätietoja www.taito.fi

Viitteet

- ¹ Wikipedia 2010
- ² Taitomarkkinointi 2007 -selvitys
- ³ Käsi- ja taideteollisuusliitto Taito ry
- ⁴ Käsityöyritysten tila ja kehitys. Vuoden 2000 barometri. Helsinki: Käsi- ja taideteollisuusliitto ja kauppa- ja teollisuusministeriö.
- ⁵ Käsillä yrittäminen. Käsityöalan yrittäjyyden kehittämisstrategia 2007-2013. KTM Julkaisuja 36/2006.
- ⁵ http://www.taito.fi/fileadmin/TaitoGroup/yrityspalvelut/yrityspalvelu_pdf_tiedostot/Kasityoyrittaja2009_tiedote.pdf
- ⁶ <http://www.taito.fi/fileadmin/TaitoGroup/tiedostot/barometr2000.pdf>
- ⁷ http://www.taito.fi/fileadmin/TaitoGroup/yrityspalvelut/yrityspalvelu_pdf_tiedostot/Taitomarkkinointi_raportti_taitettu_valmis_nettiin.pdf

Markkinointi- viestintä

Markkinointiviestintä on yrityksen tai yhteisön ulkoisiin ja sisäisiin sidosryhmiin kohdistuvaa toimintaa, jonka tarkoituksena on välillisesti tai suoraan saada aikaan kysyntää tai kysyntään positiivisesti vaikuttavia ilmiöitä, esimerkiksi mielikuvamuutoksia. Markkinointiviestintää ovat esimerkiksi mainonta ja viestintä, henkilökohtainen myyntityö, myynninedistäminen sekä suhdetoiminta. Markkinointiviestintä on mukana myös yhä enemmän tuote- ja palvelukehityksessä jo innovaatiovaiheesta alkaen.

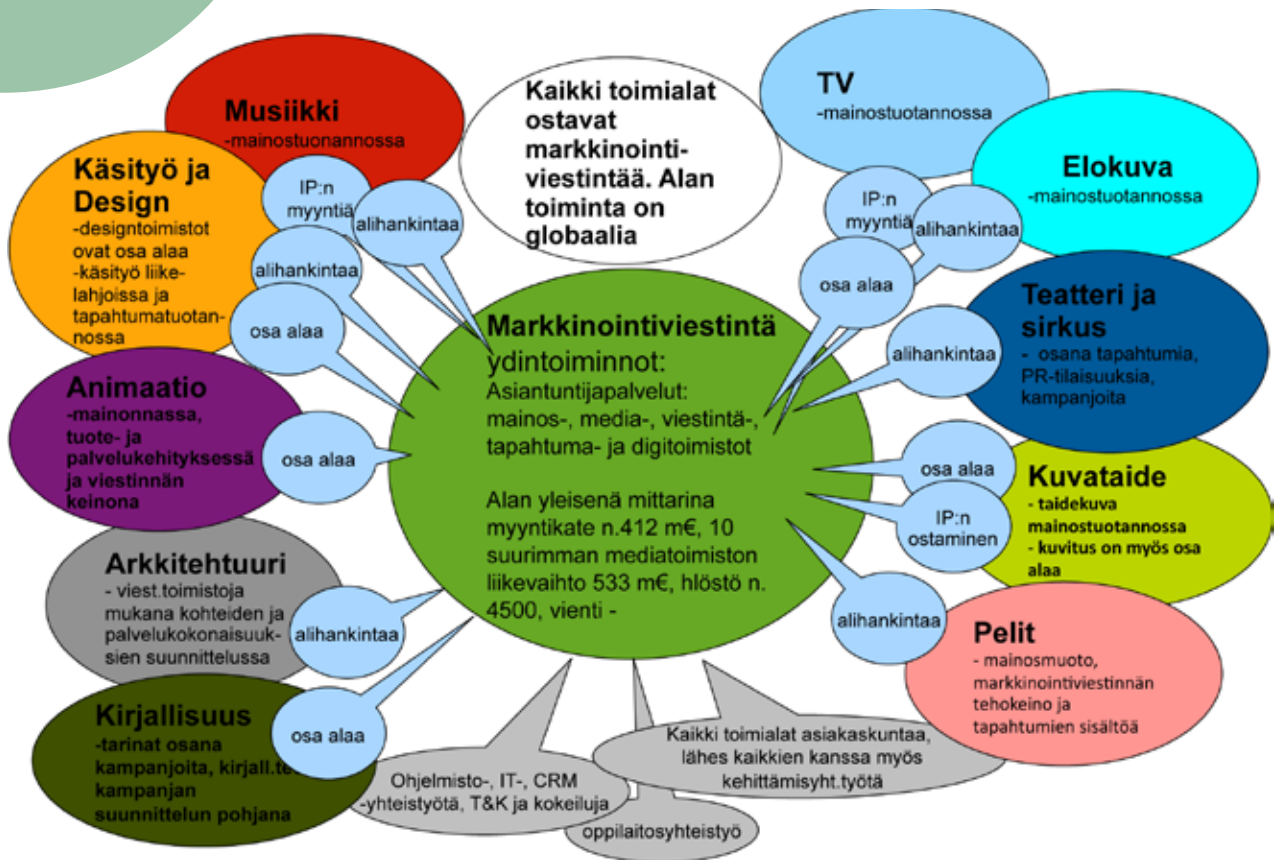
Markkinointiviestintä tukee liiketoimintaa ja sen tavoitteita. Markkinointiviestinnän toimenpiteillä yritys pyrkii vaikuttamaan markkinoihinsa ja parantamaan palveluitensa ja tuotteittensa kysyntää ja näin varmistamaan menestyminen kilpailussa. Brändistrategia, markkinointistrategia ja viestintästrategia, jotka ovat monissa yrityksissä yhä erillisiä strategioita, johdetaan yrityksen liiketoimintastrategiasta. Strateginen markkinointiviestintä voidaan purkaa operatiivisempiin strategioihin niin yrityksen sisällä (esimerkiksi muutosviestintästrategia) kuin ulkopuolella (esimerkiksi mediastrategia).¹ Strategiavaiheeseen kuuluu mm tavoiteasetanta ja sen mittarit, ydinviestien ja kohderyhmien määrittäminen, markkinointi- tai viestintämixin rakentaminen ja suunnitelman tekeminen. Käytännön tekemisen tasolla markkinointi- ja viestintätoimenpiteillä välitetään sanomaa, medianäkyvyydellä huolehditaan viestin perillemenosta eri kanavia hyödyntäen ja asiakkuustoiminnoilla pidetään asiakassuhteista ja niiden kannattavuudesta huolta.²

10 / 2010

Markkinointiviestinnän alaan kuuluvat myös tehokkuutta mittaavat tutkimustoimistot ja erilaiset kuvatoimistot ja graafisen alan toimijat. Käsitteenä markkinointiviestintä on melko nuori ja joustava. Monissa yrityksissä on ymmärretty markkinoinnin ja viestinnän toimintojen yhdistämisen voima, jolloin käytetään käsitettä integroitu markkinointiviestintä.

**Markkinointiviestinnän toimiala pähkinänkuoressa:
Toimialan ydintoiminnot ja yhteydet muihin aloihin**

Markkinointiviestinnän toimialan kuvaus

Markkinointiviestintää harjoitetaan laajasti niin listautuneissa kuin listaamattomissa yrityksissä, yhteisöissä ja julkishallinnossa. Suomessa markkinointiviestinnän ydintoiminnot muodostuvat mainos-, media-, viestintä-, tapahtuma- ja digitoimistojen liiketoiminnasta. Ala on tyypillisesti yritysten välistä liiketoimintaa, oli sen toteutusmuoto sitten B2C- tai B2B-markkinointia. Toiminta on konsernien omistusrakenteesta johtuen vahvasti myös kansainvälistä. Alan toimialajärjestö, MTL – Markkinointiviestinnän toimistojen liitto, on perustettu vuonna 1942 (alkuperäisenä nimenään Mainostoimistojen liitto). MTL:ään kuuluu 104 jäsenyritystä, joissa henkilöstö on yli 1500 ja joiden myyntikate yli 200 miljoonaa euroa, edustaen puolta toimialan koko markkinasta.

Peleihin sisällytettävät mainokset (in-game-ads) on voimistuva markkinointiviestinnän osa-alue, etenkin mobiilimarkkinoinnissa. Toiminta on vielä kokonaisuudessaan pientä, mutta tietyissä segmenteissä jo käytössä. Suhde markkinointiviestintään on kahtalainen: toisaalta ostetaan mediatilaa, toisaalta osallistutaan tuotekehitykseen ja sen kautta mahdollistetaan brändäys ja/tai tuotteen/palvelun mielikuvan voimistuminen.

Toimialan luvut: Yritysten määrä, henkilöstö, liikevaihto

Toimialan keskeisiä tunnuslukuja tarkasteltaessa on syytä huomata, että toimialajärjestöjen ilmoittamissa luvuissa pääsääntöisesti tarkastellaan alan toiminnan kannalta merkittävää liiketoimintaa. Tilastokeskuksen TOL-luokitus ei useimmissa tapauksissa vastaa todellisuutta toimialan toiminnan kannalta. Tilastokeskuksen luvuissa saattaa olla mukana useita sellaisia toimintoja, jotka eivät kuulu alan ydintoimintaan lainkaan tai yhteys siihen on vain välillinen.

Markkinointiviestinnän alan lukujen tarkastelussa on huomattava, että alla pääasiallinen talouden seurantamittari on myyntikate. Syynä tähän on alalle tyypillisenä ominaispiirteenä läpilaskutuksen

suuri osuus yritysten liikevaihdossa. Alan yritysten toiminnassa on paljon toimintaan olennaisesti kuuluvaa alihankintana tehtävää työtä mm. painatus, kuvien vedostus ja tulostus, joka näkyy markkinointiviestinnän yritysten liikevaihdossa mutta ei läpilaskutuksena kasvata tulosta. Alalla seurataan ja tilastoidaan kuitenkin myös merkittävimpien yritysten liikevaihdot, henkilöstömäärät ja muita yleisiä talouden tunnuslukuja.

Alalle tunnusomaista on, että 100 suurinta alan yritystä tekevät lähes 90% koko alan liikevaihdosta. Alalla on kuitenkin kaikkiaan runsaat 4.000 yritystä, jotka ovat kooltaan mikroyrityksiä, mutta työllistävät omistajansa. Alan suurimmat yritykset Suomessa ovat pääosin ulkomaisessa omistuksessa olevia, kansainvälisiä konserneja ja -ketjuja. Tästä syystä koko toimialan viennin tarkka määrittäminen on vaikeaa, mutta alan oman arvion mukaan viennin osuus koko alan liikevaihdosta on 15 %.³ Viennin määrässä on myös suuria toimialan sisäisiä eroja.

Toimialalla raportoidaan myös markkinointiviestinnän määrä. Markkinointiviestinnän määrä Suomessa vuonna 2009 oli 3.086 miljoonaa euroa. Markkinointiviestinnän määrä -selvitys kattaa panostukset sekä varsinaiseen mediamainontaan että laajasti muuhun markkinointiviestintään ja sen suunnitteluun. Markkinointiviestinnän kakusta alle puolet (40,9 %) on mediamainontaa. Yhä suurempi osa investoinneista kohdistuu muihin markkinointiviestinnän keinoihin sekä markkinointiviestinnän suunnitteluun ja tuotantoon.⁴

Toimialajärjestöjen luvut 2009

Toimiala	Toimijoiden lukumäärä	Yleisin yritysmuoto	Liikevaihto	Henkilöstön määrä	Vienti	Tavoitavuus	Muuta huomioitavaa
Markkinointiviestintä	Alalla kaikkiaan 4000+ yritystä; 100 suurinta yritystä tuottaa kuitenkin lähes 60% koko toimialan myyntikatteesta	Osakeyhtiö	Toimialan yhteensä laskettu myyntikate n. 412 m€ / 2009	4 000 + henkilöä	Kv-konsernirakenteista johtuen vaikeaa määrittää koko alalle yhteissummamaa	Tavoittaa käytännössä kaikki suomalaiset erilaisen median mainonnan muodoissa	Alan oman arvion mukaan viennin osuus on koko alan lkv:sta n. 15 %. Markkinointiviestinnän määrä Suomessa on n. 3 100 m€.

Tilastokeskuksen alaan liittyvät tilastoluokat

Markkinointiviestintäalan yritysten myyntikate vuonna 2009 oli noin 412 miljoonaa euroa. Sadan suurimman toimialan ranking-listalle 2009 lukujen perusteella pääsi 682.000 euron myyntikatteella. Kymmenen suurimman mediatoimiston liikevaihto vuonna 2009 oli 533 miljoonaa euroa. MTL:n jäsenyritykset työllistävät noin 1500 henkilöä. Suomessa työskentelee alalla päätoimisesti runsas 4000 henkilöä, erilaisilla nimikkeillä. Toimenkuvassa on markkinointiviestintää, vaikka työtehtävät vaihtelevat tiedottajasta viestintäpäällikköön ja –johtajaan, tapahtumantekijästä markkinointijohtajaan ja web-suunnittelijasta asiakkuusjohtajaan. Tilastokeskuksen mukaan mainostoimistoalan yritysten liikevaihto on yli 1,3 miljardia euroa, yrityksiä Suomessa on 2348 kappaletta ja ala työllistää 5614 henkilöä.⁵

Tilastokeskuksen Yritysrekisterin vuositilaston (TOL 2008) luvut eivät ole yhteismitallisia alan avaintoimijoiden lukujen kanssa. Tilastokeskus tilastoi markkinointiviestinnän alan toimintaa vain mainostoimistojen osalta ja tilastoinnista ei ilmene toiminnan laatu ja aktiivisuus. Tilastoinnista puuttuvat mm. viestintätoimistojen ja konsultoinnin osuus alan volyyymista.

TOL	Yrityksiä	Henkilöstö	Liikevaihto 1.000 €
73111 Mainostoimistot	2 348	5 614	1 334 244

Vienti

Ala on kansainvälistynyt ja alan tuotannon arvosta suoraan tai välillisesti noin 15 prosenttia menee vientiin.⁶ Toimialan sisällä on suuria kansainvälisyysasteen eroja.

Kehitysnäkymät

Markkinointiviestintä- ja media-alat ovat vahvasti syklisiä. Lisäksi viimeisen taantumän ennustetaan muuttavan markkinointiviestintäalan rakenteita pysyvästi. Mainonnan kohdentaminen ja mittaaminen tulevat nousemaan yhä tärkeämmäksi tulevaisuudessa. Suomalaiset käyttävät eri viestimiä päivittäin keskimäärin seuraavasti: sanomalehtiä lähes 40 minuuttia, aikakauslehtiä 20 minuuttia, kirjoja 25 minuuttia, televisiota lähes 3 tuntia, radiota yli 2 tuntia ja internetiä 40 minuuttia.⁷ Näistä internetin käyttö on kasvamassa ja se tulee näkymään myös markkinointiviestintäalan suuntautumisessa. On oletettavissa, että ne toimistot, jotka hallitsevat monipuolisesti markkinointiviestinnän eri keinot mainonnasta ja viestinnästä digitaalisiin välineisiin, menestyvät kyvyllään muuntautua asiakkaiden tarpeiden mukaan.

Asiakastoimialoista kuluttajapalvelut ja –kauppa ovat markkinointiviestinnän asiantuntijapalveluyritysten kasvun vetureita. Myös julkisen ja kolmannen sektorin toimijoiden markkinointiviestinnän asiantuntijapalveluiden kysynnän odotetaan nousevan maltillisesti.⁸ Suhdanteet vaikuttavat markkinointiviestintäalaan siten, että ensimmäisenä nousee tai kärsii mediamainonta ja mielikuvamarkkinointi, kuten asiakaslehdet. Viestintä säilyttää pitkään asemiaan taantumassakin ja hyödyntää esimerkiksi kriisiviestinnän kautta saatavaa uutta liiketoimintaa. Esimerkiksi vuosikertomusten tekemistä tai mediasuhteiden hoitamista eivät suhdanteet helposti vähennä. Sosiaalisen median merkitys markkinointiviestinnässä on voimakkaassa kasvussa.⁹

Tärkeimmät kehityshankkeet sekä rahoitusmekanismit

ELY-keskuksen, Finnveran ja muiden perinteisten julkisten rahoitusmekanismien lisäksi alalla ei ole erityisiä rahoitusmekanismeja.

Strategiajulkaisut

Markkinointiviestintäalan kansainvälistymisselvitys 2007. Pajari, Maarit & Lautsi, Heidi. Markkinointiviestinnän Toimistojen Liitto MTL ry¹⁰

Media ja mainonta vuoteen 2013. Viljakainen, Anna, Bäck, Asta & Lindqvist, Ulf (2008). VTT tiedotteita 2450. Espoo: VTT¹¹

Esimerkkiyritykset

Bob Helsinki -konserni

Kauppaneuvoksentie 8, 00200 Helsinki

bob@bobhelsinki.fi

Toimitusjohtaja Mika Sarimo

Bob Helsinki -konsernin (sisältää Bob Helsinki Oy, Toinen Helsinki Oy) myyntikate viimeksi päättyneellä tilikaudella oli 8,6 miljoonaa euroa ja henkilöstömäärä 70.

Lisätietoa www.bobhelsinki.fi

Hasan & Partners

Pursimiehenkatu 29-31b

00150 Helsinki

Toimitusjohtaja Torsti Tenhunen

Hasan & Partnersin (sisältää Hasan&Partners Oy:n ja Hasan&Partners Finland Oy:n) myyntikate vuonna 2008 oli 7,6 miljoonaa euroa.

Lisätietoa www.hasanpartners.fi

Hill & Knowlton

Vattuniemenkatu 21, 00210 Helsinki

Toimitusjohtaja Tarja Jussila

Hill and Knowlton on viestintään erikoistunut liikkeenjohdon konsulttitoimisto Helsingissä. Sen myyntikate vuonna 2008 oli noin 9,1 miljoonaa euroa ja henkilömäärä 84, sisältäen koti- ja ulkomaantoimintojen yhtiöt. Hill & Knowlton Finland Oy on osa kansainvälistä viestintätoimistoketjua, jolla on 72 toimistoa ja noin 3000 työntekijää eri puolilla maailmaa.

Lisätietoa www.hillandknowlton.fi

Louder Oy

Keilaranta 1, 02150 Espoo

Puhelin 0207 207 700

Louder perustettiin vuonna 1991 Elämystaikurot nimellä. Nykyisin yritys työllistää noin 100 henkilöä ja yhtiön liikevaihto on noin 28 miljoonaa euroa.

Lisätietoja www.louder.fi

Publicis Groupe

Tammasaarenkatu 1, 00180 Helsinki

Puhelin 0207 758 758

Toimitusjohtaja Kenneth Lindfors

Publicis Groupen (sisältää Publicis Helsinki Oy, Skandaali Leo Burnett Oy) myyntikate Suomessa oli vuonna 2008 noin 11,5 miljoonaa euroa. Se on osa maailmanlaajuisia Publicis Groupe -konsernia.

Lisätietoa www.publicis.fi

Salomaa-Yhtiöt

Annankatu 27, 00100 Helsinki

Puhelin (09) 6945 155

Toimitusjohtaja Mirjami Mäkinen

Salomaa on Pohjoismaiden merkittävin markkinoinnin yhtiöryhmä. Yhtiöryhmään kuuluvan mm. seuraavat yhtiöt SEK, Dagmar, Mediacom ja Adsek. Yhtiöryhmän liikevaihto on yli 44 miljoonaa euroa.

Lisätietoja www.salomaa.fi

Taivas-konserni

Unioninkatu 15, 00100 Helsinki

Puhelin (09) 618 410

Toimitusjohtaja Mikko Helme

Taivas-konserni myyntikate oli 13 miljoonaa euroa vuonna 2008. Konserniin kuuluvat yritykset ovat Taivas Mainos, Taivas Ego, Taivas Design, Taivas Kauppa, Taivas PR, Circus, Studio E.L.O., Kuulas Research, 7th Heaven ja Happi Mindshare.

Lisätietoa www.taivas.com

TBWA/Helsinki

Fredrikinkatu 42, 00100 Helsinki

Puhelin (09) 413 35 420

Toimitusjohtaja Petteri Kilpinen

TBWA perustettiin 1970 Pariisissa. Nykyään maailmanlaajuisen konsernin keskuspaikka sijaitsee New Yorkissa. Yhtiöryhmään kuuluvat mm. PHS, TEQUILA, North, Tango ja Pointer toimistot. TBWA konserni tarjoaa markkinointiviestinnän kentän kaikki palvelut. Konsernin liikevaihto on 28 M€.

Lisätietoja www.tbwa.fi

Merkittävimmät palvelutoimittajat

Lainopilliset palvelut

MTL:n jäsenyrityksille toimialaan erikoistunut lakimies: Jyrki.Nikula@mtl.fi

Avaintoimijat

Tutkimus ja koulutus

Markkinointia ja viestintää opetetaan hyvin laajasti ympäri Suomea niin ammatti, korkeakoulu kuin yliopistotasolla. Lisäksi valtakunnassa on lukuisia koulutuslaitoksia ja instituutteja, joista löytyy alan perus- ja jatkokoulutusta.

Edunvalvonta ja alan toimijat

Markkinointiviestinnän Toimistojen Liitto MTL
PL 252, 00121 Helsinki
Lönnrotinkatu 11, 3. kerros
Puhelin (09) 6877 950
etunimi.sukunimi@mtl.fi
Toimitusjohtaja Anne Mehtäläinen
Lisätietoa www.mtl.fi

Mainostoimistojen Työnantajajhdistys

Eteläranta 10, 00130 Hki
Puhelin (09) 4202 3226
etunimi.sukunimi@ek.fi

Mainostoimistojen Työnantajajhdistys on mainosalan etujärjestö työsuhteasioissa. Työnantajajhdistys kuuluu Elinkeinoelämän keskusliittoon (EK) Erityispalvelujen Työnantajaliiton jäsenenä. Lisätietoa www.hpl.fi/erityispalvelujen_tyonantajaliitto/mainostoimistot/index.php

MARK Suomen Markkinointiliitto ry

Fabianinkatu 4 B, 00131 HELSINKI
Puhelin 010 666 7040
info@mark.fi
toimitusjohtaja Lauri Sipilä
www.mark.fi

ProCom - Viestinnän ammattilaiset ry

Meritullinkatu 13 C 64, 00170 Helsinki
Puhelin (09) 135 7775
procom@procom.fi
Toiminnanjohtaja Elina Melgin
Lisätietoa www.procom.fi

Muut

Mainonnan Neuvottelukunta
Aikakauslehtien Liitto
Mainostajien Liitto
Suomen Kaupallisten Televisioiden Liitto
SKTL
Sanomalehtien Liitto
Suomen Radioiden Liitto
Suomen Suoramarkkinointiliitto
Suomen Ulkomainosliitto Outdoor Finland

Viitteet

- ¹ Procom -Viestinnän ammattilaiset ry
- ² Markkinointiviestinnän Toimistojen Liitto ry
- ³ MTL 2010
- ⁴ <http://www.mtl.fi/mtl-uuuisset/markkinointiviestinnän-määrä-supistui-05-miljardia-euroa-vuonna-2009>
- ⁵ Tilastokeskus TOL 2008
- ⁶ MTL Kansainvälistymisselvitys 2007
- ⁷ Viestinnän Keskusliitto ry
- ⁸ Markus Leikola
- ⁹ Procom -Viestinnän ammattilaiset ry
- ¹⁰ www.mtl.fi/easydata/customers/mtl/files/Graafisetliitteet/kv_selvitys_MT_L_20080121.pdf
- ¹¹ www.vtt.fi/inf/pdf/tiedotteet/2008/T2450.pdf

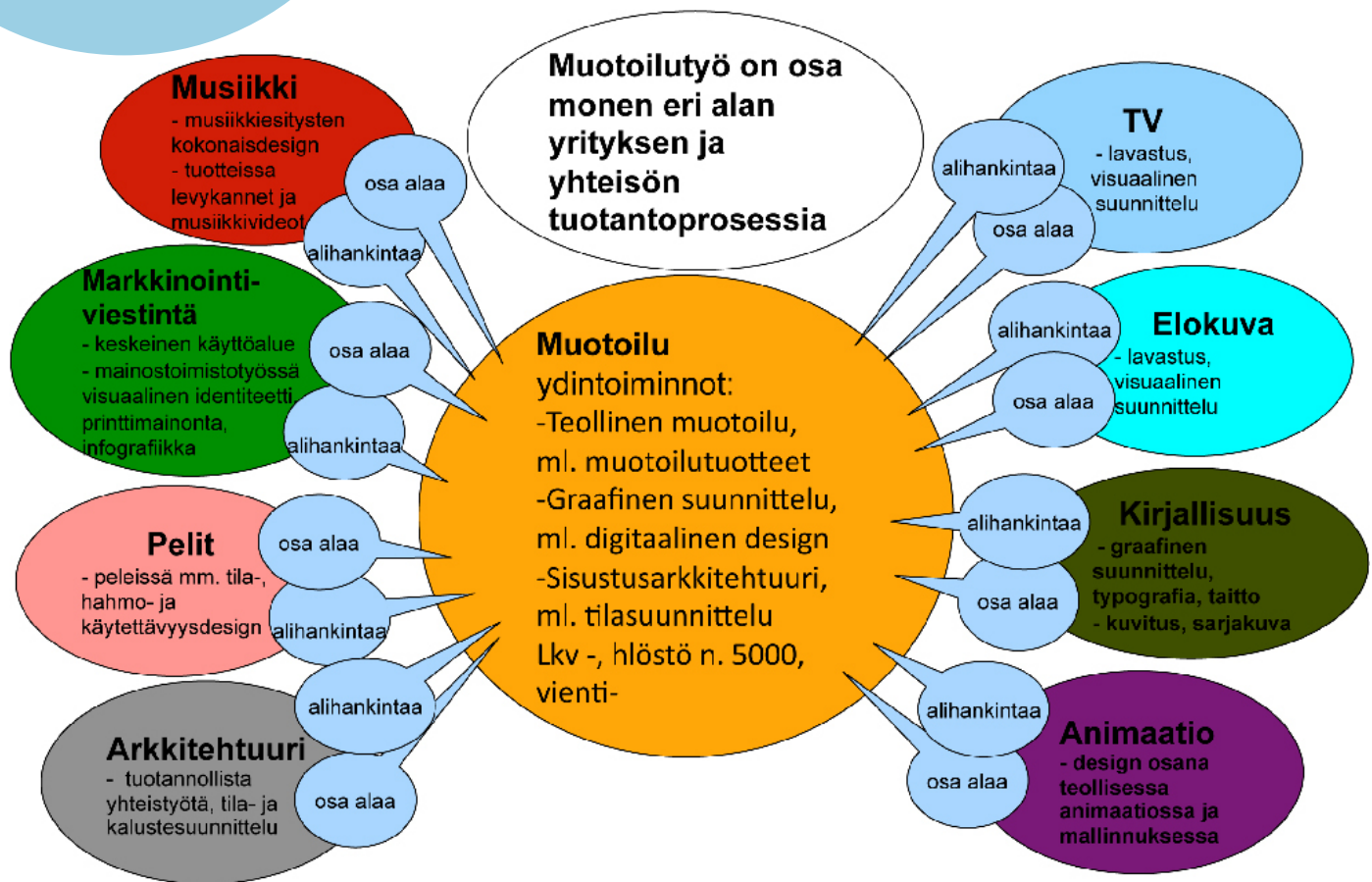
Muotoilu

Muotoilu (engl. design, ital. disegno = piirtäminen tai piirtämällä tapahtuva suunnittelu) tarkoittaa esineen, tai muun kohteen käytettävyyden ja muodon suunnittelua ja/ tai sen valmistusta. Kaksiulotteiset graafiset suunnitelmat ja (sähköisten) käyttöliittymien ja brändien suunnittelu ja toteutus on muotoilua.¹ Muotoilulla tarkoitetaan esteettiset, eettiset sekä käytettävyyteen ja markkinointiin liittyvät seikat huomioivaa suunnittelutoimintaa, joka kohdentuu teollisuuden, kaupan ja palvelualojen yrityksille sekä julkisen sektorin organisaatioille. Muotoilun kohteina voivat olla tuotteet, palvelut, viestintä, ympäristö sekä yritysten tai yhteisöjen identiteetti.²

10 / 2010

**Muotoilutoimiala pähkinänkuoressa:
Toimialan ydintoiminnot ja yhteydet muihin aloihin**

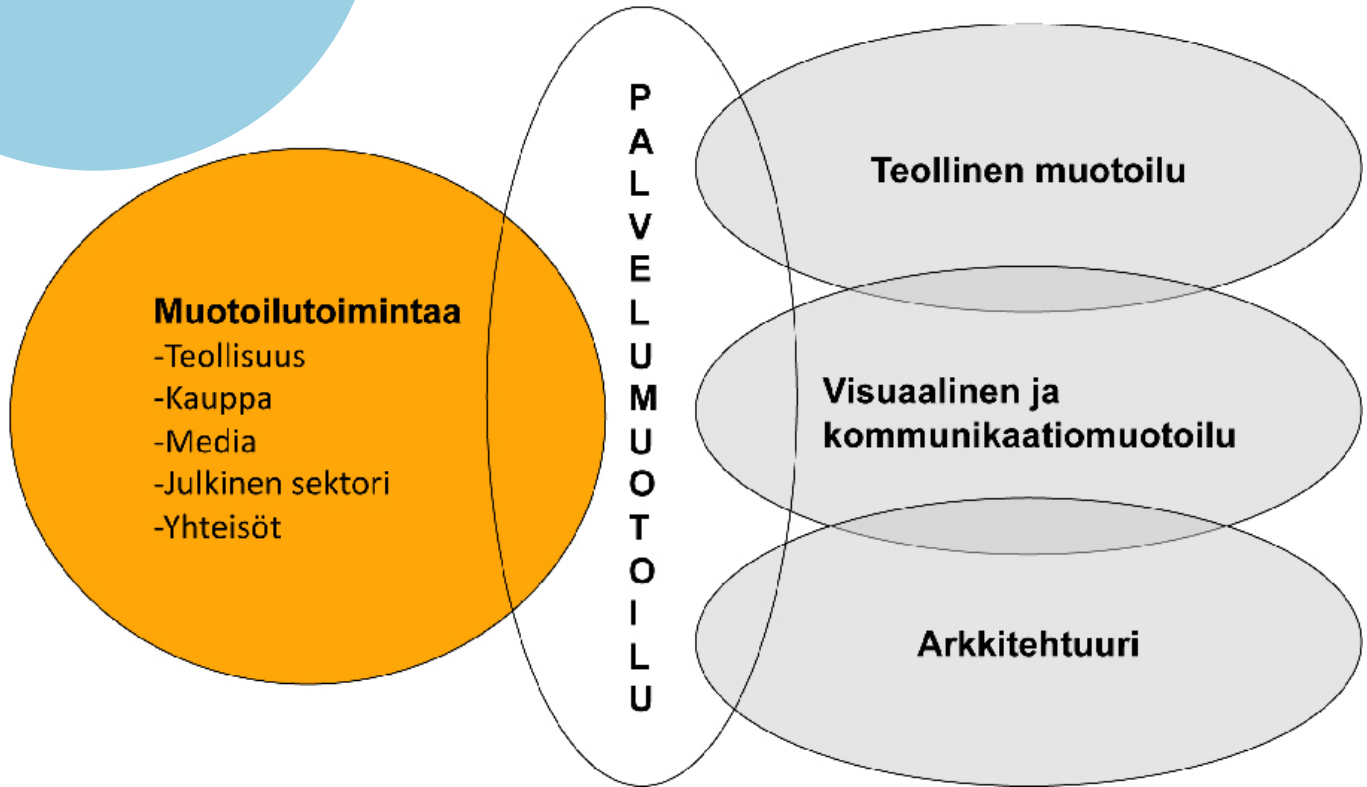

Muotoilutoimialan kuvaus

Noin puolet muotoilutoiminnasta tapahtuu ns. inhouse-toimintana, eli yrityksissä työskentelee paljon muotoilualan ammattilaisia. Voidaankin sanoa, että suurimmat suomalaiset muotoiluyritykset ovat esim. Nokia, STX, Luhta jne.³

Muotoilun alalla on tästä syystä usein käytännössä vaikea erotella toisistaan alan keskeisiä toimijoita ja asiakkaita. Muotoilun ydintoimintoja ovat: Teollinen muotoilu sisältäen mm. muotoilutuotteet, graafinen suunnittelu ja digitaalinen design sekä sisustusarkkitehtuuri sisältäen mm. tilasuunnittelu. Muotoilu on siis tiiviisti sidoksissa monen eri alan tuote- ja palvelukehitykseen, jossa pelkän muotoilun osuutta on vaikea irrottaa kokonaisuudesta. Yritysten ja yhteisöjen sisällä tapahtuva muotoilu ja sovellukset ovat voimakkaimmin kasvava osa muotoilua. ETLAn tutkimuksen mukaan teollisuudessa käytetään muotoiluun noin 400 miljoonaa euroa vuodessa.⁴ Muotoilu tulisikin nähdä yrityksissä erillisen toiminnon sijaan koko yrityksen kilpailukeinona ja tiiviinä osana yrityksen johtamista ja strategiaa.

Muotoilun suhde muihin toimialoihin

Muotoilualan keskeisiä järjestöjä ovat Design Forum Finland, Grafia ja Ornamo. Design Forum Finland on suomalaisen muotoilun promootio-organisaatio. Sitä ylläpitää vuonna 1875 perustettu Suomen Taideteollisuusyhdistys – Konstflitföreningen i Finland ry.

Grafia ry on visuaalisen viestinnän ammatillinen järjestö, jonka tarkoituksena on kehittää ja tukea alan toimintaedellytyksiä, valvoa jäsenten etuja, edustaa visuaalisen muotoilun yleistä asiantuntemusta sekä edistää alan tunnettuutta. Järjestö on perustettu vuonna 1933 ja siihen kuuluu lähes tuhat jäsentä. Grafian ammattilaiset ovat graafisia muotoilijoita, markkinointiviestinnän ja sähköisen kuvaviestinnän suunnittelijoita, kuvittajia, lehtien ja kirjojen ulkoasuunittelijoita, alan opettajia ja tutkijoita.

Teollisuustaitteen Liitto Ornamo on vuonna 1911 perustettu muotoilijoiden valtakunnallinen aatteellinen ja ammatillinen keskusjärjestö. Ornamo on alan keskeinen toimija edustaen muotoilu- ja taideteollisia aloja. Järjestön jäsenet toimivat teollisen muotoilun, tekstiili-, vaatetus- ja huonekalusuunnittelun, sisustusarkkitehtuurin, taidekäsityön ja taiteen aloilla. Ornamo toimii jäsentensä edunvalvojana, edistäen jäsentensä näkymistä, verkottumista ja yhteistoimintaa.

Toimialajärjestöjen luvut 2009

Muotoilun alla toimialajärjestöjen lukuja tarkasteltaessa on huomattava, että alan monimuotoisesta rakenteesta ja toiminnasta johtuen toimialan tarkkoja lukuja on vaikea määrittää. Luvut ovat siis suuntaa antavia.

Toimiala	Toimijoiden lukumäärä	Yleisin yritysmuoto	Liikevaihto	Henkilöstön määrä	Vienti	Tavoitavuus	Muuta huomioitavaa
Design	n. 200 – 700 merkittävämpää (vaikea erotella asiakkaita toimijoista)	Osakeyhtiö	200 000 – 1,5 m€/tsto > n. 40 m€	n. 5000 henkilöä (ml. teollisuusyritysten inhouse-muotoilijat)	Keskimäärin 25%– 40% liikevaihdosta, joka vaihtelee runsaasti	–	Teollisuusyritysten sisällä tapahtuva muotoilu ja teolliset sovellukset ovat muotoilun voimakkain kasvuala. Lisäksi visuaalinen kommunikaatiomuotoilu ja palvelumuotoilu ovat kasvussa.

Tilastokeskuksen alaan liittyvät tilastoluokat

Tilastokeskuksen Yritysrekisterin vuositilaston (TOL 2008) luvut eivät ole yhteismitallisia alan avaintoimijoiden lukujen kanssa, sillä niistä mm. ei käy ilmi eri alojen yritysten sisällä tehtävä in-house-muotoilutyön määrä. Eri toimialojen yritysten tuote- ja palvelukehitysprojekteissa tehtävä muotoilutyötä ei ole mahdollista tarkastella erillisenä. Lisäksi muotoilun alaluokkaan kuuluvissa sisustussuunnittelun yrityksissä tehdään paljon muutakin kuin muotoiluun liittyvää toimintaa.

TOL		Yrityksiä	Henkilöstö	Liikevaihto 1.000 €
741	Taideteollinen muotoilu ja suunnittelu	435	306	22 916
74101	Graafinen muotoilu			
74102	Sisustussuunnittelu	711	570	51 954
74109	Teollinen muotoilu ym.	303	463	47 348
Yhteensä		1 449	1 339	122 218

Vienti

Teollisen muotoilun palvelujen vienti tapahtuu pääasiassa isojen valmistajayritysten kautta välillisesti. Muotoilupainotteisten tavaroiden (kännykät, huonekalut, vaatteet, kulkuvälineet) prosenttiosuus koko Suomen tuonnista oli 25,5 ja viennistä 24,3 vuonna 2004, eli osuus on ollut merkittävä jo pitkään. Itsenäinen teollisen muotoilun suunnitteluvienti ilman kytkentää isoon teolliseen yritykseen on vain muutaman toimiston käsissä.⁵ Palveluiden vienti arkkitehti- ja taideteollisuussuunnittelussa yhteensä oli 3 miljoonaa euroa vuonna 2005.⁶ Visuaalisen kommunikaatiosuunnittelun ja sisustusarkkitehtuurin viennistä ei ole tarkempaa tietoa, mutta arvioiden mukaan se on vähäistä. Vientikoemuksia ja kontakteja hankitaan messuilta ja yhteisvientihankkeiden kautta ja erilaisten promootiotapahtumien avulla.

Kehitysnäkymät

Muotoilun palvelutarjonta siirtyy tuotemuotoilusta immateriaaliseen suuntaan, käsittäen mm. strategisen suunnittelun palveluita, brändin muotoilua, digitaalista suunnittelua ja palvelumuotoilua. Muotoilun käytön kasvaminen yrityksissä tulee näkymään erityisesti in house –muotoilijoiden palkkaamisen kautta. Erityisesti valmistavan teollisuuden yritykset näkivät muotoilun roolin muuttuvan operatiivisesta entistä strategisempaan suuntaan ja muotoilun kokonaisvaltaisemman hallinnan roolin kasvavan. Muotoilun käytön lisääntyminen teollisuuden keskuudessa näkyy myös muotoilutoimistojen positiivisina kasvuodotuksina. Pieniä designyrityksiä syntyy paljon erityisesti visuaalisen kommunikaatiosuunnittelun alueelle.

Design Forum Finlandin tutkimuksen mukaan vuonna 2008 yli puolet haastateltavista arvioi liikevaihtonsa kasvavan n.20 – 30 % vuodessa. Toimeksiannoissa on nähtävissä siirtymä yksittäisistä muotoiluhankkeista laajempien kokonaisuuksien miettimiseen. Toisaalta jotkut toimistot näkivät kehityssuuntana toimeksiantojen pirstaloitumisen spesifimmiksi osioiksi pitkän suunnitteluprosessin.⁷

SWOT muotoilu

<ul style="list-style-type: none"> – Muotoilu on tunnustettu osa elinkeinopolitiikkaa ja makrotason innovaatiostrategiaa⁸ – Suomalaisen muotoilun historia ja perinne – Korkeatasoinen muotoilukoulutus ja korkea ammattiosaaminen – Teollisen valmistuksen hyvä ymmärtäminen – Valtiovallan ja yhteiskunnan tuki muotoilulle⁹ – Aalto-yliopisto ja sen yhteydessä toimivien Design-, Service- ja Media schoolin toiminta¹⁰ 	<ul style="list-style-type: none"> – Voimakkaaseen kasvuun Suomen markkinat pienet¹¹ – Muotoilun hyödyntämisestä muilla toimialoilla ei juuri ole tietoa saatavilla¹² – Ei vielä yhtään palvelumuotoilun professuuria, väitöskirjaa, suomenkielistä oppikirjaa, ensimmäiset tutkimusohjelmat käynnistymässä ja opetusohjelmat tulossa Aalto-yliopistossa. Palvelumuotoiluyrityksiä vielä vähän¹³ – Heikko myynti- ja markkinointiosaaminen – Toimijoiden pienuus – Riippuvuus suomalaisen teollisuuden vetureista – Kansainvälisyyden ja kansainvälisen orientaation puute – Fokuksen puute¹⁴ – On koulutettu liikaa suorittavaa ammattiväkeä toisen asteen kouluissa. Liika koulutus inflatoi asiantuntijaimagon vahvistumisen alalla.¹⁵
<ul style="list-style-type: none"> – Muotoilun hyödyntäminen suomalaisissa pk-yrityksissä voi mahdollistaa kasvua¹⁶ – Palvelumuotoilun kehittyminen¹⁷ – Innovaatioyliopisto ja tuotekehitystoiminta – Venäjä ja kehittyvät markkinat – Muotoilun kysynnän kasvu teollisuuden parissa – Ekologisuus, vastuullisuus – Muotoilutoimistojen kansainvälistyminen – Kansainvälisten muotoilutoimistojen tulo markkinoille¹⁸ 	<p>UHAT</p> <ul style="list-style-type: none"> – Valmistavan teollisuuden häviäminen Suomesta – Asiakasyritykset siirtyvät ostamaan muotoilupalveluita ulkomailta – Kansainvälisten muotoilutoimistojen tulo markkinoille – Muotoilun merkitystä kilpailukeinona ei osata kommunikoida yrityksille. – Muotoilu inflatoidaan puhumalla siitä liikaa. Muotoilumuoti. – Muotoilu kilpailukeinona jää ymmärtämättä ja käyttämättä¹⁹ – Maailmantalouden suhdanteiden vaihtelut²⁰

Tärkeimmät kehityshankkeet sekä rahoitusmekanismit

ELY-keskuksen, Finnveran ja muiden perinteisten julkisten rahoitusmekanismien lisäksi alalle erityisiä rahoitusmekanismeja ja kehityshankkeita ovat:

Tekes TILA-ohjelma 2008-2012

Lisätietoa <http://akseli.tekes.fi/opencms/opencms/OhjelmaPortaali/ohjelmat/Tila/f/etusivu.html>

Auraamo, muotoilun toimintakeskus

Turun Ammattikorkeakoulun ja Yrkeshögskolan Novian yhteistyöprojekti. Auraamo auraa tietä yritysten ja muotoiluosaamisen yhteistyölle.

Lisätietoa www.auraamo.fi

Kultahanke

Kultahanke tuottaa uusia valmennusmenetelmiä ja verkostoitumistyöpajoja käsi- ja taideteollisuusyritysten liiketoimintaosaamisen kehittämiseksi sekä alan yritysten ja muun elinkeinoelämän välisen yhteistyön vahvistamiseksi. Toiminnasta vastaa vuosina 2009 – 2011 Suomen Yrittäjäopisto Häme.

Lisätietoa <http://www.syo.fi/hameenlinna/hankkeet/kultahanke/Pages/kultahanke.aspx>

Muoto 2005 –teollisen muotoilun teknologiaohjelma Tekesissä 2002-2005

Tavoitteena kehittää muotoilun tutkimuksen tasoa, muotoilun osaamisen hyödyntämistä yritysten tuotekehityksessä ja liiketoimintastrategiassa sekä kehittää muotoiluyritysten palveluita. Kokonaisbudjetti 27 milj. €. Lisätietoa

http://akseli.tekes.fi/opencms/opencms/OhjelmaPortaali/ohjelmat/MUOTO_2005/fi/etusivu.html

Muotoilurengas

Muotoilurengas-hankkeessa (päätyi 2005) luotiin toimintamalli asiakaslähtöiselle yritystoiminnan kehittämiseksi. Hankkeessa otettiin käyttöön laatumerkki alan yrityksille. Muotoilurengasta toteutetaan osana Kultahanketta.

Muotoilun alalla on käynnissä lukuisia alueellisia kehityshankkeita.

Strategiajulkaisut

*Diagnoosi taidekäsityöstä. Tarkastelussa taiteen, muotoilun ja käsityön rajapinta (2006)*²¹

*Ei vain muodon vuoksi. Muotoilu on kilpailuetu (2006)*²²

*Luovien alojen yrittäjyyden kehittämissstrategia 2015. KTM Julkaisuja 10/2007*²³

*Muotoilu 2005! –ohjelman seurantaryhmän raportti (OPM 2004)*²⁴

*Muotoilun tuotekehitysprosessit (Armada esiselvitys 2009)*²⁵

*Muotoilun maisemat 2008 – näkökulmana muotoilutoimistot ja muotoilua hyödyntävät yritykset.*²⁶

*Taitomarkkinointi-selvitys, Käsityö- ja muotoiluyritysten markkinointi. Käsi- ja taideteollisuusliitto ja NetEffect 2007*²⁷

*Valtioneuvoston periaatepäätös muotoilupolitiikasta 15.6.2000*²⁸

Esimerkkiyritykset*5D muotoilutoimisto*

Merikannontie 3 A, 00260 Helsinki

Puhelin (09) 774 5960

toimitusjohtaja Hannu Havusto; hannu.havusto@5d.fi

5D muotoilutoimisto Oy on teollisen muotoilun ja tuotteisiin liittyvän visuaalisen suunnittelun palveluyritys. Yritys on perustettu 1996 ja toimipaikka on Helsinki. Asiakkaat ovat yrityksiä eri puolelta Suomea ja ulkomailta.

Lisätietoa www.5d.fi

Arkkitehtuuri- ja muotoilutoimisto Talli Oy

Tallberginkatu 1 C 93, 00180 Helsinki

Puhelin (09) 6811 190

[martti.lukander\(at\)talli.fi](mailto:martti.lukander(at)talli.fi)

Erikoisalueina julkiset tilat, ravintolat, kalustesuunnittelu.

Lisätietoa www.talli.fi

Bond Creative Agency

Lönnrotinkatu 32 A, 00180 Helsinki

info@bondagency.fi

Jesper Bange, Arttu Salovaara, Antti Hautamäki

BOTH Helsinki

Helenakatu 4, 00170 Helsinki

Timo Berry, Teemu Ollikainen

Lisätietoa www.both.fi

Creadesign

Köydenpunojankatu 2 a D, 00180 Helsinki

Puhelin (09) 2512 100

info@creadesign.fi

Lisätietoa www.creadesign.fi

Desigence

Lemuntie 3-5 B, 00510 Helsinki
Puhelin (09) 350 5280
etunimi.sukunimi@desigence.com
toimitusjohtaja Arto Ruokonen
Desigence työllistää n. 30 henkilöä. Yrityksellä on toimisto myös Turussa.
Lisätietoa www.desigence.com

Design office KOKO3 Ltd.

Tallberginkatu 1/101, 00180 Helsinki
Puhelin (90) 685 4643
koko3@koko3.fi
'superb interiors and intellectual concepts' sloganin mukaisesti yritys keskittyy sisätilojen konseptointiin siten että ne kuvaavat asiakasyrityksen identiteettiä.
Lisätietoa <http://koko3.fi>

Dog Design

Tallberginkatu 1 C 145, 00180 Helsinki
dog@dogdesign.fi
Ilona Ilottu, Petri Salmela, Eeva Sivula

dSign Vertti Kivi & Co

Kalevan katu 31A10, 00100 Helsinki
Puhelin 020 7959690
Toimisto-, hotelli-, ravintola- ja liiketilojen suunnittelua.
Lisätietoa www.dsign.fi

ED-Design

Juhana Herttuan Puistokatu 19, 20101 Turku
Puhelin (02) 6519 6000
etunimi.sukunimi@ed-design.fi
toimitusjohtaja Tapani Hyvönen
ED-Design Oy on perustettu vuonna 1990, sen liikevaihdosta n. 25% tulee viennistä. Yritys työllistää noin 20 henkilöä.
Lisätietoa www.ed-design.fi

Gullstén-Inkinen design & architecture

Lemuntie 3-5 C, 00510 Helsinki
Puhelin (09) 774 2640,
jari.inkinen@gullsten-inkinen.com
Gullstén-Inkinen design & architecture on Pohjoismaiden suurin sisustussuunnitteluun ja korjausrakentamiseen erikoistunut suunnittelutoimisto. Toimistomme sijaitsevat Helsingissä, Oulussa ja Pietarissa.
Lisätietoa www.gullsten-inkinen.com

Design Studio Jouni Leino Ky

Merimiehenkatu 30, 00150 Helsinki
Puhelin 050 569 4878
studio.jouni.leino@kolumbus.fi
Jouni Leino Design Studio Helsingissä tarjoaa sisustussuunnittelua ja huonekalumuotoilua.
Lisätietoa www.jounileino.fi

Hahmo Design

Kruunuvuorenkatu 5 A, 00160 Helsinki
info@hahmo.fi
Pekka Piippo, Ilona Ilottu

Helorinne&Kallio

Lönnrotinkatu 39, 00180 Helsinki
etunimi.sukunimi@helorinne&kallio.fi
Harri Elorinne ja Jarkko Kallio
Yritys tarjoaa suunnittelu- ja konsultointipalveluita lifestyle- ja sisustustuotemarkkinoille ja rakentamisen alalle.
Lisätietoa www.helorinne&kallio.fi

IDEM

Pursimiehenkatu 7, 00150 Helsinki
etunimi.sukunimi@idem.fi
toimitusjohtaja Paavo Pietola
Suunnittelutoimisto IDEM keskittyy mobiililaitteiden suunnitteluun. Yrityksellä on toimistot myös Oulussa ja Briteissä.
Lisätietoa www.idem.fi

Kokoro & Moi

Pursimiehenkatu 26 H, 00150 Helsinki
info@kokoromoi.com
Teemu Suviala ja Antti Hinkula

Kuudes kerros

Malminkatu 30, 00100 Helsinki
Jari Danielsson
Lisätietoa www.kuudeskerros.fi

Palvelumuotoilutoimisto Palmu

Urho Kekkosenkatu 5 C, 00100 Helsinki
Puhelin 040 772 3434
etunimi.sukunimi@palmuinc.fi
toimitusjohtaja Esa Rauhala
Palvelumuotoilutoimisto Palmu työllistää 12 henkilöä.
Lisätietoa www.palmuinc.fi

Pentagon Design

Hämeentie 133, 00560 Helsinki
Puhelin 010 843 5500
etunimi.sukunimi@pentagondesign.fi
toimitusjohtaja Arni Aromaa
Toiminta jakautuu kolmeen osa-alueeseen: tuotemuotoilu, konseptimuotoilu ja strateginen muotoilu. Pentagon Design työllistää 9 henkilöä. Lisätietoa www.pentagondesign.fi

Porkka & Kuutsa

Vironkatu 3 D, 00170 Helsinki
ask@porkka-kuutsa.fi
Antti Porkka, Jonni Kuutsa

Protest Design Oy

Harjuviita 18 A 20, 02110 Helsinki
Puhelin 040 7674 764
taina@protestdesign.org
Protest Design Oy on Taina Lehtisen ja sisustusarkkitehti Marko Nenosen tilakonsepteihin ja sisustussuunnitteluun erikoistunut suunnittelutoimisto, joka toimii osana How About Viktor -kollektiivia.
Lisätietoa www.protestdesign.org

Provoke

Keilasatama 3, 02150 Espoo
etunimi.sukunimi@provoke.fi
Yrityksellä on toimistot myös Turussa ja Tallinnassa.
Lisätietoa www.provoke.fi

Ratia Brand Co Oy

Kapteeninkatu 1 E, 00140 Helsinki
Puhelin (09) 622 72820, faksi (09) 6227 2821
info(at)ratia.com
Ristomatti Ratia tuotemerkin ympärille keskittynyt suunnittelu- ja sisustustoimisto.
Lisätietoa: www.ratia.com

Studio Bergroth Oy

Eteläesplanadi 22 , 00130 Helsinki

Puhelin (09) 648 626

info@studiobergroth.fi

Studio Bergrothin työkohteita ovat peruskorjattavat tilat, sisustettavat uudisrakennukset sekä pieni-muotoiset räätälöidyt uudisrakennukset.

Lisätietoa www.studiobergroth.fi

Studio Kaisa B

Merimiehenkatu 36 C 522, 00150 Helsinki

Puhelin (09) 6220 7041

Studio Kaisa B on sisustusarkkitehtuurstudio, jonka perustajalla, Kaisa Blomstedtillä on 40 vuoden kokemus alalta, sekä julkisten tilojen että yksityiskotien suunnittelussa.

Lisätietoa www.kaisablomstedt.fi

Tapio Anttila Design Ky

Mariankatu 6, 15110 Lahti

Puhelin 040 5212606

tapio@tapioanttila.com

Inhouse designerina huonekalusuunnittelua, messu- ja näyttelytilasuunnittelua.

Lisätietoa www.tapioanttila.com

Tsto

Laivanvarustajankatu 9 C 54, 00140 Helsinki

contact@tsto.org

Jaakko Pietiläinen, Antti Uotila, Inka Järvinen, Johannes Ekholm

Werlig

Meritullinkatu 6 B 16, 00170 Helsinki

info@werklig.com

Anssi Kähärä, Tiina Latva, Janne Kaitala

Yatta Konseptointitoimisto

Eteläranta 6, 00130 Helsinki

info@yatta.fi

Avaintoimijat

Lapin yliopisto, Taiteiden tiedekunta, teollisen muotoilun ja graafisen suunnittelun koulutusohjelmat, lisätietoja www.ulapland.fi/?deptid=17139

Taideteollinen korkeakoulu, Muotoilun ja Median osastot sekä Medialab, lisätietoja www.taik.fi/mo/

Kuopion Muotoiluakatemia, Savonia-ammattikorkeakoulu, lisätietoja www.designkuopio.fi

Kymenlaakson ammattikorkeakoulu, graafisen suunnittelun koulutusohjelma, lisätietoja www.kyamk.fi/Koulutus/AMK-tutkinnot/AMK%2C%20onuoret/Kulttuuriala/Muotoilu

Lahden ammattikorkeakoulu, graafisen suunnittelun koulutusohjelma ja Muotoilu- ja taideinstituutti (kulttuuriala), lisätietoja www.lamk.fi/muotoilu/

Metropolia amk, muotoilun koulutusohjelma, lisätietoja www.metropolia.fi/koulutustarjonta/kulttuuriala/muotoilu

Wetterhof, Hämeen ammattikorkeakoulu, muotoilun koulutusohjelma, lisätietoja www.hamk.fi

Yrkeshögskolan Novia, muotoilu, lisätietoja www.novia.fi

Aalto-yliopisto Design School

Aalto yliopiston Media School

Aalto yliopiston Service School

International Design Business Management –ohjelma (IDBM)

Poikkitieteellinen opetus- ja tutkimusohjelma (Helsingin kauppakorkeakoulu, Taideteollinen korkeakoulu, Teknillinen korkeakoulu) . IDBM-ohjelmassa painotetaan muotoilun tärkeyttä kilpailutekijänä markkina- ja teknologiaosaamisen rinnalla. Lisätietoja <http://project.hkkk.fi/idbm>

Muotoilun innovaatiokeskus Designium

Keskus rakentuu kiinteälle yhteistyölle Taideteollisen korkeakoulun, Lapin yliopiston, Teknillisen korkeakoulun ja Helsingin kauppakorkeakoulun sekä muiden yliopistojen, ammattikorkeakoulujen,

yritysten ja julkisten yhteisöjen kanssa. Designium tuottaa tietoa muotoilualan nykytilanteesta ja kansainvälisestä kehittämisestä, toteuttaa muotoilun kehittämistä edistäviä toimenpiteitä sekä luo uusia kansainvälisiä yhteyksiä. Lisätietoja www.taik.fi/designium

MUOVA

Taideteollisen korkeakoulun ja Vaasan yliopiston yhteinen yksikkö vuodesta 1988. Länsi-Suomen muotoilukeskus Muova on tutkimus- ja kehityskeskus, joka tarjoaa muotoilu-, tutkimus- ja koulutuspalveluita. Lisätietoja www.muova.fi

Edunvalvonta ja alan toimijat

Design Forum Finland

Erottajankatu 7, 00130 Helsinki

Puhelin (09) 6220 810

etunimi.sukunimi@designforum.fi

toimitusjohtaja Mikko Kalhama

Design Forum Finland tukee Suomen kilpailukykyä ja hyvinvointia edistämällä muotoilun laaja-alaista käyttöä elinkeinoelämässä ja yhteiskunnassa. Palveluita: mediapalvelut, myyminen edistämispalvelut, näyttelytoiminta, kilpailut ja palkinnot, Design Forum Shop. Toimintaa ylläpitää Suomen taideteollisuusyhdistys ry (per.1875). DFF:ssä on 34 työntekijää ja 39 yhteisöjäsentä.

Lisätietoja www.designforum.fi

Graafisen suunnittelun ammattilaisten järjestö Grafia ry

Uudenmaankatu 11 B 9, 00120 Helsinki

Puhelin (09) 601 942

grafia@grafia.fi

etunimi.sukunimi@grafia.fi

Toiminnanjohtaja Marita Sandelin

Grafia ry on visuaalisen viestinnän ammatillinen järjestö, jonka tarkoituksena on kehittää ja tukea alan toimintaedellytyksiä, valvoa jäsenten etuja, edustaa visuaalisen muotoilun yleistä asiantuntevasta sekä edistää alan tunnettuutta. Järjestö on perustettu vuonna 1933 ja siihen kuuluu lähes tuhat jäsentä. Grafian ammattilaiset ovat graafisia muotoilijoita, markkinointiviestinnän ja sähköisen kuvaviestinnän suunnittelijoita, kuvittajia, lehtien ja kirjojen ulkoasusuunnittelijoita, alan opettajia ja tutkijoita.

Lisätietoja www.grafia.fi

Teollisuustaitteen Liitto Ornamo ry

Unioninkatu 26, 00130 Helsinki

Puheloin 09 6877 740

etunimi.sukunimi@ornamo.fi

Pääsihteeri Salla Heinänen

Teollisuustaitteen Liitto Ornamo on muotoilijoiden valtakunnallinen aatteellinen ja ammatillinen keskusjärjestö. Järjestön jäsenet toimivat teollisen muotoilun, tekstiili-, vaatetus- ja huonekalusuunnittelun, sisustusarkkitehtuurin, taidekäsityön ja taiteen aloilla. Ornamo on keskeinen toimija edustaen muotoiluja ja taideteollisia aloja. Ornamo toimii jäsentensä edunvalvojana, edistää jäsenten näkemistä, verkottumista ja yhteistoimintaa.

Lisätietoja www.ornamo.fi

Viitteet

- 1 Marita Sandelin, Grafia ry
- 2 Valtioneuvoston periaatepäätös muotoilupolitiikasta 15.6.2000
- 3 Aku Alanen, Tilastokeskus
- 4 Maarit Lindström, Martti Nyberg ja Pekka Ylä-Anttila ”Ei vain muodon vuoksi –
Muotoilu on kilpailuetu” 2006 ETLA B 220
- 5 Muotoilulla kansainvälistä kilpailukykyä /Aku Alanen artikkeli 6-7/2006
- 6 Kulttuurin satelliittitilinpito. Pilottiprojektin loppuraportti 2008.
- 7 Muotoilun maisemat 2008 – näkökulmana muotoilutoimistot ja muotoilua hyödyntävät yritykset
- 8 Design Forum Finland muotoilun hyödyntämisen edistäjänä, arvioinnin loppuraportti 5/2009
- 9 Muotoilun maisemat 2008 – näkökulmana muotoilutoimistot ja muotoilua hyödyntävät yritykset
- 10 Marita Sandelin, Grafia ry
- 11 Luovien alojen yrittäjyyden kehittämisstrategia 2015 (KTM 10/2007)
- 12 Design Forum Finland muotoilun hyödyntämisen edistäjänä, arvioinnin loppuraportti 5/2009
- 13 Design Forum Finland muotoilun hyödyntämisen edistäjänä, arvioinnin loppuraportti 5/2009
- 14 Muotoilun maisemat 2008 – näkökulmana muotoilutoimistot ja muotoilua hyödyntävät yritykset
- 15 Marita Sandelin, Grafia ry
- 16 Luovien alojen yrittäjyyden kehittämisstrategia 2015 (KTM 10/2007)
- 17 Design Forum Finland muotoilun hyödyntämisen edistäjänä, arvioinnin loppuraportti 5/2009
- 18 Muotoilun maisemat 2008 – näkökulmana muotoilutoimistot ja muotoilua hyödyntävät yritykset
- 19 Marita Sandelin, Grafia ry
- 20 Muotoilun maisemat 2008 – näkökulmana muotoilutoimistot ja muotoilua hyödyntävät yritykset
- 21 http://edmund.taiteenkeskustoimikunta.fi/default.asp?WCI=wciEDM_Download_Submit&lngDoc_id=2555&strFile_nam=DIAGNOOSI.pdf
- 22 http://www.etla.fi/files/1852_b220_ei_vain_muodon_vuoksi.pdf
- 23 http://www.tem.fi/files/19795/Luovat_alat.pdf
- 24 http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2004/liitteet/opm_195_tr11.pdf?lang=fi
- 25 [www.mediacity.fiwww.mediacity.fi](http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2004/liitteet/opm_195_tr11.pdf?lang=fi)
- 26 http://www.designforum.fi/files/dff/pdf-tiedostot/Muotoilun_maisemat_2008.pdf
- 27 http://www.taito.fi/fileadmin/TaitoGroup/yrityspalvelut/yrityspalvelu_pdf_tiedostot/Taitomarkkinointi_raportti_taitettu_valmis_nettiin.pdf
- 28 http://edmund.taiteenkeskustoimikunta.fi/default.asp?WCI=wciEDM_Download_Submit&lngDoc_id=2656&strFile_nam=MUPOLI_SUOMI.pdf

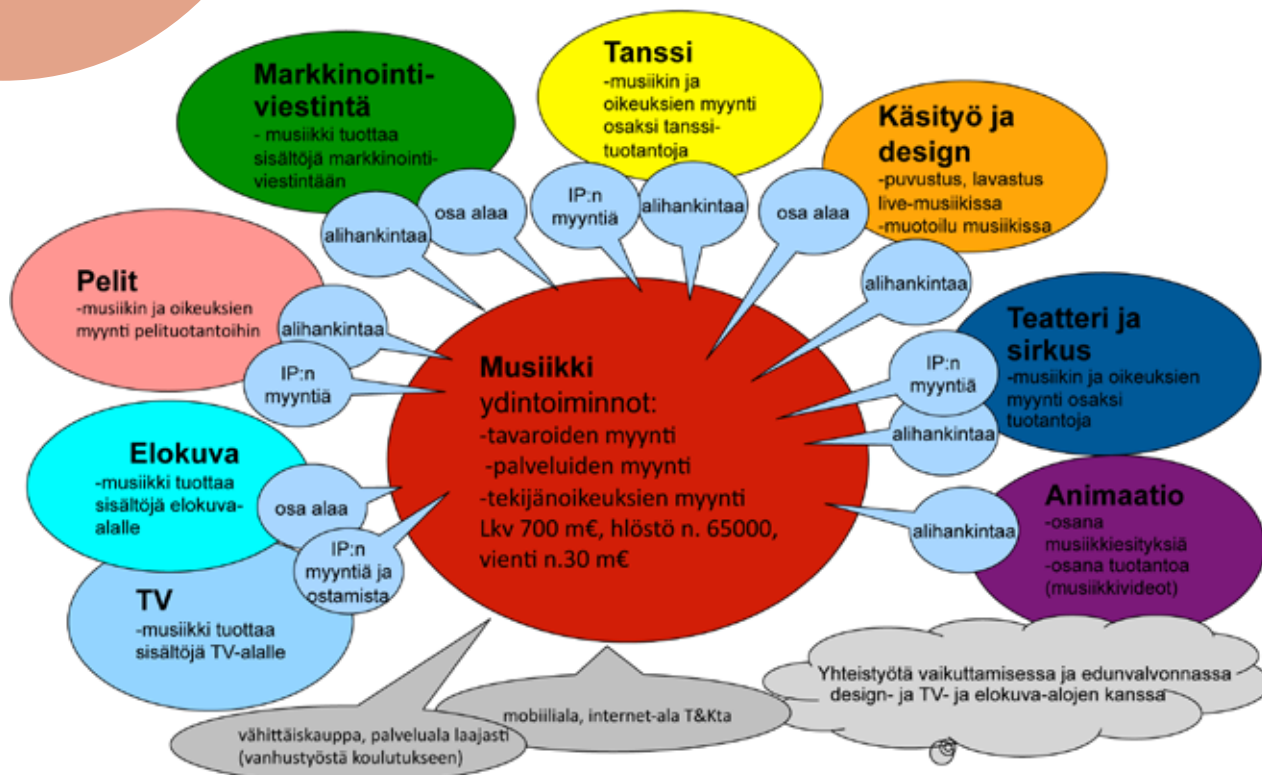
Musiikki

Musiikki eli säveltaide on ihmisen kulttuurille ominainen ääneen perustuva taiteen ja viestinnän muoto. Musiikki rakentuu kahdesta peruselementistä, äänestä ja rytmistä. Näiden ohella musiikillisessa taideteoksessa tärkeimminkin vaikuttavat dynamiikka ja rakenne. Musiikki pyrkii luomaan kohteessaan mielihyvää, välittämään ajatuksia ja tunteita. Musiikin sanoman tulkitseminen on yleensä hyvin yksilöllistä, mutta tietyissä yhteyksissä myös hyvin kulttuurisidonnaista.¹

10 / 2010

Musiikkitoimiala pähkinäkuoressa: Toimialan ydintoiminnot ja yhteydet muihin aloihin

Musiikkitoimialan kuvaus

Musiikkialan toimijoita ovat musiikin tekijät, kustantajat, esittäjät, äänitetuottajat, managerit, agentit, edistämisorganisaatiot, tekijänoikeusjärjestöt sekä monet muut konserttitoimintaan, tuotantopalveluihin ja musiikkia hyödyntävään mediaan (radio, tv, elokuvat, internet, musiikkivideopelit) liittyvät toimijat. Lisäksi alaan kuuluvat erilaiset laitteiden, instrumenttien, oheistuotteiden ja teknologian valmistajat ja toimittajat.² Ammattilaisten lisäksi on merkittävässä asemassa on laaja musiikin harrastajien kenttä.

Musiikkialan ydintoimintoja ovat: palvelujen myynti, tavaroiden myynti ja tekijänoikeuksien myynti. Alaa voidaan tarkastella myös jaotteleamalla musiikin ydinilmiöt ja toiminnot, joissa musiikki on selkeästi pääosassa. Ytimeen kuuluvat mm. säveltäminen, kustantaminen, konsertit, äänittäminen, monistaminen ja myynti. Myös musiikkikoulutus on laskettava mukaan musiikin ytimeen. Ilman sitä ei olisi muita vaiheita. Ydintoimintaan liittyviä toimintoja, joissa musiikki on pääosassa on mm. radiotoiminta, koska lähes kaikkien kanavien ohjelma-ajasta yli puolet on musiikkia. Laajemmassa käsityksessä mukaan voidaan lukea TV-sisällöt, digitaaliset pelisisällöt ja musiikin kuuntelu erilaisen laitteiden ja medioiden välityksellä.³ Taloudellisten ryhmittelyjen lisäksi musiikin alalla merkittävä osuus on harrastustoiminnalla, jossa saattaa olla merkittäviä taloudellisia kytköksiä.

Musiikkialan arvoketju alkaa luomisvaiheesta, jatkuu läpi esittämisen- ja kehittämissivaiheen sekä tuottamisen- ja pakkaamisvaiheen ja päättyy markkinointi- ja jakeluvaiheeseen. Suomen musiikkialan taloudellinen volyyymi alan koulutus mukaan lukien on noin 700 miljoonaa euroa vuodessa. Summasta 400 miljoonaa on julkista ja 300 miljoonaa yksityistä rahoitusta.⁴ Konserttien ja musiikkitapahtumien suosio on tasaisessa kasvussa, kun taas cd-äänitteiden myynti laskee ja korvautuu vähitellen digitaalisella myynnillä.⁵

Alan edunvalvontaa hoitaa laaja järjestökenttä, jossa musiikin keskeiset toimijat: tekijät, esittäjät, kustantajat, agentit ja levy-yhtiöt ovat järjestäytyneet. Suomalaisen musiikin tiedotuskeskus Fimicin tehtävänä on edistää laaja-alaisesti ja tavoitteellisesti suomalaisen musiikin tunnettuutta ja saatavuutta sekä luoda edellytyksiä sen esittämiselle Suomessa ja ulkomailla. Fimic tarjoaa asiantuntijapalveluita musiikin alan ammattilaisille, tiedottaa ja toimittaa julkaisuja suomalaisesta musiikista ja käynnistää sekä koordinoi suomalaisen musiikin edistämishankkeita.

Muita musiikin alan keskeisiä toimijoita edustavia järjestöjä ovat säveltäjäjärjestöt, Musiikkituottajat IFPI Finland, Suomen Musiikkikustantajat ja Muusikkojen liitto sekä Indieco ry edustaan riippumattomia levy-yhtiöitä.

Alan rahoitusta ja muita tukia koordinoivat Esittävän säveltaiteen edistämiskeskus, Esek, joka on Gramexin yhteydessä toimiva erillinen yksikkö ja Luovan säveltaiteen edistämissätiö, Luses.

Tekijänoikeusjärjestöt Teosto ja Gramex edustavat säveltäjiä, esittäjiä ja äänitetuottajia koordinoivat mm. tekijöille ja kustantajille maksettavia korvauksia. Säveltäjäin Tekijänoikeustoimisto Teosto ry on säveltäjien, sanoittajien, sovittajien ja musiikin kustantajien tekijänoikeusjärjestö. Esittävien taiteilijoiden ja äänitteiden tuottajien tekijänoikeusyhdistys Gramex ry edustaa kotimaisia muusikkoja ja äänitetuottajia.

Suomen musiikkialan vienninedistämiseen keskittyy vuonna 2005 rekisteröity Music Export Finland eli Musex ry, joka edustaa käytännössä koko suomalaista musiikkiteollisuutta.

Toimialan luvut: Yritysten määrä, henkilöstö, liikevaihto

Toimialan keskeisiä tunnuslukuja tarkasteltaessa on syytä huomata, että toimialajärjestöjen ilmoittamisissa luvuissa pääsääntöisesti tarkastellaan alan toiminnan kannalta merkittävää liiketoimintaa. Tilastokeskuksen TOL-luokitus ei useimmissa tapauksissa vastaa todellisuutta toimialan toiminnan kannalta. Tilastokeskuksen luvuissa saattaa olla mukana useita sellaisia toimintoja, jotka eivät kuulu alan ydintoimintaan lainkaan tai yhteys siihen on vain välillinen.

Musiikin alan lukujen tarkka määrittäminen on alan moninaisuudesta johtuen vaikeaa. Harrastustoiminnan ja vapaaehtoistyön merkitys on alalla suuri ja rajat harrastamisen, yrittäjyyden ja ammattimaisen toiminnan välillä eivät ole selkeitä. Monet musiikkia harrastavat työllistävät välillä itsensä harrastuksen parissa ja erityisesti musiikin esittämisen osalta yksi muusikko voi olla osakkaana useammassa eri yrityksessä ja tehdä samalla osa- tai kokoaikaista palkkatyötä alalla.

Toimialajärjestöjen luvut 2009

Toimiala	Toimijoiden lukumäärä	Yleisin yritysmuoto	Liikevaihto	Henkilöstön määrä	Vienti	Tavoitavuus	Muuta huomioitavaa
Musiikki	TOL:n mukaan 3 673 yritystä alalla (merkittävien yritystoimijoiden määräästä ei tietoa)	Osakeyhtiö Toiminimi Free lancer	n. 700 m€ (1 mrd€ Tilastokeskuksen mukaan)	65 000 henkilöä (luku sisältää myös oppilaitos- ja harrastajakentän toimijat)	n. 30 m€ (Musex ry:n teettämän vientitutkimuksen mukaan)	–	Alalla myös laadullista arviointia. Muusikkojen liitossa n. 2200 päätoimista muusikkoa, Suomessa toimivia levy-yhtiöitä 22 (Musiikkituottajat ry) ja Suomen musiikkikustantajien jäsenenä 40 kustannusyhtiötä.

Musiikin alalla toimivan henkilöstön määrää ei ole mahdollista määrittää tarkasti, sillä alalla raja harrastamisen ja ammattitoiminnan välillä ei ole selkeä. Henkilömäärän kokoluokkaa voidaan hahmottaa tarkastelemalla mm. alan ammattijärjestöjen, tekijänoikeuskorvauksia koordinoivien organisaatioiden jäsenmääriä sekä musiikkioppilaitosten opiskelija- ja opettajamääriä.

Esittävien taiteilijoiden ja äänitteiden tuottajien tekijänoikeusyhdistys Gramex ry edustaa n. 45.000 kotimaista muusikkoa ja äänitetuottajaa. Gramex keräsi vuonna 2009 korvauksia 18,3 milj. euroa, joista jaetaan korvauksia yhteensä 12,8 milj. €. Tästä kotimaiset artistit ja tuottajat saivat 8,9 milj. € ja loput meni ulkomaisille taiteilijoille ja tuottajille.⁶ Teosto edustaa noin 22 000 kotimaista ja noin kahta miljoonaa ulkomaista musiikin tekijää ja kustantajaa. Teoston jakama esitys- ja tallennekorvausten määrä oli vuonna 2009 41,6 milj. euroa, joista kotimaisille musiikintekijöille 21,3 milj. euroa.⁷ Näiden järjestöjen jäsenkunta on osittain samaa.

Muusikkojen liittoon kuuluu 3.377 henkilöä. Suomen Muusikkojen Liiton teettämän kyselytutkimuksen mukaan ammatissa toimivien muusikoiden tulot eivät muodostu pelkästään muusikkoudesta, vaan peräti 33% vastanneista ilmoitti pääasialliseksi tulonlähteekseen joko opetustyön tai jonkin muun päätyön.⁸

Suomessa toimii Suomen musiikkioppilaitosten liiton jäsenenä 99 musiikkiopistoa ja konservatorioita. Liiton mukaan musiikkiopistoissa on yli 60.000 opiskelijaa ja niissä työskentelee 3.500 opettajaa. Valtio tukee musiikin perusopetusta noin 60 milj. eurolla vuodessa. Valtionosuudet kattavat keskimäärin 47%, kuntien maksuosuudet 31%, oppilasmaksut 20% ja muut tulot 2% musiikkioppilaitosten menoista. Musiikkiopistojen lukukausimaksut vuodessa ovat keskimäärin 400 euroa. Oppilasmaksujen suuruus on n. 24 milj. euroa vuosittain.⁹

Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n jäsenorkestereissa oli vuonna 2009 päätoimisia muusikkovakansseja 985 ja näiden lisäksi tilapäisiä avustajia 2.277. Päätoimista hallintohenkilökuntaa oli yhteensä 124 henkeä. Eli yhteensä 3.386 henkilöä ja lisäksi tilapäiset avustajat.¹⁰

Tilastokeskuksen alaan liittyvät tilastoluokat

Tilastokeskuksen vuositilaston (TOL 2008) luvut eivät ole yhteismitallisia alan avaintoimijoiden lukujen kanssa. Luokituksesta puuttuvat mm. musiikin digitaalinen kauppa internetissä sekä musiikkipelit.

TOL	Yrityksiä	Henkilöstö	Liikevaihto 1.000 €
18200 Ääni-, kuva- ja atk-tallenteiden tuotanto	108	118	19 396
26400 Viihde-elektroniikan valmistus	25	157	23 822
32200 Soitinten valmistus	72	114	7 602
46432 Viihde-elektroniikan tukkukauppa	175	588	501 340
46494 Musiikkitarvikkeiden tukkukauppa	47	178	54 009
47595 Soittimien ja musiikkitarvikkeiden vähittäiskauppa	154	260	53 980
47630 Musiikki- ja videotallenteiden vähittäiskauppa	77	146	19 882
59200 Äänitysstudiot; äänitteiden ja musiikin kustantaminen	518	531	100 514
74901 Ohjelmatoimistot ja manageripalvelut	1 078	1 554	186 238
85520 Taiteen ja musiikin koulutus	215	302	9 579
90010 Esittävät taiteet	974	1 063	57 249
90020 Esittäviä taiteita palveleva toiminta	227	462	30 455
90040 toiminta	3	25	2 376
Yhteensä	3 673	5 498	1 066 442

Vienti

Musiikkitoimialan viennin osa-alueita ovat esitykset, sävelteokset, tapahtumat, osaaminen, palvelut ja äänitteet.¹¹ Suomalaisen musiikkiviennin kokonaismarkkina-arvo vuonna 2008 oli 23,3 milj. €. Suomalaisen musiikkialan kansainväliset tuotot koostuvat: tekijänoikeuskorvauksista (6,5 milj. €), tavaramyynnistä (6,5 milj. €) ja palvelumyynnistä (10,3 milj. €). Viennin painopisteet: GSA (saksankielinen Eurooppa) 20 %, Pohjoismaat 18 %, Iso-Britannia/Irlanti 12%, Ranska/Benelux-maat 11% ja Pohjois-Amerikka 9 %.¹²

Viennin määrittely ja vientitutkimukset ovat uudelleenmäärittelyn tarpeessa kaikilla osaamisintensivisillä toimialoilla, myös musiikin alalla. Tästä syystä edellä mainitun kaltaisena musiikinalan vientitutkimusta ei voida enää toteuttaa jatkossa. Tulevaisuudessa teosten vienti eri maihin osana musiikin kustannustoimintaa (teosten levyttäminen ja esittäminen eri maissa) synnyttää tulovirtoja ja tulee olemaan merkittävä osa musiikin vientitoimintaa.

Kehitysnäkymät

Musiikkiala on kuitenkin tänä päivänä keskellä merkittäviä rakenteellisia muutoksia. Muutokset kuluttajakäyttäytymisessä, siirtyminen digitaaliseen jakeluun, uudenlaiset ansaintamallit ja aiemmin selkeiden toimialarajojen kaatuminen muuttavat koko alan toiminnan perusteita ja osaamistarpeita. Kokonaisuudessaan musiikin kulutus ja musiikki liiketoimintana kasvavat, mutta kasvu tapahtuu eri tavoin, kuin mihin on totuttu.¹³

Musiikkiala 2009 -selvitys nimeää alan trendejä:

- Musiikin kulutus kasvaa ja muuttuu muotoaan.
- Digitaalinen jakelu ohittaa fyysisen, uudenlaisia palveluita syntyy, äänitteiden liiketoiminta volyymi kääntyy nousuun.
- Uusien tuoteryhmien merkitys kasvaa, tulovirta haettava useista ansaintakanavista.
- Piratismi säilyy edelleen suurena ongelmana, kopiosuojauksista luovutaan, tekijänoikeus lainsäädännön kehittymisessä epävarmuustekijöitä.
- Teleyhtiöt siirtyvät soittoäänien myynnistä kokonaisten teosten/albumien myyntiin.¹⁴
- Elävän musiikin sektorin merkitys kasvaa edelleen.
- Promootioiden perustaksi artistibrändien kehittäminen ja internet-yhteisöjen hyödyntäminen.
- Manageritoiminnan rooli kasvaa.

SWOT Musiikki^{15, 16}

<p>VAHVUUDET</p> <ul style="list-style-type: none"> – Suomalainen kulttuuri ja kielialue – Korkeatasoinen musiikkikoulutus ja -opetus sekä taiteellinen ja tekninen osaaminen – Äänitemarkkinoiden suuri kotimaisuusaste – Alhaiset äänitetuotantokustannukset – Vakavan musiikin korkea yhteiskunnallinen status – Suomalaisen kevyen musiikin monipuolinen kirjo ja omaleimaisuus – Kehittynyt tekijänoikeuslainsäädäntö ja -hallinto, joka haasteena on vastata tulevaisuuden tilanteisiin – Musiikilla on laaja suosio ja sitä kuunnellaan koko ajan enemmän. – Musiikkia on tarjolla monia eri tyylilajeja ja sen kulutusmahdollisuudet ovat moninaiset 	<p>HEIKKOUEDET</p> <ul style="list-style-type: none"> – Konserttitoiminnassa lippujen hinnat ovat nousseet rajusti, eikä nousu välttämättä enää voi jatkua – Konserttijärjestämiseen liittyy myös suuria taloudellisia riskejä – Suomalainen konserttitoiminta on hyvin paikallista ja kansainvälinen toiminta lähinnä artistien tuomista Suomeen, kokemus konsertti- viennistä on varsin vähäistä – Pienet äänitemarkkinat – Niukat tuotantoresurssit – Tuotteistamisen ja markkinointiosaamisen puute – Maantieteellisesti syrjäinen sijainti
<p>MAHDOLLISUUDET</p> <ul style="list-style-type: none"> – Musiikin kasvava kysyntä ja kulutus sekä uusien ansaintamallien ja tulonlähteiden ansiosta musiikkialan liiketoiminnan volyymi kasvaa – Toiminnan skaalautuvuus useisiin kanaviin ja kansainvälistyminen tuovat musiikkialalle aiempaa paremmin kansallista innovaatiora- hoitusta – Kumppanuudet uusien toimijoiden, kuten pelinkehitysyhtiöiden kanssa tarjoavat uusia mahdollisuuksia musiikkialalle. Myös muiden toimialojen, kuten tietoliikenteen, kiinnostus musiikkialaa kohtaan lisää panostuksia alalle – Digitaaliset jakelukanavat puolestaan auttavat myös marginaalimusiikkia menestymään kansainvälisesti ja musiikintekijät voivat olla suorassa kontaktissa yleisöihinsä internetin kautta. Yleisön internetiin tuottama sisältö voi puolestaan merkittävästikin palvella musiikin tekijöiden ja esittäjien promootiota. – Kuluttajien lisääntyvä vapaa-aika ja kasva- va elämishakuisuus antavat hyvän pohjan livesektorin kasvulle – Konserttituottojen lisäksi elävä musiikki tarjoaa ansaintamalleja oheistuotemyynnin, palveluiden sekä taltiointien ja edelleen lähettämisten muodossa. Konserttitoiminta houkuttelee myös sponsoripanostuksia – Musiikkikustantamisella on paljon käyttä- mätöntäkin potentiaalia 	<p>UHAT</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kasvava määrä kuluttajia kuuntelee musiik- kia taustaviihdykkeenä, mikä johtaa musiikin keskiarvoistumiseen ja köyhtymiseen – Vanhat musiikin ansaintamallit toimivat koko ajan huonommin ja uusissa ansaintamalleissa suurin osa rahaa menee muille kuin musiikin tekijöille – Merkittävimmät digitaaliset palvelut ovat suuria kansainvälisiä palveluita, jotka jättävät vain vähän tilaa vaihtoehtoisille palveluille – Suuruuden voima vaikuttaa myös internetis- sä ja marginaalimusiikki jää digitaalisessakin maailmassa helposti piiloon – Piratismi pysyy merkittävänä ongelmana ja musiikin uudet jakelutavat edelleen madaltavat kuluttajien kynnystä luvattomaan kopiointiin – Yleinen median viihteellistyminen vähentää korkeatasoista musiikkijournalismia, mikä edelleen heikentää korkeatasoisen musiikin menestymisen mahdollisuuksia – Internetyhteisöt musiikin promootiokanavana ovat arvaamattomia ja niiden vaikutus voi olla myös kielteinen – Useat kuluttajat olettavat musiikin olevan aina ilmaiseksi saatavilla – Artistipääoman ja musiikkialan osaamisen vuotaminen muihin maihin – Musiikkitarjonnan yksipuolistuminen ja var- sinkin kevyen musiikin lajiston kapeneminen

Tärkeimmät kehityshankkeet sekä rahoitusmekanismit

ELY-keskuksen, Finnveran ja muiden perinteisten julkisten rahoitusmekanismien lisäksi alalle erityisiä rahoitusmekanismeja ovat:

ESEK, lisätietoa: www.esek.fi

Luova Säveltaiteen edistämissäätiö LUSES, lisätietoa: www.luses.fi

Opetusministeriö, lisätietoa: www.minedu.fi

Taiteen keskustoimikunta, lisätietoa: www.taiteenkeskustoimikunta.fi

Strategiajulkaisut

Anna mulle tähtitaivas – selvitys suomalaisen musiikkitoimialan taloudesta ja tulevaisuudesta (2003); Finnish Composers' Copyright Society Teosto
Musiikkiala 2009. (2009) Sibelius-Akatemian Täydennyskoulutus, Music Export Finland ja Fimic tilanneet: Digital Media Finland Oy T. Argillarder ja V. Martikainen.¹⁷
*Rytmimusiikki 2010 visio.*¹⁸
Suomalaisen musiikkiviennin markkina-arvo ja rakenne. (Music Export Finland tilannut Media Clever Oy:ltä)¹⁹
*Suomen musiikkineuvoston musiikkipoliittinen ohjelma, 1/ 2008.*²⁰

Esimerkkiyritykset

Aito Records Oy

Suomenlinna B 24 A 1, 00190 Helsinki
 Puhelin 040 558 2949
 Toimitusjohtaja Pekka Lehti

Yrityksen liikeideana on tuottaa, edistää ja myydä moniarvoista, persoonallista ja laadukasta musiikkia, jossa on kuultavissa pohjoinen perinteemme ja vaikutteita muualta maailmasta.

Eastway Oy

Hankasuontie 8, 00390 Helsinki
 Puhelin (09) 2510 2900
 etunimi.sukunimi@eastway.fi

Toimitusjohtaja Juha Hytti

Vuonna 1986 perustettu Eastway Oy on yksi Suomen suurimmista yleisö- ja yritystapahtumien kokonaisvaltaisista toteuttajista.

Lisätietoa www.eastway.fi

Fazer Konserttitoimisto

Puh 010 422 34 20, fax 010 422 34 21
 Nervanderinkatu 5, 00100 Helsinki
 info@fazerartists.fi

Edvard Fazerin vuonna 1903 perustama Fazer Konserttitoimisto Oy on yksi maailman vanhimmista klassisen musiikin alalla toimivista konserttitoimistoista ja taiteilija-agentuureista. Fazer Konserttitoimisto edustaa Suomessa ainutlaatuisia joukkoa ulkomaisia ja kotimaisia taiteilijoita jo asemansa vakiinnuttaneista maestroista nuoriin lahjakkuuksiin.

Lisätietoa: <http://www.fazerartists.fi>

Fennica Gehrman Oy Ab

Lönrotinkatu 20 B (PL 158), 00120 Helsinki
 info@fennicagehrman.fi

Kustannusjohtaja Ari Nieminen

Lisätietoa: www.fennicagehrman.fi

Fullsteam Records Oy

Fullsteam (records/agency/publishing)

Bertel Jungin tie 2, 00570 Helsinki

Business Administration, Aki Hopeasaari

Fullsteam on yksi nopeimmin kasvaneista alan yrityksistä; toimii kaikilla musiikin sektoreilla.

Lisätietoa: info@fullsteamrecords.com

Kingfoo Entertainment Oy

King Foo Entertainment Ltd Oy

Fredrikinkatu 61A 7. kerros, 00100 Helsinki

Puhelin ja faksi (09) 694 3350

Kingfoo Entertainment Oy on alan suurimpia managementteja / agentuureja Suomessa.

Lisätietoja: <http://www.kingfoentertainment.com>

Live Nation

Hämeentie 15
Lintulahdenkatu 2-6, 00500 Helsinki
Puhelin (09) 856 73 400
etunimi.sukunimi@livenation.fi

Toimitusjohtaja Risto Juvonen

Live Nation on maailman suurin tapahtumajärjestäjä, joka järjestää vuosittain yli 22 000 konserttia 1 600 esiintyjälle 33 maassa. Vuonna 2008 yhtiö myi yli 50 miljoonaa konserttilippua.

Lisätietoa www.livenation.fi

Oy EMI Finland Ab

Tammasaarenlaituri 3, 00180 Helsinki
Puhelin (09) 348426
etunimi.sukunimi@emimusic.com

Toimitusjohtaja Wemppa Koivumäki

EMI Finland on toiminut Suomessa jo vuodesta 1972 ja on yksi maailman suurimmista levy-yhtiöistä. Liikevaihto vuonna 2008 oli 12,1 miljoonaa euroa.

Lisätietoa www.emi.fi

Finnish Metal Events Oy

Postiosoite / käyntiosoite
Fredrikinkatu 61 A 24 (4. krs), 00100 Helsinki, Finland

Toimitusjohtaja: Hanna Kuosmanen

Lisätietoja: <http://www.finnishmetalevents.fi>

Ratas Music Oy

Ratas Music Group Oy, Kyttälänkatu 6, 33100 Tampere
Puhelin (03) 2136 800 faksi (03) 2133 732
email: ratas@ratasmusic.fi

Ratas Music Groupilla on uusi liiketoimintamalli, todellisia osajia sekä toimijoissa että omistajissa. Artistiomisteinen ammattilaisyhtiö.

Lisätietoja: <http://ratasmusic.fi/10>

Sony Music Entertainment Finland

PL 285 (Itsehallintotie 3) , 02601 Espoo
Puhelin 020 742 1500
toimisto@sonymusic.com

Toimitusjohtaja Valtanen

Liikevaihto vuonna 2008 19,8 miljoonaa euroa.

Lisätietoa www.sonymusic.fi

Universal Music Oy

Vattuniemenranta 2
PL 172, 00211 Helsinki
Puhelin (09) 615 4677
etunimi.sukunimi@umusic.com

Toimitusjohtaja Jarkko Nordlund

Liikevaihto vuonna 2008 16 miljoonaa euroa.

Lisätietoa www.universalmusic.fi

Warner Music Finland Oy

Vattuniemenkatu 21
PL 179, 00210 Helsinki
Puhelin 010 841 7500
etunimi.sukunimi@warnermusic.com

Toimitusjohtaja Niko Nordström

Warner Music Finland on musiikkiyhtiö, joka toimii levy-yhtiön lisäksi myös ohjelmatoimimistona ja musiikkikustantajana. Lisätietoa www.warnermusic.fi.

Warner/Chappell Music Finland Oy
 Vattuniemenkatu 21
 PL 179, 00210 Helsinki
 Puhelin 010 841 7500
 etunimi.sukunimi@warnermusic.com
 Toimitusjohtaja Niko Nordström
 Liikevaihto oli vuonna 2008 13 miljoonaa euroa.
 Lisätietoa www.warnermusic.fi

Merkittävimmät palvelutoimittajat

Konsultointi

Digital Media Finland Oy, lisätietoa www.digitalmedia.fi
Elements music Oy, lisätietoa www.elementsmusic.fi
Gearshift Group Oy, lisätietoa www.gearshiftgroup.com
Lakiasiantomisto varatuomari Tom Riski, lisätietoa www.solinarecords.com

Lainopilliset palvelut

Aronia Partners Oy, lisätietoa www.aronia.fi
Asianajotoimisto Borenus & Kemppinen Oy, lisätietoa www.borenus.com
Benjon Oy, lisätietoa www.benjon.fi
Lexhill Oy, lisätietoa www.lexhill.fi

Avaintoimijat

Koulutus ja tutkimus

Helsingin yliopisto, musiikkitiede, lisätietoa www.helsinki.fi/taitu/musiikkitiede/esittely.htm
Joensuun yliopisto, musiikkitiede, lisätietoa www.joensuu.fi/suomi/musiikkitiede/musiikkitiede.html
Jyväskylän yliopisto, musiikkitieteen laitos, lisätietoa www.jyu.fi/hum/laitokset/musiikki
Jyväskylän ammattikorkeakoulu, lisätietoa www.jamk.fi
Sibelius-Akatemia, lisätietoa www.siba.fi
Turun yliopisto, musiikkitiede, lisätietoa www.hum.utu.fi/oppiaineet/musiikkitiede
Tampereen yliopisto, musiikintutkimuksen laitos, lisätietoa www.uta.fi/laitokset/mustut
Åbo Akademi, musiikkitiede, lisätietoa <https://www.abo.fi/student/fi/musikvetpresentation>

Konservatoriot

Lisätietoa konservatorioiden musiikinopetuksesta: *Suomen konservatorioiden liitto* www.consa.fi/

Musiikkiopistot

Lisätietoa musiikkiopistojen opetuksesta: *Suomen musiikkioppilaitosten liitto* www.musiikkioppilaitokset.org

Edunvalvonta ja alan toimijat

Esittävän säveltaiteen edistämiskeskus, ESEK
 Pieni Roobertinkatu 16, 00120 Helsinki
 Puhelin (09) 6803 4040
 esek@gramex.fi
 Pääsihteeri Leena Hirvonen
 ESEK tukee kotimaista esittävää säveltaidetta.
 Lisätietoa www.esek.fi

Esittävien taiteilijoiden ja äänitteiden tuottajien tekijänoikeusyhdistys Gramex ry
 Pieni Roobertinkatu 16 A, 00120 Helsinki
 Puhelin (09) 680 3400
 etunimi.sukunimi@gramex.fi
 Toimitusjohtaja Hannu Marttila

Gramexin ovat perustaneet vuonna 1967 musiikkialan järjestöt. Gramex ry edustaa n. 45.000 kotimaista muusikkoa ja äänitetuottajaa. Gramex keräsi vuonna 2009 korvauksia 18,3 milj. euroa, joista jaetaan korvauksia yhteensä 12,8 milj. €. Tästä kotimaiset artistit ja tuottajat saivat 8,9 milj. € ja loput meni ulkomaisille taiteilijoille ja tuottajille. Jäsenet ovat: Suomen Muusikkojen Liitto ry, SOLO ry ja Suomen ääni- ja kuvatallennetuottajat ÄKT ry. Lisätietoa www.gramex.fi

IndieCo ry

Rockadillo Records/Tapio Korjus
Ilmarinkatu 12 A 2, 33500 Tampere
Puhelin (03) 213 1260
Puheenjohtaja Tapio Korjus

IndieCo ry on Suomen riippumattomien levy- ja tuotantoyhtiöiden yhdistys, joka parantaa jäsenyri-
tystensä toimintaedellytyksiä sekä tukee suomalaisen musiikkituotannon monimuotoisuutta.
Lisätietoa www.indieco.fi

Luovan säveltaiteen edistämissäätiö Luses

Lauttasaarentie 1, 00200 Helsinki
Puhelin (09) 6810 1313
luses@luses.fi

Asiamies Jutta Jaakkola
Luses tukee suomalaista luovaa säveltaidetta.
Lisätietoa www.luses.fi

Music Export Finland, Musex

Pieni Roobertinkatu 16A, 00120 Helsinki
Puhelin 020 730 2230
info@musex.fi

Vuonna 2004 perustettu Music Export Finland Association ry edistää suomalaisen kevyen musiikin
tunnettuutta ja käyttöä ulkomailla tehostamalla suomalaisen musiikkitoimialan ammattilaisten kyky-
jä ja mahdollisuuksia tehdä vientityötä. Yhdistyksen jäseninä ovat kotimaiset musiikkialan järjestöt:
Esittävien taiteilijoiden ja äänitteiden tuottajien tekijänoikeusyhdistys Gramex ry, IndieCo ry, Suomen
Musiikkikustantajat ry, Suomen Muusikkojen Liitto ry, Musiikkituottajat ry, Säveltäjät ja Sanoittajat
ELVIS ry, Säveltäjien tekijänoikeustoimisto Teosto ry.
Lisätietoa www.musex.fi

Suomalaisen musiikin tiedotuskeskus Fimic

Lauttasaarentie 1, 00200 Helsinki
Puhelin (09) 6810 1313
info@fimic.fi

Toiminnanjohtaja Jutta Jaakkola

Suomalaisen musiikin tiedotuskeskus Fimic on asiantuntijaorganisaatio, joka edistää suomalaisen
musiikin tunnettuutta ja saatavuutta sekä luo kiinnostusta sen esittämiseksi Suomessa ja ulkomailla.
Fimic toimii laaja-alaisesti ja tavoitteellisesti suomalaisen musiikin sekä toimialan hyväksi ja edustaa
kattavasti eri musiikin lajeja. Fimic on aktiivinen ja asiantunteva tiedonvälittäjä ja tarjoaa asiakas-
sekä asiantuntijapalveluita alan ammattilaisille ympäri maailmaa. Lisäksi Fimic käynnistää ja organi-
soi aktiivisesti musiikkialan edistämishankkeita.

Yhdistyksen jäseninä ovat: Musiikintuottajat – Ifpi Finland ry, Suomen Musiikkikustantajat ry, Suo-
men muusikkojen liitto ry, Suomen Säveltäjät ry, Säveltäjien tekijänoikeustoimisto Teosto ry ja Sävel-
täjät ja Sanoittajat Elvis ry.

Lisätietoa www.fimic.fi

Suomen Musiikkikustantajat ry

Lastenkodinkatu 7, 00180 Helsinki
Puhelin (09) 5860 870
info@musiikkikustantajat.fi

Toiminnanjohtaja Pekka Sipilä

Suomen musiikkikustantajat ry on 1976 perustettu suomalaisten musiikkikustantajien etujärjestö.
Yhdistykseen kuuluu 40 jäsentä. Yhdistys on aatteellinen ja toimii voittoa tavoittelematta. Yhdistys
on sekä Säveltäjien Tekijänoikeustoimisto Teosto ry:n että Kopiosto ry:n jäsenjärjestö.

Lisätietoa www.musiikkikustantajat.fi

Suomen Muusikkojen Liitto ry

Pieni Roobertinkatu 16, 00120 Helsinki
Puhelin (09) 6803 4070
sml@muusikkojenliitto.fi

Puheenjohtaja Ahti Vääntinen

Muusikkojen liitto pyrkii saamaan kullekin jäsentensä työalalle aikaan yhteiset työ- ja palkkauehdot
eli työehtosopimukset ja valvomaan niiden noudattamista. Muusikkojen liittoon kuuluvat muusikot,
laulajat tai muuten näihin ammatteihin läheisesti liittyvissä ammateissa toimivat henkilöt.

Lisätietoa www.musicfinland.com/sml

Suomen Säveltäjät ry
Runeberginkatu 15 A 11, 00100 Helsinki
Puhelin (09) 445 589
etunimi.sukunimi@composers.fi

Toiminnanjohtaja Annu Mikkonen

Suomen Säveltäjät ry on aatteellinen yhdistys, jonka jäsenistö koostuu nyky- ja klassisen musiikin parissa työskentelevistä säveltäjistä. Yhdistyksen tarkoituksena on toimia eri puolilla maata ammattiaan harjoittavien jäsentensä keskinäisenä yhdyssiteenä, valvoa ja tukea säveltäjien taiteellisia, ammatillisia ja taloudellisia etuja sekä edistää maan luovaa säveltaidetta.

Lisätietoa www.composers.fi

Musiikkituottajat ry

(IFPI Finland)

Yrjönkatu 3 B, 00120 Helsinki

Puhelin (09) 680 34050

ifpi@ifpi.fi

Toiminnanjohtaja Lauri Rechartt

Musiikkituottajat ry (ent. ÄKT) on Suomessa toimivien äänitetuottajien kattojärjestö, jonka tarkoitus on kehittää suomalaisen musiikkialan toimintaedellytyksiä. Alan edunvalvonnan lisäksi vastaamme mm. musiikkimyyntin tilastoista, ISRC-koodin hallinnoinnista, kultalevyistä, Suomen Virallisista Listoista ja Emma-gaalan järjestämisestä.

Lisätietoa www.ifpi.fi

Säveltäjäin tekijänoikeusjärjestö Teosto r.y.

Lauttasaarentie 1, 00200 Helsinki

Puhein (09) 681 011

etunimi.sukunimi@teosto.fi

Toimitusjohtaja Katri Sipilä

Säveltäjäin Tekijänoikeustoimisto Teosto ry. on säveltäjien, sanoittajien, sovittajien ja musiikin kustantajien tekijänoikeusjärjestö. Teosto edustaa noin 22 000:ta kotimaista ja noin kahta miljoonaa ulkomaista musiikin tekijää ja kustantajaa. Teoston jakama esitys- ja tallennekorvausten määrä oli vuonna 2009 41,6 milj. euroa, joista kotimaisille musiikintekijöille 21,3 milj. euroa.

Lisätietoa www.teosto.fi

Säveltäjät ja Sanoittajat ELVIS ry

Runeberginkatu 15 A 11, 00100 Helsinki

Puhelin (09) 407 991

toimisto@elvisry.fi

Toiminnanjohtaja Eija Hinkkala

Säveltäjät ja Sanoittajat ELVIS ry on musiikintekijöiden oma edunvalvontaan keskittynyt yhdistys.

Lisätietoa www.elvisry.fi

Muut

Musiikkifestivaalit⁸ :

Lisätietoja Suomessa järjestettävistä musiikkifestivaaleista:

Finland Festivals www.festivals.fi

Suomalaisen musiikin tiedotuskeskus Fimic ylläpitää hakemistoa mm. musiikkifestivaaleista.

Lisätietoa Finnish Music Directory, www.fimic.fi/fimic/fimic.nsf/WFDS?openform&cat=main

Viitteet

- 1 Wikipedia, <http://fi.wikipedia.org/wiki/Musiikki>
- 2 Suomen Musiikkikustantajat ry
- 3 Aku Alanen, Tieto&Trendit 4-5/2009
- 4 Timo Argillander ja Virpi Martikainen 2009. Musiikkiala 2009. s.5
- 5 Timo Argillander ja Virpi Martikainen 2009. Musiikkiala 2009. s.5
- 6 Gramex ry 2010
- 7 Teosto ry, vuosikertomus 2010
- 8 VAKA-hanke, tutkimusraportti 2010
- 9 Suomen musiikkioppilaitosten liitto ry www.musicedu.fi
- 10 Suomen Sinfoniaorkesterit ry, vuosikertomus 2009
- 11 Opetusministeriön julkaisuja 2004:22 Onko kulttuurilla vientiä s. 72
- 12 Musex 2009: Suomalaisen musiikkiviennin markkina-arvo ja rakenne 2008
- 13 Teosto
- 14 Timo Argillander ja Virpi Martikainen 2009. Musiikkiala 2009. s.24
- 15 Teosto
- 16 Timo Argillander ja Virpi Martikainen 2009. Musiikkiala 2009. s.20-24
- 17 Opetusministeriön julkaisuja 2004:22 Onko kulttuurilla vientiä s.79
- 18 <http://www2.siba.fi/taydennyskoulutus/pdf/musiikkiala2009.pdf>
- 19 <http://www.rytmimusiikki2010.fi/dokumentit/rytmimusiikki2010-visio.pdf>
- 20 <http://www.musexfinland.fi/files/00000020.pdf>
- 21 Suomen musiikkineuvoston toimintasuunnitelma 2008 <http://www.musiccouncil.fi/index.php?mid=49>

Tanssi

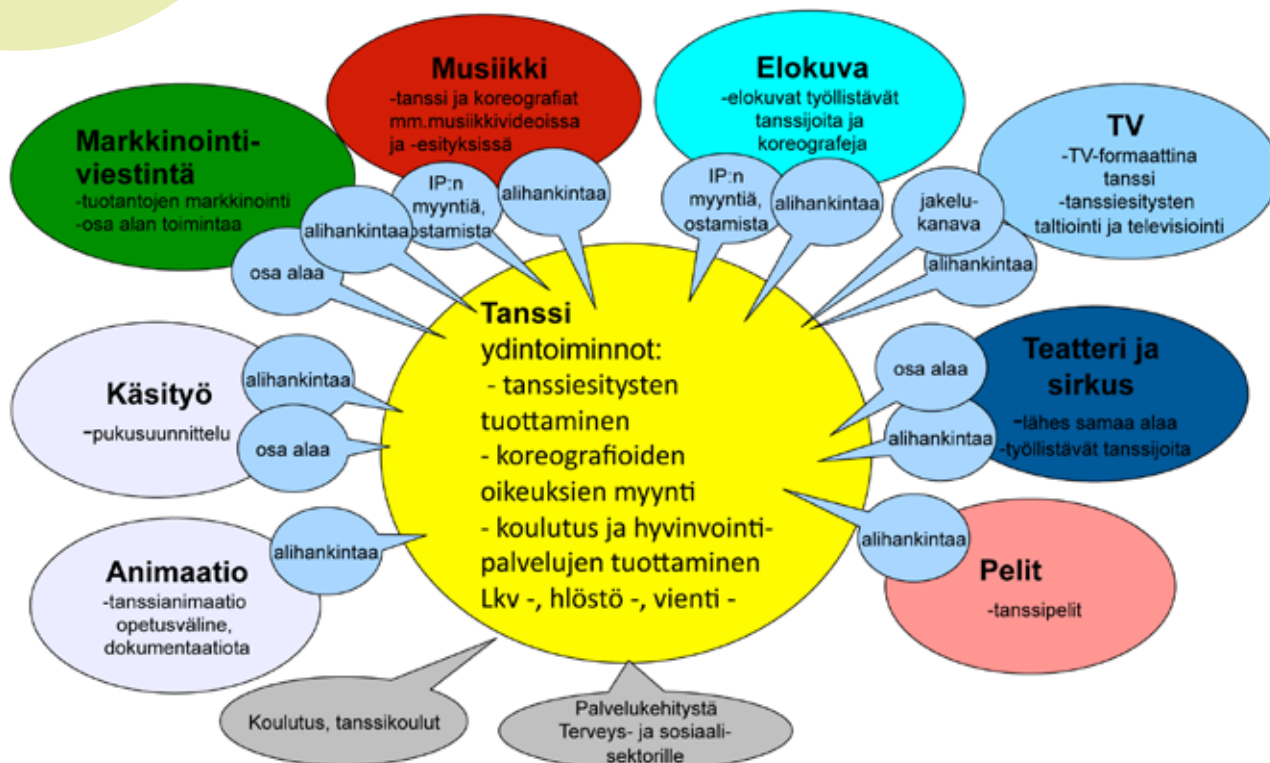
Tanssi viittaa useimmin ihmisen liikkumiseen, tarkoituksena huvitella tai ilmaista jotain tanssilla. Ihmisten esittämä tanssi voi olla sekä ennakolta määrättyjen askelkuvioden noudattamista tai täysin improvisoitua liikkumista, usein musiikin tahtiin. Askelkuviot liittyvät usein perinteisiin tansseihin kuten valssi, foxtrot ja poloneesi. Tanssi voi olla myös taiteellinen esitys, jolloin sillä on usein ennalta määrätty koreografia. Tanssiesitys voi myös perustua joko osin tai kokonaan improvisaatioon. Tanssin elementtejä käytetään myös poikkitaiteellisesti muun muassa teatterin, sirkustaiteen kuin erilaisten performanssienkin yhteydessä.

Taidetanssiin kuuluvat esittävän tanssin (näyttämötanssin) eri muodot. Niitä ovat muun muassa baletti, jazztanssi, moderni tanssi, nykytanssi ja tanssiteatteri. Myös kansantanssin, flamencon ja stepin piirissä tehdään nykyään tanssitaiteeksi luettavia teoksia. Tanssintutkija Raili Laineen mukaan *seuratanssi* tarkoittaa modernin (teollistuneen) yhteiskunnan julkista paritanssitilannetta, jossa ennestään tuntemattomat ihmiset voivat tanssia toistensa kanssa. Esimerkkeinä seuratanseista voi pitää lava- ja ravintolatanseja, salsailtoja, argentiinalaisen tangon tanssiaisia ja muita tilanteita, jotka ovat yleisölle avoimia paritanssitapahtumia.¹

10 / 2010

Tanssin toimiala pähkinänkuoressa: Toimialan ydintoiminnot ja yhteydet muihin aloihin

Tanssin toimialan kuvaus

1990- ja 2000-luku ovat olleet suomalaisen tanssin nousun aikaa. Suomalainen tanssipolitiikka on uusien haasteiden edessä. Ammatillisen koulutuksen vakiintumisen myötä tanssitaiteilijoiden, tanssiryhmien, festivaalien ja erilaisten tapahtumien määrä on kasvanut ja taiteen sisällöt ja ilmaisukeinot ovat monipuolistuneet. Tanssin toimintaympäristö on kansainvälistynyt ja muuttunut entistä haasteellisemmaksi. Määrällinen ja laadullinen kehitys ovat edistäneet myös kansainvälistymistä. Ala on läheisesti yhteydessä myös teatteriin ja sirkukseen.

Kiinnostus kehollisia menetelmiä ja koreografista osaamista kohtaan on viime vuosina voimistunut myös perinteisen taidekentän ulkopuolella, ja yhä useammat taiteilijat työskentelevät tanssin soveltavan käytön parissa. Myös tanssitaiteen alueellinen saatavuus on parantunut ja yhä suurempi joukko taiteilijoita työskentelee pääkaupunkiseudun ulkopuolella. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee tanssin aluekeskustoimintaa, jonka tavoitteena on mm. edistää taide- ja kulttuuripalveluiden saavutettavuutta sekä lisätä tanssitaiteen työmahdollisuuksia ja yhteistyötä.

Tanssi harrastuksena tavoittaa runsaat 35 prosenttia suomalaisista.² Tanssiesitysten määrä on viisinkertaistunut vuodesta 1990 yli 2 400 esitykseen vuodessa (2009). Tanssifestivaalien määrä on kasvanut ja nykyisin niitä on 15.³ Katsojia vuonna 2009 oli 458 000. Esityksiä ulkomailla oli 172 ja niissä katsojia n. 44 000.⁴

Suomessa on paljon myönteisiä esimerkkejä ja kokemusta tanssin käytöstä esimerkiksi terapia- ja hoitotyössä, maahanmuuttaja- ja yhteisöprojekteissa sekä lasten ja nuorten kanssa toteutetuissa hankkeissa. Tanssilähtöiseen palvelutoimintaan liittyy paljon taloudellista kehittämispotentiaalia sekä Suomessa että kansainvälisesti.

Toimialan luvut: Yritysten määrä, henkilöstö, liikevaihto

Tilastokeskuksen TOL-luokitus ei useimmissa tapauksissa vastaa todellisuutta toimialan toiminnan kannalta. Tilastokeskuksen luvuissa saattaa olla mukana useita sellaisia toimintoja, jotka eivät kuulu alan ydintoimintaan lainkaan tai yhteys siihen on vain välillinen. Teatteritilastoissa näkyy valtion-osuutta saavien ryhmien tiedot, mutta ei muu, vapaan kentän toiminta, jonka osuus alan toiminnasta on huomattava.

Tanssin osalta tunnuslukujen tarkastelu on haasteellista, sillä alaan liittyy tiiviisti taiteellinen luominen ja harrastus- ja vapaaehtoistyön määrä on alalla merkittävä. Alan tarkastelussa on lisäksi huomattava tanssitaiteen kansallinen merkitys ja arvo. Tanssi on Suomessa vahvasti valtion subventoimaa ja toiminta pitkälti apurahapohjaista. Tarkastelussa tuleekin talouslukujen ohessa huomioida myös laadullinen ja arvoperustainen mittaaminen.

Toimialajärjestöjen luvut 2009

Toimiala	Toimijoiden lukumäärä	Yleisin yritysmuoto	Liikevaihto	Henkilöstön määrä	Vienti	Tavoit-tavuus	Muuta huomioitavaa
Tanssi	n. 45 (5 aluekeskusta, 10 VOS-tanssiryhmää tai tuotantokeskusta, n. 30 vapaan kentän ryhmää, Suomen kansallisoopperan baletti)	Yhdistys Freelancer	–	n. 1000 tanssitaiteilijaa + muita esitysammatillaisia	–	n. 500 000 katsojaa vuodessa Suomessa ja ulkomailla	Myös laadullista arviointia. Tilastoidaan esitys- ja katsojamäärät Suomessa ja ulkomailla. Alan tulovirta koostuu: esitysmyynti, lipputulot, lisenssi- ja IP, koulutus- ja palvelumyynti. Myytyjen lippujen määrät. n. 7,5 meuro / 2009 (myytyjen lippujen määrä 373.029 x ka. 20€/lippu)

Tilastokeskuksen alaan liittyvät tilastoluokat

Tanssin toimiala voidaan laskea Tilastokeskuksen luokittelussa (TOL2008) parhaiten osaksi luokkia esittävät taiteet ja esittäviä taiteita palveleva toiminta. Näihin luokkiin kuuluu paljon muutakin kuin vain tanssi ja siksi luvut eivät kerro totuutta tanssin toimialalta. Toisaalta tanssin harrastustoiminnassa on paljon yksityisiä tanssikouluja.

	Yrityksiä	Henkilöstö	Liikevaihto 1.000 €
9001 Esittävät taiteet	1 018	1 066	104 168
9002 Esittäviä taiteita palveleva toiminta	277	503	37 191

Tanssin tiedotuskeskus tilastoi alan toimintaa mm. koti- ja ulkomaisten esitysten määriä ja myytyjen pääsylippujen määriä. Tanssin tilastot ovat myös osana Teatterin tiedotuskeskuksen kokoamaa vuosittaista Teatteritilastoa. Tanssin tiedotuskeskuksen tilastojen mukaan vuonna 2009 kotimaisten tanssiteattereiden ja –ryhmien esityskertoja ja katsojia mitattaessa mukana oli:

- Suuria teattereita 2: Suomen kansallisbaletti ja Helsinki Dance Company
- Valtion osuutta saavia (VOS) tanssiteattereita 10
- Vapaita tanssiryhmiä 28 kpl

Katsojia oli vuonna 2009 yhteensä kaikissa näissä 458 000. Tanssiesityksiä vuonna 2009 oli 2 412 ja kantaesityksiä 170. Suomalaisen tanssin ammattikenttä muodostuu noin 1000 tanssitaiteilijasta.

Nykytanssin kantaesityksistä suurin osa (n. 70 %) tuotetaan freelancetuotantoina ja valtaosa suomalaisista tanssijoista ja koreografeista klassista balettia lukuun ottamatta työskentelee vapaalla kentällä. Vapaiden tanssiryhmien määrä on kymmenessä vuodessa kasvanut 15:sta noin 30:een ryhmään. Noin 30:stä vapaasta tanssiryhmästä valtaosa toimii pääkaupunkiseudulla, minkä lisäksi eri puolilla Suomea työskentelee kymmeniä freelancekoreografeja. Käytännössä lähes kaikki alalle valmistuvat tanssinopettajia lukuun ottamatta työskentelevät freelancereina.⁵

Tanssin alalla ei ole tilastoitu seuraavia lukuja: esitysten pääsylippujen myynnin arvoa, esitysmynnin arvoa, tilauskoreografioiden myynnin arvoa, alan toimijoiden liikevaihtoa, alan viennin arvoa.⁶

Vienti

Kansainvälinen kiinnostus suomalaista tanssitaidetta kohtaan kasvoi 1990-luvulla, mitä selittää muun muassa korkeatasoisen ammatillisen koulutuksen myötä tapahtunut taiteellisen tason nousu. Suomalaisen tanssin vahvuuksia ovat myös innovatiivinen uusien teknologioiden käyttö ja tanssitaiteilijoiden tiivis yhteistyö mediataiteen ja valo- ja äänisuunnittelijoiden kanssa.⁷ Haittoina kansainvälisessä kilpailutilanteessa voidaan pitää esimerkiksi välimatkojen aiheuttamia korkeita matkakustannuksia.

Tanssin vientiä voi tarkastella seuraavien osa-alueiden kautta:

- Yksittäiset esitysvierailut ja kiertueet ulkomailla
- Koreografien ja muiden tanssin ammattilaisten työskentely ulkomailla
- Tekijänoikeudet ja lisenssit
- Tanssidokumentit, elokuvat, dvd:t, videot
- Muut sähköiset/digitaaliset esitysformaatit
- Pedagoginen osaaminen

Esitysvierailut ja kiertueet ulkomailla ovat toistaiseksi olleet näkyvin, määrällisesti ja taloudellisesti merkittävin osa tanssitaiteen vientiä. Esitysviennin merkittävä kasvattaminen ja sitä kautta vientituottojen ja työpaikkojen lisääminen on mahdollista.⁸

Vuoden 2009 aikana nähtiin 41 suomalaisen tanssiryhmän ja koreografien teoksia yhteensä 30 maassa. Ulkomailla järjestettiin 172 esitystä, joiden kokonaiskatsojamäärä oli 44 608. Tämä on vajaa 10 prosenttia suomalaisen tanssin kokonaisyleisömäärästä.

Kansainvälinen esitystoiminta on jo vakiintunut osaksi muutamien tanssiryhmien toimintaa. Suurimmalla osalla ryhmistä ei kuitenkaan ole resursseja järjestelmälliseen kv-toimintaan. Tästä johtuen erityisesti vapaiden ryhmien toiminnan volyymi on edelleen altista vuosittaiselle vaihtelulle. Tilasto ei myöskään anna täysin kattavaa kuvaa suomalaisten tanssitaiteilijoiden ulkomaisista vierailuista, sillä luvuista puuttuvat suomalaisten koreografioiden ulkomaisille tanssiryhmille tekemät teokset.

Vuonna 2009 isojen teattereiden ja VOS-tanssiteatterien osuus ulkomailla nähdystä tanssiesityksistä oli reilu 44 prosenttia (84 esitystä), ja osuus kokonaiskatsojamäärästä noin 59 prosenttia. Vapaiden ryhmien ja freelancekoreografioiden osuus kaikista ulkomailla nähdystä tanssiesityksistä oli reilu 55 prosenttia (188 esitystä) ja osuus katsojamäärästä noin 41 prosenttia.

Esitysten vienti ulkomaille on kasvava osa-alue tanssin nopeasti globalisoituneilla markkinoilla. Esitysten viennin ohella muu tanssiin liittyvä osaaminen, lisenssit ja tekijänoikeudet sekä tv- ja muu sähköinen tuotanto tarjoavat mahdollisuuksia, joiden hyödyntäminen edellyttää kansallisen infrastruktuurin vahvistamista ja kansainväliseen toimintaan suunnatun rahoituksen lisäämistä. Esitysvienti vaatii tuekseen vastavuoroisuutta, mikä edellyttää myös tuonnin ja yhteistuotantojen tukemista.

Esitysten ja osaamisen vienti voi tuoda suomalaiselle tanssille merkittäviä lisäresursseja ja auttaa työllistämään alan ammattilaisia. Molemmilla viennin osa-alueilla on vielä paljon hyödyntämätöntä potentiaalia: kansainvälistä verkottumista edistävällä rahoituksella, markkinointi- ja levityskanavien kehittämisellä sekä agentti- ja manageriosaamisen kasvattamisella suomalaisen tanssin vienti voitaisiin moninkertaistaa nykyisestä. Esitystoiminnan lisäksi koreografisen osaamisen vienti on lisääntynyt 2000-luvulla, mikä heijastuu vähitellen myös alalla toimiviin muihin ammattiryhmiin. Viennin näkökulmasta myös kulttuurivaihto tai kansainväliset yhteistyöprojektit ovat investointeja, jotka tulevaisuudessa tuottavat vientituottoja.⁹

Tanssitaiteen ydinalueella, esitysten samoin kuin esitysoikeuksien myynnissä asiakkaita ovat agentit, tuottajat, teatterit, tanssitalot, tanssi- ja monitaidefestivaalit, balettitalot, tapahtumat. Katsojat ovat näiden tahojen asiakkaita. Tanssin alalla ei voi puhua yhdestä maailmanlaajuisesta tanssin markkina-alueesta. Päinvastoin voidaan sanoa, että jokaiselle tanssityylille, jopa jokaiselle ryhmälle tai joskus jopa yksittäiselle esitykselle, on omat markkinansa ja kohderyhmänsä.¹⁰

Kansainvälisesti menestyksekkäimpiä koreografejamme ovat muiden muassa Tero Saarinen, Kenneth Kvarnström, Tommi Kitti, Jorma Uotinen, Jyrki Karttunen ja Arja Raatikainen.¹¹ Vuonna 2006 perustettu Tero Saarinen Company on oman alansa suurimpia työnantajia Suomessa. Suurimmissa kansainvälisissä produktioissa kiertää mukana 25 työntekijää ja keskikokoisissa teoksissa 10-12 työntekijää. Ryhmä toimii yhdistyksen ja osakeyhtiön kautta. Yhdistys ylläpitää tanssiryhmän omaa esitys- ja tuotantotoimintaa, ja osakeyhtiön kautta lisensoidaan olemassa olevia teoksia sekä tuotetaan kantaesityksiä muille ryhmille.¹²

Kieleen sitoutumattomana taidemuotona tanssi liikkuu helposti yli rajojen. Monissa Euroopan maissa, kuten Ranskassa, Saksassa, Hollannissa ja Englannissa, nykytanssilla on keskeinen asema taiteen kentällä. Keski-Euroopassa nykytanssilla on Pohjoismaihin verrattuna huomattavasti laajemmat markkinat. Myös Euroopan ulkopuolella – etenkin Pohjois-Amerikassa ja Aasian kasvukeskuksissa – ulkomailta tulevalle nykytanssille on kasvava kysyntä. Monille tanssiryhmille ja taiteilijoille kansainvälinen toiminta on merkittävä tulolähde.¹³

Kehitysnäkymät

SWOT tanssi

VAHVUUDET

- Suomalainen tanssi koetaan kansainvälisillä markkinoilla kiinnostavana – Suomea pidetään yhtenä nykytanssin johtavista maista maailmassa. Sisältöjen ja toteutuksen omaperäisyys toimii erottavana tekijänä kilpailijoihin nähden
- Suomalaisen tanssin erityisiä vahvuuksia ovat omaleimaisuus, loisteliaisuus visuaalisuus sekä teknologian luova hyväksikäyttö
- Tuotannollisella puolella vahvuutena on tanssin kentän voimakas tahtotila tanssiteosten viennin tehostamiseksi
- Tanssitaide kuuluu osana tanssikulttuuria toimialaan, joka monipuolisuutensa ansiosta kytkeytyy moniin yhteiskunnan alueisiin: nuoriso- ja vanhustyöhön, terveyteen ja henkiseen hyvinvointiin, sosiaalityöhön jne.¹⁴
- Tanssin kasvu niin esitysmäärissä kuin ryhmässä
- Suomalainen tanssi on ollut edelläkävijä valo- ja äänisuunnittelun ja multimedian soveltamisessa
- Tanssi on suosittu harrastus, jota harrastaa runsaat 35 % yli 10-vuotiaista suomalaisista¹⁵

HEIKKOUEDET

- Alan tuotantorakenteiden kehittymättömyys, tanssin alalla ei ole suuriin ja keskisuuriin puheteattereihin verrattavia työnantajia
- Perusrahoituksen niukkuus on edelleen keskeinen ongelma toimialan kehittymisen kannalta. Tuotantotoimintaan suunnatut määrärahat eivät ole seuranneet taiteilijoiden ja tuotantojen määrän kasvua eikä tukea ole kohdennettu riittävästi vapaalle kentälle, jossa suurin kasvu on tapahtunut
- Kuntien tuen suhteellinen määrä on laskenut ja kuntien avustukset tanssiteattereihin ovat pienempiä kuin puheteattereilla
- Muihin taidealoihin nähden tanssilla on vähän ammatillista ja harrastustoimintaa tukevia järjestöjä, alan järjestökenttä on pääosin huonosti resursoitu
- Toimivan kiertueverkoston ja tanssille sopivien esitystilojen puuttuminen vaikeuttaa tanssin saatavuutta, uusien yleisöjen löytymistä ja tanssiesitysten elinkaaren pidentämistä Suomessa
- Tanssi ei sisälly peruskoulun opetussuunnitelmaan itsenäisenä oppiaineena. Peruskoulun opettajilla ei yleensä ole valmiuksia tanssin opettamiseen¹⁶
- Vientirahoituksen vähäisyys ja viennin tukirakenteiden puuttuminen tekee vientityöstä satunnaista ja lyhytjänteistä
- Tuottaja- ja manageriosaamisen vähäisyys kansainvälisen toiminnan alalla¹⁷

MAHDOLLISUUDET

- Suomalaisen tanssin mahdollisuudet ovat viennissä hyvät: tanssia pidetään länsimaissa yleisesti yhtenä ”tulevaisuuden taidemuodoista”, koska tanssin suosio kasvaa erityisesti nuorten ja nuorten aikuisten keskuudessa Tanssitaiteen alalla voidaan kohtuullisilla toiminnoilla lyhyelläkin tähtämällä kaksinkertaistaa kansainvälisen esitystoiminnan määrää¹⁸
- Tanssi tulee kasvamaan entistä merkittävämmäksi sisällöksi esimerkiksi matkailun ja hyvinvoinnin uusissa palvelutuotteissa ja –konsepteissa¹⁹
- Mahdollisuudet toimialan kehittämiseen tanssin soveltavassa käytössä ovat suuret. Yhä useampi tanssitaiteilija työskentelee yhteisötaiteen tai yhteisötanssin menetelmin ja vie tanssia arjen keskelle (mm. monikulttuurisuuden edistäminen, lasten ja nuorten kanssa toteutettavat hankkeet, hoiva- ja hoitotyö). Kehittämällä eri hallinnonalojen välisiä rahoitusmuotoja (mm. terveys- ja hoivapalvelut) tanssin soveltavaan käyttöön, käyttö myös lisääntyisi
- Ammattimaisen markkinointi- ja tuottajaosaamisen saaminen tanssin alalle
- Digitaalinen tuotanto ja esimerkiksi esitystallenteiden kaupallinen levitys ja elokuvatuotanto ovat kansainvälisesti kasvava ala, jonka tarjoamia mahdollisuuksia suomalainen tanssi ei ole vielä pystynyt hyödyntämään
- Suomalainen kansallinen vierailunäyttämö, tanssin talo. Talo mahdollistaisi kotimaisten ja ulkomais-ten ryhmien vierailutoiminnan²⁰

UHAT

- Ei kyetä hyödyntämään mahdollisuuksia, jotka alalla sekä kotimaisessa että kansainvälisessä toiminnassa ovat olemassa²¹
- Riittämättömät tanssin esitys- ja harjoitustilat vaikuttavat koko alaan²²
- Poisjääminen kansainvälisistä verkostoista, mikä on seurausta alan niukasta resursoinnista. Menestyksekkäs kansainvälinen yhteistyö ja vientitoiminta edellyttävät toimijoilta hyviä verkostoja²³

Tärkeimmät kehityshankkeet sekä rahoitusmekanismit

keäja - North European Dance Encounters (EU Kulttuuri 2008-2010)

Tanssin tiedotuskeskuksen vientihanke 2005 – 2007 (OKM)

OKM Kulttuuriviennin tukea mm. Susanna Leinonen Company, Toothpick Oy/Tero Saarinen Company ja Zodiak - Uuden tanssin keskus

TAIVEX, Taiteen tiedotuskeskusten yhteistyössä valmisteleva ja toteuttama vientivalmennusohjelma, joka kehittää taiteen alojen välittäjäportaan toimijoiden kansainvälistymisvalmiuksia ja liiketoimintaosaamista, lisätietoa www.taivex.fi

Ely-keskuksen, Finnveran ja muiden perinteisten julkisten rahoitusmekanismien lisäksi alalle erityisiä rahoitusmekanismeja ovat:

Alueelliset taidetoimikunnat

Kaupungit

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Säätiöt

Taiteen keskustoimikunta

Strategiajulkaisut

Askel tulevaisuuteen. Tanssin vapaan kentän kehittämishankkeen loppuraportti. 2003.

Tanssissa on tulevaisuus. Tanssin visio ja strategia 2010 – 2020. Taiteen keskustoimikunta – Valtion tanssitaide-toimikunta. 2009.

Tanssitaiteen vientistrategia 2007-2011.

Esimerkkiyhteydet

Glims & Gloms

Nuijalantie 9, 02630 Espoo

Glims & Gloms on espoolainen tanssiteatteri, joka suuntaa esityksensä eri-ikäisille katsojille. Se harjoittaa kiertuetoimintaa kotimaassa ja tekee myös kansainvälisiä vierailuja.

Lisätietoa: www.glimsgloms.com

Helsinki Dance Company
Helsingin kaupunginteatteri
Ensi Linja 2, 00530 Helsinki
tuottaja, tiedotus Mariella Jaskari
Puhelin 050 567 1814

Helsinki Dance Company on Helsingin kaupunginteatterin yhteydessä toimiva tanssiryhmä.
Lisätietoa: www.hkt.fi/hdc

Ismo Dance Company
Freesenkatu 3 A 5, 00100 Helsinki
Puhelin 041 524 8884
info@ismodance.fi
Lisätietoa: www.ismodance.fi

Kansantanssiteatteri Rimpparemmi
Lapinkävijäntie 3, 96100 Rovaniemi
Puhelin (016) 315 605
rimpparemmi@rimpparemmi.fi
toiminnanjohtaja Ilkka Köngäs
Lisätietoa: www.rimpparemmi.fi

Karttunen Kollektiv
PL 58, 00101 Helsinki
Puhelin 044 274 88 42
info@karttunenkollektiv.fi
Lisätietoa: www.karttunenkollektiv.fi/

StepUP
Puhelin (09) 774 6170
show@stepup.fi
toimitusjohtaja Tiina Kaivola
StepUp on Suomen vanhimpia ja arvostetuimpia showtanssiryhmiä. StepUp Show School on Pohjoismaiden suurin showtanssiin ja musiikkiteatteriin erikoistunut koulu, jonka ylpeytenä ovat alansa huippuopettajat.
Lisätietoa: www.stepup.fi

Suomen kansallisbaletti
Suomen Kansallisooppera
Helsinginkatu 58, PL 176, 00251 Helsinki
Puhelin (09) 403 021
Pääjohtaja Päivi Kärkkäinen
Baletin taiteellinen johtaja Kenneth Greve; etunimi.sukunimi@operafin.fi
Lisätietoa: www.ooppera.fi

Susanna Leinonen Company
Aleksanterin teatteri
Bulevardi 23-27, 00180 Helsinki
Puhelin 045 1380 336
info@choreographer.fi
Lisätietoa: www.choreographer.fi/

Tanssiteatteri Eri
Yliopistonkatu 7, 20100 Turku
Puhelin (02) 250 1032
tanssiteatteri.eri@turku.inet.fi
Lisätietoa: <http://www.eridance.net/etusivu/>

Tanssiteatteri Hurjaruuth
Tallberginkatu 1 A / 117, 00180 HELSINKI
Puhelin (09) 565 7250
info@hurjaruuth.fi
Lisätietoa: www.hurjaruuth.fi

Tanssiteatteri MD

Hällä-näyttämö, Hämeenkatu 25, 33200 Tampere
 info@tanssiteatterimd.fi
 toiminnanjohtaja Anniina Kumpuniemi
 Puheina 050 551 3846

Tanssiteatteri MD:n muodostavat vuonna 1997 hallinnollisesti yhdistyneet Mobita ja Dansco. Teatteri tuottaa vuosittain noin 80 esitystä kotinäyttämöllä sekä 20 esitystä kiertueella.
 Lisätietoa: www.tanssiteatterimd.fi

Tanssiteatteri Minimi

Suokatu 42/2, 70110 Kuopio
 Puhelin 0440 667 338
 minimi@minimi.fi
 Lisätietoa: <http://www.minimi.fi/>

Tero Saarinen Company

Aleksanterin teatteri, Bulevardi 23-27, 00180 Helsinki
 Puhelin (09) 681 31 881
 info@tersaarinen.com
 toiminnanjohtaja Iiris Autio

Tero Saarinen Company on tällä hetkellä yksi Suomen johtavista kulttuurivientituotteista. Ryhmä on esiintynyt yli 30 maassa ja sen toimintaan kuuluu myös kansainvälisen opetusohjelman johtaminen. Lisäksi Saarinen tekee ja lisensoi koreografioita muille tanssiryhmille.
 Lisätietoa: www.terosaarinen.com

Zodiak – Uuden tanssin keskus

Tallberginkatu 1 B / 154, 00180 Helsinki
 Puhelin (09) 694 4948
 toiminnanjohtaja Raija Ojala

Zodiak - Uuden tanssin keskusta ylläpitää Zodiak Presents ry. Zodiakin taiteellisesta toiminnasta ja profilista sekä koulutuksesta vastaa tanssitaiteilijoista koostuva taiteellinen johtoryhmä. Zodiakin toimintaa tukevat opetus- ja kulttuuriministeriö ja Helsingin kaupunki.
 Lisätietoa: <http://www.zodiak.fi/>

Merkittävimmät palvelutoimittajat**Konsultointi****Lainopilliset palvelut:**

Suomen tanssitaiteilijoiden liitto neuvoo juridisissa kysymyksissä tanssitaiteilijoita.

Avaintoimijat**Koulutus ja tutkimus**

Suomalaisista oppilaitoksista alalle valmistuu vuosittain 40-50 tanssitaiteilijaa.²⁴

Helsingin yliopisto, teatteritiede, tanssin tutkimisen kursseja, lisätietoa <http://www.helsinki.fi/taitu/teatteritiede/esittely.htm>

Jyväskylän yliopiston avoin yliopisto, tanssipedagogiikan erikoistumisopinnot, lisätietoa <https://www.avoin.jyu.fi/oppiaineet/tanssipedagogiikka>

Tampereen yliopisto, tanssintutkimuksen maisteriohjelma, <http://www.uta.fi/opiskelijaksi/oppiaineet/tatu.html>

Teatterikorkeakoulu, Tanssin koulutusohjelma BA (tanssitaiteen kandidaatti), Tanssijan maisteriohjelma MA, Koreografian maisteriohjelma MA, Tanssinopettajan maisteriohjelma MA, lisätietoa <http://www.teak.fi/>

Teatterikorkeakoulu, avoin yliopisto, http://www.teak.fi/Opiskelu/Avoin_yliopisto

Oulun seudun ammattikorkeakoulu, Tanssinopettajan koulutusohjelma, lisätietoa http://www.oamk.fi/hakijalle/opus/koulutusohjelmat_fi/kultt/index.php?sivu=tanssi

Savonia-ammattikorkeakoulu, Tanssinopettajan koulutusohjelma, lisätietoa http://portal.savonia.fi/amk/hakijalle/nuorten_koulutus/paivaopiskeluna/kulttuuriala/tanssinopettaja

Turun ammattikorkeakoulu, Tanssinopettajan koulutusohjelma, lisätietoa <http://www.turkuamk.fi>

Keskuspuiston ammattiopisto, lisätietoa http://www.keskuspuisto.net/peruskoulutus/kulttuuriala/fi_FI/tanssialan_perustutkinto/

Lapin urheiluoipisto, lisätietoa <http://www.santasport.fi/>
Pohjois-Karjalan ammattiopisto Outokumpu, lisätietoa <http://www.pkky.fi/Resource.phx/pkky/amo/outokumpu/koulutusalat/kulttuuri/amootanssija.htm>
Suomen Kansallisoopperan balettioppilaitos, lisätietoa <http://www.operafin.fi/index.asp?polku=152;;1>
Tampereen konservatorio, lisätietoa <http://www.tampereenkonservatorio.fi/>
Turun Konservatorio, lisätietoa <http://www.turunkonservatorio.fi/>

Edunvalvonta ja alan toimijat

Suomen tanssioppilaitosten liitto

Sandelsinkatu 10 C 40, 00260 Helsinki
 Puhelin 0400 813311
 toimisto@tanssioppilaitostenliitto.com

Toiminnanjohtaja: Piija Pessi-Rinta

Suomen tanssioppilaitosten liitto on Suomen tanssioppilaitosten etujärjestö. Liiton jäsenkoulujen opetuksen piirissä on lähes 20 000 tanssin opiskelijaa ja liittoon kuuluvat kaikki suurimmat tanssin perusopetusta antavat suomalaiset tanssikoulut.

Lisätietoa: <http://www.tanssioppilaitostenliitto.com/>

Suomen Tanssitaiteilijain Liitto STTL

Meritullinkatu 33 A, 3 krs, 00170 Helsinki
 Puhelin (09) 2511 2147
 sttl@teme.fi

Suomen Tanssitaiteilijain Liitto ry (STTL) on vuonna 1937 perustettu tanssialan ammattiliitto ja kulttuurijärjestö. STTL on yksi Teatteri- ja Mediatyöntekijät ry:n (TeMe) jäsenliitoista.

Lisätietoa: <http://www.teme.fi/sttl/>

Tanssiareena ry

Kaapelitehdas, Tallberginkatu 1 / 149, 00180 Helsinki
 info@tanssiareena.fi

Tuottaja Isabel González; isabel.gonzalez@tanssiareena.fi

Tanssiareena ry on vuonna 2000 perustettu yhteenliittymä, jonka tarkoituksena on edistää suomalaisen tanssin tunnettavuutta kotimaassa ja ulkomailla sekä lisätä tanssiryhmien ja -taiteilijoiden esiintymistilaisuuksia.

Lisätietoa www.tanssiareena.fi

Tanssin aluekeskukset

Tanssin aluekeskukset pyrkivät parantamaan tanssitaiteen toimintaedellytyksiä, lisäämään tanssitaiteilijoiden työtilaisuuksia sekä laajentamaan kulttuuritoimintaa valtakunnallisesti. Aluekeskukset: Pohjoinen tanssin aluekeskus, Zodiak – Uuden tanssin keskus/Tanssin aluekeskus Helsinki, Itäinen tanssin aluekeskus, Läntinen tanssin aluekeskus, Sisä-Suomen tanssin aluekeskus, uusi vuodesta 2010 lähtien Pohjanmaan Tanssin aluekeskus.

Lisätietoa <http://www.tanssinaluekeskukset.fi/>

Tanssin Tiedotuskeskus

Bulevardi 23–27, 00180 Helsinki
 Puhelin (09) 612 1812
 tanssi@danceinfo.fi

toiminnanjohtaja Sanna Rekola; sanna.rekola@danceinfo.fi

Tanssin Tiedotuskeskuksen tehtävä on edistää suomalaisen tanssitaiteen kehitystä ja parantaa sen yhteiskunnallista asemaa ja toimintaedellytyksiä. Tiedotuskeskus toimii laaja-alaisena asiantuntijaorganisaationa, jonka toiminnot jakaantuvat palvelu- ja neuvontatyöhön, tiedotus-, julkaisu- ja promootiotoimintaan, tutkimus-, koulutus- ja kehityshankkeisiin sekä yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Tehtävää toteutetaan sekä kotimaahan että kansainvälisesti suuntautuvalla työllä. Tanssin tiedotuskeskuksella on 10 jäsenyhteisöä.

Lisätietoa www.danceinfo.fi

Muut

Festivaalit:

Kuopio Tanssi ja Soi

Liikkeellä marraskuussa

*Pyhjärven Täydenkuun tanssit
Sivuaskel
Tangomarkkinat
Tanssivirtaa Tampereella*

www.sovellataidetta.fi, uusi verkkopalvelu taidelähtöisten alojen toimijoille ja palvelujen ostajille

Viitteet

- ¹ Wikipedia 30.4.2010
- ² Tanssissa on tulevaisuus. Tanssin visio ja strategia 2010 – 2020. Taiteen keskustoimikunta – Valtion tanssitaidetoimikunta. 2009.
- ³ Tanssissa on tulevaisuus. Tanssin visio ja strategia 2010 – 2020. Taiteen keskustoimikunta – Valtion tanssitaidetoimikunta. 2009.
- ⁴ Tanssin esitys- ja katsojatilastot 2009. Tanssin tiedotuskeskus.
- ⁵ Tanssissa on tulevaisuus. Tanssin visio ja strategia 2010 – 2020. Taiteen keskustoimikunta – Valtion tanssitaidetoimikunta. 2009.
- ⁶ Tanssitaiteen vientistrategia 2007-2011. 2006.
- ⁷ Tanssissa on tulevaisuus. Tanssin visio ja strategia 2010 – 2020. Taiteen keskustoimikunta – Valtion tanssitaidetoimikunta. 2009.
- ⁸ Tanssitaiteen vientistrategia 2007-2011. 2006.
- ⁹ Tanssissa on tulevaisuus. Tanssin visio ja strategia 2010 – 2020. Taiteen keskustoimikunta – Valtion tanssitaidetoimikunta. 2009.; Tanssitaiteen vientistrategia 2007-2011. 2006.
- ¹⁰ Tanssitaiteen vientistrategia 2007-2011. 2006.
- ¹¹ Onko kulttuurilla vientiä? OKM 2004:22
- ¹² Onko kulttuurilla vientiä? OKM 2004:22
- ¹³ Tanssitaiteen vientistrategia 2007-2011. 2006.; Onko kulttuurilla vientiä? OKM 2004:22
- ¹⁴ Tanssissa on tulevaisuus. Tanssin visio ja strategia 2010 – 2020. Taiteen keskustoimikunta – Valtion tanssitaidetoimikunta. 2009.
- ¹⁵ Tanssissa on tulevaisuus. Tanssin visio ja strategia 2010 – 2020. Taiteen keskustoimikunta – Valtion tanssitaidetoimikunta. 2009.
- ¹⁶ Tanssitaiteen vientistrategia 2007-2011. 2006
- ¹⁷ Onko kulttuurilla vientiä? OKM 2004:22; Tanssitaiteen vientistrategia 2007-2011. 2006
- ¹⁸ Onko kulttuurilla vientiä? OKM 2004:22; Tanssitaiteen vientistrategia 2007-2011. 2006
- ¹⁹ Luovien alojen yrittäjyyden kehittämisstrategia 2015 (KTM 10/2007)
- ²⁰ Tanssissa on tulevaisuus. Tanssin visio ja strategia 2010 – 2020. Taiteen keskustoimikunta – Valtion tanssitaidetoimikunta. 2009.
- ²¹ Tanssitaiteen vientistrategia 2007-2011. 2006
- ²² Tanssissa on tulevaisuus. Tanssin visio ja strategia 2010 – 2020. Taiteen keskustoimikunta – Valtion tanssitaidetoimikunta. 2009.
- ²³ Onko kulttuurilla vientiä? OKM 2004:22
- ²⁴ Tanssissa on tulevaisuus. Tanssin visio ja strategia 2010 – 2020. Taiteen keskustoimikunta – Valtion tanssitaidetoimikunta. 2009.

Teatteri ja sirkus

Teatteri on taidemuoto, jossa näyttelijät esiintyvät yleisön edessä puhetta, musiikkia, tanssia, liikkeitä ja eleitä hyödyntäen. Tavantomaisen kerronnan lisäksi teatterilla on useita eri muotoja, kuten ooppera, baletti, pantomiimi, kiinalainen ooppera ja kabuki.

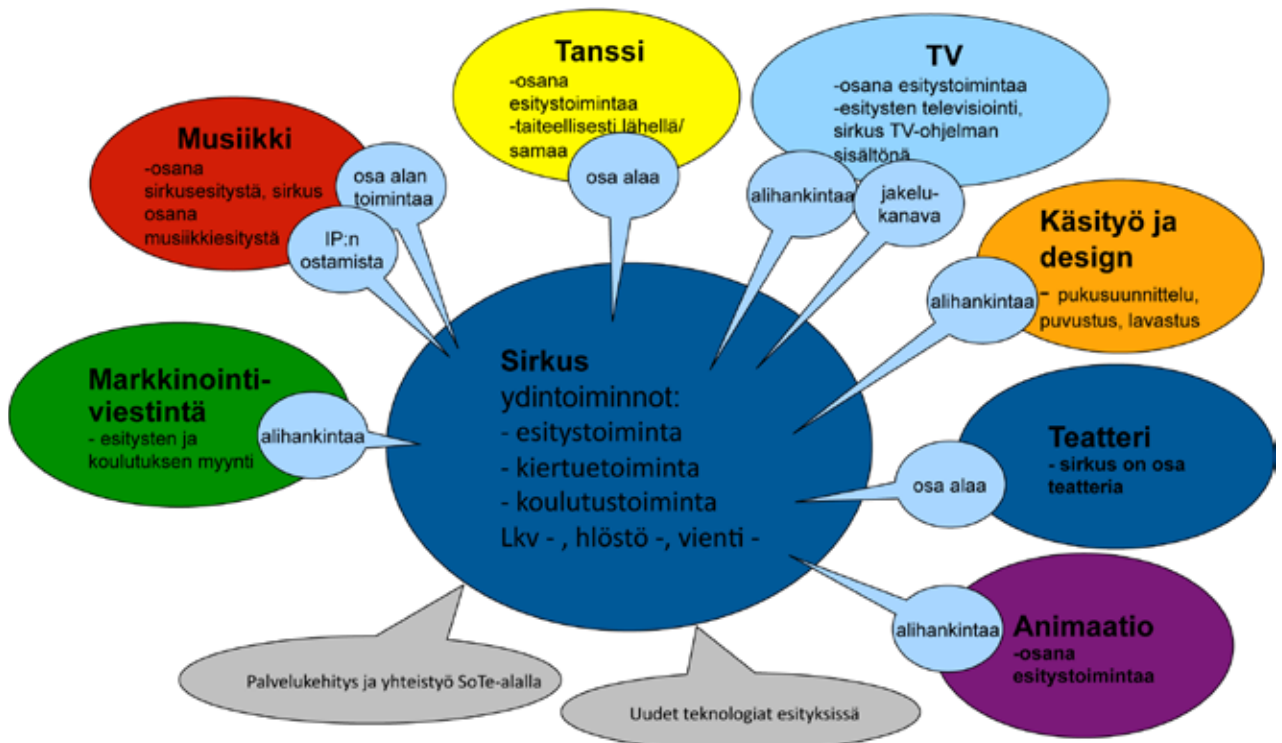
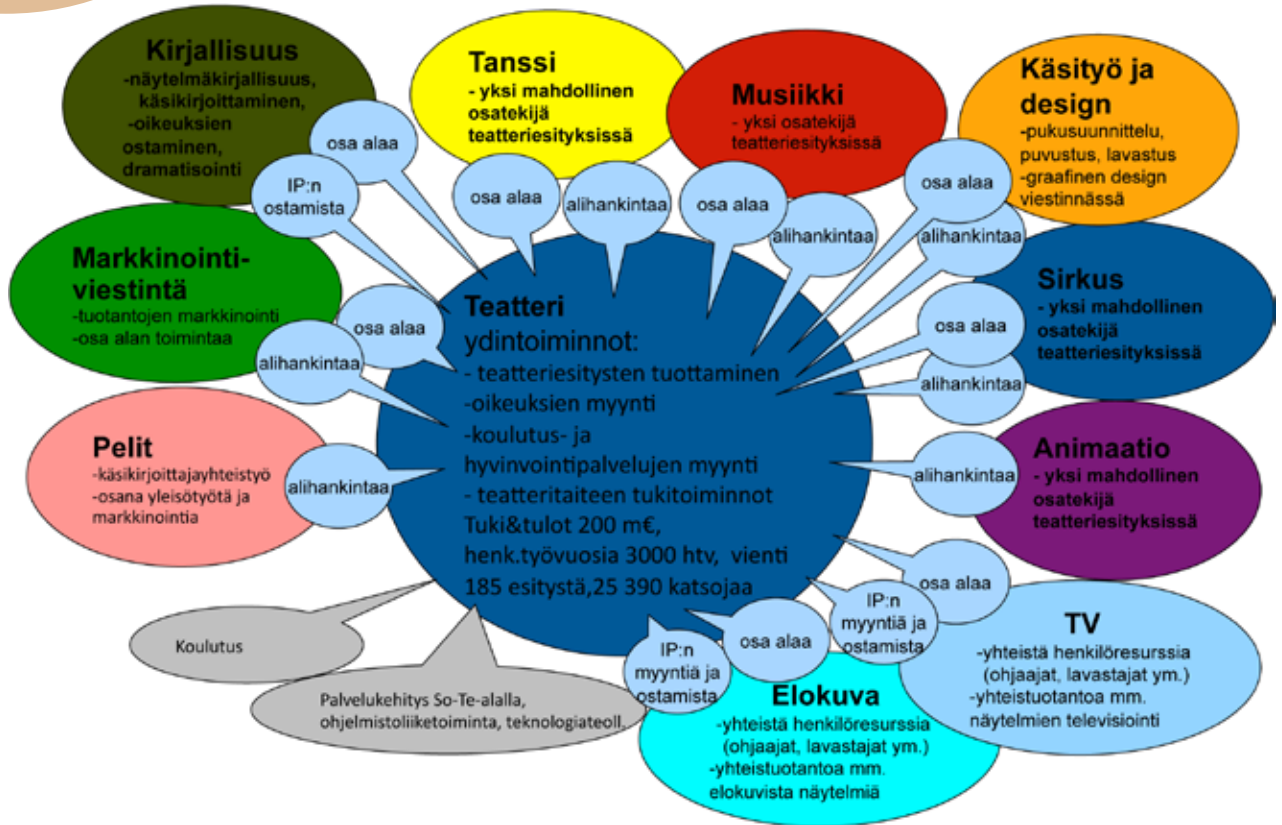
Sirkus on yleensä paikasta toiseen liikkuva esitys, johon yleensä kuuluu akrobaatteja, jonglööreitä, taituroivia eläimiä kouluttajineen, klovneja ja muita taiteilijoita. Sirkuksen perinteinen esiintymispaikka on sirkusteltilta, jonka areena eli maneesi on useasti päällystetty sahanpuruilla. Nykypäivänä joillakin sirkuksilla on oma pysyvä esiintymispaikka, eivätkä ne matkusta.

Uusi sirkus – nykysirkus on Yhdysvalloissa ja Ranskassa 1960-luvun lopulla alkanut esittävän taiteen murros johti myös sirkuksen kehittämiseen. Uusi sirkustaide – *cirque nouveau* – alkoikin elpyä ja uudistua taiteiden välisen vuoropuhelun myötä. 1990-luvun puoliväliin mennessä sirkus oli taidemuotona siirtynyt uuteen vaiheeseen. Nykysirkukseksi (*cirque contemporain*) nimetty moderni taidesirkus sisältää rikkaan kirjon esittävää taidetta.¹

10 / 2010

Teatterin ja sirkuksen toimialat pähkinänkuoressa:
Toimialan ydintoiminnot ja yhteydet muihin aloihin

Teatterin ja sirkuksen toimialojen kuvaus

Teatteriala voidaan jakaa valtiosuuslainsäädännön piirissä oleviin teattereihin (ns. VOS-teatterit) ja rahoitusalan ulkopuolisiin teattereihin eli ns. vapaaseen kenttään. Valtion lisäksi myös kunnat panostavat VOS-teattereihin. Teatterikenttään kuuluu olennaisesti myös kotimainen näytelmäkirjallisuus, kotimainen musiikkiteatteri ja soveltava teatteri.

Vapaan kentän ryhmien määrä on kasvanut rajusti 1990-luvulta lähtien. Ryhmillä on suuria taloudellisia vaikeuksia ja niinpä esimerkiksi palkattoman työn osuus on keskimäärin 60 prosenttia. Teatterialalla kansainvälisyys kiinnostaa eniten ryhmäkenttää. Vapaan teatterin rahoitus on ongelmallinen. Vuonna 2009 vapaan teatterikentän valtionavustuksen osuus kaikista ooppera-, teatteri-, orkesteri-, tanssi- ja sirkusmäärärahoista oli 1,53 %. Vapaan kentän puheteattereiden valtionavustuksen osuus teatteri- ja tanssimäärärahoista (ei järjestöt, ei ooppera mukaan lukien) vuonna 2008 oli 2,25 %. Kuitenkin niiden kokonaiskatsojamäärä oli 11 % kaikista puheteattereiden, tanssiteattereiden, oopperoiden ja sirkuksien katsojamäärästä vuonna 2008.

Vuonna 2009 VOS-teattereissa oli n. 20 000 esitystä ja noin 3,96 miljoonaa katsojaa. Samana vuonna vapaan kentän teattereilla oli 3600 esitystä ja 401 000 katsojaa.²

Sirkustoimiala koostuu pääasiassa nykysirkuksesta, kiertävästä telttasirkuksesta sekä lasten ja nuorten harrastustoiminnasta. Nykysirkus on kehittynyt taidemuotona Suomessa 1990-luvulla. Nykyisin Suomessa on yli 20 pysyvästi toimivaa nykysirkusryhmää. Näiden lisäksi Suomessa toimii lukuisia pienempiä ryhmiä, työryhmiä ja yksittäisiä sirkustaiteilijoita. Vuonna 2002 Helsingissä perustettu Circo – Uuden Sirkuksen Keskus on alan keskeinen tuotantoyhteisö. Perustamisensa jälkeen Circo on esittänyt yli 80 eri koti- ja ulkomaista esitystä. Circo perustaa sirkuskeskuksen vuonna 2011 Helsinkiin. Perinteisen kiertävän telttasirkuksen vetovoima on säilynyt Suomessa, sillä Sirkus Finlandian ohjelman näkee vuosittain neljännesmiljoona katsojaa. Sirkus on myös suosittu harrastus; maamme 30 nuorisosirkuksessa sirkustaitoja harjoittelee yli 3000 eri-ikäistä oppilasta. Lisäksi sirkustoi- mijkenttä on löytänyt sirkuksen mahdollisuudet erityisryhmien kanssa tehtävässä pedagogisessa toiminnassa (mm. sosiaalinen sirkus).³

Vuonna 2009 sirkusesityksiä oli Suomessa yhteensä 870, joista nykysirkusryhmien esityksiä 620. Kokonaiskatsojamäärä samana vuonna oli n. 312 000. Sirkusala kasvaa, mikä tarkoittaa että sirkusesitysten määrä, katsojien määrä ja myös uusien sirkusesitysten määrä kasvaa. Valtionavun piirissä olevia sirkusryhmiä vuonna 2009 oli neljä.⁴ Vuoden 2009 alussa valtion budjettiin lisättiin sirkustaiteen edistämiseen oma momentti, joka kertoo valtion yhä myönteisemmästä suhtautumisesta sirkusta kohtaan.⁵

Toimialan luvut: Yritysten määrä, henkilöstö, liikevaihto

Toimialan lukuja tarkasteltaessa on huomattava, että Tilastokeskuksen TOL-luokitus ei useimmissa tapauksissa vastaa todellisuutta toimialan toiminnan kannalta. Tilastokeskuksen luvuissa saattaa olla mukana useita sellaisia toimintoja, jotka eivät kuulu alan ydintoimintaan lainkaan tai yhteys siihen on vain välillinen. Teatterin tiedotuskeskuksen vuosittain julkaisemassa Teatteritilastot-julkaisussa tilastoidaan VOS-teattereiden lisäksi myös 400 harrastajateatterin esitys- ja katsojamäärät, mutta muu teatterin, tanssin ja sirkuksen vapaan kentän toiminta ei näy näissä tilastoissa.

Teatterin ja sirkuksen osalta talouden tunnuslukujen tarkastelu on haasteellista, sillä alaan liittyy tiiviisti taiteellinen luominen ja harrastus- ja vapaaehtoistyön määrä on alalla merkittävä. Alojen tarkastelussa onkin huomattava teatteri- ja sirkustaiteen kansallinen merkitys ja arvo. Alat ovat lisäksi Suomessa vahvasti valtion subventoimia ja toiminta pitkälti apurahapohjaista. Tarkastelussa tuleekin talouslukujen ohessa huomioida myös laadullinen ja arvoperustainen mittaaminen.

Toimialajärjestöjen luvut 2009

Toimiala	Toimijoiden lukumäärä	Yleisin yritysmuoto	Liikevaihto	Henkilöstön määrä	Vienti	Tavoitavuus	Muuta huomioitavaa
Teatteri	111 teatteria tilastoinnin parissa (+ 400 harrastajateatteria)	Kannatusyhdistys	Julkiset avustukset ja omat tuotot n. 200 m€	3 000 henkilötyövuotta / 2009	185 esitystä, 25 390 katsojaa	puheteattereissa koko maassa katsojia 3 milj., esityksiä 16 600	Teatteritilastot sisältävät yksityiskohtaisen tiedon VOS-teattereiden (puheteatterit, tanssiteatterit), Suomen Kansallisteatterin ja Suomen Kansallisoopperan sekä lain ulkopuolisten teatteriryhmien yksityiskohtaiset tiedot mm. esitys- ja katsojamäärät, myytyjen lippujen määrät Suomessa ja ulkomailla. (esim. lipputulot ulkomailta n.0,7 m€ (esityksiä ulkomailla 111 kpl / 2009 > katsojamäärä 33016 x ka. 20€ = 0,7 m€)
Sirkus	16 nykysirkuksiryhmää, 3 perinteistä sirkusta, 2 katto-organisaatiota, 3 festivaalijärjestäjää	Rekisteröity yhdistys	–	–	–	n. 320 000 katsojaa vuodessa Suomessa ja ulkomailla	Alalla myös laadullista arviointia. Tilastoidaan esitys- ja katsojamäärät Suomessa ja ulkomailla. Lipunmyynti on vain yksi osa tulovirtaa. Esitysmyynti, koulutus- ja palvelumyynti myös olennaisia. Lipunmyynti n. 6,4 m€ 2009 > katsojamäärä 320 000 x ka. 20 €/lippu)

Tilastokeskuksen alaan liittyvät tilastoluokat

Teatterin ja sirkuksen toimialat voidaan laskea Tilastokeskuksen luokittelussa (TOL2008) parhaiten osaksi luokkia esittävät taiteet ja esittäviä taiteita palveleva toiminta. Näihin luokkiin kuuluu paljon muutakin kuin vain teatteri ja sirkus ja siksi luvut eivät kerro totuutta teatterin ja sirkuksen osalta. Luokkaan 9001 sisältyvät myös mm. orkesterit, kuorot, tiskijukat, karaokevetäjät, luennoijat, puhujat.

TOL		Yrityksiä	Henkilöstö	Liikevaihto 1.000 €
9001	Esittävät taiteet	1 018	1 066	104 168
9002	Esittäviä taiteita palveleva toiminta	277	503	37 191

Teatterilla on Suomessa vahva asema. Valtionosuuslainsäädännön piirissä on 45 puheteatteria, 11 tanssiteatteria sekä Suomen Kansallisteatteri ja Suomen Kansallisooppera. Lisäksi on olemassa n. 53 vapaan kentän ryhmää, joiden liikevaihto on noin 5 miljoonaa euroa.

Hallintomuodoltaan useimmat teatterit ovat kannatusyhdistysten ylläpitämiä yksityisiä laitoksia. Suomen Teatteriliiton jäseneteattereista (41 kpl) yhdistyksiä on 18, osakeyhtiöitä 7, säätiöitä 5 ja kunnallisia laitoksia 11. Vapaan kentän ryhmät ovat pääosin yhdistyksiä, joukossa kaksi osuuskuntaa ja muutama toiminimi.⁶

Tällä hetkellä suomalaisia sirkustaiteilijoita on noin parisataa. Lisäksi toista sataa henkilöä toimii estradiviihteen kentän erilaisissa tehtävissä.⁷ Koko nyky sirkusalan ammattilaiskentän yhteenlaskettu taiteellisen osa-aikaisen henkilöstön määrä oli vuonna 2005 noin 60-70 henkilöä.⁸ Kotimaassa sirkusryhmien toiminnan julkisen tuen määrä on alan nuoruudesta johtuen hyvin alhainen (vuonna 2007 yhteensä 10 000 euroa).⁹

Vienti

Teatterilla on vahva asema kotimaassa, mutta kansainvälisesti suomalainen teatteri on edelleen melko tuntematon. Toimialan viennin arvosta ei ole tietoja. Vientiä voidaan jakaa (a) esitys- ja taiteilijavientiin, (b) näytelmä- ja musikaalivientiin sekä (c) esitystekniikan ja osaamisen vientiin. Vaikka suomalaisen teatterin kansainvälinen kysyntä on kasvanut, vierailut ulkomailla ovat harvinaisia. Ulkomailla vierailneiden puheteattereiden määrä vaihtelee vuosittain 15-21 välillä. Vuonna 2009 ulkomailla esiintyneitä teattereita oli 26 ja esityksiä ulkomailla yhteensä 185. Pääsääntöisesti vierailijat ovat vapaan kentän ryhmiä. Teattereilla ei ole varaa matkarahoituksen kattamiseen eikä pitää kotinäyttämöä tuottamattomana ulkomaisen vierailun aikana. Suomessa on paljon musiikkiteatterin tekemiseen liittyvää osaamista, mutta kotimaisia musiikkiteatteriteoksia tilataan kuitenkin melko vähän. Musiikkiteatterissa on kuitenkin ainesta merkittävään vientiin. Yksi hyvä esimerkki tästä on SPIN – The Musical, joka kehitettiin alusta lähtien viennin konseptituotteeksi. Teatterialan koulutusosaaminen ja teatteritekniset innovaatiot ovat kiinnostaneet jo useita vuosia ja herättävät yhä kasvavaa kansainvälistä kiinnostusta. Oopperataide on klassisen musiikin saralla yksi merkittävimmistä viennin toteuttajista tällä hetkellä.

Suomalaisen teatterikentän kansainvälinen toiminta on pääsääntöisesti kulttuurivaihtoa, jolla ei pyritä liiketoimintaan. Suomalaisen näytelmän vienti on selkeässä kasvussa. Suureen läpimurtoon on kuitenkin vielä matkaa.¹⁰ Tasokas suomalainen näytelmä on kuitenkin hyvä vientituote, jolla on merkittävät potentiaaliset markkinat etenkin Saksassa ja muualla Keski-Euroopassa sekä Pohjoismaissa. Näytelmäviennissä kysymys on tekijänoikeusviennistä (rojalti n. 12 % pääsylipputulosta). Suomen Näytelmäkirjailijaliiton esitysoikeuksista perimät tekijänoikeuskorvaukset vuonna 2005 olivat n. 1.1 miljoonaa euroa, josta ulkomaan myynnin osuus oli 1.4 %.

Kansainväliset vientihankkeet, voimistunut näytelmien käännätystyö, vieraskielisten esitteiden toimittaminen ja kotimaisten agentuurien lisääntynyt panostus näytelmävientiin ovat nostaneet näytelmäviennin selkeään kasvuun. Hyvät uudet kotimaiset näytelmät tulisi kääntää heti tuoreeltaan valtakielille, koska uutuusarvolla on iso paino markkinoinnissa.¹¹

Teatterin tiedotuskeskus panostaa näytelmäviennin edistämiseen. Näytelmän vientiä edistetään yhteistyössä Nordic Drama Cornerin ja Suomen Näytelmäkirjailijaliiton kanssa. Suomalaisen näytelmien ensi-iltojen määrä ulkomailla vuonna 2009 oli 36. Lisäksi luentateatteriesityksiä vuonna 2009 oli 28. Tampereen Teatterikesä on merkittävin suomalaisen teatterin näyteikkuna, jonka kautta moni suomalainen esitys on saanut kansainvälisiä kutsuja. Festivaali toimii myös Teatterin tiedotuskeskuksen näytelmävientiprojektien foorumina.¹²

Sirkuksessa viime vuosien taiteellinen kehitys on nostanut suomalaisen nyky sirkuksen kiinnostavaksi vientituotteeksi. Nykysirkus onkin hyvin kansainvälinen taidemuoto. Kansainvälisesti tunnetuimpia nyky sirkusryhmiä ovat maan vanhin ryhmä Circo Aereo ja WHS.¹³

Vuoden 2009 aikana suomalaiset nyky sirkusryhmät esiintyivät ulkomailla 209 kertaa noin 52 000 katsojalle. Ulkomaisten katsojien määrä kaksinkertaistui vuoteen 2008 verrattuna.¹⁴ Nykysirkuksen päämarkkinat ovat alan historiallisesta kehityksestä johtuen Ranskassa. Ranskalaiset festivaalit ja johtavat teatterit toimivat ponnahduslautana muille maille. Circo – Uuden Sirkuksen Keskus käynnisti suomalaisen nyky sirkuksen vientihankkeen vuonna 2005. Vuonna 2006 perustettu Sirkuksen tiedotuskeskus jatkaa Circon käynnistämää hanketta keskitetysti.¹⁵

Kehitysnäkymät

SWOT teatteri ja sirkus

VAHVUUDET

- Suomalainen teatteri on monimuotoista ja ammatillisesti korkeatasoista
- Teatterit, teatterikoulut ja alan järjestöt verkostoituvat aktiivisesti kansainvälisesti
- Tampereen teatterikesä toimii suomalaisen teatterin näytekkunana ja tuo vieraikseen kansainvälisen teatterivaihdon vaikuttajia
- Teatterin tiedotuskeskuksen aktiivinen rooli vientiponnisteluissa¹⁶
- Soveltavan teatterin ja harrastajateattereiden vaikutukset asukkaiden hyvinvointiin, yhteisöllisyyteen ja yhteenkuuluvuuteen. Soveltava kenttä voi toimia esimerkiksi koulutoimissa, sosiaalisektorilla tai matkailun parissa¹⁷
- VOS-teattereiden vahvuuksia teattereille suunnatun kyselyn mukaan ovat mm. henkilökunnan ammattitaito, ohjelmiston monipuolisuus, omaperäisyys ja taiteellinen laatu, toimiva tila ja kalusto sekä yleisön kiinnostus ja arvostus
- Vapaan kentän teattereiden vahvuuksia teattereille suunnatun kyselyn mukaan ovat mm. henkilökunta ja sen osaaminen, omaperäinen ja korkeatasoinen ohjelmisto, pieni ja joustava organisaatio¹⁸
- Nykysirkuksen kansainvälinen luonne ja hyvät vientimahdollisuudet. Vienti on ollut kasvussa viime vuosina¹⁹

HEIKKOUEDET

- Taloudelliset resurssit viennin kehittämiseen ovat niukat ja erityisesti esitysvienti on satunnaista. Vientiin tarvittavat manageritaidot eivät pääse kehittymään
- Korkeatasoisimmat teatterit ja ryhmät eivät tarjoa aktiivisesti tuotantojaan vientiin johtuen käytännön ongelmista
- Esitysteknisten innovaatioiden ja konseptien jalostamista vientituotteiksi ei ole järjestetty²⁰
- Teatterialan vapaan kentän rahoituksen niukkuus, palkkojen pienuus ja suuri palkattoman työn määrä. Teatteriala kokonaisuudessaan on matalapalkkaista
- Teatterialan täydennyskoulutuksen määrärahojen niukkuus
- Soveltavan teatterin rakenteet ja tukijärjestelmät ovat vielä puutteellisia, kysyntä ja tarjonta eivät kohtaa²¹
- Suomalaisten näytelmien kansainvälinen levikki on jäänyt kielimuurin taakse. Näytelmiä on käännetty pääosin englannin ja saksan kielelle, mutta niiden markkinointi ei ole toiminut riittävän hyvin²²
- VOS-teattereiden heikkouksia teattereille suunnatun kyselyn mukaan ovat mm. talous (riippuvuus julkisista tuista ja/tai pääsylipputulosta vaikeuttaa suunnittelua), henkilökuntaan liittyvät tekijät (väsyminen, sairastelu, ikä- ja sukupuolijakauma, lyhyet määräaikaisten sopimukset) sekä vanheneva näyttämötekniikka tai teatteritalo
- Vapaan kentän teattereiden suurin heikkous teattereille suunnatun kyselyn mukaan ovat talouteen liittyvät kysymykset. Palkattoman työn osuus toiminnassa on monilla ryhmillä kohtuuttoman suuri. Myös tiedotus ja markkinointi ja tuotannollisen ja taloushallinnon osaamisen puutteet mainittiin heikkouksina²³
- Sirkusalan eri tuotantotasojen vähäinen julkinen tuki, alan infrastruktuurin rakentaminen on alussa²⁴

MAHDOLLISUUDET

- Teatteria hyödynnetään esimerkiksi matkailun ja hyvinvoinnin uusissa palvelutuotteissa ja –konsepteissa²⁵
- Panostamalla käänös- ja promootiotoimintaan suomalaisella näytelmäkirjallisuudella on mahdollisuus saavuttaa kansainvälisiä läpimurtoja. Samoin musikaalikonsepteilla on hyvät vientimahdollisuudet
- Teatteritekniisten innovaatioiden tuotekehitys, tuotteistaminen ja markkinointi avaavat ovia Euroopan markkinoille²⁶
- Tulevaisuudessa teatterit haluavat panostaa markkinointiin enemmän
- Teatterit näkevät, että yleisömäärät kasvavat tulevaisuudessa (89 % kunnallisista, 58 % yksityisistä teattereista)
- Monet teatterit arvioivat taidekasvatuksen/yleisötyön määrän ja merkityksen kasvavan tulevaisuudessa²⁷
- VOS-teattereiden mahdollisuuksia teattereille suunnatun kyselyn mukaan ovat mm. uusien toimintamallien ja –muotojen kehittäminen (tilausteatteritoiminta, uusi sirkus, teatterikasvatus), alueellinen kehitys, henkilöstö
- Vapaan kentän teattereiden mahdollisuuksia teattereille suunnatun kyselyn mukaan ovat mm. yhteistyö sekä yleisöpohjan kehittäminen ja laajentaminen. Verkostoituminen, hankkeet ja ylipäänsä

TEATTERI JA SIRKUS

yhteistyön lisääntyminen sekä taiteellisessa toiminnassa että tuotannollisella/taloudellisella puolella nähdään keskeisimpänä mahdollisuutena. Kansainvälisyyden lisääminen on myös yksi tulevaisuuden mahdollisuuksista²⁸

- Nykysirkus on helppo vientikohde ei-kielellisten elementtensä ja vastaanoton helppouden takia²⁹
- Sirkuksessa suhteellisen pienillä tukimuodoilla on mahdollista nostaa alan kansainvälistä näkyvyyttä merkittävästi
- Teatterin ja sirkuksen manageriosaamisen kehittyminen³⁰

UHAT

- Rahoituksen niukkuus niin laadukkaiden teatteriesitysten tekemiseen kuin vientipromootioon³¹
- VOS-teattereiden uhkia teattereille suunnatun kyselyn mukaan ovat mm. talouteen liittyvät tekijät (budjetin supistuminen, taloudelliset epäonnistumiset, rahoituspohjan mureneminen, tukien pieneneminen). Taloudellinen ahdinko johtaa ammattimaisuuden vähenemiseen ja taiteellisuuden näivettymiseen. Myös henkilöstöön liittyy kyselyn mukaan uhkia (ikäntyminen, väsyminen, osaaminen keskittyy vain yhdelle henkilölle). Uhkana yleisöpohjan kaventuminen
- Vapaan kentän teattereiden suurin uhka teattereille suunnatun kyselyn mukaan on talous. Jatkuva rahattomuus vaikeuttaa toimintaa ja sen suunnittelua ja kehittämistä. Kilpailu apurahoista ja rahoittajista on vapaalla kentällä kovaa³²
- Uhkana on, että suomalaiset koulutetut sirkusalan ammattilaiset siirtyvät ulkomaille kehittyneempien tuotantoprosessien ulottuville³³

Tärkeimmät kehityshankkeet sekä rahoitusmekanismit

Association WHS:n vienti (OKM kulttuurivientituki)

Practics, lisätietoa www.practics.fi

Seeds of Imagination, lisätietoa www.seeds.fi

Sirkuksen vientihanke, lisätietoa www.sirkusinfo.fi/kansainvaliset-asiat/

Sosiaalisen sirkuksen hanke

SPIN – Musikaaliviennin kärkihanke

Suomalaisen näytelmäviennin kehityshanke 2010, Nordic Drama Corner (OKM kulttuurivientituki)

TAIVEX, taiteen välittäjäportaan viestivalmennushanke, lisätietoa www.taivex.fi

YLÖS, teattereiden yleisötyön kehittämishanke, lisätietoa www.yleisotyo.fi

ELY-keskuksen, Finnveran ja muiden perinteisten julkisten rahoitusmekanismien lisäksi alalle erityisiä rahoitusmekanismeja ovat:

Alueelliset taidetoimikunnat

Kaupungit

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Säätiöt ja rahastot

Taiteen keskustoimikunta

Strategiajulkaisut

Suomalaisen sirkustaiteen vientistrategia vuosille 2008-2010.

Suomalaisen teatterin tulevaisuus teatterintekijöiden ja kuntien silmin. Yhteenvedo teatteriselvityksestä.

Cupore 14/2006.

Teatterin vientistrategia 2007-2012. Teatterin tiedotuskeskus.

Valtion näyttämötaidetoimikunnan teatteripoliittinen ohjelma. 2006.

Esimerkkiyritykset

Artsense Oy

Niina Nurminen; niinanu@welho.com

Artsense Oy on maaliskuussa 2010 perustettu yritys, joka tarjoaa ammattimaista ja vaikuttavaa työyhteisökoulutusta toiminnallisoin taidelähtöisin menetelmin. Se on suunnattu yrityksille ja yhteisöille, jotka haluavat kehittää henkilöstönsä vuorovaikutustaitoja, luovuutta, johtamista ja hyvinvointia.

Association WHS ry

Mechelininkatu 10 A 9, 00100 Helsinki

Puhelin 050 587 7042 / 050 370 5123

ville@walonet.com; kalle@taikuri.org

WHS on uuden sirkuksen ja visuaalisen teatterin ryhmä, jonka muodostavat jonglööri Ville Walo, taikuri Kalle Hakkarainen ja lavaste- ja pukusuunnittelija Anne Jämsä.

Lisätietoja www.w-h-s.fi

Circo Aereo ry

Kristianinkatu 16 A, 00170 Helsinki

Puhelin 050 349 2079

info@circoaereo.net

Circo Aereo on Suomesta kotoisin oleva kansainvälinen nykysirkusryhmä.

Lisätietoja: www.circoaereo.net

Improvisaatioteatteri Stella Polaris

Tallberginkatu 1/107, 00180 Helsinki

Puhelin 050 573 7004

Lisätietoja: info@stella-polaris.fi

KOM

Kapteeninkatu 26, 00140 Helsinki

Puhelin (09) 6841 841

kom-teatteri@kom-teatteri.fi

teatterinjohtaja Pekka Milonoff

Lisätietoja: <http://www.kom-teatteri.fi/>

Musiikkiteatteri Palatsi

Hämeenkatu 30, 33200 Tampere

Puhelin (03) 4477990

info@palatsiteatteri.fi

Lisätietoja: www.palatsiteatteri.fi

Näyttelijäosuuskunta Koitos

Saarikorventie 37, 33420 Tampere

koitos@koitos.com

toimitusjohtaja Esko Rissanen; esko@koitos.com

Näyttelijäosuuskunta Koitos on yhteisöllinen työnantaja freelance-näyttelijöille.

Lisätietoja www.koitos.com

Q-teatteri

Tunturikatu 16, 00100 Helsinki

Puhelin (09) 4542 1333

taiteellinen johtaja Antti Hietala

Lisätietoja: <http://www.q-teatteri.fi/>

Sirkus Finlandia

Askersintie 10, 10360 Mustio

info@sirkusfinlandia.fi

sirkustirehtööri Carl-Gustaf Jernström

Puhelin 050 591 9891

Lisätietoja: www.sirkusfinlandia.fi

Sorin sirkus

Ahlmanintie 63, 33800 Tampere

Puhelin (03) 345 3738

sorinsirkus@sorinsirkus.fi

sirkustirehtööri Taina Kopra

Sorin Sirkus on Tampereella vuonna 1985 perustettu nuorisosirkus, jonka tarkoituksena on nuorten sirkustaiteen harrastuksen esittäminen, ylläpitäminen ja kehittäminen. Lisätietoja www.sorinsirkus.fi

Suomen Kansallisteatteri

Läntinen Teatterikuja 1, 00100 Helsinki

Puhelin (09) 1733 11

Pääjohtaja Maria-Liisa Nevala

Lisätietoja: www.kansallisteatteri.fi

Merkittävimmät palvelutoimittajat

Muut

Teatterialan agentuuritoiminta:

Veenvalaja Oy, <http://www.veenvalaja.fi/>

Onniviihde Oy

Avaintoimijat

Koulutus ja tutkimus

Teatterialan korkeakoulutus:

Aalto yliopisto, Taideteollinen korkeakoulu, lisätietoa <http://www.taik.fi>

Aalto yliopisto, Teatterikorkeakoulu, lisätietoa <http://www.teak.fi>

Tampereen yliopisto, NÄTY, lisätietoa <http://naty.uta.fi>

Teatterialan ammattikorkeakoulutus:

Metropolia amk, lisätietoa www.metropolia.fi

Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu, lisätietoa www.cop.fi

Tampereen ammattikorkeakoulu, lisätietoa www.tamk.fi

Turun AMK:n taideakatemia, lisätietoa www.taideakatemia.turkuamk.fi

Lahden ammattikorkeakoulu, lisätietoa www.lamk.fi/mus

Humanistinen ammattikorkeakoulu HUMAK, lisätietoa www.humak.fi

Yrkehögskolan NOVIA, lisätietoa [ww.novia.fi](http://www.novia.fi)

Ammattikorkeakoulut ja ammattioppilaitokset antavat opetusta lukuisiin esittävää teatteria lähellä oleviin ammatteihin, kuten teatteri-ilmaisun opetukseen, soveltavaan draamaan, draamakasvatukseen ja kulttuurituottamiseen. Nämä oppilaitokset järjestävät myös täydennyskoulutusta teatterin teknisiin ammatteihin.

Teatterialan tutkimus:

Helsingin yliopisto, Taiteiden tutkimuksen laitos, lisätietoa <http://www.helsinki.fi/taidehistoria/>

Jyväskylän yliopisto, Opettajankoulutuslaitos, lisätietoa <http://www.jyu.fi/kastdk/okl/draama/>

Jyväskylän yliopisto, Taiteiden ja kulttuurin tutkimuksen laitos (TAIKU), lisätietoa <https://www.jyu.fi/hum/laitokset/taiku/>

Oulun yliopisto, Taideaineiden ja antropologian laitos, lisätietoa <http://www.oulu.fi/taida/>

Tampereen yliopisto, Taideaineiden laitos, lisätietoa <http://www.uta.fi/laitokset/taide/>

Tampereen yliopisto, Tutkivan teatterityön keskus, lisätietoa <http://t7.uta.fi/fi/>

Turun yliopisto, Taiteiden tutkimuksen laitos, lisätietoa <http://www.utu.fi/>

TEAKON – Teatterikorkeakoulun esitysteknologian asiantuntijayksikkö

Sirkusalan koulutus:

Koulutuskeskus Salpaus, lisätietoa www.salpaus.fi

Turun ammattikorkeakoulun Taideakatemia, lisätietoa www.turkuamk.fi

Lisäksi noin 35 nuorisosirkuksessa ja -kerhossa annetaan opetusta yli 3000 eri-ikäiselle harrastajalle. Osa kouluista antaa myös taiteen perusopetusta. Alan koordinaattorina toimii Suomen Nuorisosirkusliitto.

Edunvalvonta ja alan toimijat

Cirko-Uuden Sirkuksen Keskus ry

Meritullinkatu 33, 00170 Helsinki

info@cirko.net

toiminnanjohtaja Tomi Purovaara; tomi.purovaara@cirko.net

Cirko – Uuden Sirkuksen Keskus ry :n tehtävä on koota yhteen nykysirkuksen ryhmien ja taiteilijoiden voimavaroja ja edistää nykysirkuksen asemaa.

Lisätietoa www.cirko.net

Esiintyvät Taiteilijat ry.

PL 58, 00531 Helsinki

info@esiintyvat-taiteilijat.com

pj. Markku Aulanko; markku.aulanko@kolumbus.fi

Lisätietoa: www.esiintyvat-taiteilijat.com

Näytelmäkulma - Nordic Drama Corner Oy

Meritullinkatu 33E, 00170 Helsinki

office@dramacorner.fi

toimitusjohtaja, dramaturgi Hanna Jääskinen, hanna.jaaskinen@dramacorner.fi

Näytelmäkulma on suomalainen näytelmäagentuuri, jonka toiminnalla on voimakas kansainvälinen ulottuvuus. Tarjoamme suomalaisille teattereille kattavan valikoiman ulkomaista draamaa sekä teoksia maamme eturivin näytelmäkirjailijoilta.

Lisätietoa: www.dramacorner.fi

Sirkuksen tiedotuskeskus

Meritullinkatu 33

00170 Helsinki, Finland

Puhelin 050 3866 971

sirkus@sirkusinfo.fi

toiminnanjohtaja Tomi Purovaara, tomi.purovaara@sirkusinfo.fi

Sirkuksen tiedotuskeskus on suomalaista sirkuskenttää palveleva asiantuntijaorganisaatio. Tiedotuskeskus edistää sirkuksen taiteellista kehitystä sekä kulttuurillista ja yhteiskunnallista asemaa Suomessa sekä luo ja ylläpitää kansainvälisiä kontakteja.

Lisätietoa <http://www.sirkusinfo.fi>

Suomen Nuorisosirkusliitto

Meritullinkatu 33, 00170 Helsinki

snsli@gmail.com

puheenjohtaja Sirpa Uimonen, sirpa@sirkula.fi

Liiton tarkoituksena on sirkusharrastuksen edistäminen ja kehittäminen taiteellisesti korkeatasoiseksi, koota nuorisosirkustoimintaa harjoittavia yhteisöjä järjestettyyn yhteistoimintaan ja edistää nuorisosirkusten taloudellisen tason kohoamista sekä valvoa niiden yleisiä ja yhteisiä etuja.

Lisätietoa: <http://www.snsli.fi/>

Suomen Näytelmäkirjailijaliitto

Meritullinkatu 33 G, 00170 Helsinki

info@sunklo.fi

toiminnanjohtaja Markus Pyhälto, markus.pyhalto@sunklo.fi

Suomen Näytelmäkirjailijaliitto on kirjailijoiden itsensä perustama järjestö, joka on toiminut vuodesta 1921. Liitossamme on yli 450 jäsentä, jotka kirjoittavat näytelmiä, elokuva-, tv-, kuunnelma- ja multimediasikarjoituksia. Lisätietoa: www.sunklo.fi

Suomen Näyttelijäliitto

Meritullinkatu 33 C, 00170 Helsinki

Puhelin (09) 2511 2135

toimisto@nayttelijaliitto.fi

toiminnanjohtaja Elina Mäntylä, elina.mantyla@nayttelijaliitto.fi

Näyttelijäliitto on valtakunnallinen 1700 jäsenen muodostama ammatti- ja taiteilijajärjestö, joka on perustettu jo vuonna 1913. Liitto on Suomen vanhin teatterialan ammattiliitto.

Lisätietoa: www.nayttelijaliitto.fi

Suomen Taikapiiri ry

Eerikinkatu 50 B 25, 00180 Helsinki

pj. Robert Jägerhorn; jagerhorn@kolumbus.fi

Lisätietoa: www.taikapiiri.fi

Suomen Taikurit ry

Lisätietoa: <http://suomentaikurit.net>

Suomen Teatterit ry

Meritullinkatu 33, 00170 Helsinki

Puhelin (09) 2511 2150

info@suomenteatterit.fi

toimitusjohtaja Matti A. Holopainen, matti.holopainen@suomenteatterit.fi

Suomen Teatterit ry (aiemmin Suomen Teatteriliitto) on vuonna 1922 perustettu suomalaisten ammattiteattereiden edunvalvonta- ja työnantajajärjestö.

Lisätietoa: www.suomenteatterit.fi

Teatteri- ja Mediatyöntekijät ry

Meritullinkatu 33 A, 3 krs, 00170 Helsinki

Puhelin (09) 25 11 2140

teme@teme.fi

toiminnanjohtaja Raimo Söder, raimo.soder@teme.fi

TeMe on järjestö seitsemälle teatterin, tanssin, elokuvan ja av-alan ammattiliitolle. Näiden ammattiliittojen henkilöjäseniä ovat mm. elokuvatyöntekijät, teatteriohjaajat, teatteritekniset, television tuotantotyöntekijät, tanssijat, koreografit, teatteritoimihenkilöt, scenografit, valo- ja äänisuunnittelijat. Jäseniä on 4.000 maamme teattereissa, elokuvayhtiöissä ja Yleisradiossa.

Lisätietoa: www.teme.fi

Teatterikeskus

Meritullinkatu 33, 00170 Helsinki

toiminnanjohtaja Maaria Rantanen, info@teatterikeskus.fi

Teatterikeskus ry:n toiminta-ajatuksena on edistää ammattiteatteriryhmien toimintaa, sekä vahvistaa niiden asemaa Suomessa. Teatterikeskuksen jäsenryhmiä on vuonna 2010 28 kappaletta, joista kuusi kuuluu teatteri- ja orkesterilain piiriin ja 22 ryhmää edustaa lainsuojatonta teatterikenttää. Lainsuojattomista teattereista kahdeksantoista saa rahoituksensa lain ulkopuolisille teattereille suunnatusta valtion harkinnanvaraisesta tuesta.

Lisätietoa: www.teatterikeskus.fi

Teatterin tiedotuskeskus TINFO

Meritullinkatu 33, 00170 Helsinki

Puhelin (09) 25112120

tinfo@teatteri.org

johtaja Hanna Helavuori, Hanna.helavuori@teatteri.org

Teatterin tiedotuskeskus TINFO harjoittaa Suomen teatteria koskevaa tiedotustoimintaa ja edistää alan kansainvälistä yhteistyötä ja vuorovaikutusta. Julkaisee vuosittain Teatteritilastot-julkaisua.

Lisätietoa: www.teatteri.org

Työväen Näyttämöiden Liitto ry

Meritullinkatu 33 A, 3.krs, 00170 Helsinki

Puhelin (09) 2511 2170

tnl@tnl.fi

toiminnanjohtaja Eeva-Sisko Artell, eeva-sisko.artell@tnl.fi

Työväen Näyttämöiden Liitto r.y. (TNL) on toiminut vuodesta 1920 ammatti- ja harrastajateattereiden yhteisenä valtakunnallisena järjestönä.

Lisätietoa www.tnl.fi

Muut

Teatterimuseo

Tallberginkatu 1 E/73, 00180 Helsinki

Puhelin 0207 961 672

tietopalvelu@teatterimuseo.fi

Lisätietoa: www.teatterimuseo.fi

Festivaalit:

Harrastajateatterikesä

Helsingin Juhlaviikot

Lainsuojattomat –teatterifestivaali

Tampereen Teatterikesä

5-3-1 Uuden Jongleerauksen Festivaali

Cirko – Helsingin nyky sirkusfestivaali

Cirkus Ruska Festival

Viitteet

- 1 Wikipedia 30.4.2010
- 2 Teatteritilastot 2009. Teatterin tiedotuskeskus.
- 3 Sirkusta Suomesta! Sirkuksen tiedotuskeskus. 2010
- 4 Sirkuksen tiedotuskeskuksen tilastot vuodelta 2009
- 5 Sirkusta Suomesta! Sirkuksen tiedotuskeskus. 2010
- 6 Teatterin vientistrategia 2007-2012. Teatterin tiedotuskeskus.
- 7 Sirkusta Suomesta! Sirkuksen tiedotuskeskus. 2010
- 8 Suomalaisen sirkustaiteen vientistrategia vuosille 2008-2010. Sirkuksen tiedotuskeskus 2007.
- 9 Suomalaisen sirkustaiteen vientistrategia vuosille 2008-2010. Sirkuksen tiedotuskeskus 2007.
- 10 Teatterin vientistrategia 2007-2012. Teatterin tiedotuskeskus. Valtion näyttämötaidetoimikunnan teat
teripoliittinen ohjelma. 2006.
- 11 Vuosikertomus 2009. Teatterin tiedotuskeskus.
- 12 Sirkusta Suomesta! Sirkuksen tiedotuskeskus. 2010
- 13 Sirkuksen tiedotuskeskuksen tilastot vuodelta 2009
- 14 Suomalaisen sirkustaiteen vientistrategia vuosille 2008-2010. Sirkuksen tiedotuskeskus 2007.
- 15 Teatterin vientistrategia 2007-2012. Teatterin tiedotuskeskus.
- 16 Valtion näyttämötaidetoimikunnan teatteripoliittinen ohjelma. 2006.
- 17 Suomalaisen teatterin tulevaisuus teatterintekijöiden ja kuntien silmin. Yhteenveto teatteriselvitykses
tä. Cupore 14/2006.
- 18 Suomalaisen sirkustaiteen vientistrategia vuosille 2008-2010. Sirkuksen tiedotuskeskus 2007.
- 19 Teatterin vientistrategia 2007-2012. Teatterin tiedotuskeskus.
- 20 Valtion näyttämötaidetoimikunnan teatteripoliittinen ohjelma. 2006.
- 21 Onko kulttuurilla vientiä? OKM 2004:22
- 22 Suomalaisen teatterin tulevaisuus teatterintekijöiden ja kuntien silmin. Yhteenveto teatteriselvitykses
tä. Cupore 14/2006.
- 23 Suomalaisen sirkustaiteen vientistrategia vuosille 2008-2010. Sirkuksen tiedotuskeskus 2007.
- 24 Luovien alojen yrittäjyyden kehittämissstrategia 2015 (KTM 10/2007)
- 25 Teatterin vientistrategia 2007-2012. Teatterin tiedotuskeskus.
- 26 Suomalaisen teatterin tulevaisuus teatterintekijöiden ja kuntien silmin. Yhteenveto teatteriselvitykses
tä. Cupore 14/2006.
- 27 Suomalaisen teatterin tulevaisuus teatterintekijöiden ja kuntien silmin. Yhteenveto teatteriselvitykses
tä. Cupore 14/2006.
- 28 Onko kulttuurilla vientiä? OKM 2004:22
- 29 Suomalaisen sirkustaiteen vientistrategia vuosille 2008-2010. Sirkuksen tiedotuskeskus 2007.
- 30 Teatterin vientistrategia 2007-2012. Teatterin tiedotuskeskus.
- 31 Suomalaisen teatterin tulevaisuus teatterintekijöiden ja kuntien silmin. Yhteenveto teatteriselvitykses
tä. Cupore 14/2006.
- 32 -Onko kulttuurilla vientiä? OKM 2004:22

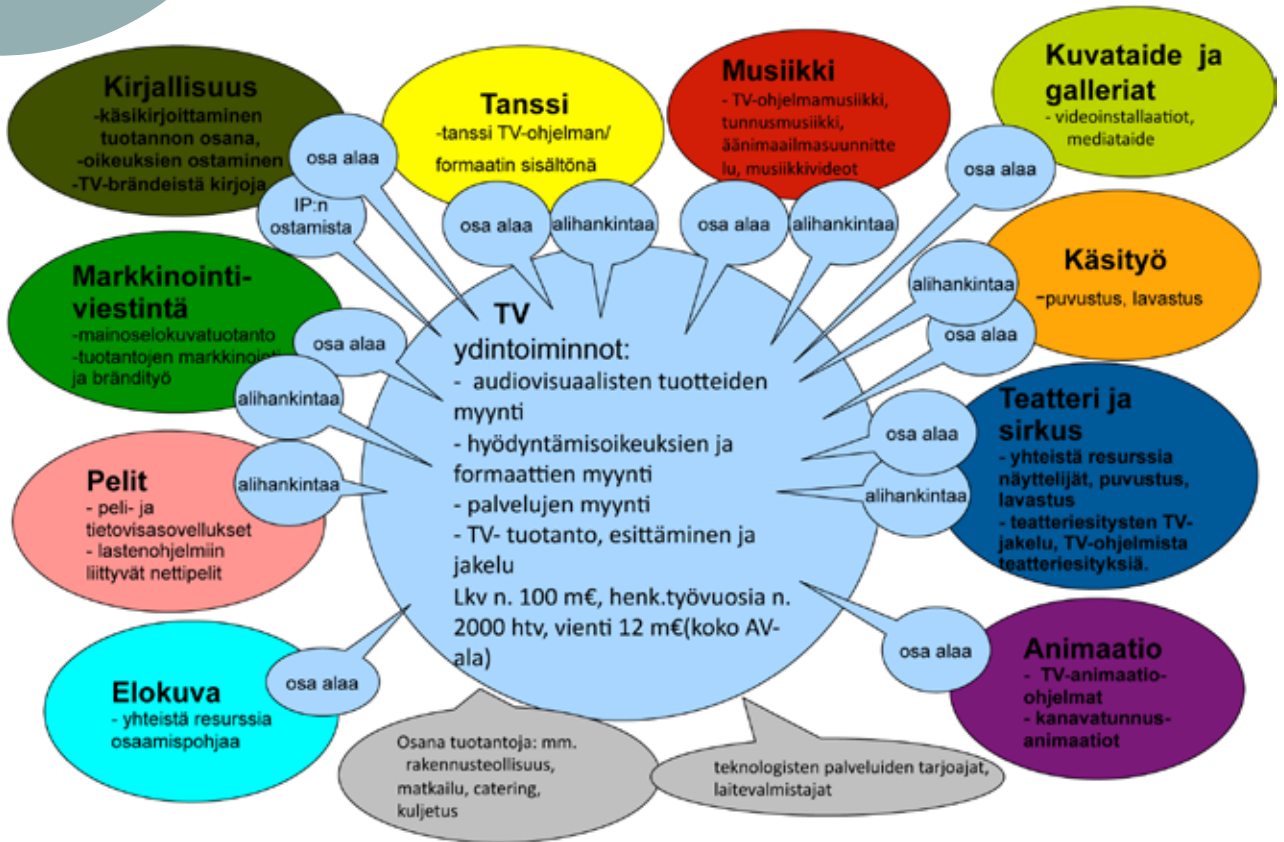
Televisio

Televisio eli TV on liikkuvan kuvan ja siihen kuuluvan äänen sähköistä lähettämistä ja vastaanottamista: asema tai laite, jolla tällaista kuvaa lähetetään tai varsinkin vastaanotetaan. Suomi siirtyi maanpäällisissä lähetyksissä pelkästään digitaalitelevisiolähetyksiin 1. syyskuuta 2007.¹ Digitalisoinnin myötä käynnistynyt medioiden yhdistyminen on tuonut televisiotuotantoon ja jakeluun vahvasti muitakin elementtejä kuin liikkuvan kuvan ja äänen jakelun lähettäjältä vastaanottajalle. Internetsisältöjen ja yhteisömedian yleistyminen on muovannut perinteistä TV-broadcasting-toimintaa ja sisältöjä mm. passiivisen katsojan roolia aktiivisemmaksi osallistujaksi ja sisältöjen osa-tuottajaksi.

10 / 2010

**Televiisitoimiala pähkinäkuoressa:
Toimialan ydintoiminnot ja yhteydet muihin aloihin**

Televiisitoimialan kuvaus

Suomessa on 30 valtakunnallista TV-kanavaa ja näiden lisäksi paikallisia kanavia 44 kappaletta. YLE:n rooli kansallisena TV-yhtiönä tuotannossa ja jakelussa on merkittävä. Kanavista seitsemän on osittain tai kokonaan maksullisia. Yleisradion toiminta rahoitetaan verovaroin ja TV-lupamaksuin. Kaupallisten kanavien toiminnan tulot tulevat lähinnä mainostuloista. Koko maassa näkyviä kanavia on neljä: YLE TV1, YLE TV2, MTV3 ja Nelonen. Televisio-ohjelmien jakelussa toimii myös kuusi kaapelitelevisioyhtiötä, jotka välittävät ohjelmia yhdellä tai useammalla paikkakunnalla, painottuen suurimpiin kaupunkialueisiin.² Yleisradion rooli ostajana toimialalla on merkittävä; se on yksityisten tuotantoyhtiöiden suurimpia asiakkaita.

Mainoselokuvatuotannossa kaupallinen TV-kanava on jakelutie, mainoksen tuotanto tapahtuu mainostavan yrityksen, mainostoimiston, mediatoimiston ja mainoselokuvia tuottavan tuotantoyhtiön yhteistyönä.

Ohjelmatuotanto on viime vuosina muotoutunut yksittäisistä pisteohjelmista ja TV-sarjoista voimakkaasti ohjelmaformaattien suuntaan. TV-ohjelmaformaattien luominen, ostaminen ja myyminen on olennainen osa alan tulonmuodostusta.

Digitaaliset jakelumuodot televisio-ohjelmille ja -sisällöille ovat DVD-tallenteet sekä VOD-lataukset, eli erilaiset internetin kautta toimivat latauspalvelut.³ Käyttäjämäärät ovat kasvussa myös valtakunnallisten kanavien ylläpitämässä internetpalveluissa esim. Yle Areena, joissa on rajatun ajan katseltavissa kertaalleen televisiossa näytettyjä ohjelmia.

TV-tuotannolla on yhteys elokuva-alaan mm. yhteisen osaamispuhjan kautta. Alan työntekijät voivat toimia sekä elokuvatuotannon että TV-tuotannon puolella.

TV-tuotannon edunvalvontaa hoitaa Satu ry, Suomen audiovisuaalisen alan tuottajat, jonka jäsenyrytyksinä on 107 yritystä elokuvan, TV-tuotannon, markkinointiviestinnän ja tuotantopalvelujen alalta.

Toimialan luvut: Yritysten määrä, henkilöstö, liikevaihto

Toimialan keskeisiä tunnuslukuja tarkasteltaessa on syytä huomata, että toimialajärjestöjen ilmoittamisissa luvuissa pääsääntöisesti tarkastellaan alan toiminnan kannalta merkittävää liiketoimintaa. Tilastokeskuksen TOL-luokitus ei useimmissa tapauksissa vastaa todellisuutta toimialan toiminnan kannalta. Tilastokeskuksen luvuissa saattaa olla mukana useita sellaisia toimintoja, jotka eivät kuulu alan ydintoimintaan lainkaan tai yhteys siihen on vain välillinen.

TV-tuotannon alalla tuotannot jakautuvat Yleisradion valtionrahoitteiseen ohjelma- ja lähetystuotantoon sekä puhtaasti kaupalliseen yksityisten tuotantoyhtiöiden ja kanavien ohjelma- ja lähetystuotantoon.

Toimialajärjestöjen luvut 2009

Toimiala	Toimijoiden lukumäärä	Yleisin yritysmuoto	Liikevaihto	Henkilöstön määrä	Vienti	Tavoitavuus	Muuta huomioitavaa
Televisio	n. 200 merkittävää yritystä	Osakeyhtiö Freelancer	n. 100 m€	1 000 – 2 000 henkilöä	12 m€ koko av-ala	mitataan katsojaluvuilla ja -kontakteilla	Satu ry:n kysely jäsenille 2009-luvut: TV-tuotanto kokonaisliikevaihto n. 100 meuro, koko AV-ala 140 meuro. Favex viennin tilastopilotti 2009, Invest in Finlandin lukujen mukaan TV-tuotanto ja jakelu on 640 m€

Satu ry:n jäsenyritysten yhteenlaskettu liikevaihto oli vuonna 2009 140 meuroa, josta TV-tuotannon osuus on n. 100 miljoonaa, markkinointiviestinnän n. 20 miljoonaa ja tuotantopalvelujen n. 20 miljoonaa.⁴ Luvuissa on mukana vain Satu ry:n jäsenyritykset, joten koko toimialan osalta luvut ovat jonkin verran suurempia.

TV-tuotannon osuus koko AV-alasta on hallitseva. Alan tuotantoyrityksistä monet toimivat kuitenkin sekä pitkän elokuvatuotannon että TV-tuotannon parissa, sillä osaamispohja ja koulutustausta on yhteinen.

	Toimipaikkoja	Henkilöstö (muutettuna kokoaikaisiksi)	Liikevaihto m€
Pitkä elokuva	32	256,0	17,0
Tv + dokumentti	134	741,8	75,7
Animaatio	14	54,5	4,9
Mainos	35	192,4	28,3
Video	188	259,7	23,8
Äänitys + jälkituotanto	63	142,4	18,0
Yht. eriteltyt	466	1 646,8	167,6

Tilastokeskus, Aku Alanen, Tieto&trendit-lehti 3/2008

Tilastokeskuksen alaan liittyvät tilastoluokat

Tilastokeskuksen Yritysrekisterin vuositilaston (TOL 2008) luvut eivät ole yhteismitallisia alan avaintoimijoiden lukujen kanssa:

TOL		Yrityksiä	Henkilöstö	Liikevaihto 1.000 €
6020	Televisio-ohjelmien tuottaminen ja lähettäminen			
60201	Televisio-ohjelmien tuottaminen ja lähettäminen (pl. maksulliset tv-kanavat)	18	3 312	670 159
60202	Maksulliset tv-kanavat	7	73	107 966

Tilastokeskuksen Joukkoviestintämarkkinat Suomessa 2008 -tilaston mukaan television osuus 948 meuroa. Huomattavaa kuitenkin on, että mainittu luku sisältää myös Yleisradion julkisen palvelun radiotoiminnan, joten television osalta se on vain suuntaa-antava.

Vienti

AV-alan vientijärjestö Favex ry on tehnyt alan viennistä ensimmäisen tilastopilotin vuonna 2009, jonka pohjalta koko AV-alalle ollaan kehittämässä vuosittainen vientitilastointijärjestelmä. Suomalainen AV-alan vienti koostuu sekä ulkomaisesta rahoituksesta että ulkomailta saadusta tuloista. Tutkimuksessa kerättyjen yritysten tiedoista yhteenlaskettu kansainvälisten tulojen ja rahoituksen summa on noin 12 miljoonaa euroa (tarkka luku 11806229 €). Tästä luvusta tulojen osuus oli noin 6,5 miljoonaa ja rahoituksen osuus 5,5 miljoonaa euroa.⁵

Suomesta on jo myyty ulkomaille valmiita TV-ohjelmia, TV-formaatteja sekä myös TV-draamaa.⁶ Keskeisiä vientimaita ovat ainakin Pohjoismaat, Viro, Saksa ja Ranska.⁷

Kehitysnäkymät

Maa- ja maailmanlaajuiset formaattimarkkinat ovat nykyisin noin 4 miljardia euroa. Trendi on edelleen kasvava.⁸ Satu ry:n kartoituksen mukaan TV-tuotannon tulos vuonna 2009 kasvoi ollen 3,5 % liikevaihdosta. Alan yrityksissä kasvun arvioitiin jatkuvan myös vuonna 2011.⁹

Toimialan tärkeimmät valtakunnalliset meneillään olevat kehityshankkeet sekä rahoitusmekanismit

ELY-keskuksen, Finnveran ja muiden perinteisten julkisten rahoitusmekanismien lisäksi alalle erityisiä rahoitusmekanismeja ovat:

AVEK, Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskus AVEK tukee elokuvien valmistamista
*Esitysoikeudet ja ennakkomaksut*¹⁰

Euroopan Neuvoston Eurimages -rahasto, rahoittaa eurooppalaisten pitkien elokuvien tuotantoa.

EU:n Media-ohjelma, rahoittaa eurooppalaisten elokuvien kehittälyä ja levitystä.

MTV3

Nelonen

OKM

Pohjoismaainen elokuva- ja televisiorahasto, rahoittaa pohjoismaisten elokuvien tuotantoa

Suomen elokuvasäätiö

Taiteen keskustoimikunta, Valtion elokuvataidetoimikunta

Yksityinen rahoitus

Yleisradio

Strategiajulkaisut

Audiovisuaalisen politiikan linjat. Opetusministeriön julkaisu 2005: 8. Helsinki: Opetusministeriö.¹¹

*Elokuvan vientistrategia*¹²

FAVEX ry:n strategia 2009-2011

*Kotimaisen elokuvan tavoiteohjelma*¹³

Suomalaisen elokuvan tavoiteohjelma 2006-2010. Suomen Elokuvasäätiö.¹⁴

Esimerkkiyritykset*Aito Media*

Hämeentie 157, 00650 Helsinki
Puhelin 050 380 4160
aito@aitomedia.fi
Toimitusjohtaja Ilkka Hynninen.
Lisätietoa www.aitomedia.fi

Blind Spot Pictures

Hämeentie 11, 00530 Helsinki
Puhelin 050 388 9479
spot@blindspot.fi
Lisätietoa www.blindspot.fi

Blue Media Oy

Ilmalankatu 2, 00240 Helsinki
Toimitusjohtaja: Aarni Kuorikoski
Puhelin 010 300 7070
www.bluemedia.fi

Filmitoollisuus-konserni

Vanha talvitie 11 A, 00580 Helsinki
Puhelin (09) 7740 300
etunimi.sukunimi@filmitoollisuus.fi
Toimitusjohtaja Olli Haikka
Konserni on Suomen suurin toimialallaan ja kokonaan avaintyöntekijöidensä omistuksessa. Konsernin päätuotanto aluettaan ovat käsikirjoitettu TV-tuotanto ja teatterielokuvat. Konserniin kuuluvat yhtiöt: Yellow Film & TV Ltd., Filmitoollisuus Fine Ltd., Funny Films Ltd, Helsinki-filmi Ltd, Ten Years Productions Ltd ja Mediastation.
Lisätietoa www.filmitoollisuus.fi

FremantleMedia Finland Oy

Mäkitorpantie 3, 00620 Helsinki
Puhelin 020 756 7800
etunimi.sukunimi@fremantlemedia.com
Toimitusjohtaja Marika Makaroff
FremantleMedia Finland Oy on yksi Suomen suurimmista tv-tuotantoyhtiöistä ja kuuluu osana Euroopan suurimpaan televisio-, radio- ja sisältötuotantoyritykseen, RTL Groupiin. FremantleMedia Finland Oy:n tuotannon pääpaino on draama- sekä viihdeohjelmissa ja yhtiön liikevaihto oli vuonna 2007 11,7 miljoonaa euroa.
Lisätietoa www.fremantlemedia.fi

Intervisio Oy

Runeberginkatu 29 D 74, 00100 Helsinki
Toimitusjohtaja Antti Seppänen
Lisätietoa www.intervisio.fi.

Matila Röhr Nordisk Oy

Tallberginkatu 1 A 141, 00180 Helsinki
Puhelin (09) 540 7820
info@matilarohrnordisk.fi
Toimitusjohtaja Marko Röhr
MRP Matila Röhr Productions Oy on vuonna 1990 perustettu elokuvatuotantoyhtiö. Se on tuottanut yli 30 pitkää elokuvaa, joihin kuuluu useita kansainvälisiä yhteistuotantoja. Tuottaa myös TV-ohjelmia.
Lisätietoa www.matilarohr.com.

Metronome Film & Television Oy

Pursimiehenk. 29-31 A, 00150 Helsinki
Toimitusjohtaja: Milla Bruneau
etunimi.sukunimi@metronome.fi
Lisätietoa www.metronome.fi

Moskito Television Oy
 Laivurinkatu 10B, 00150 Helsinki
 Toimitusjohtaja: Juha Ponteava
 Puhelin 020 7131 220
 www.moskito.fi

Production House Oy Finland
 Höyläämöntie 18A, 00380 Helsinki
 Toimitusjohtaja: Liisa Akimof
 www.productionhouse.fi

Solar Films Solar Films Oy
 Veneentekijäntie 20, 00210 Helsinki
 Puhelin (09) 417 44 700
 etunimi.sukunimi@solarfilms.com
 Toimitusjohtaja Jukka Helle

Solar Films Oy on vuonna 1995 perustettu elokuva- ja tv-alan tuotantoyhtiö Suomessa. Solar Television on Solar Filmsin tytäryhtiö, joka on vastannut televisiotuotannosta vuoden 2008 alusta. Lisätietoa www.solarfilms.com.

Susamuru Oy
 Henry Fordin katu 5H, 00150 Helsinki
 toimisto@susamuru.fi
 Toimitusjohtaja Kari Voutila
 Lisätietoa www.susamuru.fi

Tarina Media Oy
 Elimäenkatu 9 A, 00510 Helsinki
 Puhelin (09) 612 2200
 tarinatalo@tarinatalo.fi
 Toimitusjohtaja Kari Tervo
 Lisätietoa <http://www.tarinatalo.fi>

Zodiak Entertainment Finland Oy Ab
 Uutiskatu 2, 00240 Helsinki
 Puhelin 020 753 3000
 toimitusjohtaja Teea Hyytiä
 Broadcasters Oy on vuonna 1990 perustettu sarjantuotantoon keskittynyt tuotantoyhtiö. Vuodesta 2005 Broadcasters on ollut osa Zodiak Television Groupia. Yhtiön tuotannon pääpaino on viihdeohjelmissa ja yhtiön liikevaihto oli vuonna 2007 noin 8 miljoonaa euroa. Lisätietoa www.broadcasters.fi.

Merkittävimmät palvelutoimittajat

Konsultointi

Asianajotoimisto Susiluoto Oy
Digital Media Finland Oy, lisätietoa www.digitalmedia.fi
Hohtokari Oy
Satu ry.

Lainopilliset palvelut

Asianajotoimisto Susiluoto Oy
Aronia Partners Oy, lisätietoa www.aronia.fi
Asianajotoimisto Borenius & Kemppinen Oy, lisätietoa www.borenius.com
Asianajotoimisto Veikko Palotie & co Oy, lisätietoa www.veikkopalotie.fi
Lexhill Oy, lisätietoa www.lexhill.fi

Avaintoimijat

Koulutus ja tutkimus

Keuda, Keski-Uudenmaan ammattiopisto, lisätietoa <http://www.keuda.fi/portal/koulutustarjonta/>
Arcada, lisätietoa www.arcada.fi/sv/utbildning/yrkeshogskoleexamen/film-och-television

Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu, lisätieto www.tokem.fi/?Deptid=12642
Lahden ammattikorkeakoulu, lisätieto <http://www.lamk.fi/muotoilu/haku.html>
Mediakeskus Lume, lisätieto www.lume.fi/
Metropolia Ammattikorkeakoulu, lisätieto www.metropolia.fi/koulutustarjonta/kulttuuriala/elokuva_ja_televisio/
Oulun yliopisto, elokuvatutkimus, lisätieto www.oulu.fi/hutk/elokuva/
Suomen Elokuvatutkimuksen Seura - SETS, lisätieto <http://sets.wordpress.com/>
Taideteollinen korkeakoulu - elokuvataiteen ja lavastustaiteen osasto, lisätieto www.taik.fi/
Tampereen ammattikorkeakoulu, lisätieto www.tamk.fi/fi/
Turun ammattikorkeakoulu, lisätieto www.turku.fi/public/
Turun yliopisto, mediatutkimus, lisätieto www.hum.utu.fi/oppiaineet/mediatutkimus/
Yrkeshögskolan Novia, lisätieto www.novia.fi/main.asp?id=83&menu=kultur&sektor=kultur
Åbo Akademi, Mediacity, lisätieto <http://www.mediacity.fi/index.php?p=1&sub=0>

Edunvalvonta ja alan toimijat

Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskus AVEK

Hietaniemenkatu 2, 00100 Helsinki

Puhelin (09) 4315 2350

etunimi.sukunimi@avek.kopioisto.fi

Pääsihteeri Juha Samola

AVEK tukee audiovisuaalista kulttuuria, muun muassa lyhyt-, dokumentti- ja animaatioelokuvien sekä mediataideteosten tuotantoa, av-alan ammattilaisten jatko- ja täydennyskoulutusta sekä alan festivaaleja ja muita tapahtumia. AVEK käyttää edistämistoimintaan tekijänoikeudellisia korvausvaroja (hyvitysmaksun tuottoa). Lisäksi AVEK jakaa erillistä valtion budjetissa olevaa DigiDemo-tukea digitaalisen sisältötuotannon kehittämiseen. AVEK on osa tekijänoikeusjärjestö Kopiosto ry:tä.

Lisätieto www.kopioisto.fi/avek

Av-tuottajien tekijänoikeusyhdistys, Tuotos ry

Mechelininkatu 21 A 7, 00100 Helsinki

Puhelin (09) 440 471

tuotos@tuotos.fi

Toiminnanjohtaja Kirsi Niittyinperä

Tuotos ry on elokuva- ja av-tuottajien järjestöjen (SATU ry, ÄKT ry, SEK) perustama tekijänoikeusyhdistys, joka edustaa kotimaisia tuotantoyhtiöitä sekä ulkomaalaisia tuottajia valvoen tuottajien etuja, seuraten tekijänoikeusolojen kehitystä kotimaassa ja ulkomailla sekä tehden tarpeellisia selvityksiä ja aloitteita.

Lisätieto www.tuotos.fi

Finnish Film & Audiovisual Export, FAVEX ry

Fabianinkatu 4 B 14, 00130 Helsinki

Puhelin 040 752 7777

etunimi.sukunimi@favex.fi

Toiminnanjohtaja Petra Theman

FAVEX tekee työtä suomalaisen audiovisuaalisen tuotannon ja palveluiden viennin, promootion, markkinoinnin ja myynnin edistämiseksi.

Lisätieto www.favex.fi.

Pohjoinen elokuva- ja mediasäätio, POEM

PL 42, 90015 Oulun kaupunki

poem@poem.fi

Toimitusjohtaja Pasi Pirttiaho

POEM Säätiön toimintatarkoitus on tukea, kehittää ja edistää audiovisuaalista elinkeinoelämää sekä kulttuuria Pohjois-Pohjanmaan ja Perämeren kaaren alueella. Säätiö toimii audiovisuaalisten tuotantojen resurssikeskuksena ja myöntää apurahoja käsikirjoittamiseen sekä korotonta laina- ja investointirahoitusta teosten kehittämiseen ja tuotantoon.

Lisätieto www.poem.fi.

Suomen audiovisuaalisen alan tuottajat ry, SATU ry

Fabianinkatu 4 B 14, 00130 Helsinki

Puhelin (09) 684 0610

Toiminnanjohtaja Stiina Laakso

SATU ry on audiovisuaalista sisältöä tuottavien yritysten edunvalvonta- ja palvelujärjestö. Lisätietoa www.satu.fi.

Suomen Elokuvasäätiö, SES
Kanavakatu 12, 00160 Helsinki
Puhelin (09) 6220300
ses@ses.fi

Toimitusjohtaja Irina Krohn

Suomen elokuvasäätiön tehtävänä on tukea ja kehittää kotimaista elokuvatuotantoa sekä elokuvien levittämistä ja esittämistä. Suomen elokuvasäätiö on itsenäinen säätiö, joka kuuluu Opetusministeriön kulttuuripolitiikan toimialan ohjaukseen. Säätiö myöntää elokuvan tuotantotukea, esitys- ja levitystoiminnan tukea sekä kansainvälisen toiminnan tukea. Opetusministeriön kanssa tehdyn sopimuksen mukaan säätiö myöntää tukea myös valtakunnallisesti merkittävälle kansainvälisille elokuvafestivaaleille Suomessa. Säätiö vastaa keskeisesti suomalaisen elokuvan kulttuuriviennistä. Lisätietoa www.ses.fi.

Suomen elokuvatuottajien keskusliitto ry, SEK

Kaisaniemenkatu 3 B 29, 00100 Helsinki

Puhelin (09) 6877 2312

filmikamari@filmikamari.fi

Toiminnanjohtaja Nina Laurio

Liitto on suomalaisten elokuvatuottajien keskusjärjestö, jonka tarkoituksena on edistää elokuvatuottajien yhteisiä tavoitteita ja valvoa keskitetysti niiden etuja ammatillisissa, taloudellisissa ja lainsäädännöllisissä kysymyksissä.

Lisätietoa www.filmikamari.fi.

Suomen Filmikamari ry

Kaisaniemenkatu 3 B 29, 00100 Helsinki

filmikamari@filmikamari.fi

Toimitusjohtaja Tero Koistinen

Suomen Filmikamari ry on elokuva-alan yhdistysten keskusjärjestö. Filmikamari on perustettu vuonna 1923 ja sen alaisena ovat Suomen elokuvateatteriliitto SEOL ry ja Suomen elokuvatoimistojen liitto ry SEL.

Lisätietoa www.filmikamari.fi.

Musiikkituottajat ry

Yrjönkatu 3, 00120 Helsinki

Puhelin (09) 6803 4050

ifpi@ifpi.fi

Lisätietoa www.ifpi.fi

Viitteet

- 1 Wikipedia 4.10.2010
- 2 Wikipedia 4.10.2010
- 3 Favex
- 4 Satu ry. 2010
- 5 Favex ry Ulkomaiset rahavirrat suomalaiseen AV-teollisuuteen, tilastopilotti v. 2009
- 6 Favex
- 7 Sainio, Maria. 2009. Suomalaisten elokuvien kansainvälistyminen, s.36.
- 8 Suomen formaattitehdas –valmisteluhankkeen esiselvitys. 2009. Tampereen ammattikorkeakoulu: Tutkimus ja kehitys. s.8.
- 9 Satu ry. 2010
- 10 Hanna Hemilä: Karikat ja menestystarinat kansainvälisissä elokuva-alan yhteistuotantohankkeissa s.7.
- 11 http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2005/liitteet/opm_295_opmo8.pdf?lang=fi
- 12 www.ses.fi/dokumentit/elokuvan%20vientistrategia.pdf
- 13 www.ses.fi/dokumentit/tavoiteohjelma.pdf
- 14 <http://www.ses.fi/dokumentit/tavoiteohjelma.pdf>

Fact Sheets LUOVAT ALAT

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ
ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIET
MINISTRY OF EMPLOYMENT AND THE ECONOMY

LUOYA SUOMI
CREATIVE INDUSTRIES FINLAND

Opetus- ja
kulttuuri-
ministeriö

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasta